DE SERMONE LATINO, & MODIS LATINE LOQUENDI IAM DENUO RESTITUTUS...

Adriano Castellesi

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
202
5 A
9

Digitized by Google

202.5.A.9

HADRIANVS TIT. S. GRYSOGONI S.R.E. PRAESBYTERI CARD. BATONIEN. DE SERMONE

latino, & modis latine loquendi iam denuo reſtitutus.

EIVSDEM VENATIO

ad Aſcanium Cardinalem.

Item, iter Iulij. II. Pont. Ro. Cum indice.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SCIPIO PRIOR DE GUGLIELMIS

Abdo 29
Abeſſe 35
Abeſſe bidui 35
Abhinc quãdoq; ablatiuo, quãdoq; accuſatiuo iungi 24
Ab ineunte ætate 58
Ab initio. A principio 36
Ablegare 23
Abſit verbo inuidia 35
Absq; 61
Abſtinere manus & continere 100
Accedere 33
Acceptum referre, expenſum referre 11
Acceptus male 26
Accipere hoſpitio 26
Accipere vulnus 26
Accipere plagam 26
Accipere cladem 26
Accipere beneficium 27
Accipere iniuriam 26
Accipere conditionem 27
Accipere detrimentum 27
Accipere dolorem 27
Acquieſcere 31
Acta ætas 52
Acutum 37
Adeo 22
Ad diem 91
Ad exemplum 75
Ad extremum 37
Adhæreſcere 32
Adiicere oculum 35
Adire 32
Adiungere & accedere 32
Ad manum eſt aliquid 98
Ad pedes deſilire 122
Ad rem facit 156
Adrepere 33
Adſcribere 27.38
Adſum 14
Ad tempus 141
Ad verbum, ad vnum 35
Aduerſaria 30
Aduerſus animi ſñiam 111
Adulta ætas 58
Adeſſe 31.55
ædificare nauem 55
æditimum, an æditum ſit dicendum 8
æq;, & perinde, particula coniuncta cũ de, atq;, vt quæ 18
æq;, abſolute 18
æs alienum 67
ætatem viuere 59
Affecta ætas 58
Affectus 30
Afferre pedem 74
Afferre manus 99

Agere, ad præſcriptum 37
Agere ætatem 58
Agere iniuriam 37
Aggredior 32
Alienus 37
Alio cum particula, ac 14
Aliud ac 14
Alius 14
Item de alio cũ particula atq; coniunctio 15
Alius atq; 15
Aliuſmodi atq; 15
Allegare 23
Alio verſum 153
Aliquo verſum 153
Aliter particula, cũ ac, atq; cõiuncta 16
Alter 19
Alterum tantum 21
Alter & vigeſimus 21
Alter quiſquam 106
Amo 31
Amo vt cum maxime 44
Amabo 28
Amplius 23
Amplius particula, coniuncta nominatiuo actõ & abltõ 24
Animaduertere 37
Animi cauſa 36
Animo præſenti 38
Applico 33
Anteuertere 117
Appoſite 31
A primo 36
A principio 36
A proprio verborum ſignificato non recedendum 13
Apuleium curioſi legunt 6
Aqua mihi hæret 101
Arbitratu meo 35
Arteria 33
Aſpicio 33
Aſpirare 29
Aſſequor 43
Aſſignare 27.35
Aſtringo & relaxo 15
Aſſumo 138
At 34
At at 34
Atq; 66
Attrectare 37
Attribuo 27
Attentare 143
Autem 36

B

Barbarum 38
Belle habere 39
Bene audire 38
Bene cadere 38
Bene mane 38

Bene multi 39
Boni conſulere 39
Bona pars 39
Bene vertat 38
Bono eſſe 39
C
Caput 39
Capite aperto 39
Capite obuoluto 39
Cadere cauſa 45
Cauſa animi, officii, &c. 35
Caueor 43
Cedo aduerbium 44
Cedere vita. Cedere patria 45
Cæſar Lati. fuit. 34
Cæli grauitas 44
Certus 44
Certum, ſcire 156
Certum habere 56
Cohors 146
Commodum 44
Commode cadere 4
Comparatiuus cum particula ac & atq; coniunctus 15
Condicere 44
Confectus ætate 58
Conferre manus 99
Conferre pedem 75
Confertum 54
Confertiſſimum 54
Confertim 54
Confirmare 46
Conſcendere 42
Conſentio 44
Conſequor 43
Conſidere 129
Contendo, & remitto 154
Contra particula, cum ac, atq; quam coniuncta 17
Continere manus 100
Contraho & dilato 154
Conturbare 4
Cornelius Cetegus 2
Corrumpere 42
Crepare 46
Cum 40
Cur 130
D
Dare auribus 55. 140
Dare bibere 53
Dare vitio crimini 49
Dare, legare 153
Dare manus 99
Dare negotium 54
Dare pœnas 54
Dare pignori 49
Dare præſtare 153
Dare promiſſa 157
Dare ſe in pedes 58
Dare in ſe viam 55

Darifieri 153
De 46
Declamo 6
De die de nocte 101
Deducere ſignificat comitari,ſiue domũ perducere,quãdoq; de ratione aliqua demere,redigere & deinceps 51.52
Deferre nomen 53
Degere ætatem 58
Degitur vita 59
Deorſum verſum 153
Deponentia paſſiue ſump. 50
Deprecandi modus 118
Deijcere oculos 50
De meliora nota 55
Deſcribere 53
De ſententia 57
Deſidere 133
Deſpero & deſperor 137
Dicere legem 49
Dicere ſortem 49
Dicere diem 49
Dicere ius 49
Dicere ſententiam 49
Dicere teſtimonium 47
Dicet aliquis 59
Dii faciant,pro vtinam 55
Dii meliora 55
Diminuere caput 41
Differtum 54
Diſſimilis cum at & atq; 15
Diſſimulare 55
Diſcedere à perſona &c. 53
Ducere ſortem ,vitam, ſpiritum 49
Dum 50

E

Eatenus 128
Ecquæ 61
Ecquid 61
Ecce tibi 60
Edere 63
Edere annos 64
Edere cædem 64
edere nomen 63
edere clamorem 63
edere exempla auaritiæ 64
edere fœtus 64
edere iudicium 64
edere ignem 63
edere munus gladiatorium 63
edere prælium 63
edere riſus 64
edere ſpiritum 63
edere ſignum 64
edere ſcriptum 63
edere ſtragem 63
edere ſonos 63
edere oracula 63

Edere librum 67
Edere ſcelus 63
Eodẽ exẽplo literas accipe 33
E dignitate 33
Editiſſimum 64
Edormire 59
Efferre pedem 75
Eloquentia omniũ regina contabuit 5.&.6
Eloquentia perituram Cicero prędixit 4
Ennius 2
Eo loci, quo loci 81
Aequi, boniꝙ facio 66
Es 55
Eſſe bibere 15.3
Eſſe curæ aut voluptati 56
eſſe malo 60
eſſe bono 60
eſſe numero 60
Aeſtimare litem 60
Aeſtimare capitis 61
eſt quod 64
etiam 122
etiamnum 155
etiam nunc 154
etiam tum 155
euello 65
ex 47
exacta 56
Exacta ætas 57
Ex animo 57
Exaudio 62
Excepto 60
Excludi tempore 56
Excipere 56
Exhalare crapulam 59
Exempli cauſa 36
Execrandi modus 102
Exigere ætatem 59
Eximere 66
Expenſum ferre 108
Experiens vir 157
ex re tua 85
ex ſententia 7
extra 61
extra iocum 56
extrahere diem, Iudiciũ 59
exigere nomina 110
ex vſu 59

F

Facere officium 72
Facere mecũ, facere ſecũ, facere nobiſcum, vna facere 71
Facre verſus 72
Facere ſumptum 72
Facere vitium 72
Facere iniuriam 72
Facere impetum 72
Facere contumeliam 73

Facere modos 73
Facere gratum 73
Facere ſacrificium 68
Facere turbas 70
Facere poteſtatem 73
Facere argentarium 73
Facere manum 73
Facere vellaturam 73
Facere cædem 73
Facere vota 73
Facere inſidias 73
Facere fumus 74
Facere reum 74
Facere mentionem 74
Facere ſcelus 68
Facere conuitium 70
Facere iudicatum 74
Facere imperata 74
Facere vindemiam 74
Facere ſementem 74
Facere iuſta 71
Facere copiam 71
Facere medicinam 71
Facere iudicium 71
Facere autoritatem 71
Facere lucrum 71
Facere coniecturam 71
Facere rem diuinam 72
Facere furtum 72
Facere rem 72
Facere verbum & verba 70
Facere ſcriptum 69
Facere ſtipendia 68
Facere prælium 73
Facere teſtamentum 69
Facere dolorem 69
Facere iter 70
Facere flagitium 68
Facere iratum 68
Facere ludos 69
Faceſſe, pro quo barbari dicũt ponamus quod ita ſit 67
Facere promiſſum 70
Facere fidem 69
Facere heredes 74
Facere periculum 70
Facere delicias 68
Facere æs alienum 69
Facere caſtra 70
Facere damnum 68
Facere naufragium 70
Facere finem 69
Facere facinus 68
Factus ad vnguem 75
Facinoris & ſceleris crimen 78
Ferre, inferre, & referre 74
Ferre ad cælum 67
Ferre in oculis 68
Firmus & infirmus 148.75

Fraus 148
Frugi cũ bono ſepe poſitũ 68
G
Gaudere in ſinu 77
Gemor 43
Generatim 76
Germanus 76
Gratulari 77
Grauate aduerbium 77
Grecia inops nerborum 57
H
Habeo dictum 79
Habeo dicere 79
Habere honorem 77
Habere q̃ſtui, hēre honori 155
Habere ſenatum 78
Habere numero 60
Habitare in oculis 68
Hoc ætatis, quid ſis ætatis 8
Hoc me mouet 156
Hactenus 127
Homo Romanus, hõ grecus, hõ adoleſcẽs, hõ Italicus, hõ nouus, hõ cõſularis &c. 78
Homo valens 78
Honoris cauſa 35
Habere ſermonem 78
Habere iter 77
Habere fidem 78
Hortenſius elegans 4
Iacere ad pedes 84
Iam à principio iam inde vſq; à puero, iam à puero, à pueris, vſq; à pueris, & à puero, iã inde ab adoleſcẽtia, iã inde vſq; à pueritia 79.80
Iam nunc, iam tum 155
Id etatis 155
Id temporis: per tempus 80
Idem cũ ac, atq; coniuncta 19
Ille alter 21
Imperfecta loquendi etas 5
Impingere 81
Impreſſio 82
Importunus 89
In apertum proferre 157
Incidit mihi 84
In diem 90
In dies ſingulos 90
Indormire 59
Indicta cauſa 49
Ineunte vere 58
Ineunte etate 58
Infantia 81
Informare 86
Ingraueſcente etate 58
In hunc diẽ, in hanc horã 90
Iniicere manus 100
Inire epulas 83
Inire gratiam 82

Inire ratione͂. 82. In loco 87
In manum conuenire 88
In manibus, inter manus 97
In manu 97
In manus dare &c. 98
Initio 36
In militem, in capita 91
In prima͂ die͂ i prima͂ hora͂ 91
In paucos dies 91
In partem particu a iuncta cu͂ atq; 18
In rem eſſe 85
Inſtruere 84
In manibus eſt 97
Inire pugnam & prælium 83
Inſanus 136
Inire vrbem 83
Inire conſulatum 83
Inire conuiuium 83
Inire inter regnum 83
Inire numeru͂ interfectoru͂ 83
Inſolens 92
Integer 87
In tempus 142
Intentare mortem 83
Interdiu 108
Inſtar 84
Ire, agere 153
Ire in ſententiam 92
Iubeo te bene valere 87
Iurare conceptis verbis 81
Periurare 81
Iurare in verba 81
Iure tuo Iure meo 84
Iuxta particula, cum ac atq; mecu͂ tecu͂q; co͂iuncta, et qua͂doq; abſolute poſita. 19
Item & ita 85
Ite͂ particula, cu͂ atq;, & vt, co͂iuncta 15
Iterum 20

L

Labes 96
Lapide quadrato ædificare 92
Lapide ſtructuli, aut ceme͂ticio vel ſtructura aut ruderatione ædificare 92
Latinitas vera Vergilianis te͂poribus abolſcere i͂cipiebat 19
Latinoru͂ quatuor tempora 1
Latine loqui 97
Legare 22
Leua & ſiniſtra 96
Licet 95
Licet abſolute 95
Limen ſuperum 97
Lingua nuncupare 97
Liuius Andronicus primus latine ſcripſit 2. & 3
Loci, & cæli grauitas 44

Locus Plauti enodatus 12
Longe 93
Loquendi perfecta ætas 5

M

Magnus numerus 104
Male audire 38
Male cadere 38
Male uertat 38
Martianus capella 6
Maximus 113
Male acceptus 26
Manere in ſententia 57
Maxime omnium 156
Mecũ facere, ſecũ facere, vna facere nobiſcum facere 71
Mea ſententia 57
Medietas 8
Meis verbis 103
Meo, tuo ſuo, reip. nõie 100
Merito te amo 102
Mihi aqua hæret 101
Metuo ne non 106
Miles 78
Minus particula, ntõ, accuſatiuo, & ablatiuo iuncta 25
Minimum 156
Minime omnium 156
Miſcere 53
Miſſum facere 104
Mittere ſubſidio 56
Mittere ſanguinem 102
Modice 104
Modicum 105
Modus agri 103
Momentum 103
More maiorum 103
Mouet me 103
Multa nocte & die & nocte 101
Multo mane 39
Multo 94

N

Negatio 106
Negatio ſimpliciter poſita ſine uerbo metuo, vereor, timeo 107
Nec caput, nec pedes hẽre 108
Nemo 105
Nemo quiſquàm, nemo homo, homo quiſquàm 105
Nemo vnus, & nemo vnus vir.
Ne plura, ne longum ſaciam, ne multis &c. 107
Ne viuam, Ne valeam 109
Ne ea rès ſit mihi fraudi 75
Neue hoc, neue illud 109
Nihil abeſt 143
Nihil ad Perſium 108
Nihil eſt quod 64
Nihil mihi longius 108
Nihil ſimul inuentũ et pfectũ 1
Noctu 108

Nomen facere 109
Nomina facere 109
Nomina exigere 110
Nomina ſimpliciter 110
Nō hēo qđ te accuſem 108
Non idem tibi & mihi 108
Non ires 107
Non nemo 105
Noua fugiendo 8
Nullo negotio 107
Numerus vini 104
Nunc erat 109
Nunquid Romā velis: vel nunquid me vis &c. 108

O

Ob 111
Ob pro contra 112
Obire prouinciā, obire fundos obire ſacra 112
Obtinere prouinciam 111
Obtingere prouinciam 111
Offendere 112
Officii cauſa 36
Operam ludere 110
Operę 111
Opes 112
Opportune cadere 38
Optimus, maximus 113
Os 110

P

Paganus 123
Par ac pariter particula coniuncta cum atq; vt 18
pars pro virili parte 119
participia nomina effecta 123
parum abeſt 143
paruo labore, ſiue paruo negotio 118
pedibus ſtipendia facere 122
pedibus ire 122
peius odiſſe 122
per fortunas, per fidem 118
per ætatem 56
perinde quaſi 18
perinde, & ęque particula cōiuncta cum ac, atq;, vt, q̄ 18
per manus 92
perpetuare 114
perpetuus 113
perſcribere 125
perſcriptor 125
per tempus 142
pertinere 117
peruadere 120
Piiſſimus 7
planum facere 121
plena manu 100
plus particula ablatiuo, actō, & nominatiuo iuncta 24
ponere ī lucro, et ī lucris 118

Poſt hominũ memoriam 102
Poſt homines natos. 102
Poſt tempus 142
Præ 115
Præ manibus 99
Præ manu dare 99
Præire verba 121
Præcipito 117
Preiudicare 116
Præſtare culpam, dolũ & huiuſmodi 114
Præſcribo 120
Præſumere 138
Præterea 120
Præter ſententiam 7
Præuertere 117
Primæ 124
Primas ferre 124
Primo 36
Primo quoq; die 142
primo quoq; tempore 142
primoribus labris, vel primoribꝰ digitis attigere, ſumere 122
præcipitata ætas 58
principio 36
pro certo habere 156
prodere memorie 121
pro eo particula coniuncta cũ atq; 18
profiteri 125
prouecta ætas 58
prouolui ad pedes 84
propinare 53
pro ſe quiſq; vterq; 122
pro tpe, pro re, pro loco 118
pro uirili parte 119
proxime proprius 119
proxime particula, cũ atq; cõiuncta 17
proximum & vicinum 116
prudẽs & imprudẽs legũ 155
punctum, momentum 124

Q

Qua cauſa 131
Qua itineris 132
Qua de bruto 132
quam 27
quamdudum 128
quam citiſſime 132
quam mox 128
quamobrem 130
quamplurimis 132
quampridem 128
quantifacere 72
quapropter 130
quare 130
quatenus 127
quoquo verſum 153
quaquam verſum 153
quæ malum 129

Quid faceret aliud 126
Quid illi fiet, quid faciam 126
Quid illi factum eſt 126
Quid quod 129
quiſquam 132
quiſquam gentium 132
quiuis vnus, quiſquam vnus, quiſquam omnium 132
quod te oro 132
Qđ ſine moleſtia tua fiat 128
quotannis & ſingulis annis 92
quotus 126
quotuſquiſque 126
quouſque tandem 143

R

Roget aliquis 50
Recedere a conditione 53
Rationem bibere 78
Redire in gratiam 133
Referre in codicem 27
Renunciare 132
Referre pedem 74
Refercio 54
Refertum 54
Relinquere præſidio 56
Reſecare ad viuum 133
Reſidere 131
Reſpectus 133
Reſpondere ad rogatum 133
Retuſum 37
Roget quis, dicat quis, petat quis 133

S

Saluere 139
Sapientia eloquentiæ fundamentum 8
ſarta tecta 141
ſatin ſaluæ 141
ſcienter 139
ſcribere mea, tua, ſua manu non propria 133
ſcriptura 139
ſectari 140
ſecundum 137
ſecus particula, cum ac, atque, quam coniuncta 10
ſenecta ætas 58
ſententia deſiſtere 57
ſeruire auribus 94
ſexcenti 136
ſiccus 135
ſi diis placet 140
ſidonius 6
ſimiliter particula, coniuncta cum ac, atque, vt 15
ſimilis ac diſſimilis particula, coniuncta cum atque, & ac 15
ſingulis annis 92
ſortiri prouinciam 111
ſtare per me 136

Statim, & confeſtim particula, cum atq;, quam, vt, coniuncta 17
ſtilus 9
ſpeciatim 76
ſpecies genus 139
ſpero & ſperor 137
Stomachari 136
ſtudeo 134
ſtultus 136
ſub 140
ſub tempus 140
ſub manu 140
ſubſcribere 134
ſubſcribere cauſam 134
ſubſcriptores 135
ſubſidere 131
ſumum minimum 156
ſumo 138
ſuo tempore 142
ſuppetere 136
ſuperſedere 136
ſupra caput 136
ſurſum verſum 153

T

Tabeſcere 143
Tandem 143
Tantiſperdum 143
Tangere de cœlo 157
Tantum abeſt 143
Tempeſtas 143
Tempeſtiuum conuiuium 142
Tempus 141
Tendere iter 144
Tendere manus 100
Tentare attentare 143
Terra rudis 130
Tertia filia 52
Tollere manus & oculos 99
Tollere pedes 144
Tollere manus 144
Tranſuerſum vnguem 144
Tribuo 27

V

Vacuus culpa 151
Valetudo infirmo 156
Vbi terrarum 150
Vbi gentium 150
Vbiuis gentium 150
Vena 33
Væ 146
Vel 149
Venire hæreditatem 152
Venire in mentem illius temporis 149
Venire auxilio 56
Vertere vitio 49
Verbi gratia 36

Verbi cauſa 36
Vicarius 152
Vicinum & proximum 116
Villa rudis, terra rudis 150
Viuitur vita 59
Viuere vitam 58
Viuere ætatem 58
Vir experiens, & exper. 157
Vnus aliquis 106
Vno tempore 142
Vtroq; verſum 153
Vſitatis tutius vtimur 7
Vſpiam 153
Vſq; ad 151
Vſq; 151
Vſq; a, vſq; ab. 151
Vſq; eo eodem
Vſq; iſtinc eodem
Vſq; dum eodem
Vſu venire 147
Vti frui 153
Vtroq; verſum 153
Vt ne 148
Vt 145.146.147
Verba quædam modo neutra abſoluta, modo actiua ſimplicia. 156

FINIS.

HADRIANVS CARDINALIS SANCTI CHRYSOGONI, CAROLO PRINCIPI HIſPANIARUM, SALUTEM,

CONSIDERANTI MIHI IN HOC meo ſeceſſu princeps maxime, genus latine loquēdi,quod circa magni Ciceronis tp̄a politū, nitidū,cādidū,naturali quadā copia felicitateq̃ prouenit,nihil admirabilius videtur,quā eos autores,viros illos quidē omni bonarū literarum artiūq̃ genere eruditos,vno propemodū mō,vnaq̃ natiua,germanaq̃ lingua locutos eſſe,priores,poſterosq̃ ita lōge ab illo cādore abeſſe,vt nō idē Latinus ſermo ſed aut omnino diſſimilis,aliuſue aut prorſus mutatus eſſe videatur,vt iure dicat Quint.Dicēdi mutauimus genus,& poſt pauca,quid multis? totus propè mutatus eſt ſermo:Feſtus vero Pōpeius,Latine,inquit,loqui, à Latio dictū eſt,quæ locutio adeo eſt verſa,vt vix vlla pars eius maneat innoxia. Cū autē mihi tantū nunc ocii ſit,quantū antea negocii eſſe ſolebat,& quod Deo acceptū refero,ab omni reipub.cura vacē, quæ res maxime literis deditum animū iam inde à puero,variis officiis,aut potius laboribus, ęrūniſq̃ diſiūxerat,Latini ſermonis nō vulgares,aut circunforaneos locos,ſed intimo eorū,quos dixi, autorum ſacrario abditos,& vetuſtate obrutos,eruere,& in lucē proferre curaui tibiq̃ inſcripſi,quē naturę vis,patrius auituſq̃ ſplēdor,& ineuntis feruor adoleſcentiæ,vt aliis animi corporiſq̃ dotibus,ita literis quoq̃ ad ſpem ſummam,culmenq̃,& faſtigiū maximarū rerū excitat et adducit.Erat in animo proſequi cœptū iā pridē opus,ſacros veteris inſtrumēti libros ex Hebræo ad verbū in Latinū ſermonē vertēdi. Sed cū me procella temporis in Tri-

dentina rupes, quo Iudei ob Simonis cędē ne aſpira e qdē audēt detruſerit, atq; animus in quies nihil egere nō poſſet, hæc ſum aggreſſus, quæ ſi grauitate, aut magnitudine paria non fuerit, vtilitate quidem, vt arbitror, & ſplendore tuo non minora reddentur. Sed ratio, & quædam operis ſimilitudo exigere viſa eſt, vt commentariolum alium, quem de ſermone Latino nuper edideram, iis quæ poſtea de modis Latine loquendi collegi, quaſi cuiuſdam præfatiuncule loco prępomerem. Is aurem erat eiuſmodi.

CVm Bononię viri me aliquot eruditi officii cauſa conueniſſent, commentaremurq; inter nos, vt fit inter literarum ſtudioſos, de Latini ſermonis elegantia, audiremq; eorū pleroſq; Apuleii, Sidonii, Capellę, Fulgentii non tam verbis, quàm ſœtoribus ſcaturire, verbaq; de induſtria promere aliorum etiam autorum, quæ aut obſoleta nimis aut noua & omnino barbara viderentur, multaq; ego libere (vt ſoleo) contra eorum ſermonis inſolentiam nō ſine ſtomacho, protuliſſem, idq; eo animoſius eſſem aggreſſus, quod viderem non tam paucorum ipſorum, qui mecum ita eſſent congreſſi, quam cęterorum ferè noſtri temporis hominum vnum atq; eundem eſſe errorem, fereq; breui, vt relicta vetere, veraq; Latinitate, in aliam omnino linguam, & quaſi barbariē commigremus. Ea omnia longiuſculo tractata ſermone, & altiore repetita principio, perpetuaq; oratione, iccirco colligere, ac literis mandare volui, vt qui hæc legerint, malorum autorum imitatione omiſſa, perfectos illos Latini candoris parentes agnoſcant, ſtudeant, emulentur. Sed iam quid cum illis egerimus, exponamus.

QVatuor propemodum poſt Romam conditam, videntur Latinorum doctorum fuiſſe tempora, antiquiſſimum antiquū perfectum imperfectum.

ANtiquiſſimum reperimus ab vrbe condita perueniſſe vſq; ad Liuium Andronicum, interuallumq; illud quattuordec

cim & quingentorũ annorum fuiſſe: Marcus Tullius in Bruto cõmemorat. Et Horat. primum hunc ſcriptorum fuiſſe ſignificat, cũ dicit, Habet hos numeratq; poetas. Ad noſtrum tempus Liui. ſcriptoris ab æuo. In quo quidam temporis interuallo fuiſſe per multos doctos, ſuſpicari magis (vt inquit Cic.) quã intelligere poſſumus, cum nulla penitus eorum extent in literis monumenta, præter orationem Appij Cæci, & quaſdam mortuorum laudationes, ſicut in Originibus ſcriptum reliquit Cato.

ANtiquum vero tempus id dicemus, quod ab ipſo Liuio vſq; ad ætatem Ciceronis interfuit, quod quidem vix centum annos, vt ex ipſo Cicerone colligitur exceſſit. In hoc autem temporis ſpacio, & ſi quamplurimi doctiſſimi viri floruerunt, eos tamen horridioribus verbis vſos & ſine cultu & verborum delectu locutos fuiſſe Ciceronis ſequens ætas notauit, vt verum id eſſe appareat, quod dicitur. Nihil eſſe ſimul inuentum, & perfectum. Repertores enim fuerant, & quaſi architecti latinitatis vt præclare dicit Hora. lingua Catonis & Enni Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum nomina protulerit. Nam Liuium anno ipſo ante Ennium docuiſſe fabulam, & Catonem Ennij fuiſſe equalem ſcribit Cic. in Bruto, qui Liuium inepte ſcripſiſſe teſtatur, dicens eum docuiſſe fabulam non ſatis dignam quæ iterum legeretur. Et de Ennio Ouid. de Triſtibus, Ennius ingenio maximus, arte rudis: Teſtificatur hoc ipſum Suetonius in libello de claris grammaticis iis verbis, Grammatica Romæ ne in vſu quidem olim nedum in honore fuit, nullo liberalibus, diſciplinis vacante. Initium quoq; eius mediocre extitit, ſiquidem antiquiſſimi doctorum, quidem & poetæ, & ſemigræci erant Liuium & Ennium dico, quos vtraq; lingua domi foriſq; docuiſſe adnotatũ eſt. Catonis vero orationes, vt illis temporibus, valde Cicero in Bruto laudat. Addit tamen ſignificare illas formam quandam ingenii, ſed admodum

impolitum, & planè rudem. Et paulo poſt, Antiquior, iniquit, eſt Catonis ſermo, & quædã horridiora verba ita enim tunc loquebantur. Et eundem iam deſitum legi teſtatur, cum ait, Catonem vero quis noſtrorum oratorum, qui quidẽ nunc ſunt. legit? aut qs nouit omnino? Et ſubdit, non ignorare ſe, nondum ſatis eſſe politum hunc, & quærendũ eſſe aliquid perfectius. Quo tẽpore etiã fuit Cornelius Cętegus. quem Cicero primum fuiſſe eloquentem affirmat. Ennij teſtimonio qui in annalibus ſuis ſic de eo ſcripſit, Additur orator Cornel. ſuaui loquente ore Cętegus. Paulo vero poſt fuerunt Nęuius, Plaut. Cęcilius, Pacuuius, Actius. C. Lęlius P. Scipio, Gracchi fratres, Scęuola. L. Craſſus. M. Antonius Philippus. C. Cotta, & innumeri alii, quos ætas Ciceronis modo priſcos, modo, veteres, modo patres, interdum antiquos, aliquando ſuperiores appellat. Quos quidem veteres nimis antique, & pleraq; dure locutos notauit Horatius, cum dicit.

Si veteres ita miratur, laudatq; poetas.
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam nimis antique, ſi pleraq; dure
Dicere credat eos, ignaue multa fatetur,
Et ſapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.

Cicero quoq; veterum illum ſermonem ſe quoq; improbare oſtendit, cum in Bruto dicit. Illius aũt ætatis qui ſermo fuerit: ex Neuianis ſcriptis colligi põt, & ſubdit, Cæcilium & Pacuuium male locutos videmus. Hinc Quintil. Actio, inquit, & Pacuuio nitor: & ſumma in excolẽdis opibus manus: magis videri põt temporibus quã ipſis defuiſſe. Idẽ ẽt dixit Lucretium nõ facere phraſim, id eſt corpus eloquentię, Martialis etiam de ijs ait. Actius & quicquid Pacuuiusq;, vomunt. Et Cicero in Bruto Carbonis, & Gracchi habemus orationes, nondũ ſatis ſplẽdidas verbis ſed acutas, et ſubdit. C. Gracchum de ſuperioribus ſolũ lego, manu tamen extrema

non acceſſit operibus eius, preclare inchoat multa, perfecta non planè. Et iterum, L. Cotta cum verbis, tum etiã ſono quaſi ſubruſtico perſequebatur, atq; imitabatur antiquitatem. Et in eodẽ Curionis loci ſanè inanes: veruntamen nondũ tritis noſtrorũ hoīum auribus, nec erudita ciuitate tolerabiles. Et Quintil. pueros monet ne veterum admiratores ſint, dum ſic præcepit. Ne quis pueros antiquitatis nimius admirator in Gracchorum, Catonisq;, et aliorum ſimilium lectione dureſcere velit, fient enim horridi & ieiuni. Tum autẽ quod quaſi p gradus eloquentia ad perfectionem aſcenderit teſtatur Cic. in eodẽ Bruto, cũ dicit. Quæ fuerit aſcenſio, et quam in oībus rebus difficilis optimi pfectio, atq; abſolutio, ex eo quod dicam æſtimari poteſt. Et paulo poſt, connumeratis aliquot oratoribus, qui ſeni iam Ennio ſucceſſerant ſubiungit. Iã enim erat quędam vnctior & ſplẽdidior cõſuetudo loquẽdi. Et ſubdit, Sergius deinde Galba princeps ex latinis contulit orationi propria ornamenta. Videre licet alios deinde gradus cũ idẽ Cicero ſubdit: L. furius Pilus perbene loqui latine putabatur, literatiusq;, quàm cęteri. L, Sceuola, paulo etiã copioſior, & adit. Erat etiã Philippus in primis vt temporibus illis Gręcis liters inſtitutus. Et in eodem Bruto, ad Graccharum ętatem laus eloquentię perfecta nondum fuit. Eloquentiæ autẽ veluti gradus, vt dixi, factos eſſe docet idẽ Cic. in Tuſc. dicens. At cõtra oratorem celeriter complexi ſumus, nec eum prius eruditum, aptum tamen ad dicendũ, poſt aũt eruditum. Nã Galbã, Africanũ Lælium doctos fuiſſe memoriæ traditũ eſt. Studioſum aũt eum q ijs anteibat Catonem, poſt vero Lepidum, Catonẽ, Gracchos, deinde ita magnos noſtrã ad ætatem vt nõ multũ, aut nihil oīno Græcis cederetur. Et alibi, P. Scipio Latine loquendo omnes ſuperabat. Et iterũ, Quinti Catuli nõ antiquo illo more ſed penè hoc noſtro. Et Cicę in eodem Bruto notat ętatem ætati ſuę proximam, nondum perfectę locutam, dicens: Inſe-

rioris autem ætatis erat proximus L. Siſenna doctus vir, ſtudiis optimis deditus, bene Latine loquens. Huius omnis facultas ex hiſtoria ipſius perſpici poteſt. Qui cum facile omnes vincat ſuperiores, indicat tamen quantũ abſit à ſummo, nam vſus eſt aliquando veteribus verbis, & ab vſu perfecto, & auribus eruditis remotis. Recte enĩ loqui putabat eſſe, inuſitate loqui. De ijs gradibus Quintilianus ita meminit. Fuerunt quędam genera dicendi conditione tẽporum horridiora alioquin magnã vim ingenij præ ſe ferentia. Hinc ſunt Lelii. Africani Catones, Gracchi, mediã illam formã tenent. L. Craſſus. Q. Hortenſius, tum deinde effloreſcit non multũ inter ſe diſtantium huiuſmodi oratorũ ingens prouentus. Sed Cornelius Tacitus de claris oratoribus hanc diſtinctam imperfectionem veterum notat iis verbis. Quod ad Ser. Galbam, & C. Lelium attinet, & ſi quos alios antiquorum agitare nõ deſiſtis, nõ exigit defenſionẽ, cum fatear quædã eloquentię eorũ, vt naſcenti adhuc, nec ſatis adulte defuiſſe. Sed hanc nimiã vetuſtatem Cice. omnino explodendam in Bruto monet. Sed nimia, inquit, vetuſtas nec habet eam quam quærimus ſummitatem, nec eſt ſanè tolerabilis.

HActenus de tempore antiquo, deinceps de perfecto dicemus Cęſar, idem Cicero refert rationem adhibens, conſuetudinem priſci ſermonis vitioſam, & corruptam, pura & incorrupta conſuetudine emendabat, ſplendidam quandam minimeq; veteratoriam rationem dicendi tenens ſcripſitq; ad Ciceronem de ratione latine loquendi, ac primo in libro dixit. Verborum delectum originem eſſe eloquentiæ, eiusq; copiæ principem, inuentoremq; Ciceronem eſſe. Quod affirmare videtur & ipſe Cicero dum in Bruto ſic loquitur, Certe nos & boni aliquid attulimus iuuentuti, magnificentius q̃ fuerit illud genus dicendi, & ornatius, & nocuimus fortaſſe, q̃d veteres, orationes poſt noſtras, nõ à me quidẽ (meis enim illas antepono) ſed à pleriſq; legi ſunt

deſite. Et ſubdit. Cum autem ex Sicilia me recepiſſem, iam videbatur in me quicquid eſſet, eſſe perfectum, & habere maturitatem quandam ſuam. Fuiſſe autem eandem perfectionem in pleriſq; Ciceronis equalibus, teſtatur idem in eodem libro vbi connumeratis compluribus ſui temporis oratoribus. Nec vlla, inquit, ætate vberior oratorum fœtus fuit. Et in eodem triginta annis mihi Craſſus ętate pręſtabat. Quod idcirco poſui, vt dicendi prima maturitas in qua ętate extitiſſet, poſſet notari & intelligeretur iam ad ſummum penè eſſe perductam: vt eo nihil fermè quiſquam addere poſſit. Et idem in Tuſculanis, non ſolum perfectionem ætatis ſue teſtatur, ſed interituram breui eloquentiam prædicit, Oratorum, inquit, laus ita ducta ab humili venit ad ſummum, vt iam quod natura fers in omnibus rebus, fere ſeneſcat, breuiq; tempore ad nihilum ventura videatur. De cuius ætatis perfectione. Cicero in quadam epiſtola ad Atticum de Tulliola filia loquens, Ergo, inquit, ijs temporibus tam eruditis quantum fieri poterit, illam conſecrabo omni genere monumentorum. Et Horatius. Venimus ad ſummum fortune, pingimus atq; Pſallimus, & luctamur, Achiuis doctius vnctis. Et Solinus de Auguſto, loquens. Quod tempus, inquit, ferme ſolum repertum eſt, quo plurimum & arma ceſſarunt, & ingenia floruerunt. Et Plinius de naturali hiſtoria de M. Varrone loquens. In illa, inquit, ingeniorum, quæ tunc fuit multitudine. Et Horatius veterum ætatem carpēs, & ſuam perfectam affirmans, de Lucilio ſic ſcribit:

Si foret hoc noſtrum fato delapſus in euum
Deterreret ſibi multa recideret omne quod vltra
Perfectum traheretur, & in verſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, viuos & roderet vngues.

Et Quintilianus poſtquam vt potuit, defendit Lucilium à nota Horatii, qui eum fluere lutulentum dixerat, perfectiorem

eo Horatium fatetur, cum dicit, Multo eſt terſior ac purus magis Horatius. Hanc perfectionem Idem Quintilianus dat Tibullo, dicens. Terſus atq; elegans videtur eſſe Tibullus, ſunt qui Propertium malint. Et idem de Virgilio loquẽs, vt illi naturę cœleſti atq; immortali ceſſerimus, ita curæ & diligentie. Et ſubdit, Cęteri longe ſequentur. Et de Cicerone: Nec vero quod in quoq; optimum fuit, ſtudio conſecutus eſt tantum, ſed vel plurimas, aut potius omnes, ex ſeipſo virtutes extulit immortalis illa ingenij, & beatiſſima vbertas, & ſubdit: Vt non hominis nomen, ſed eloquẽtiæ videatur. Et de Ceſaræ, quod perfecte loqueretur, Cicero in Bruto, Cęſar Latine loquebatur elegantiſſime, nec id ſolum domeſtica conſuetudine, tamen vt eſſet perfecta illa bene loquendi laus, multis literis, & iis quidem recõditis, & exquiſitis ſummo ſtudio & diligẽtia eſt conſecutus, Erat præterea Hortenſius (vt inquit Cic.) verborum ſplendore elegans. Erant in L. Torquato plurimæ literæ: non hæ vulgares ſed interiores & reconditæ, & ſumma verborum grauitas, & elegantia, L. Domitius nulla quidem arte ſed Latine dicebat. Erat Piſoni verborum delectus elegans. In M. Claudio autem verbum nullum, aut durum, aut inſolens, aut humile, aut in longius ductum. Marcellus lectis verbis vtebatur. Quid plures huius ętatis coner præterea conquirere? quorum nomina vt doctiſſimorum virorum multis in locis connumerata cõperire poterimus. Scr pta autem cum ſint vetuſtate deleta, nuſquã reperiemus, quin potius eius temporis ea proferamus, quorum monumenta quotidie in manibus verſantur. Lege multorum epiſtolas, quę inter Ciceronis epiſtolas leguntur, vt Seruii Sulpitii, M. Marcelli, Q. Metelli Celeris, Q. itẽ Metelli nepotis, P. Vatinii, L. Luceii, M. Bithinii Curionis, M. Cælii, Dolobellę, Cn. Planci, Galbæ, C. Aſinii Pollionis, M. Lepidi, A. Cecinnæ, Decii Bruti, M. item Bruti, C. Caſſii, C. Marii, P. Lentuli, Trebonii, M. Catonis,

C.Cæſaris, Cn. Pópeii, Q. Ciceronis filii, Cornelii Balbi, Oppii, Hircii, Quos & penè infinitos alios eruditiſſimos viros florentiſſima hæc Ciceronis ętas effudit, dices in hac ſola ineſſe ſuccum illum, & quaſi ſanguinem incorruptę Latinitatis, ac non fucatum ſed naturalem quendam eloquẽtiæ nitere candorẽ, pari propemodum ingenii felicitate, & verborum elegãtia. vt ſi titulos dempſeris, illas non facile à Ciceronis epiſtolis internoſcas, Quod præclare Cornelius Tacitus de claris oratoribus comprobat, cum dicit: Sicut apud nos Cicero quidem cæteros eorundem temporum diſertos anteceſſit, ſic Caluus & Aſinius, & Cæſar, & Brutus iure prioribus & ſequentibus anteponũtur. Nec refert quod inter ſe ſpecie differant, cum genere conſentiant, at aſtrictior Caluus numeroſior Aſinius, ſplendidior Cæſar, amarior Cęlius, grauior Brutus, vehementior & plenior & valentior Cicero, omnes tamen eandem ſanctitatem eloquentiæ ferum, vt ſi omnium pariter libros i manum ſumpſeris fatearis quãuis in diuerſis ingeniis eſſe quandan iudicii ac voluminis ſimilitudinem, & cognationem.

SEd iam de imperfecto, & corrupto potius, ac vitioſo tempore, vt propoſuimus, aliquid afferamus, Secuta poſt ætatem Ciceronis alia dictorum ætas, ſatis vel eorum proprio teſtimonio indicauit, non ſolum quãtum à cacumine & faſtigio pręcedentis ętatis abfuerit, verum etiam mutato dicendi genere, & eloquentia omni propè in barbariem verſa, ad imum celerius quidem q̃ aſcenderat, properarit. Quod vt luce clarius videatur, pauca quæ ex multis breuitatis cauſa collegii, labenti ſtilo veluti quodam inducto freno ſubnectam. Seneca in prologo primę declamationis. Vt poſſitis, inquit, æſtimare quantum quotidie ingenia decreſcant, & neſcio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturæ, eloquentia ſe retro tulerit. Quicquid habet Romana facundia, quod inſolenti Græciæ aut apponat, aut præferat, circa Ciceronem efflo-

ruit. Omnia ingenia quæ lucem noſtris ſtudiis attulerunt, tunc nata ſunt. In deterius quotidie data res eſt, vt ad ſummum perdu cta rurſus ad infimum velocius quidem quam aſcenderat, relabatur. Quod etiam affirmat. Statius in epiſtola Syluarum ſuarum, dicens, Manlius certe Vopiſcus vir eruditiſſimus, qui vindicat à ſitu literas iam pene fugientes. Et Quintil. Dicẽdi, inquit, mutauimus genus, & vltra nobis quam oportebat indulſimus. Et alibi Quid multa totus propè mutatus eſt ſermo. Et Diomedes grammaticus hác literarum bonarum quaſi ruinam teſtatur, cum dicit, Iniecit poſtera ætas manum, & veluti diſciplinam priſtini ſeculi, ita ſermonem faſtidire cæpit, & noua veluti parturire verba. Et alibi quaſi ante oculos ponit, non ſolum imperfectionem ſui ſeculi, ſed etiam noſtri, dum ait, Quid quod nihil iam proprium placet, dum parum creditur d ſertum, quod alius dixerit? A corruptiſſimo quoq; poetarum figuras, ſeu tranſlationes mutuamur, tum demum ingenioſi, ſi ad intelligendos nos opus ſit ingenio. Et A. Gellius, Animaduertere eſt pleraq; verborum Latinorum ex ea ſignificatione, in qua nata ſunt deceſſiſſe, vel aliam longe, vel in proximam, eamq; deceſſionem factam eſſe cõſuetudine, & in inſcitia temere dicentiũ, quæ cuiuſmodi ſint, non didicerunt. Cornelius vero tacitus in eo libello, quem de claris oratoribus ſcripſit, hac omnia latius perſequitur, cum in dialogo Maternum quærentem inducit, Exprime inquit, Materne cauſas, cur tantum ab eloquentia eorum receſſerimus, cum præſertim centum viginti annos ab interitu Ciceronis in hunc diem effici ratio temporum collegerit. Et ſubdit. Quis enim ignorat eloquentiam, ac cæteras artes deſciuiſſe ab iſta vetere gloria? non inopia hominum, ſed deſidia iuuẽtutis, & negligentia parentum, & inſcitia præcipientium, & obliuione moris antiqui. Quæ mala primum in vrbe nata, mox per Italiã fuſa, iã in prouincias manãt. Quod adeo negligitur ab ho-

rum temporum deſertis .vt in actionibus eorum, in quoq; verbo quotidiani ſermonis fœda ac pudenda vitia deprehendantur. Et *ſubdit, Vt in pauciſſimos ſenſus, & anguſtas ſententias detrudant eloquentiam velut expulſam regno ſuo, vt quæ olim omniũ artium, vt dicunt, pulcherrimo comitatu pectora implebat nunc circunciſa, & amputata, ſine apparatu, ſine honore penè dixerim, ſine ingenuitate, quaſi vna ex ſordidiſſimis artibus diſca ur*. Ergo hanc primam, & præcipuam cauſam arbitramur, cur tan tum ab eloquentia receſſerimus. Imperfectionem etiam ſui temporis teſtatur Plin. in epiſto. naturalis hiſtoriæ, cum libros ſuos reſperſos eſſe affirmat plurimarum rerum, aut ruſticis vocabulis, aut externis, imo barbaris, non ſine honoris præfatione ponendis. Et vt per gradus ad ſummum aſcenderat eloquentia, ſic eam per gradus ad imum deſcendiſſe videamus. Macrobius etiam tem pora ſua hac inperfectione inſecta ſignificat, cum dicit: Petitum, impetratumq; volumus: vt æqui boniq; conſulant, ſi in noſtro ſer mone natiua Romani oris elegantia deſideretur. Apuleius autem, quem noſtri temporis magis curioſi quam eruditi ſequi, & emulari ſtudent, in principio operis ſui latinas literas ignorare fatetur, *In vrbe, inquit, Latia aduena ſtudiorum Quiritum indigenam ſermonem erumnali labore, nullo magiſtro preeunte aggreſſus excolui*. En ecce precamur veniam, ſi quid exotici ac forenſis ſermonis rudis locutor effudero, iam hæc quidem ipſa vocis imitatio deſultoriæ ſcientiæ ſtilo quem acceſſimus reſpondet: Quis, rogo te, ferat non tam Apuleium, qui ut mali edificii dominus ſe architectum non adhibuiſſe, ita literas, ſine preceptore coluiſſe gloriatur, quàm aliquos eſſe, qui malint fœtores & quiſquilias eius colligere, quàm verborum floribus perfectiſſime Ciceronis ætatis, quàm ſignauimus inherere? Sed quid alii Apuleio ſimiles inſequentium ætatum autores de ſeipſis

& temporum ſuorum inſcitia balbutiant videamus. Sidonius de ſuis nugis. Talis *eſt ordo, inquit, vt ſine plurimus nouiſq; verbis, quæ præfata pace plurimorum eloquentium ſpecialiter tibi, &* Cōplatonicis *tuis nota ſunt, nugę ipſę non valuerint expediri.* Et *alio in loco de liberalibus artibus agens ita loquitur virtutes artiū iſtarum ſeculis potius priſcis ſeculorum rector ingenuit. quæ per ætatem mundi iam ſeneſcentis, laſſatis veluti ſeminibus, emedullatę, parum aliquid hoc tempore, atq; id in paucis mirandum ac memorabile oſtentant.* Et *alibi.* I*ncrebuit, inquit, multitudo deſidioſorum, vt niſi vel pauciſſimi meram* Latialis *linguę proprietatē de triuialium barbariſmorū rubigine vindicaueritis, eam breui abolitam defleamus.* Et *Fulgentius:* N*oſtri, iniquit temporis erumnoſa miſeria non dicendi petit ſtudium, ſed viuendi flet ergaſtulum.* N*ec famæ aſſiſtendum poeticæ, ſed fumi conſulendum domeſticę.* M*artianus vero* C*apella,* M*artianum filium nugas ſuas non ferentem introducit: dum in principio operis ſui ſic orditur,* D*um crebrius iſtos* H*ymenęi verſiculos, neſcio quid inopinum in tactumq; moliens, reſperſum capillis albicantibus verticem incrementiſq; luſtralibus decuriatum, nugulas, ineptas nō perferens,* M*artianus interuenit.* Q*uid de aliis aliarum ętatum hominibus dicam? quorum nonnuli etiam noſtri temporis ſcriptores; cum quid ſcribere ſunt aggreſſi, nonſolum bonorum verborum delectum neglexerunt, ſed illud maxime ſtuduerunt, vt vel veteratorum rubiginem vel nouorum autorum aſperitatem ſuis ſcriptis admiſcuiſſe: & ſimilitudinem peſſimi cuiuſq; & corruptiſſimi vltro appetyſſe videantur.* Q*uo factum eſt, vt non ſolum proprietatem* Romani *ſermonis: verum omnem pene illam ſuauitatem, & quaſi ſalubritatem* Latinę *dictionis amiſerint, obliti hunc eſſe legendi fructum ęmulari meliora, & quæ in aliis maxime probes, quæ ve inter optimi cuiuſq; & elegantiſſimi dicta mireris, in aliquem vſum non*

ſine venuſtate, atq; luce, ac munditia verborum concinna deriuatione cõuertere ſicuti Cicero, *& eius ætatis candidiſſimi autores fecerunt, q̃uis ad illud faſtigium, illam ſummitatem, & propè diuinitatem, aſpirare nemo poſſit, Illa enim ſublimitas quãquã imitabilis illa quidem videtur cupienti, nihil tamen eſt experienti minus audendum tamen, & ita anitendum, vt quod aſſequi non poſſumus, imitari ſaltem voluiſſe videamur. Sed quoniam nihil nos pręcipiendi cauſa dicere, neq; magiſtri, ſed ęſtimatores videri volumus: nec ſermonem nunc tam informamus bonum: q deterremus malum, quantum* Cicero, *& ea ætate* Latinitatis *principes noua verba vitauerint, vnde omnis* Latinæ *linguę pernicies comparata eſt, breuiter oſtendamus.* Cicero *in oratore oratorem inſtruens ita pręcepit, Ergo ille tenuis orator modo ſit elegans. nec in faciẽdis verbis erit audax, & in trasferendis verecundus & parcus; & in priſcis, reliquisq; ornamentis, & verborum & ſententiarum remiſſior* Quintilianus *vero vſitatis, inquit, verbis tutius vtimur: noua non ſine quodam periculo fingimus.* Nam *ſi recepta ſunt modicam laudem afferunt, repudiata etiam in iocos exeunt. Audendum tamen, nanq;, vt ait* Cicero, *etiam quæ primo dura viſa ſunt. Vſu molliuntur: ſed nobis non eſt conceſſa fictio nominum. Siquis autem dixerit ideo nouanda eſſe nobis verba quod eorum penuria laboremus, audiat* Ciceronem, *qui de natura deorum ita loquitur:* Quod *illa quę à Græcis accepiſſent.* Latine *dici poſſe diffiderent, Inquo genere tantũ profeciſſe videmur, vt à Græcis ne verborum quidẽ copia vinceremur. Et in Tuſculanis.* O *verborũ inops interdum, quibus abundare te ſemper putas Græcia. Et de finibus bonorum & malorum, Sed ita ſentio: et ſępe diſſerui, Latinam linguã non modo noninopẽ, vt vulgo putatur. ſed locupletiorem eſſe q̃ Gręcam. Sed dicet aliquis parienda eſſe neceſſario noua verba, cum quid ex Gręco vertendum ſit & minus oc-*

currat verbum Latinum vſitatum. Sunt enim (vt inquit Cicero de finibus bonorum & malorum) imponenda noua nouis rebus nomina. Sed ad hoc quaſi reſpondere videtur A. Gellius cũ dicit, Cum quid ex Greco, quod non placeret, transferre voluiſſem, hoc ego ſuperſedi vertere, quia nouis & inconditis vocibus vtendũ eſſet quas pati aures per inſolẽtiam vix poſſint. Sed ipſe idẽ Cic. qui dixit verba noua pariẽda eſſe, imponendaq; noua nouis rebus nomina, vſuq; mollienda, quæ dura prę nouitate viderẽtur, quam abſtinens illorum fuerit, quã ve nouitatem verborũ vitauerit, infra ponemus. Cum in Bruto, Declamo verbum ſui temporis nouum dicere vellet, Commentabar, inquit declamitans: ſic enim nunc loquuntur. Et idem in libello de mundo, Vt in ſingulis, inquit, eſſent bina media, vix enim audeo dicere medietates, ſed quaſi ita dixerim, ita intelligatur. Et in Philippicis, M. Antonium notans, quod verbum nouum protuliſſet, ita dicit, Tu porrò ne pios quidem ſed piiſſimos quæris, & quod verbum omnino nullum in lingua latina eſt, id propter tuam diuinam pietatem nouum inducis. Varro autem de lingua latina docet, antiquos etiam vitaſſe verba nimiũ noua, Extremum, inquit, nouiſſimum quoq; dici cæptum vulgo, quod mea memoria, vt Aelius Gallus, ſic ſenes aliquando nimium nouum quod eſſet, vitabant. Et A. Gellius. Quod à M. Varrone proloquium. à M. Cicerone pronunciatum dictum eſt. Quo Cicero tamen vocabulo tantiſper vti ſe atteſtatus eſt, quod melius, inquit, inuenero. Quintilianus autem veriloquium, inquit ipſe Cicero qui finxit reformidat. Et Cic. de finibus bonorum & malorum, quaſi cum dolore dixit, vt ita dicam, indolentia. Varro vero de analogia verborum. Repertores verborum nouorum damnat, oſtendens ipſas aures nouitates has quodammodo reſpuere, cũ dicit, Tantum inter duos ſenſus intereſſe volunt, vt oculis ſemper aliquas figuras ſuppellectilis nouas conquirant, contra aures expertes

tes eſſe velint. Quotus quiſq; iam ſeruos habet priſcis nominibus? quæ mulier ſuum inſtrumentum veſtis, atque auri veteribus vocabulis appellat? ſed inductis non tam iraſcendum, quam huiuſce prauitatis patronis. Et idem Editimum dici opportere cenſet magis quam Aedituum, quod alterum ſit recenti nouitate fictum, alterum antiqua origine incorruptum. Sed pro eo à pleriſq; Aedituus dicitur, noua & commenticia vſurpatione. Quæ omnia cum ita ſint. A. Gellius quaſi de iis ſententiam ferens libro 'vndecimo, ita ſcriptum reliquit. Verbis vti aut nimis obſoletis, exculcatiſq; aut inſolentibus, nouitatiſq; duræ & illepidæ, par eſſe delictum videtur. Sed moleſtius equidem, culpatuſq; eſſe arbitror, uerba noua incognita, inaudita dicere; quàm inuulgata & ſordentia. Noua autem videri dico etiã ea, quæ ſunt inuſitata & deſita, tametſi ſint vetuſta. C. etiam Cæſar libro de analogia monuit, infrequens, atque inſolens verbum tanquam ſcopulum fugiendum eſſe, Suetonius quoque de Auguſto ſcribens, Genus eloquentiæ, inquit, ſecutus eſt elegans, & temperatum, vitatis ſententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum (vt ipſe dicit) fætoribus, præcipuamq; curam duxit ſenſum animi, quam apertiſſime exprimere. Cacozelos autem, & antiquarios, vt diuerſo genere vitioſos, pari faſtidio ſpreuit. Sed nec Tiberio parcit exoletas interdum, & reconditas voces aucupanti. M. quidem Antonium vt inſanum increpat, quaſi ea ſcribentem, quæ mirentur potius homines, quàm intelligant: Sed opus eſt inquit, dare te operam, ne moleſte ſcribas, aut loquaris. Quin Auguſtum. A. Gellius ab eloquentia, & latinitate laudat, dum dicit, Diuus etiam Auguſtus memoriarum veterum exequentiſſimus; linguæ Latinæ non neſcius, munditiarum patris ſui in ſermonibus ſectator. Et Cicero de oratore, præclare monet vitanda eſſe verba priſca, & à conſuetudine ſui temporis, quo perfectio ſermonis, vi-

gebat,remota,cum dicit.Quanquam ſunt illi veteres, qui ornate nondũ poterant,ea quæ dicebant,oẽs propè præclare lucuti.Quorum ſermone aſſuefacti qui erunt,ne cupientes quidẽ poterunt loqui niſi Latine.Neq; tamen erit vtendum verbis ijs, quibus iam conſuetudo noſtra non vtitur niſi quando ornandi cauſa parce: Sed vſitatis poterit vti lectiſſimis, & vtaturis, qui in veteribus erit ſcriptis ſtudioſe,& multũ volutatus.Et ſic latine loquamur, vt verba efferamus ea, quæ nemo iure reprehendat hęc Ci. Sed quanquam in omni re difficillimum eſt formam optimi exponere, quod aliud alijs videtur optimum,(Varia enim ſunt iudicia,nec facilis explicatio,quę forma excellat) dubitari tamen a recte conſiderantibus nequaquam poterit,quin illa multorum noſtri temporis inſulſitas & inſolentia,ac quædam(Vt ita dicam)orationis inſania,ſiccitas,inopia,à malorum autorum lectione,& imitatione naſcatur.Quare cum ſit eloquentiæ,ſicut reliquarum rerum fundamentum ſapientia.Vnde in poetica teſtatur Horatius:

Scribẽdi recte ſapere eſt,& principium,& fons:& in bonis oĩa quæ ſumma ſunt,iure laudentur,verborum bonorum delectus eſt in primis ſapienter habendus, idq; facile aſſequemur ſi delegerimus noſtratia,non peregrina,propria,non inepte tranſlata,vſitata,non noua,pura,non horrida,luminoſa,non tenebricoſa.Quod contingere certe nulli poterit,niſi ei,qui autores diuinę illius Ciceronis ætatis perlegerit.Sublimitas enim & magnificentia, & nitor, & autoritas ex optimis illis eius ſeculi autoribus tantummodo prouenit,ij ſoli locutionem emendatam & Latinam, originem,& quaſi ſolum ac fundamentum quoddam eloquentiæ poſuerunt.Inſequentiũ autẽ autorũ lectio doctrinã quidem diuerſarum rerum conferre poterit,elegantiã autem & nitorẽ verborum non poterit:quin potius mixtura verborum,quibus illi vſi poſtea fuerunt, omnem propè florem incorrupti illius ſermonis, quem

quis ex

quis ex optimorum lectione collegerit, breui quaſi de manibus excutiet, barbarumq́ omnino reddet Cum autem quicquid literis mandatur, id cõmendari omni eruditorũ iudicio deceat: ſitq́ decus homínis ingenium, ingenij vero eloquentia: nec tam prçclarum ſcire latine, quam turpe neſcire: eniti, & toto (vt aiunt) pectore incumbere debemus, vt non vulgares literas, ſed interiores & perfectas, verborum grauitatem & elegantiam, nitorem & candorem, atq́ veram deniq́ Romani ſermonis eloquentiam de perfectorum illorum quos connumeraui, autorum fontibus hauriamus: Abiecta, obſoleta, priſca nimium & vetuſta priorum, nouaq́ omnia ſequentium autorum fugiamus. Sed in hoc verborum delectu aurium quoq́ quodam iudicium adhibendum eſt: quod non arte aliqua perpenditur, ſed quodam quaſi naturali ſenſu, prudentiaq́ percipitur. Cum vero ex verbis omnis conficiatur oratio, atq́ iccirco illuſtria verba ex optimo quoq́ id ætatis autore legenda ſint, vt latina & elegans ſurgat oratio: Id quoq́ maxime obſeruandum eſt, nequa nimis elaborata concinnitas, lumen eloquentię potius extinguat quàm accendat. Remouendus erit igitur (vt ait Cice.) omnis inſignis ornatus, nec calamiſtri quidem adhibebuntur: fucati etiam medicamen a candoris & ruboris omnia repellentur, elegantia tantum & munditia quæratur, ſermo purus & Latinus remaneat, dilucidus, luculentus, politus, planus: quid deceat circunſpicietur. Omnis enim pars orationis eſſe debet laudabilis, ſic vt verbum nullum niſi graue aut elegans excidat. Cumq́ in omnibus rebus vid ndũ ſit, quatenus, ne noſtra modum excedat oratio, vna breuiq́ Ciceronis clauſula concludemus. Sic, inquit, modo is, qui dicet, aut ſcribet inſtitutus liberaliter, educatione, doctrinaq́ puerili, & flagret ſtudio, & à natura adiuuetur: & vniuerſorum generum infinitis diſceptationibus exercitatus, ornatiſſimos ſcriptores, oratoresq́ ad imitandum cognorit, nę ille haud ſane, quemadmodum

uerba ſtruat & illuminet à magiſtris iſtis requiret, ita facile in re-
rum abundantia ad orationis ornamenta (duce natura ipſa, ſi mo-
do eſt exercitata) labetur, Hæc ille. Exercitatione autem hæc omnia
facile conſequemur. Stilus enim optimus ſcribendi artifex, ſtructu
ram non inopem, non minutam, non interpunctam, ſed locupletem,
numeroſam, aptamq; conficiet. Omiſſis igitur & repudiatis nouic
tijs iſtis & ſemidoctis, qui ignobilia nimis, & ſordentia, nouata,
fictaq; verba de imperfectis autoribus eruere, & in uſum latinę lin
guæ introducere, ac veluti ciuitate donare, & quaſi in latinam co
loniam deducere geſtiunt literarum oſtentatione, inepti verius quàm
glorioſi, elaboremus veluti apes lectiſſimis floribus inſidere. Proſe
qui enim quod quiſq; vnquam, vel contemptiſſimorum hominum di
xerit, aut nimiæ miſerię eſt, aut certe inanis iactantiæ, & detinet
atq; obruit ingenia, melius alijs vacatura. Eruditionem vernaculā,
ac plebeiam, & verborum monſtra uitemus eorum hominum, qui in
quinate, & parum compoſite minuſque eleganter ſcripſerunt,
quorum ita eſt confuſa oratio, ita perturbata, tantaq; inſolentia
ac peruerſitate verborum interlita, vt oratio, quę lumen rebus
adhibere debet, obſcuritatem potius, & tenebras afferat, Dum
enim exquiſitis, nouiſq; verbis vti volunt, infantiſſimi reperiun-
tur, qui veluti Siſennę Simioli, cum emendatores vſitati ſermo-
nis eſſe uelint, deterreri non poſſunt, quo minus inuſitatis verbis
vtantur, nihil aliud recte & latine loqui putantes, niſi noue &
īnuſitate loqui. Verbiſq; improprijs gaudentes, redundantibus ob
ſcuris, ambiguis, nouis, Græconicis, quo magis eorum expurgan-
dus eſt ſermo, fugiendaq; barbaria: ediſcenda de Cicerone, &
Ciceronis æqualibus vera Latinitas, quæ nihil aliud eſt, niſi incor
rupta loquendi oſeruatio ſecundum Romanam linguam. Cu-
ius vt (vt dixi) licet ueteres illi: quo: connumeraui quaſi genito
res extiterint, eam tamen ſeculum illud Ciceronis emendauit, exco

luit, expoliuit. Sed ſatis ſit hoc admonendi, non docendi cauſa dixiſſe propter agreſtes quoſdam, & indomitos certatores. Qui cum imitari neſciant autores bonos, malos cauſa nouitatis extollunt. Nec id vitio mihi dari debet. An (vt ait Varro) reprehendendus ſit, qui orationem nimis valentem propter malam conſuetudinem traducit in meliorem? An cum quis perperam conſueuerit quid facere in ciuitate, non modo patiemur ſed etiam pœna afficiemus? Idem, ſi quis perperam conſueuerit dicere verbum, non corrigemus cum id fiat ſine pœna? adde quod perfugio literarum nihil gratius, nihil iucundius, nihil homine libero dignius inuenio agitatio enim mentis inſtitutæ ad agendum ſemper aliquid dignum viro, tantiſper acquieſcit, dum in literarum ſtudijs verſatur. Ea enim, vel diſcendo, vel ſcribendo alitur, in eaque ſcientiæ & cognitionis delectatione perfunditur fitque (vt ait. M. Varro) vt dum iſta muſſitamus, pluribus horis viuamus: quanquam ea demum, ſolaque dicenda eſt vita: quæ ſine CHRISTO deo non viuitur. Vale.

DE MODIS LATINE LOQVENDI.

MIROR admodum poſt aureum illud Ciceronis ſeculum, pleroſq; doctiſſimos viros qui ad noſtram vſq; memoriam, multa eruditiſſime ſcripſerunt, ne odoratos quidem eſſe tam ſuaues dicendi floſculos, qui paſſim fragrant, & eniteſcunt in lectione perfectiſſimorum autorum, quos quaſi inuictiſſimos Heroas immortalis illa, ac prope cæleſtis Ciceronis ætas, veluti equus ille Troianus effudit, è quibus ego (quod ſine arrogantia dixerim) accurate diligenterq; nonnullos collegi, ac propemodum in faſciculos manipuloſq; ſigillatim, ac ſuo quenq; loco diſpoſui: quo & his literulis deſiderium vrbis Romæ, à qua tot iam annos abſum, lenirem, & ſimul vt bonarum literarum ſtudioſis ac poſteritati vtcumq; prodeſſem. Cum autem ſint nonnulli, qui non modo elegantiam verborum, ſed proprietatem ipſam et verum ac natiuum dicendi ſuccum nihili faciant, ad ſenſa vero ſola reſpiciant, in eaq; hęreſi ita hæreant, atq; tabeſcant, vt ad ſuam opinionem etiam leges per capillos attrahant repugnãtes. Adducũt enim Vlpianum, qui de adimendis legatis, lege, Siquis. Sed melius eſt, inquit, ſenſum, quàm verba amplecti, & eundem de pręſcriptis verbis, lege, Natura rerum inductum eſt, ut plura ſint negotia, quàm uocabula, & celſum de legibus, Scire leges, non hoc eſt verba earum tenere, ſed uim ac poteſtatem habere, & Paulum de fundo inſtructo, lege, Cum Declamationis. Optimum ergo eſſe, Pedius ait, non propriam uerborum ſignificationem ſcrutari, ſed in primis quid teſtator demonſtrare voluerit. Idem non attendunt, id ſolum à iuriſconſultus præſcribi, cũ quid manifeſte colligitur, aliud quem ſenſiſſe, q̃ dixiſſe, aut ſcripſiſſe: ꝙ præcipue in teſtamentis vſu venire ſolet in cæteris vero veluti capite ſancitum eſſe, ut proprie

tas uerbo℞, quibus ſingulis tota oratio conſicitur, omnino obſeruet. Nam quis neſcit proprietate uerborum neglecta, quibus totum orationis corpus, velut quibuſdā filis contexitur, orationem ipſam conturbari, incertamq́ & ambiguam reddi? Quam opinionē à legibus profectā, leges ipſę aperte poſtea infirmant, vt Martianus de legatis tertio, Non aliter, inquit, à ſignificatione verborū recedi oportet quàm cum manifeſtum eſt aliud ſenſiſſe teſtatorem. Et ſubdit, Cum plerunq́ abuſiue loquantur, nec proprijs nominibus; ac uocabulis ſemper vtantur. Et ſcæuola de ſuppellectili legata, lege, Labeo Non enim, inquit, ex opinionibus ſingulorum ſed ex communi vſu nomina (inquit Seruius) exaudiri debere. Et ſubdit, & quidem non arbitror quenquàm dicere quod non ſentit, vbi maxime nomine vſus ſit, quo id appellare ſolet. Et poſt paulo, Non tamen à Seruio diſſentio, non uideri quenquàm dixiſſe, cuius non ſuo nomine vſus ſit, Et Paulus de rebus dubijs, lege: In ambiguo ſermone nō vtrunq́ dicimus ſed dumtaxat quod volumus, Itaq́ qui aliud dicit quam vult, neq́ id dicit, quod uox ſignificat, qua non vult, neq́ id quod vult, quia id non loquitur. Simliter ſentire videtur Diodorus, cui Crono cognomen fuit, Nullum, inquit, verbum eſt ambiguum: nec quiſquam ambgiuum dicit aut ſentit, nec aliud dici uideri debet, quam quod ſe dicere ſentit is qui dicit. At cum ego, inquit, aliud ſenſi, tu aliud accepiſti, obſcure magis dictum, quàm ambigue uideri poteſt. Quare (vt in Bruto ait Cic.) cum confluxerint in hanc vrbem multi inquinate loquentes ex diuerſis locis, eo magis expurgandus eſt ſermo, & adhibenda ratio, quę mutari non poſſit nec utendum prauiſſima conſuetudinis regula. Nam cum eloquentia (vt ait Cic. de optimo genere oratorum) conſtet ex uerbis & ſententijs perficiendum eſt, ut pure & emendate loquentes, quod eſt Latine verborum & proprio℞, & tranſlatorum elegantiam perſequamur, ſed iam quod inſtat agamus.

QVam abſtruſus, & quandiu apud ueteres ueluti de induſtria latitans modus hic dicendi à multis non intellectus, à nullis ferè recte obſeruatus eſt?

Acceptum enim referre, & expenſum ferre, nemo actenus (quod ſciam) recte colligit. Quæ uerba cum frequenter apud bonos autores diuinæ illius Ciceronis ætatis legiſſem, collatis locis, & diſcuſſis, id uidetur mihi eſſe acceptum referre, quod peruerſo loquendi modo dicunt ponere ad introitum. Expenſum autem ferre id eſſe, quod corrupto ſermone dicunt ponere ad exitum. Quod ut clarius cognoſcatur, loca ipſa, quæ collegi ponere, & paulo altius repetere ſtatui, Duæ erant apud ueteres tabulæ, ut etiam nunc fit, Vna accepti, altera expenſi. Hæ poſtea mutato dicendi genere, ut in pleriſq; alijs, à multis tabulæ dati & accepti dictæ ſunt. Sed nos optima quæq; verba latina quærenda cenſemus, barbara & noua relinquenda. Quod autem accepti & expenſi tabulæ vocarentur, Cicero teſtatur pro roſcio comedo, cum dicit: Tabulas Fannius accepti & expenſi profert ſuas, & paulo poſt, Vtrum cætera nomina in codicem accepti & expenſi digeſta habes, an non? & ibidem: Non habere ſe hoc nomen in codice accepti, & expenſi, & in eodem. Quando ſextertium. CCCLIII. in codice accepti & expenſi non ſunt? & ſubdit: Tum in codice acceptum & expenſum eſſe debuit, Plautus in Moſtellaria, Bene igitur ratio accepti atq; expenſi inter uos conuenit, Cicero in Verrē: Nūc ad ſociorū tabulas accepti, & expenſi reuertamur. Cum autem ſcribebant in tabula accepti, ſe pecuniam ab Titio accepiſſe. Titio dicebant pecuniam acceptam referre: Vbi uero in altera tabula notabant ſe pecuniam Titio dediſſe, Titio ſcribebant pecuniam expenſam ferre. Declarat hoc Aſconius Pedianus. cum dicit: Quæſtores urbani ærariū curabant, eiusq; pecunias expenſas & acceptas in tabulas publicas referre conſueuerant, ex quibus poſtea modus loquendi trāſlatus eſt, vt cū quid oſ

ſicij in nos ab aliquo conferatur, id nos illi acceptum referre: contra, ſi quid ab eo aduerſi accidat, improbitati illius expenſum ferre dicamus, utrunque genus loquendi, quæ his ſubſcripſimus loca manifeſtius demonſtrabunt.

Ci. pro Aulo Cecinna: Hac emptione facta, pecunia ſoluitur à ceſemnia, cuius rei putat iſte rationem reddi non poſſe, quod ipſe tabulas euerterit, ſe autem habere argentarij tabulas in quibus ſibi expenſa pecunia lata ſit acceptaque relata, quaſi id aliter fieri oportuerit: cum omnia ita facta eſſent, quemadmodum nos defendimus.

Idem in verrem, Propter quod minus Dolobella Verri acceptum retulit, quam Verres illi expenſum tulit. In eundem. Homo ſtultiſſime, atque amentiſſime, tabulas cum conficeres, & cum extra ordinaria pecunia crimen ſubterfugere velles, ſatis te elapſurum omni ſuſpitione arbitrabare ſi quibus pecuniam credebas ijs expenſam nõ ferres, neque in tuas tabulas vllum nomen referres, cum tot tibi nominibus Curtij referrent, quid proderat tibi expenſum illi non tuliſſe?

In eundem, Fœneratio erat eiuſmodi iudices, vt etiam hic quæſtus huic cederet. nam quas pecunias ferebat ijs expenſas, quibus cum contrahebat, aut ſcribæ, iſtius, aut Timarchiti, aut etiam ipſi iſti referebat, acceptas.

In eundem. Si mihi acceptum non retuliſſet, putabat ſe aliquid defenſionis habiturum.

In eundem Verrem, Sexcenta milia accepta pupillo Malleolo retulit & ſubdit: Quando Chryſogono expenſa lata ſunt? Ibidem, Tamen ſextertia ſexcenta milia cum accepta retuliſſet: ſextertia quinque milia ſoluta non ſunt,

Idem in Philip. x. Ego amplius ſextertiorum ducenties acceptum hæreditatibus retuli.

Idem pro Roſcio Comedo, qui pecuniam expenſam tulerunt, & ſubdit: ille ſi non iuſſu huius expenſum tuliſſet, non ſcripſiſſet.

Et vt intelligatur acceptum referre, vel expenſum ferre, id eſſe quod dixi ſcribere uidelicet quē debere, vel creditorem eſſe, etiam ſi pecunia data non eſſet, declarat Cic. in eodem Roſcio, dicens: Hæc pecunia neceſſe eſt, aut data, aut expenſa lata, aut ſtipulata ſit. Datam non eſſe, Fānius confitetur: expenſam latam non eſſe codices Fannij confirmant: ſtipulatam non eſſe, taciturnitas teſtium concedit.

Idem Rufo, Si mihi expenſa iſta ſextertia centum tuliſſes.

Idem Attico, Pro eo tibi pręſentem pecuniam ſolui imperaui ne tu expenſum muneribus ferres.

Eidem, videas enim vnde nummi ſint, mihi feras expenſum.

Idem in philippica, Quis vnquam in illo inuentus eſt, qui Lucio Antonio mille nummum ferret expenſum?

HORATIVS.

Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Cherilus, incultis qui verſibus, & male natis,
Retulit acceptos regale numiſma Philippos.

Iulianus de iure dotium. l. Tatis. Socer genero ſuo ſic legauerat. l. Titio filiæ meę nomine. C hæres meus damnas eſto dare, hanc pecuniam generum petere debere, & exactam, acceptam legatis referri. Vlpianus ad ſenatuſcon. Trebellianum. l. mulier. Dicendum eſt, potius fructibus hoc expenſum ferendum, quā fideicommiſſo.

Alphenus de manumiſſionibus. l. Seruus, Sed ſi interea dum eum manumitteret, acceptum ſeruo retuliſſet, videri peculij fuiſſe.

Floren. de pignoraticia actione. l. Cum & ſortis nomine, & vſurarum aliquid debeatur, ab eo, qui ſub pignoribus pecuniam debet, quicquid ex venditione pignorum recipietur, primum vſuris, quas tunc deberi conſtat, deinde ſi quid ſupereſt, ſorti acceptum referendum eſt.

Pomponius de peculio. l. Si mulier, Item ſi mulier creditori viri ſundum vendiderit, & tradiderit ea conditione vt emptor acceptam

pecuniam viro referat.

Papinianus, qui potiores. l. ſi prior. Vt primam tantum pecuniam expenſam ferat.

Titus Liuius ab vrbe condita: Homines prope. CCCC. produxiſſe dicitur, quibus ſine fœnore expenſas pecunias tuliſſet.

Labeo de legatis. l. Qui cõcubinam: Quod acceptum in tabulis ſuis ex ea hęreditate retuliſſet.

Hirtius in cõmen. Pecunię locupletibus imperabantur quas Longinus ſibi expenſas ferri non tantum patiebatur, ſed etiam cogebat.

Ibidem: Sanatis vulneribus accerſit omnes, qui ſibi pecunias expenſas tulerant, acceptasq; eas iubet referri, quibus parum videbatur im poſuiſſe oneris, ampliorem pecuniam imperat.

Ibidem: Sibi quod rapuerant, acceptũ referebant, quod interciderat aut erat interpolatum, Caſſio aſſignabant.

Liquet ergo quod dixi, Acceptum referre, id eſſe, quod in rõnibus, in tabula videlicet accepti deſcribebatur. vel ſolutũ eſſe ab aliquo, vel pro ſolutione admiſſum: & id eſſe ferre expenſum, quod in tabula expenſi notabatur quem debere ſtipulata pecunia, vel alia re contracta: & vt notis ſeculo noſtro verbis utar, Acceptum referre erat ad introitum quem facere creditorem, & expenſum ferre, erat ad exitum facere debitorem. quod declarat etiam Aſconius Pedianus cum dicit: Expenſum ferre, eſt ſcribere te pecuniam dediſſe.

Id quoq; aduertendum eſt: Non ſolum dici pecuniam acceptam referri, aut expenſam ferri, uerumetiam et alia quoq; opera, vt infra.

Cicero in Ver. Rabonio opus inde acceptum retulit.

Cælius Ciceroni, Mentio facta eſt de legione ea, quàm expenſam tulit. C. Cæſari Pompeius.

Marcel. ad legem Iuliam repetundarum, lege, Lex Iulia: Illud quoq; cauetur: ne expenſum feratur opus publicum faciendum, frumentum publice dandum prębendum, apprehendendum. ſarta tecta

tuenda. antequam perfecta, probata, præſtita legerint,

Iabolenus de ſuppellectili legata. l. Qui veſtem communem omnem & res plurium generum ſupellectili expenſum ferre ſolitus erat.

Plau. ſine accepto poſuit, quod pauci hactenus (ut arbitror,) intellexerunt, cum in aſinaria dixit, Itaq; ob aſinos relatum precium Sauriæ numerari iuſſit ſeruo ſuo Leonidæ. i. precium acceptum relatum Sauriæ, quod in ratione accepti Sauriæ ad ſcriptum erat ob aſinos, numerari Leonidæ ſeruo iuſſit.

Cicero etiam acceptum ſimiliter omiſit, cum in Verrem dixit: Vt ſi hanc ex fœnore populo pecuniam non retuleris, reddas ſocietati.

Hactenus de proprietate, vel de modo dicendi eorum verborum diximus: mox pauca de tranſlatione dicemus.

Cato Ciceroni, Si tu, qua in re nihil fortuito, ſed ſumma tua ratione & continentia reip. prouiſum eſt, dijs immortalibus gratulari nos, quam tibi referri acceptum mauis gaudeo:

Cic. Attico: Te etiam atq; etiam oro, vt me totum tuendum ſuſcipias: vt ſi hi ſalui erunt, quibus curæ ſum, vna cum his poſſim in columis eſſe ſalutemq; meam beneuolentiæ tuæ acceptam referre.

Eidem, Vt ita diceret, ſe quod eſſet ſenator, quod ciuis, quod liber, quod uiueret, mihi acceptum referre.

Idem pro cluentio, Voluit eum aliquid acceptum referre liberalitati ſuæ. Idem pro eodem: Verum omnem tranquillitatem & quietē ſenectutis refert acceptam clementiæ tuæ, Plancus Ciceroni, Quod ſperant, quod audent, omne Cæſari acceptum referre poſſunt.

T. Liuius ab vrbe con. Nec ſenatui, ſed familiæ Liciniæ acceptum referebant.

Id quoq; aduertendum eſt, ut ſupra dixi tranſlationem quoq; fieri in verbo expenſum fero, dum aliquid male curatur, vt Scæuola: Quæ in fraudem. l. Pupillus. Creditores ſuæ negligentiæ expenſum ferre debent.

ALIVS.

QVotienſcunq; bonos autores legens, incurro in vnum aliquod ex his quę iam dudum colligo, eleganter dictis, totiēs mihi vehementer gaudeo, ac quaſi grandem aliquē, nitidumq; vnionem inuenerim, lętitia geſtio: mox varietatem eorum conſiderans eā voluptatem mente melius concipio, quam verbis exprimo, aut in publicum profero, mirariq; non deſino cum illorum perfectiſſimorum virorum diuinitatem, tum multorum barberiem, ac quaſi oculis obductam caliginem, videre licet vel ex his clauſulis, quas infra ſcripſi: Aliud, aliter, contra, ſecus, iuxta, ſtatum, proxime, par, æque, idem, ſimile, magis, pariter, quandoq; etiam comparatiuum, & alijs huiuſmodi (non enim omnes collegiſſe me putem) quam eleganter poſt ſe particulas, ac, atq;, vt, quam, & quanta varietate obtineant. quare vix conſiderari poteſt, quam belle: & quam diuerſe, quamue appoſite, & proprie ijdem viri diſertiſſimi illis vtantur. Igitur primum de Alio cum particula, ac coniuncto, mox de reliquis aliqua ſubijciamus.

Terent. in Phormione: Aliud mihi reſpondes, ac rogo.

Varro de re ruſtica: Armentarius non aliud, ac bubulcus. Cicero in Verrem: Ne alio menſe, ac fas erat, comitia haberentur.

Idem Attico: Quod q̄dē agere ſi liceret, alio mō ac nūc agēdū eēt.

Idem de oratore: Poteſt enim non ſolum aliud mihi, ac tibi, ſed mihi ipſi aliud alias videri.

Idē pro Marco Cælio: Lux deniq; longe alia eſt Solis, ac lychnorū.

Idē pro Cor. bal. Quid ergo hi pñt aliud iudicare, ac iudicauerūt.

Idem de arte Rhetorica: Aut ſi alia ratione, aut aliam ob cauſam. ac dicet ſe reus feciſſe, demonſtrabitur eſſe factum.

Cæſar in com. qui longe alia ratione: ac reliqui Galli bellum gerūt.

Vatinius Cicerōi: Lōge alia cōditiōe ego ſum. ac cæteri imp̄atores.

T. Liuius ab vrbe con. Aliam ſuam, ac traſfugarum cauſam eſſe

DE ALIO CVM PARTICVLA atq; coniuncto.

Plautus in Pſedulo: Illi ſunt alio ingenio, atq; tu.

Teren. in And. Alium nunc cenſes eſſe me atq; olim cum dabam.

Idem in Eunucho: Verreor ne aliorſum, atq; ego feci, acceperit.

Varro de lingua Latina: Poteſt enim eſſe

Saturnus hic alia de cauſa dictus, atq; in Sabinis.

Cic. pro Planco: Nec erit hæc alia ratio Planco, atq; Laterenſi.

Idē attico: Mihi videris aliud tu honeſtum, meq; dignum in hac cauſa iudicare atq; ego exiſtimem.

Idem pro Murena, Si aliud, atq; exiſtimas.

Idem Lentulo: Non alius eſſem, atq; nunc ſum.

Idem de oratore, Tantum & aliud eſſe, atq; hoc, & hoc ſine illo ſummum eſſe poſſe.

Idem pro Cluentio, Si ipſe A. Cluentius ſententiam de iudicijs rogaret aliam non diceret; atq; ij dixerunt, quorum ſententijs Cluentium condemnatum eſſe dicitis

Idem in Academicis: Cum aliud agnoſceret, atq; ſentiret.

Idem in rhetorica, Alio nomine illam rem de qua agitur, appellari oportet, atq; aduerſarij dicunt.

Idem pro Aulo Cecinna, Longe alia ratione recuperatores ad agendum hac actione venio, atq; initio ueneram,

Idem Terentiæ Noſtra factum eſſe negligentia, ut longe alia infortuna eſſet, atq; eius pietas ac dignitas poſtulabat.

Cæſar in com. Docet longe alia ratione eſſe bellum gerendum, atq; antea geſtum ſit.

Idem ibidē, Longe aliud ſibi capiēdū cōſilium, atq; antea ſenſerat.

Idem ibidem: Ac longe aliam eſſe nauigationem in concluſo mari, atq; in apertiſſimo oceano perſpiciebant.

Saluſtius in Catilina, Ad hæc quicunq; aliarum partium, atq; Sei

natus erant, conturbari remp. quam minus valere ipſi valebant.

Cæſar in com. Aliæ ſunt legati parteis, atq; imperatoris.

Hircius in commentarijs: Neq; enim aliud ius eſſe Cappadociæ, atq; Armeniæ.

Ibi, Si alio eẽt littoris Aegyptij natura, atq; omnium reliquorum.

Hæc non habentur in exemplari Romano.

APPENDIX. C. Cæſar in Anticatone priore. Vno enim ac cepto quem aliuſmodi, atq; omnis natura finxit, ſuos quiſq; habet charos.

Cælius in primo: Neq; ipſi eos alij modi eſſe, atq; Hamilcar dixit. Vbi aduertendum, alij eſſe patrij caſus, queadmodum & alius, qđ non ſolum maſculino, verumetiam in feminino genere oſtenditur. Cælius in primo, Antequam Barcha perierat, alij rei cauſa in Africam miſſus.

DE PARTICVLA Similiter, cum ac, atq;, vt, coniuncta.

Cicero de natura deorum: Tu autem quid quæris? ſimiliter facis: ac ſi me roges.

Idem in Philippica prima: Neq; vero illum ſimiliter, atq; ipſe eram, commotum eſſe vidi.

Idem de officijs: Similiter eos facere, qui inter ſe contenderent, uter remp. potius adminiſtraret, vt ſi nautæ inter ſe certarent, quis eorũ potiſſimum gubernaret, Paulus de liberis etc. l. Filiusfamilias: Miles ſimiliter vt paganus nominatim a patre, aut heres ſcribi, aut exheredari debet.

DE PARTICVLA SIMILI, AC diſſimili, cum atq;, & ac, coiuncta.

Plautus in Bacchidibus: Haud conſimili ingenio atq; illic eſt. Terentius in prologo Phormionis: Ne ſimili utamur fortuna, atq; vſi ſumus. Cic. pro G. Rabirio: Et ſimilis uiri tu ulciſceris patris mor-

tem atq; ille perſequeretur fratris ſui?
Idem de finibus bonorum & malorum: Itaq; & ſimilis erit finis boni atq; antea fuerat.
Idem de lege Agraria, Hic tamen excipit Pompeium ſimillime, vt mihi videtur, atq; in illa lege.
Idem Attico, Aut quieſcendum quod non diſſimile, atq; ire in Solonium, aut Antium.
Cæſar in com. Hortatur eos, vt ſimili ratione atq; ipſi fecerunt ſuas iniurias perſequantur.
T. Liuius ab vrbe condita, Hæc ſunt Tribuni conſilia veſtra haud hercule diſſimilia, ac ſi quis ex ęgro qui curari ſe fortiter paſſus, ex templo conualeſcere poſſit.
Ibidem, Similē pauorem inde, fugamq; fore, ac bello Gallico fuerat.
Neratius de acquirendo rerum dominio. l. Quod in littore: Nec diſſimilis eorum conditio eſt atq;, piſcium, & ferarum.
Tripho eodem titulo. l. Si is. Simile eſt atq; in hęreditate, & ſubdit. Nunquid ſimile ſit, atq; cum ſtipulatur?

DE PARTICVLA Item, cum atq;, & vt coniuncta.

Varro de lingua Latina, Analogia non item ea definienda, quę dirigitur ad naturam verborum, atq; illa, quæ ad vſum loquendi.
Idem de re ruſtica. Alij ad curſuram, alij ad prędam, non item ſunt ſpectandi, atq; habendi.
Ibidem: Hoſce item vt equulos, & educunt & alunt.

DE COMPARATIVO cum ac, & atq;, coniuncto.

Cicero Attico, Mihi quidem videtur diutius ab futurus ac vellem.
Catul. Illi non minus, ac tibi pectore vritur intimo flammo, ſed penite magis: Horatius:
In achaia langues minus ac me. Idem:
His me conſolor victurum ſuauius, ac ſi
Quęſtor auus pater, atq; meus, patruuſq; fuiſſent.

Plautus in mercatore: Amicitior mihi nullus viuit, atque is eſt.
Terentius in Andria: Non Apollinis magis hoc verum atque hoc eſt.
Horatius Arctius atque hedera procera aſtringitur Ilex
DE PARTICVLA Secus, cum ac, atque, quá, cõiuncta.
Plaut. in capt. Ne me ſecus honore honeſtes. quàm ego te.
Cicero de oratore: Me non multo ſecus facere, cum de oratore diſpu tem, ac facerem ſi eſſet mihi de hiſtrione dicendum.
Idem pro Lucio Murena: Non ſecus, ac ſi meus eſſet frater.
Ibidem: Non dixi ſecus, ac ſentiebam.
Idem Attico: Velim domum ad tuos ſcribas, vt mihi tui libri pa teant non ſecus, ac ſi ipſe adeſſes.
Idem pro Planco, cuius ego ſalutem nõ ſecus, ac meam tueri debeo.
Idem de oratore: Sed paulo ſecus a me, atque illo diſtributa.
Idem: Sed aliquanto ſecus, atque in tradenda arte dici ſolet.
Idem de natura deorum: Quoniam cœpi ſecus agere, atque initio dixeram.
Vergilius. Haud ſecus, atque alto in luco. Idem. Haud ſecus, ac iuſſi faciunt.
Labeo de acquirendo rerum dominio. l. ſi epiſtolam Non ſecus, atque in continenti agro.
DE PARTICVLA Aliter, cum ac, atque, vt, coniuncta.
Plautus in Truculento, Sed longe aliter eſt amicus, atque amator.
Terentius in Adelphis: Nunq̃ te aliter atque es, in aium induxi meũ.
Idem in Heautont. Aliter tuum amorem, atque eſt accipis, nam & vi ta eſt eadem, & animus erga te idem, ac fuit.
Varro de lingua latina: Aliter, atque in reliquis dicitur.
Idem de re ruſtica: De emptione aliter dico, atque fiet.
Idem aliter quadrigarius, ac deſultor.
Idem: Nec multo aliter tuendum hoc pecus in paſtu, atque ouillum

dem de lingua latina: Hoc nunc aliter ſit, atq; olim.
Ibidem: Quędam aliter olim, ac nunc.
Cicero de oratore: Vrbana etiam diſſimulatio eſt, cum alia dicuntur ac ſentias.
Ibidem: Cum aliter ſentias, ac loquare.
Idem pro. P. Sylla: Torquatus rurſus in me irruit, me accuſat, ait aliter, ac dictum eſt in tabulas publicas retuliſſe.
Idem in partitionibus oratorijs, Caſu cum aliter accidit, ac ſperatum & putatum ſit.
Idẽ in Saluſtiũ, Neq; enim qui ita viuit vt tu, aliter ac tu loqui pōt.
Idem de oratore: Aliter dicenda, ac intelligerentur.
Idem de officijs: Aliter de illis ac de nobis iudicamus.
Cęſar in com. Sed ratio ordoq; agminis aliter ſe habebat, ac Belgę ad Neruios detulerant.
Ibidem: Coactus eſt aliter, ac ſuperioribus annis exercitum in Hybernis collocare.
Cicero pro ſexto Roſcio Amerino, aliter cauſam agi, atq; ille exiſtimaret.
T. Liuius ab vrbe condita, Longe aliter patres, ac plebem afficere.
Cicero ad pontifices: Proinde quaſi iſti aut de Gn. Pom. aliter, atq; ego exiſtimo ſentiant,
Ibidem: Dubitans, timens, hęſitans, omnia aliter, ac vos in monumentis habetis, & pronunciarit & fecerit
Idem de arte Rhetorica: Aut aliter hoc in ſermone, atq; in dicendo ſit vtendum.
Ibi. cũ aliter quid accidit, atq; hi q argũunt, arbitrati eſſe dicuntur.
Idem de oratore: Mouent illa etiam, quę coniectura explanãtur longe aliter atq; ſunt.
Idem pro Tito Annio Milone: Quamobrem iudices vt ad cauſam crimenq; aliquando veniamus, ſi neq; omnis confeſſio facti eſt in

uſitata

uſitata, neq; de cauſa quicquàm noſtra aliter, ac nos vellemus à Sena tu iudicatum eſt.

Idem in epiſtola ad Seruium Sul. *Aliter cecidiſſe rem exiſtimas, atq; opinatus ſis.*

Idem de finibus bonorum & malorum: Hic *loquebatur aliter, atq; omnes ſentiebant.*

Idem Curioni: Sed *aliter, atq; oſtenderam facio.*

Idem pro domo ſua, Hæc *homines improbi ad quoſdam viros fortes longe aliter, atq; à me dicta ſunt detulerunt.*

Idem in Verrem: Quod *iſte aliter, atq; vt edixerat decreuiſſet.*

Paulus de rei vend. l. Pompo. Aliter, *atq; ſi certis religionibus poſſideatis.*

Vlpianus, de ſeruitutibus. l. Quotiens, *Nihil agitur aliter, atq; ſi cõcedas, mihi ius tibi non eſſe in fundo tuo.*

Idem quando dies &c. l. Quanquã: *Semel cedit dies aliter atq; ſi cui in menſes ſingulos, vel in dies, vel in annos ſingulos, quid legetur.*

Idem de hæredibus inſtit. l. Circa eos, *Celſus lib. xxv. ff. probat aliter, atq; probat in illa inſtitutione.*

DE PARTICVLA CONTRA,
cum ac, atq;, quàm, coniuncta.

Cic. pro Corneilo Balbo: *Si deniq; aliquid quod nõ contra ac liceret factum diceretur, ſed contra atq; oporteret.*

Idem de oratore: *Vt contra, ac dicat accipi & ſentiri velit.*

Idem in Verrem: *Si hæc contra, ac dico eſſent omnia.*

Idem de finibus bonorum & malorum, *Itaq; contra eſt, ac dicitis.*

Idem de diui. *Vides tamẽ omnia ferè contra, ac dicta ſunt eueniſſe.*

Idem in Philippica duodecima: *Præſertim cum contra, ac Deiotarus ſenſit victoria belli indicauerit.*

Salluſt. in Cati. *Vbi videt Catilinã cõtra, ac ratus erat contendere.*

Cicero pro P. Sylla: *Iam enim faciam criminibus omnibus penè*

diſſolutis contra, atq; in cæteris cauſis fieri ſolet.
Idem in Catilinam, Idemq; iuſſerunt ſimulacrũ Iouis facere maius, & in excelſum collocare, contra atq; antea fuerat.
Idẽ in ſomnio Sci. Qui verſatur retro, contrario motu, atq; cœlum.
Cæſar in com. qui contra, atq; eſſet dictum prelium commiſiſſent.
Cic. pro A. Cecinna, Miror te hoc in hac re alieno tempore, & contra quàm iſta cauſa poſtulaſſet, defendiſſe.
Idem pro Cluentio: Generi ſui contra quàm fas erat, amore capta:
Idem pro domo ſua, Aut quid de veſtro iure, aut religione contra quàm propoſueram diſputabo.
Idem de arte rhetorica, Sũma imprudentia eſt, cum quis cõtra quàm ſcriptum ſit, aliquid probare velit.
Idẽ in Piſo. Vt ſenatus cõtra quã ipſe cẽ ſuiſſet ad veſtitum rediret.
Vlpianus de ſeruitutibus, quod vi, aut clam. l. Prætor ait: Si quis cõtra quàm prohiberetur fecerit.
Idem, quod vt aut clam. l. Si alius: Ait Iulianus, qui ante nuntiationis remiſſionem contra quàm prohibitus fuerit, opus fecerit.

DE PARTICVLA Proxime, cum atq; coniuncta.

Cicero Dolobellæ: Non poſſum ego non aut proxime atq; ille, aut etiam æq; laborare.

DE PARTICVLA Statim, & confeſtim, cum atq;, quàm, vt, coniuncta.

Marcellus de fides commiſſarijs libertatibus. l. Cum fidei: Poteſt confeſtim vt fuerit alienatus petere.
Vlpianus de ædilitio ædicto. l. Aediles: Iudici eorum ſtatim atq; iudex factus eſt, omnium rerum officium incumbit,
Martianus de officio proconſulis. l. Omnes proconſules ſtatim quam vrbem egreſſi fuerint, habent iuriſdictionem.
Paulus ad Senatuſconſultum Velleianum. l. Debitrix: quamuis

ſtatim atque interceſſerat mulier, competierat.

DE PARTICVLA Aeque, & perinde cum ac, atque vt, quàm, coniuncta. Et primo de Aeque ac.

Plautus in Stico: Scis tute facta velle æque, ac tu uelis.
Terentius in Andria, Quis miſer æque, ac ego?
Cic. Curioni: Cui charus æque ſis, ac iucundus, ac fuiſti patri.

AEQVE ATQVE.

Plaut. in Aul. Pumex non æque aridus, atque hic eſt ſenex.
Cæſar in com. Aequa ferè latitudine, atque ille congeſtus ex materia.
Cic. pro Cluentio: Aeque poſt hac, atque illum dictatorium gladium pertimeſcamus.
Idē pro Sex, Roſcio Ame. Aeque turpe atque illud, de quo ante dixi.
T. Liu. ab vrbe condita, Quos territos æque, atque hoſtes timebat.

AEQVE QVAM.

Plautus in Stico, Ridiculus æque nullus eſt, quàm dum eſurit.
Idem in Aulularia Nunquàm ęque patri nuncium lepidum attulit: quàm ego nunc meæ heræ nunciabo.
T. L. ab vrbe condita, An eſt qui dubitet Tribunos plebis vllis in iurijs veſtris, æque quàm munere patrum in plebem offenſos eſſe?

AEQVE VT.

Ci. pro do ſua: Itaque libētiſſime prędicabo Cn. Pompeiū ſtudio & autoritate, æque, vt vnūquemque veſtrum pro ſalute mea laborauiſſe.
Idem Attico: Et ſimul quod æque ea quę ſunt, vt ea quę certe futura ſunt, videre non poſſum.
Tibullus. Nec tibi ſit mea lux æque tam feruida cura,
Vt video paucos ante fuiſſe dies.

AEQVE ABSOLVTE.

Terentius in Hycra: Aeque eadem ſtudeant, velintque omnia.

PERINDE ATQVE.

Titus Liuius ab vrbe condita. Perinde atque capto vrbe.

PERINDE VT.

Cicero pro Cluent. Nã perinde vt opinio eſt de cuiuſcũq; moribus

T. Liuius ab vrbe con. Nec perinde vt voluiſſet.

Ibidem, Perinde vt eueniret res.

PERINDE QVASI.

Cicero pro P. Quintio, Atq; hæc perinde loquor, quaſi ipſo illo tempore, cum te prçter iuſſiſſet ex edicto poſſidere.

Idem pro T. Annio Milone, Hoc enim ſæpe ab iſtis dicitur, perinde quaſi Appius ille Cęcus viam muniuerit.

Idem pro Cluentio. Perinde quaſi ego non ab initio huius defenſionis dixerim.

Idem pro eodem. Perinde quaſi exitus rerum, non hominum conſilia legibus vindicentur.

DE PARTICVLA PARI, AC pariter, cum ac atq; vt coniuncta.

Plautus. in Menæch. Ecaſtor pariter hoc atq; alias res ſoles.

Idem in Aulu. Pariter moratus vt pater, auusq; huius fuit.

Cæſar in cõ. Pari ſpatio trãſmiſſus atq; in Gallia eſt in Britanniam.

Ci. de nat. deo. Neq; enim mihi par rõ cũ Lucilio eſt, ac tecum fuit.

Titus Liuius ab vrbe cond. trucidant fœminas pariter ac viros.

Idẽ L. ibidẽ. Nequaq̃ pari ad patienda ea robore, ac Ro. fuiſſent.

Ibidẽ, Amici pariter ac nũc ſubiecti, ac obnoxii vobis minus eſſemus.

DE PARTICVLA pro eo, cum atq; coniuncta, quæ omittere nolui, tàmetſi à recentioribus dicta ſunt.

Vlpianus de teſta. l. Ad teſtiũ, Si quis ex teſtibus nomen ſuum non adſcripſerit, verũtamẽ ſignauerit pro eo eſt, atq; ſi adhibitus nõ eſſet

Idem de noui operis nuntiatione. l. Prætor, Pro eo habendum eſt, atq; ſi nullo iure factum eſſet.

DE PARTICVLA in partem, cum atq; coniuncta.

Cæſar in com. In partem iuris, atq; ipſi erant receperunt.

DE PARTICVLA *idem, cum ac, atq; coniuncta.*

Plautus in Moſtellaria: *Eundem animum oportet mihi eſſe gratum, vt impetraui, atq; olim priuſquã id extuli, cum illi ſublandiebar,*

Varro de lingua Lati. *Idẽ ac diceretur, aut hic lepus & hic nemus.*

Cato de re ruſtica: Pomerium *ſeminarium ad eundem modum, atq; oleaginum facito.*

Ibidem: Denſas *eodem modo componito, atq; ſpiram,*

Titus Liuius *de bello* Puni. *Ipſa re intellecturos nequaquam idem eſſe* Syracuſas, *ac* Leontinos *oppugnare,*

Vlpianus: Sicui *pluſquam per legem &c. l.* Niſi *dolus:* Non *eandem cauſam eſſe decem aureorum, quos annuos tibi teſtes* Pompeiæ Criſpinæ *patronæ tuæ relictos proponis, atq; fuit alimentorum.*

Hircius in comment. Cum ſe inferiores eiuſdem generis ac ſaporis aqua dicerent vti, atq; antea conſueuerant.

Ibidem: Non *oportere illum eodem vti veſtitu, atq; ipſe vteretur,*

DE PARTICVLA *iuxta, cum ac, atq; mecum, tecumq; coniuncta, & quandoq; abſolute poſita.*

Varro li. 2. rerũ ruſticarum: Fœminas *iuxta, ac mares habere ſolebat*

Cicero oratione qua gratias egit poſt reditum: Officijs *iuxta, ac ſi meus frater eſſet ſuſtentauit.*

Salluſtius in iugurtino, Pręterea *tranſuerſis itineribus, quotidie caſtra mouere, iuxta ac ſi hoſtes adeſſent.*

Plaut. in Aſinaria: Dixi *tibi mater, iuxta mecum rem tenes.*

Idem in Aulu. Dixi *tibi nunc, iuxta rem mecum tenes.*

Salluſtius in Catilina. Nunc *vero quo in loco res ſitæ ſunt, iuxta mecum omnes intelligitis.*

Plautus in Perſa. Iuxta *tecum, ſi tu neſcis, neſcio.*

Ibidem: Iuxta *tecum æq; neſcito.*

Salluſtius in Iugurtino: Iuxta *boni maliq;, ſtrenui & imbelles multi obtruncati ſunt.*

Ibidem: Neq; loco, neq; mortali cuiquam, aut tempori ſatis credere ciues, hoſtes iuxta metuere.
Ibidem: Hyemem & æſtatem iuxta pati,
Ibidem: Plebi, patribusq; poſtq̃ inuidia deceſſerat, iuxta charus.
T. Liuius ab vrbe cond. Abſentium bona iuxta, atq; interemptorum diuiſa fuerunt.
Ibidem, Trucidant inermes iuxta, atq; armatos.
Idẽ de bel. Pu. Nauales ſocij iuxta effuſi, ac ſi inſulas prędarentur.
Idem ab vrbe cond. Iuxta hyeme atque æſtate, bella gerere poſſe.
Idem de bello Macedonico: Humanum genus, veſtrum nomen imperiumque iuxta ac deos immortales iampridem intuetur,

ALTER.

QVanta eſt in multis bonarum literarum inſcitia? quàm inepte deus bone, & in eleganter nonnulli dum ſe latine loqui putant, nouitatibus gaudent? Quis non dicit vnum, & duo? Primum & ſecundum? ecquis non dicit vigeſimoprimo die? ſemel & bis? At videre licet, vel ex his, quæ ſubieci, quantum ab illa vera, germanaque Latina lingua defecerint, & quantum loquendi, dicendiq; mutauerint genus, nam perfectiſſimo illo ſeculo, non vnũ & duo, ſed vnum & alterum, non ſemper primum & ſecundum, ſed frequentius primum & alterum, non vigeſimoprimo die ſed altero & vigeſimo die, non ſemel & bis, ſed ſemel & iterum dicebant. Qui vero dixerunt vnum aut alterum ſignificare, vnum aut duo, vel de duobus vnum & alterum ſignificare, vnum & duo: vel de duobus vnum & alterum ſemper dici, in eadem erroris naui verſati ſunt, nam vnus & alter modus erat proprius loquẽdi, vnus aut duo non proprius, & vnus aut alter, & primus & alter de duobus non ſemper, ſed aliquando dicitur. Quandoque vero alter & alter loco vtriuſque dicebatur, vt infra melius videbitur.
Terentius, Venit vnus & item alter.

Cicero Attico, Quid enim eſt tantum in vno aut altero die?
Idem pro Aulo Cluentio: Vnus & alter dies interceſſerat, cum res parum certa videbatur: Et paulo poſt, qui cum vnum iam & alterum diem deſideraretur.
Ibidem: Habetur vna & altera concio vehemens & grauis.
Idem in Verrem: Rex primo nihil metuere, nihil ſuſpicari, dies unus & alter, plures non refertur.
Ibidem: Vnum & alterum menſem, propè annum, denique domi tuę piratæ aliquo tempore capti ſunt.
Ibi. Tũ repente iſte teſtes citari iubet, dicit vnus, & alter breuiter.
Idẽ Appio Pulchro, Si quem tibi item vnum alterũ vt diẽ abſtulerit
Verg. Iamq́ dies, alterq́ dies proceſſit.
Ouidius in Sap. Et ſub ea verſus vnus & alter erit.
Catul. Quam veniens vna atque altera rurſus hyems.
Horat. in ſermon. Ducendus comes vnus & alter.
Ibidem: Ne ſi vafer vnus & alter.
Idem in Epiſt. Si verſus paulo concinnior vnus & alter.
T. Liuius ab vrbe cond. Vno aut altero abrepto.
Ibidem, Bellum in Sicilia iam alterum annum geritur.
Ibidem, Vni aut alteri militi.
Idem de bello Pun. Vno aut ad ſummum altero precio.
Idem pro Gn. Planco, quorum alter exercitum perdidit, alter vendidit, emptis prouincijs à Senatu, à repub. à bonis omnibus defecerant.
Idẽ pro Lucio Murena, Neq; in vno aut altero animaduerſum eſt.
Vlpianus de iudicijs. l. Nonnunquam, Poſt vnum, vel alterum.
Idem de ædilitio edicto. l. Quis ſit fugitiuus, Idem ait, nec eum qui ad fugam gradum vnum, alterumue promouit, eſſe fugitiuum.
Idem de noui operis nunciatione. l. Stipulatio, Non ſi vnum vel alterum cementum fuerit poſitum.
Alphænus de iudicijs. l. Proponebatur: Si vnus aut alter.

Quo loco multi poſt illud, Ciceronis diuinum ſeculum, deprauatō dicendi genere ferè ſemper dicunt primum & ſecundum. Veteres illi (ut diximus) plerunq; primum & alterum dicebant.

Cato de re ruſtica, Prima eſt lenis, altera eſt criſpa.

Cic. in Ver. Alterū, tertiū, quartum, ꝑmulta erant eiuſmodi nomina.

Ibidem: Primo die teſtium tanto numero citato, alter dies amicis iſtius & defenſoribus, tertius dies, ſic hominem proſterneret.

Idē pro A. Cluent, Vnum, alterum, tertium annum Saxia quieſcebat.

Idem in Tuſculanis, Primum poſuit eam, de qua modo dixi, quæ orta eſſet ex præſentiōe rerum futurarum, alteram quam cepèrimus ex magnitudine commodorum.

Idem de natura deorum, Vnus is modus eſt, de quo ſatis dixi, qui eſt ſuſceptus ex præſentione rerum futurarum, alter, ex perturbationibus tempeſtatum, tertius ex commoditate rerum.

Idem in ſecunda Philip. Proximo, altero tertio, deniq; reliquis conſecutus diebus. Horatius. Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro tertia ſuccedant.

Videre etiam licet quanta ſit venuſtas in ijs dicendi modis, Alterum tantum, tria tanta, ſexcenta tanta, bis tanta.

Plaut, in Epidi. Imo e iam ſi alterum tantum perdundum eſt.

Idem in Bacchidi, Alterum tantum auri non meream.

Cice. de oratore, Vt neceſſe ſit partem pedis, aut æqualem eſſe alteri parti, aut altero tantum, aut ſexqui eſſe maiorem.

Caliſtus de iu. fiſ. l. Nō intelligit, Totū cū altero tāto cogit ſoluere.

Scęuola de alimētis. l. Libertis, Eo amplins alterum tantum quantum in ſingulis in numero pręter cibaria, & veſtiaria, dari voluit.

T. Liuius ab vrbe con. Alterū tantum ex latino delectu adijciebatur

Plau. in Trinummo, Tribus tantis illi minus reddit quam obſeueris

Idem in Bacch. Sexcenta tanta reddam ſi viuo tibi.

Idem in Pſeudo. Quaſi mihi non ſexcenta tanta ſoleant credier.

Idem in Mercatore, Imo bis tanto valeo quam valui prius.
Idem de Amphit. Bis tanto amici ſunt inter ſe quàm prius.
Varro libro tertio rerum ruſt. Ea pars reddiderit eo anno bis tantum quàm tuus fundus.
Hircius in comment. Accedebat propè alterum tantum.
Ibidem: peditum ac leuis armaturæ quater tantis.
His ſubijciam autoritates de modo dicendi, quem prępoſui de altero & vigeſimo, & his ſimilibus, quamuis deficiente iam priſco illo eloquentiæ candore, T. L. & eius æquales, ac illis ſuccedentes, vnum et viginti quandoq; etiam dixerunt. Sed primum meliora, deinde de fece hauriemus, vt planè quod intereſt diſcrimen appareat.
Cic. pro Cornificio: Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero & .xx. die (vt dicebat) reddidit.
Idē pro Milone: Vbi ꝑticulā alter, poſtponit, cū ſuperius eā præpoſuiſſet. Centeſima lux ē hęc ab interitu P. Clodij, & opinor altera,
T. Liu. ab vrbe con. Anno trigeſimo altero, ꝗ condita Roma erat.
Idē tandē mutato aliquantulum dicendi genere, ibidem dixit, Vna & viginti legionibus eo anno defenſum imperium Romanum eſt.
Et ibidem: Signa vnum & triginta capta, paulopoſt. Vnum & triginta oppida cœperunt.
Idem ſeruauere elegantiſſimi illi viri in aduerbijs, ſemel, iterum, tertium, vt ſupra diximus: quo loco ineptiſſime dicunt, ſemel, bis ter vel ſemel, ſecundo, tertio.
Cic. in Bruto: Antiſtius Piſo ſæpe dicebat, minus ſæpe Pomponius raro Carbo, ſemel aut iterum Philippus.
Idem de diuinatione Quod ſemel ille, iterumq; neglexit.
Ibidē: A ſenatu ludos illos iterū inſtauratos memoriæ proditum eſt.
Cicero de natura deorum: Venereum iaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum ac tertium.
Vlpianus de rec. arb. l. Labeo: Poſt cām ſemel atq; iterū tractatam

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

T.Liuius ab vrbe cond. Iulium ter, Virginum iterum apud Macrũ Licinium inuenio.

Ibidem: Iterum ac tertio ueniſſe tradunt.

Idem: de bello Punico: Ter perditæ patriæ ſuſtinendum crimen ẽ, ſemel cum defectionem iniſti ab Romanis: iterum cum pacis cum Annibale fuiſti autor: tertium hodie cum reſtituendæ Romanis Capuæ mora atq; impedimentum tu es.

Ille alter, frequenti in vſu apud antiquos reperitur, parum tamen hactenus obſeruatum.

Cic. Atti. De illo altero quem ſcribis tibi viſum eſſe non alienum.

Eidem: De illo altero ſcio equidem venire nunc nil poſſe.

Idem de oratore: Quid ille alter? quid petam præſidij?

Ibidem, Nam illud alterum genus quodquod eſt, temporibus, locis, reis definiunt.

Saluſtius in Iugur. Adherbalem, omnesq; qui ſub imperio Micipſæ fuerant, metus inuadit, in duas partes diſcedunt: Numidæ plures Adherbalem ſequuntur ſed illum alterum bello meliores.

Ibidem In diuiſione, quæ pars Numidiæ Mauritaniam attingit, agro, virisq; opulentior, Iugurtæ traditur: illam alteram ſpecie, quã vſu potiorem, quæ portuoſior & ædificijs magis exornata erat, Adherbal poſſedit.

Sed nota nõ ſemper dici, vnum & alterũ, vel primũ & alterum, ſed quandoq; dici, alterum & alterum, loco vtriuſq;, vt ſupra diximus. Cic. de diuinatione. Cum duo quidam Arcades familiares iter vna facerent, et Megaram veniſſent, alterum ad cauponem diuertiſſe, ad hoſpitem alterum.

Idem de natura deorum: Non vides ſolem deum eſſe lunãq;, quorum alterum Apollinem Græci, alteram Dianam putant.

Ibidem: Ioues tres numerant, in Arcadia alterum patre Aethere, alterum patre Cælo, tertium Cretenſem Saturni filium.

Idem de Tuſculanis: Nam duæ ſunt ex opinione boni quarum altera Voluptas, altera Cupiditas.

Idem pro Publio Quintio: quæ res in ciuitate duæ plurimum poſſunt, hæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, ſumma gratia et eloquentia quarum: alteram Ci. Aquili vereor, alteram metuo.

Horat. Fraternis annis quicquid volet alter & alter.

Cic. pro P. Sylla: Ita charus vtriſque eſt, atque iucundus, vt non alteros demouiſſe, ſed vtroſque conſtituiſſe videatur.

Idem pro Q. Ligario: Ergo hæc duo tempora carent crimine, vnum cum eſt legatus profectus, alterum cum efflagitatus à prouincia præpoſitus Africæ eſt: Tertium tempus eſt, quo poſt aduentum Vari in Africa reſtitit.

Idē pro Cl. Ille iterum, ille tertio auctionibus factis pecuniā dedit.

Ibidem, quamobrem alteram partem cauſæ ſic agemus, vt vos doceamus, alteram partem ſic vt oremus.

Idē pro domo ſua. Eijciuntur duo, quos videre īprobi nō poterant, alter p honorem turpiſſimum, alter p honeſtiſſimam calamitatem.

ADEO.

PRinceps ille latinæ eloquentiæ Cicero, ac cæteri eius ætatis autores, vt reliquis oībus ita elegantiſſime particula Adeo, vſi ſunt, quàm præ cæteris obſeruatione præcipua dignam, colligendam duxi. Cui veteres illi coniunctionem Atque, præponentes, ſignificare eam aliquando potius, aliquando etiam, voluerunt, vt infra aperte oſtenditur.

Cic. Seruio Sul. Sed aliquid atque adeo multa afferunt de ſuo.

Trebonius Cic. Nihil adoleſcente tuo, atque adeo noſtro amabilius.

Cicero pro Plan. Inſector, poſco, atque adeo flagito.

Idem pro Cluentio: Clamore omnium de foro, atque adeo de ciuitate eſſe ſublatum.

Idem pro Roſcio, Hoc conſilio, atque adeo hac amentia impulſi.

Idem in Ver. Atq; adeo anteq̃ de incommodis Siciliæ dico, pauca mihi videntur de prouinciæ dignitate, vetuſtate, vtilitate dicenda.
Idem in Catilinam, Creſcit in dies ſingulos hoſtium numerus, eorum autem caſtrorum imperatorem, ducemq; hoſtium, intra mœnia atq; adeo in ſenatu videmus.
In eundẽ, Qui de huius vrbis, atq; adeo orbis terrarũ exitio cogitat
Idem Atti. Cũ Philotimo loquere atq; adeo Terẽtiã habebis Idibus
Idem in Ver. Domo eius emigrat: atq; adeo exit: nam iam antea emigrarat.
Idẽ in eũdẽ, Ex Sicilia diſcedẽdũ, atq; adeo fugiendũ eẽ arbitretur.
Ibidem, quæ ſi magna, atq; adeo maxima vobis videntur quàm varie & copioſe dicantur expectare nolite.
Ibidem: Cum magno detrimento, atq; adeo exitio vectigalium.
Ibidem: At quàm legem corrigit iudices atq; adeo totam tollit?
Ibidem: Cum hæc eſſent ita cõſtituta, Verres tot annis, atq; adeo ſeculis inuentus eſt, qui hæc non commutarit.
Plautus in Caſina Eſurio, atq; adeo nunc haud parum ſitio.
Terentius: Memini, atq; adeo longum eſt expectare.
Plauti Am. Imo præter me nemo atq; adeo tu Blepharo iudex ſies.
Idem in Caſina: Dum mihi volui, huic dixi, atq; adeo dum mihi cupio perperam iamdudum hercle fabulor.
T. L. ab vr. con. Non petentẽ atq; adeo abſentẽ ẽt creatũ credidere.

ALLEGARE, Legare, Ablegare.

Allegare, legare, ablegare à multis improprie paſſim dicitur. Non enim verbi proprietatem attendunt, ſed uulgarem errorem perſequuntur: nã cum autorem aliquem in rem ſuam adducere, aut citare volunt, allegare illum dicunt, cum allegare ſit quaſi in legationem quem rogatum pro paruis, priuatiſq; cauſis mittere, Legare pro publicis, magniſq; rebus: Ablegare vero eſt ferè in exilium eijcere, aut à conſpecto remouere, vt infra patebit.

ALLEGARE.

Plautus in Epidi. Si alligaſſem aliquem ad hoc negotium.

Idem in Pſeud. Pſeudolus tuus allegauit hunc.

Idem in Caſina, pater allegauit villicum, qui poſceret ſibi iſtam vxorem, & ſubdit, Filius autem allegauit armigerum ſuum.

Idem in prologo Caſinæ: Conſeruatam vxorem, conſerui duo expetunt, alium ſenex allegat, alium filius.

Idem in Amphi. Aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os ocillet probe.

Idem in Perſa: Imo alium allegauero, qui vendat, qui eſſe ſe peregrinum prædicet.

Teren. in An. Te obſecro, vt nõ credas à me eſſe allegatũ hũc ſenẽ.

Cicero Catoni, Extremum, inquit, illud eſt, vt quaſi diffidens rogationi meæ philoſophiam ad te allegem.

Idem M. Marcello. Si mihi tecum minus eſſet, quã eſt cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, à quibus intelligis me præcipue diligi.

Idẽ pro ſex. Ro. Ame. Nã ſtatim Chryſogonus & ipſe ad eos accedit, & homines nobiles allegat ijs, qui peterent, ne ad Syllam adirẽt.

Idem in Philip. Cretenſis iudex, isq; nequiſſimus, quemadmodum ad hunc reus allegetur?

Q. Cic. de petitione conſulatus ad M. Tullium, Hi rogandi omnes ſunt diligenter, & ad eos allegandum eſt, perſuadendumq; eſt ijs, nos ſemper cum optimatibus de repub. ſenſiſſe.

Cic. in Verrem: Cum ſibi omnes ad iſtum allegationes difficiles, omnes aditus arduos, ac potius interclusos viderent.

Ibidem: Primo neceſſarios iſtius ad eum allegatos eſſe dicebat.

Ibidem, Petit à me Rabirius, & amicos allegat, facile impetrat.

LEGARE.

Salluſtius in Iugurtino, Legantur tamen in Africam maiores natu, nobiles amplis honoribus vſi.

T.L.de bello Mace.Conſulem legari ad id bellum placuit.
Plau.in Amph.Delegit viros primorũ principes eos legat Teleboïs
Cic.pro P. Sextio:Ne iſti quidem,quos legatos non modo nullo ſenatus conſulto,ſed etiam impugnante ſenatu,tute tibi legaſti,
Idem ad Atticam,Me legatum iri non arbitrabor.
Idẽ ad eũdẽ,Meã ſtultã verecũdiã q legari noluerĩ añ res prolata
Idẽ in Verrem vtrunq; declarat cum dicit:O dij immortales,quãta iſte cupiditate.quãtis allegationibus illã ſibi legationẽ expugnauit?
Idem Aulo Cecinnæ,Caſſium ſibi legauit,Brutũ Galliæ præfecit.
In Ver.Cẽturipini.Andronẽ Centurupinũ legarunt ad Apronium.

ABLEGARE.

Plautus in Caſina,Hinc adoleſcentem peregre ablegauit pater.
Ter.in Hecyra Aliquo eſt mihi ablegandus, dum parit Philomena.
Varro de re ruſt.Pecus à prato ablegandum, & omne iumentum.
Cicero Attico,A fratris aduentu me ablegat.
T.L.ab vrbe cond.Sub tempus pueros venatum ablegauit.
Idẽ de bel Pu.Ablegãdũ eo,vnde ad nos fama accedere non poſſit.
Ibi.Deinde vbi ablegatũ velut de induſtria M.Marcellũ viderunt,
Ibidem:Niſi tota procul Sicilia ablegarentur.
Ibi.Remotã in ꝑpetuũ,& ablegatã ab vrbe,& ab repub,iuuẽtutẽ.
Ibidem.Ablegatione iuuentutis ad veliternum bellum.
Idem de bello Mace.Orare vt ſe extra Italiam aliquo ablegarent.

AMPLIVS.

Amplius aduerbium eſt,quandoq; comparatiuum,Aduerbium tritum eſt,ſed videre licet quàm eleganter comparatiuo antiq vſi ſint,in quo obſeruandum eſt,eos quandoq; ipſum comparatiuũ non ſolum ablatiuo,ſed etiam accuſatiuo quandoq; & nominatiuo ſine particula q̃ iunxiſſe.Quę & eiuſmodi, q ſedulo obſeruauerit & ſcriptis ſuis intermiſcuerit,paruo negotio elegans euadet.
dem fecerunt de particulis Plus,minus,ab hinc.

DE PARTICVLA AMPLIVS, *nominatiuo coniuncta.*

Cicero pro Roſcio Comœdo: Amplius ſunt ſex menſes.

Idē in Ver. Cū. n. Syracuſis Amplius centū ciues Ro. cognoſcerent.

Cęſar in com. Inueniebat ex captiuis Sabini flumen à caſtris ſuis nō amplius decem millia paſſuum abeſſe.

Hircius in com. genitiuo coniunxit, cum dixit: Amplius duorū millium terga vertebant,

T. Liuius de bello Punico. Amplius populi fuerunt centum viginti.

Ibidem: Amplius ſex millia hominum capta

DE PARTICVLA AMPLIVS, *accuſatiuo cōiūcta.*

Cice. in Ver. Qui cum amplius centum ciues Ro. haberet ex conuentu Syracuſarum.

Idem ad Atticum: Qui ager, vt dena iugera ſint, non amplius hominum quinq; millia poteſt ſuſtinere,

Idem pro Roſcio Comœdo: Tu hoc nomen triennium amplius in aduerſarijs iacere pateris?

Cæſar in com. Cum ipſi non amplius octingentos equos haberent.

Ibidem, Amplius horas quatuor fortiſſimè pugnauerunt.

Vergilius in Bucolicis.

Tres pateat cæli ſpatium non amplius vlnas.

Saluſti. in Catil. quod amplius annos. xxx. Tribunus atq; pręfectus, aut legatus, fuerat.

Titus Liuius ab vrbe con. Ceperunt amplius tria millia hominum.

Pōpeius L. Domitio: Nō amplius. xiiij cohortes. Luceriam coegi.

DE PARTICVLA *amplius, & diutius, ablatiuo cōiuncta.*

Terentius: Sexaginta annos natus es, vt conijcio, & eo amplius,

Cicero pro Roſcio Comœdo: Hoc nomen triennio amplius in aduerſarijs relinquebas.

Idem pro Lucio Flacco. Laodiceæ viginti pondo paulo amplius

Idē pro Caio Quintio, Annū, et eo diutius poſt mortē Caij Quītij.
Cæſar in com. Quæ caſtra, vt fumo atq; ignibus ſignificabatur amplius paſſuum millibus octo in latitudinem patebant.
Ibidem millibus amplius qoingentis in longum patet.
Cælius Cic. Amplius quadraginta diebus manſit.
T. Liuius ad vrbe cond. Pugnatum amplius duabus horis eſt.
Idem de bello Punico, Victi amplius ducenti cecidere.

DE PARTICVLA Plus, ablatiuo, accuſatiuo, & nominatiuo iuncta, & primum de ablatiuo.

Teren. in Hecy. Dies triginta, aut plus eo in naui fui.
Cicero pro Pub, Quintio. Ac tecum plus anno vixit in Gallia.
Idem pro Planco, Non poſſum dicere eum præfuiſſe, neq; poſſum negare eum abfuiſſe, ſed non plus duobus, aut tribus menſibus.
Titus Liuius de bello Punico, Ab vtraq; parte ſexcentis plus peditibus, & dimidium eius equitum cecidit.
Ibidem, Fama tenuit haud plus fuiſſe modio.
Ibidem, Non plus vno Romanorum amiſiſſe.

DE PLVS, iuncta accuſatiuo.

Cato in re ruſt. Ne plus quatuor digitos tranſuerſos emineant.
Cælius Ciceroni, Hic multum ac diu ludetur, atq; ita diu, vt plus biennium in his tricis moretur.
Vitruuius, Ita à pariete diſtent, vt ne plus pateat palmum.
Idem, Deſponantur inter ſe, ne plus ſpatium habentes pedes binos.
Idē. Dū ne plus inter duos nodos alligationibus binos pedes diſtent.
T. L. de bel. Mace. Aberat acies eorum paulo plus qngentos paſſus

DE PLVS, iuncta nominatiuo.

T. Liuis de bello Mac. Plus quinquaginta hominum ceciderunt.
Ibidem, Paulo plus trecenta vehicula miſſa.
Idem de bello Punico, Hominum eo die cæſa plus duo milia.
Ibidem, Plus tamen duo milia hoſtium eo die cæſa.

Ibidem. Plus decem millia capta.

DE PARTICVLA Minus, nominatiuo accuſatiuo, & ablatiuo coniuncta, & primum de nominatiuo.

Cice. in Verrem: Iuſſit vt quæ ſtatuę C. Verres ipſius & patris & filij eſſent, eas quæſtores demoliendas locarent, dumq; ea demolitio fieret, ſenatores triginta non minus adeſſent.

T. Liu. de bello Punico: Minus duo millia hominum effugerunt.

Ibidem: Haud multo minus, quàm mille capta.

Idem, Hiſpani paulo minus mille hoïes pacti tranſtulerunt ſignat.

DE ACCVSATIVO.

Ibidem: Nunquam nix minus quatuor pedes alta iacuit.

Vitruuius, Aluei autem latitudo inter parietem & pluteum non minus ſit pedes ſenos.

DE ABLATIVO.

Cicero pro Lucio Flacco, Ante pedes prætoris in foro expenſum eſſe auri pondo centum paulo minus.

Cęſar in commenta. Minus horis tribus millium pedum. xv. in circuitu munitionem perfecerunt.

Ibidem, A millibus paſſuum minus duobus caſtra poſuerunt.

Vitruuius, Cum non minus tribus corijs fuerit deformatum.

OBSERVATVM. item eſt in aduerbio ab hinc, quandoq; ablatiuo, quandoq; accuſatiuo iungi.

Ter. in An. Abhinc triennium ex An. cõmigrauit huic vicinię.

Cice. pro Cor. Balbo: Etenim ſi Gn. Pompeius ab hinc annos quingentos fuiſſet.

Idem in Ver. Horũ pater abhinc duos et viginti annos mortuus eſt.

Ibidẽ: quæſtor C. Papi. conſule fuiſti abhinc annos quatuordecim.

Idem in phili. Etenim ſi ab hinc annos prope. xx. hoc ipſo in templo negaui poſſe mortem immaturam eſſe conſulari, quanto verius nunc negabo ſeni?

riſo ſublatus eſt. Vergilius.

Vulneraq; illa gerens, quæ circum plurima muros Accepit patrios.

Idem: Sed neq; uim plumis ullam, nec vulnera tergo Accipiunt.

Oui. de Faſtis.

Diffugiunt hoſtes, inhoneſtaq; vulnera tergo Accipiunt. Ser. Sul. Ci. Nunciauit M. Marcellum collegam noſtrum poſt cœnæ tempus à P. Magio Chilone familiari eius pugione percuſſum eſſe, & duo vulnera accepiſſe: unũ in ſtomaco, alterum in capite ſecundum aurem.

Cic. pro Publio Sextio: Tribunum plebis uiginti uulneribus acceptis, iacentem moribundumq; uidiſti.

Idem pro P. Sylla: Accepit P. Sylla iudices vulnus vehemens & mortiferum.

Idem pro Cn. Planco: Cum perſeuerantiam ſententiæ ſuæ, non ſalutem reip. retinuiſſet, tamen ob illam, qua illud uoluntarium vulnus accepit, iuſtiſſimos omnium Metellorum conſtantia, & clariſſimos triumphos gloriæ laude ſuperauit.

T. L. ab urbe cond. Vulnere accepto ægre à circunſtantibus ereptus eſt. Ibidem: Multa vulnera accepta.

Idẽ de bel. Pu. Sub caudis qua maxīe mollis cutis vulnera accipiunt

Idem: Cum multa Romani milites acceperunt vulnera.

Idem ab urbe cond. Plures vulnera accipiunt.

Ibidem: Plura accipiunt quàm inferunt vulnera.

Vlp. de S. cõ. Syllan. l. Cum aliter: Aut alia vulnera iſti acceperunt.

ACCIPERE plagam.

Varro de re ruſt. Si qua in tonſura plagam accepit, eum locum alligat pice liquida.

Cic. Attico: Atq; ille locus inductus eſt à me diuinitus, ne una plaga accepta P. C. conciderent.

Idẽ Tironi: maximam plagã accepit, qđ is q ſummã autoritatem in illius exercitus habebat, T. Labienus eius ſocius ſceleris eſſe noluit.

Eidem. Nihil video quod ſperandum putem iure, præſertim, cum ea plaga in Aſia ſit accepta.
Idē de Fato, Eā plagam potius accipiā, q̄ Fato omnia fieri cōprobē.
Idem in Ver. Tu inquam tantam plagam tacitus accipere potuiſſes.

ACCIPERE cladem.

T. Liuius ab vrbe cond. Poſt acceptum proximæ pugnæ cladem.
Ibidem, Ex inſidijs propè magna accepta clade.

ACCIPERE iniuriam.

Cicero in Verrem, Nulla priuatim accepta iniuria.
Idem Quinto Fratri, Qui accepta iniuria illa ſpectacula quærebat.
Cæſar in cō. Ne q̄ noctu oppidani à militibus iniuriam acciperent.
Plautus in Mercato. Ad cœnam vocat, venio, decumbo, acceptus hilare atq; ampliter.
Idem in Ciſtellaria, Ita lepide, nitideq; in prandio accepiſti apud te, vt ſemper meminerim, & ſubdit, Ita hodie hic acceptæ ſumus ſuauibus modis.
Varro de lingua latina, Ita in prādio nos lepide, nitideq; accepiſti.
Idem de re ruſtica, & me abſente patrono, hoſpito accipiebat.
Ibidem, His omnibus ita acceptis, vel compoſitis, præcipua cura domini requiritur.
Cicero de oratore: Ego vero atq; hilare acceptus inquit.
Plau. in Amph. Aduenientem hic me hoſpitio pugnæ accepturus eſt
Ibidem, Familiaris accipiere faxo haud familiariter.
Vergilius. Accipit hoſpitio,
Cicero in ſomnio Scipionis, Poſt autem regio apparatu accepti ſermonem in multam noctem produximus.

MALE acceptus.

Cic. in Ver. Ephicrates hoīes multis verbis male acceptos dimiſit.
Ibidem, Male accipit verbis Rabonium.
Lentulus Ciceroni, Excluſus enim Antiochia Dolobella, & in op-

pugnando male acceptus nulla alia cõfiſus vrbe, Laodiceam, quæ eſt in Syria ad mare, ſe contulit.

Hircius in commentarijs: *Itaq; aduerſarij male accepti, tum demum, præſidia contulerunt.*

Brutus Ciceroni, *Recurri ad meas copiolas (ſic enim eas vere appellare poſſum) ſunt enim extenuatiſſimę, & inopia omnium rerũ peſſime acceptę.*

ACCIPERE *conditionem.*

Cæſar in comm. *Reſpondit non eſſe conſuetudinem populo Romano, accipere ab hoſte armato conditionem.*

ACCIPERE *detrimentum.*

Ibidem, *Quod detrimentum culpa & temeritate legati ſit acceptum.*

Cicero pro lege Manilia, *Nam in cęteris rebus cum venit calamitas, tum detrimentum accipitur.*

Ibidem: *Neq; eos quicquam aliud aſſequi claſſium nomine, niſi vt detrimentis accipiendis maiore affici turpitudine videremur.*

ACCIPEAE *dolorem.*

Cic. pro domo ſua, *Accepi põtifices magnũ, atq; incredibilẽ dolorẽ.*

ACCIPERE *beneficium,*

Cic. de prouincijs conſularibus *Sed non is ſolum gratus eſſe debet qui accepit beneficium, verumetiam is, cui poteſtas accipiendi fuit.*

ASSIGNARE, *Tribuere, attribuere, Adſcribere.*

PLeriq; poſt Ciceronem *autores verbum imputo dixerunt nouo, & commenticio verbo.* Antiquiores *vero doctiſſimi, & clariſſimi viri, quos nunquam ſatis laudare poſſumus, non imputo, ſed aſſigno, adſcribo, tribuo, attribuo dicebant, vt infra patebit.*

ASSIGNARE.

Cicero in Aulo Cecinnæ: *De quo quicquid detrahas, neceſſe eſt, aut infirmitati, aut inuidię aſſignetur.*

Idem pro Tito Annio Milone: Nec poſtulaturi, vt ſi mors P. Clodij ſalus veſtra fuerit, idcirco eam virtuti Milonis potius quàm P. R. fe licitati aſſignetis.
Idem ad Quintum fratrem: Improbitati, & ſceleri meo potius quã imprudentię miſericordięq; aſſignes.
Idem Attico, Si perturbatior eſt, tibi aſſignato.
Eidẽ, Quoquomodo vero ſe res habeat, nihil aſſignabis, nec patrię, nec patri.
Idem in opere quod inſcribitur Brutus, Hęc ſi minus apta videntur huic ſermoni Brute, Attico aſſigna.
Idem pro Caio Rabirio Poſthumo, Nec vero id huiuſmodi quiſquã, ſed tempori aſſignandum putauit.
T. L. de bel. Ma. Flens petijt ne vnius amentiam ciuitati aſſignaret.

TRIBVERE.

Idem in Bruto, Peto à te, vt id non modo negligentiæ meæ, ſed ne occupationi quidem tribuas.

ATTRIBVERE.

Idem de orat. Hoc ſi tu cupidius factũ exiſtimas, Cæſari attribues.
Idem de natura deorum, At nõnunquã bonos exitus habẽt bonis eos quidem adſcribimus, attribuimus ſine vlla rõne dijs immortalibus.
Idem in Verrem, Quis iſtuc Apronio attribuebat?
Ibidem Omnes id Verri tunc attribuebant.
Ibidem, Dicerem hoc totum mihi eſſe attribuendum iudices, ſi illi vnquam à me hoc poſtulaſſent.
Ibidem, Vt alijs cauſam calamitatis attribueret.
Ibidem, dico aut omnes extra culpam fuiſſe, aut ſi vni attribuenda culpa ſit, in eo maximam fuiſſe.

QVAM.

QVam elegans eſt, & plenus Romani candoris hic quoque dicendi modus, quem pauci obſeruare ſtuduerunt, nam quis eſt noſtrorum, qui non dicat, Nouem annis poſtquam huc

ueni, nouem annis antequàm Romam eſſe ingreſſus? Qui modus loquendi, & ſi latinus dici poteſt, elegans tamen, & eruditi illius ſeculi dici non poteſt quo ſeculo ita dicebant, Poſt nouem annis quã huc veni, Ante nouem annos quàm Romam eſſes ingreſſus. Et cum dicebant: Nouem annis ante, vel nouem annis poſt, raro ſubiungebant quàm, ſed poſt ponebant, vt infra colligetur.

Cato de re ruſt. Poſtridie, aut poſt diem tertium, quàm lecta erat.

Ibidem: Poſt annum tertium quàm ſeueris incendito.

Cicero Attico: Quatuordecim annis poſt prętor eſt factus Tuditanus, quàm conſul Mumnius.

Idem de oratore lib. 2. Poſtero igitur die, quàm illa erant acta.

Idem cõ. Rullũ: Cũ multis annis poſt petijſſent, q̃ prætores fuiſſent.

Cicero filius Tironi, Aliquando venerunt poſt diem quadrageſimũ & ſextum, quàm à nobis diſceſſerant.

Cæſar in com. Poſt diem quartum, q̃ eſt in Britanniam ventum.

Catul. Smyrna mei Cinnæ nonam poſt denique meſſem quàm cœpta eſt, nonamque edita poſt hyemem.

Hircius in com. Poſt diem tertium, quàm Africam attigit.

Aſconius Ped. Poſt nouem deinde annos, quàm ſublata erant.

Idem, Poſt diem tertium, quàm Cato eſt abſolutus.

Idem, Poſt diem autem quartum, quàm poſtulatus erat Scaurus.

Idem, Poſt diem trigeſimum ferè quàm erat Clodius occiſus.

Idem, Ante ſexdecim annos, quàm hæc dicta ſunt.

Idem, Poſt pauculos ſtatim dies, quàm inierat tribunatum.

Idem, Poſt ſeptimum annum, quàm Carthaginenſibus bello ſecundo data eſt pax.

Idem, Hęc oratio dicta eſt L. Cęſare, & Figulo conſulibus, poſt annum, quàm pro Cornelio dixerat.

Idem, Ante annum, quàm hæc dicerentur, acta eſt.

Paulus de Nautico fœnore. l. Fœnerator, Si nauis poſtea perie-

rit, quàm dies præfinitus periculo exactus fuerit.
Vlpianus de manumiſſio. l. Qui duos, poſt annum quam moriar liber eſto. & ſubdit, Poſt annum, q̃ hoc teſtamentum factum fuerit.
Papin. de peculio caſtrenſi. l. Pater, Quod ſi filius poſt annum, quã militare deſierit, iure communi teſtamento facto, vita deceſſerit.
Martia. de muneribus. l. Reus. Poſt annum, quàm reus delatus eſt.
Scæuola de leg. in vxorem, Poſt annos cõplures, q̃ facit teſtamẽtũ.
Titus Liuius vero, labente iam in deterius latino illo candore, abſolute abſq; aliqua particula poſt, vtitur, vt ab vrbe cond. Septimo die, quàm profectus erat in caſtra redit.
Ibidem: Lilybæum tertio die, quàm profectus inde erat, rediit.
Ibidem: Tertiodecimo die, q̃ profectus erat inde, Lilybęum reuectus.
Ibi. de bel. Pu. Octauo menſe, q̃ cœptum oppugnari, captũ Sagũtũ.
Idem ab vrbe con. Die. xx. q̃ creatus erat, dictatura ſe abdicauit.
Ibidem: Quadrageteſimo anno, quam vrbs Romana condita erat, quinto trigeſimo quàm à Gallis recepta.
Idem de bello Macedonico: Altera die, quàm à Brunduſio ſoluit.
Ibidem: Die tertio, quàm petierant.
Ibidem: Anno trigeſimo altero, quàm condita Roma erat.

AMABO.

AMabo, quæ interiectio amantis eſt poetę illius ſingularis. ſeculi quandoq; cum pronomine, interdum abſolute, quandoque non ad vnum, ſed etiam ad plures: oratores vero, & qui ſolutam ſcripſerunt orationem, longe aliter vſi ſunt, vt Ama me, amabo te frequenter dicerent.
Plautus in Menæchmis: Amabo mi Menęchme.
Idem in Perſa, Dic amabo.
Idem in Rudente: Quo amabo ibimus.
Ibidem: Ite inquam domum amabo.
Idem in Truculento, Properate, afferte menſam amabo.

Idem in mercatore: Amabo *ecaſtor mi ſenex eloquere.*

Idem in Meneĉhmis: *Pallam illam amabo, quam tibi dudum dedi, mi hi eam redde.*

Idem in Sticho: *Qui amabo pater?*

Catullus: Amabo *mea dulcis Iſiphilla.*

Cicero Caſſio: *Et amabo te, cum dabis poſt hac aliquid domum lite rarum, mei memineris.*

Idem Attico: *Noſtra autem negotia, quoniam Romæ commoraris, amabo te explica.*

Eidem: Amabo *te, incumbe in eam rem, & ad me ſcribe.*

Eidem: *Ama me, non libenter vidi ſed modo ſuccẽſet, modo gratias agit* Eidem: *Expecta amabo te.*

Idem Quinto *fratri:* Amabo *te mi frater, niſi vno meo fato & tu, & omnes mei corruiſtis.*

Idem Attico: *Sed amabo te, nihil incommodo valetudinis feceris.*

Eidem, Macte, ſed amabo, te perfice mihi totum negotium.

Idem Curioni: *Sed amabo te, cura et cogita nihil noui ſed illud idẽ, quod initio ſcripſi.*

Idem quinto *fratri:* Amabo *te, aduola, conſolabor te.*

Idem Attico *Cura, amabo te,* Ciceronem *noſtrum.*

Cœlius Ciceroni: Amabo *te, ſi, quid quod* opus *fuerit* Appio *facies, ponito me in gratiam.*

Ibidem: Amabo *te, impera tibi, hoc curare ſoles libenter,*

ABDO.

NEmo *eſt ferè, qui* ignoret Abdere *quid, ſignificet: modum tamen loquend, quo eo verbo doctiſſimi illi* Romana *lingua uſi ſunt, quotuſquiſq; eſt, qui norit? aliqua, vero, quę ſparſa multis in locis apud eos fluunt, ſub oculos ſubijcere ſtudui, vt ſint legẽtibus pręſto ad imitandum.*

Ternetius in Hecyra, *Rus abdidit ſeſe.*

Cicero Curio. Abdo me in bibliotecham, itaq; operã efficio tantã quantã fortãſſe tu ſenties.
Idem Planco: Abdidit ſe in intimam Macedoniam, quo potuit longiſſime à caſtris.
Idem in Piſonem: Domum ſe abdidit, inde nocte intempeſta crepidatus veſte ſeruili nauem conſcendit.
Idem pro Mil. Cum ſe ille fugiens, in ſcalarum tenebras abdidiſſet.
Idem Attico: In Egyptum nos abdemus.
Idem, Vtar tuo conſilio, neq; me Arpinum hoc tempore abdã:
Dolobella Ciceroni, Si ſe ille abdiderit in claſſem.
Cæſar in com. Aut ſe in Menapios abderet.
Ibi. Reliqui ſeſe fugæ mandarũt. atq; in proximas ſyluas abdiderũt.
Idem: Finibus ſuis exceſſerant, ſuaq; omnia exportauerant, ſeq; in ſolitudinem ac ſyluas abdiderant.
Vergilius tamen, cum iam ętas illa aurea, quàm ſuſpicere non deſino, propè obſoleſceret, ablatiuo vſus eſt, cum in Georgicis dixit.
Abde domo, nec turpi ignoſce ſenectæ. Et ęqualis eius.
T. L. ab vrbe cond. Se in ſuis, inquit, quiſq; tectis abdiderunt.
Ibidem: Conſules in priuato abditi.

ASPIRARE.

QVam parum uotum eſt, & in vſu poſitum occultiore ſignificato verbum Aſpiro? quàm eleguntur, quàm appoſite diuini illi latinitatis parentes eo vſi ſunt? quorum aliqua loca his ſubieci, ex quibus liquido nihil aliud aſpirare intelligimus, quam accedere, peruenire aſſequi, attingere.
Varro in libro rerum ruſticarum: Ad quæ granaria nulla aura humida è propinquis loci aſpiret.
Cic. Trebatio: Subinuideo, inquit, tibi, vltro te eſſe accerſitum ab eo, quem cæteri non propter eius ſuperbiam, ſed propter occupationem aſpirare non poſſunt.

Idem in oratore: Ad eam laudem, q̃ volumus, aſpirare non poſſunt.
In eodem ex bellica laude aſpirare ad Africanum nemo poteſt.
Idem Attico: Vectiuium in roſtra produxit: eumq; eo loco conſtituit, quo Bibulo conſuli aſpirare non liceret.
Idem in Ver. Quo claſſes ſępe conatæ nunquam aſpirare potuerũt
Idẽ in Tuſc Hæc ẽt in equuleũ cõijciunt quo vita nõ aſpirat beata.
Ibidem: Metrodorus occupaui, inquit, te fortuna, atq; cepi, omneſq; aditus tuos intercluſi, vt ad me aſpirare non poſſes.

AFFECTVS.

Affectus plerunq; longe aliud ſignificat, quàm quod paſſim inuenitur: Affectus iniuria, affectus contumelia, affectus moleſtia. Sed interiore, ac reconditiore ſignificato, id eſt, quod vitiatum, infirmum, ægrotum.
Cicero de oratore, Affectus, inquit, ſenectute.
Idem Attico: quem quidem Neapoli affectum grauiter videram.
Idem in Verrem. Nemo Agrigenti, neq; ætate tam affecta, neq; uiribus tam infirmis fuit.
Propertius, Iupiter affectæ tandem miſerere puellę.
Cornelius Celſus: Vbi lien affectus eſt, intumeſcit.
Ibidem: Ad renes vbi affecti ſunt, diu male habent.
Cęſar in commentarijs. Qui ſunt affecti grauioribus morbis.
Ibi. Neq; affectum ualetudine filium exponere in terram patitur.
Ibidem: In corpore affecto.
T. L. ab vr. con. Color imperatoris, quẽ affectũ viſuros crediderãt.
Ibidem: Corpora affecta tabo.
Ibidem: Vires corporis affectę.
Ibidem: Affecti pleriq; principum.
Ibidem: Exercitum affectum prælio, ac via nocturna excepere.
Ibidem: Affectæ veienti bello reipub. remedio fuit.
Papinianus ad legem falcidiam. l. In ratione: Qui moriente domi-

no, ea ualetudine affecti fuerát, ut eos non poſſe uiuere certum eſſet. Sed & eius uerbi eſt alius quidam ſecretior' ſenſus, quo meo iudicio inchoare ſignificet, ut. C. de prouin. conſularibus: Belllum affectum uidemus, & (uere ut dicam) penè confectum ſed ita, ut ſi idem extrema proſequitur, qui inchoauit, iam omnia perfecta uideamus Et in eodem: Nam ipſe Cæſar ꝙdem cur in prouincia commorari velit, niſi ut ea, quę per eum affecta ſunt, perfecta reipub. tradat?

ADVERSARIA.

OPeræ precium eſt non ignorare Aduerſaria quæ ſint, quo nomine antiqui illi multo aliter, ac vulgato ſenſu utebantur. Erant enim aduerſaria, quantum colligere potui, libelli ratiocinatorum, in quibus primum rationes accepti, & expenſi, negligenter & ſine ordine ſcribebantur, mox in codicem diligentiſſime perſcriptæ referebantur. In qua re aduartendus eſt hic quoqꝫ elegans dicendi modus. Nam referre in codicem, & in tabulas, dicebant uel nomina, vel pecunias, aut res alias, cum per ordinem, vt dixi deſcribebant. Secus cum in aduerſarijs aliqua notabant, ſine ordine, & inconfuſo, & negligenter id faciebant.

Cice. in fragmento orationis pro Roſcio Comœdo: Non habere ſe hoc nomen in codice accepti, & expenſi relatum confitetur, ſed in aduerſarijs patere contendit: Vſqꝫ eo ne te diligis, & magnifice circunſpicis, ut pecuniam non ex tuis tabulis, ſed aduerſarijs petas? Suum codicem teſtis loco recitare arrogantiæ eſt, ſuarum præſcritionum, & literarum aduerſaria proferre non amentiæ eſt? Quod ſi eandem uim, diligentiam, autoritatemqꝫ habent aduerſaria, quam tabulæ, quid attinet codicē inſtituere, cōſcribere, ordinē conſeruare, memorię tradere literarū uetuſtatem? Sed ſi quod aduerſarijs nihil credimus, idcirco codicem ſcribere inſtituimus, quod etiam apud omnes leue & infirmum eſt, id apud iudicem graue & ſanctum eē ducetur? Quid eſt ergo qđ negligenter ſcribimus aduerſaria? qđ

eſt quod diligenter conficimus tabulas? qua de cauſa? Quia hęc ſun menſtrua, illæ ſunt æternæ: hæc delentur ſtatim, ille ſeruantur ſanctæ: hęc parui temporis memoriam illæ perpetuæ exiſtimationis fidē & religionē amplectunt, hęc deiecta, illæ ſunt in ordinē cōfectę: Atq; ita aduerſaria in iudicium protulit nemo, codicem protulit, tabulas recitauit. Tu. C. Piſo tali fide, virtute, grauitate, autoritate ornatus, ex aduerſarijs pecuniam petere non auderes. Et ſubdit: quęro quampridem hoc nomen Fannij in aduerſaria retuliſti? & ſubdit: Cur tam diu iacet hoc nomen in aduerſarijs? & ſubdit: Tu hoc nomen triennium amplius in aduerſarijs iacere pateris?

AMO.

AMo te multum, Valde te amo. Modus hic loquendi magnam affert latinitati gratiam, eſt enim candori illi Romano proprius, nec fuco aliqua inquinatus.

Cic. ad Atti. de municipijs: Quod mihi polliceris valde te amo.

Ad eundem: Te multum amamus, quod ea abs te diligenter, paruoq; curata ſunt.

Ibidem: Multum te amo, quod reſpondiſti M. Octauio.

Terentius, Ecquid nos amas de fidicina hac.

Cic. Attico, de Randuſcalo Numeriano: Multum te amo.

ACQVIESCERE.

ET illud notaui, quod ab ijs, quos dixi, perfectiſſimis autoribus vſurpatum eſt. Non enim(vt vulgus putat) Acquieſcere conſentire eſt, ſed ſignificat cum quadam animi voluptate, quieteq; conſiſtere in re aliqua, in qua prius in dubio, aut ſolicitudine animus fuiſſet, ſicut Cic. & alij quos ſubieci clare oſtendunt.

Cic. in epiſtola ad Sulpitium: His vero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquieſcamus, & ſubdit.

Seruius quidē tuus in omnibus ingenuis artibus: imprimiſq; hac, in qua me ego ſcripſi acquieſcere, ita verſatur vt excellat.

Ad eundem: Vt eius in bonis acquieſcam.
Et iterum: Literis tuis lectis aliquantulum acquieui.
Idem Attico: Acquieſco enim ſcribens ad te, & legens tua.
Eidem: Interim velim mihi ignoſcas, quod ad te ſcribo tam multa totiens, acquieſco enim: & tuas volo elicere literas.
Eidem: Sed intererat enim acquieſcerem.
Idem de ami. Viciſſim aũt ſenes in adoleſcẽtũ charitate acq̃eſcimus.
Idem de diuin. qui iam ætate prouecti, in noſtris libris acquieſcunt.
Idem M. Varroni: Artes noſtræ neſcio quõ nũc puberiores fluctus ferre videntur, q̃ olim ferebant ſiue quia nulla nunc in re alia acquieſcimus, ſiue quia grauitas morbi facit, vt medicinę egeamus.
Idem pro rege Deiotaro: In tuo ore vultuq́ acquieſco.

ADeſſe nihil aliud profecto eſt, quàm præſentem eſſe. Architecti tamen illi latinitatis nobiles, quandoq́ coràm vel pręſentem, quandoq́ vtrunq́ & verbo addebant, quo firmius opus exurgeret.
Plautus in Moſtell Adſum præſens pręſenti tibi.
Terent. Ac non quia ades præſens dico.
Cic. pro domo ſua: Adeſt præſens vir ſingulari virtute.
Idem in Anto. Coràm aderit præſens tibi ipſe, & ille quem inſimulas pegio reſpondebit.
Idem de officijs: Ad id quod adeſt, quodq́ pręſens eſt, paulatim ſe accommodat.
Idem in Ver. Adſunt homines ex tota prouincia nobiliſſimi, qui pręſentes vos orant atq́ obſecrant iudices.
Idem Caſ. Fit n. neſcio quo mõ ut q̃ſi corã adeſſe uideare cũ ſcribo.
Verg. Coram quem quęritis adſum Troius Eneas.

NOmine oppoſito, & aduerbio appoſite, vſi ſunt autorum probatiſſimi quiq́, præſertim pater & eloquentię decus Cicero, quod perinde eſt, ac ſi dicamus, aptum, accommodatum apte,

accommodate.
Varro de re ruſti. Galli appoſiti, ſed maxime ad iumenta.
Ibidē. Maxime ad id pecus appoſitum.
Ibi. Eſt enim quod eum inquinat locum oppoſitum ad agriculturā.
Ci. Att. Sed iā extrudimur, nō à Planco, nā is qdē retinet, verū ab ipſo loco minime appoſito ad tolerādum in tāto luctu calamitatē.
Idem in Verrem, Menſes mihi tres cum eripueſſetis ad agendum maxime appoſitos.
Ibi. qui ita natus eſt, ita educatus, ita factus, & aío & corpore, vt multo appoſitior ad deferenda, q̄ ad auferenda ſigna eſſe uideatur.
Ibidem, Homo bene appoſitus ad iſtius auaritiam.
Idem de arte rhetorica: Dicere appoſite ad perſuaſionem.

ADhæreſcere, tertium vbiq; & verbum & ſignificatum: ſed nos omnibus eius (vt dicunt) regimē notum.
Accuſatiuo enim præcedente prępoſitione quàm, datiuo frequentius iungitur. quę res eo mirabilior eſt, quo verbum id cum præpoſitione ad quæ accuſatiuū requirit, componitur.
quod item ſit perſæpe in verbis aggredior, adiungo, adeo, applico aſpicio, adrepo, & ſimilibus.

ADHERESCERE.

Plautus in Penulo, ne ad fundas viſcus adhæreſceret.
Cicero pro Publio Sextio: Ad columnam adhæreſcere.
Idem de finibus bonorum & malorum, Vt homines ad eorum ſaxa diſcendi cupiditate adhęreſcerent.
Idem in academicis quęſtionibus: Quaſi tempeſtate delati, ad eam tā quam ad ſaxum adhęreſcunt.
Idem ad Pont. Ne in hanc tantam materiam ſeditionis iſta funeſta fax adhæreſceret.
Idem de natura deorum: quod genera, quamq; diſparia partim ſubmerſarum, partim fluitantium & innantium beluarum par-

tim ad ſaxa nauis teſtis adhærentium?

Idem de oratore: Et ad genus id, quod quiſq; veſtrum in dicendo probaret, adhęreſcerent,

Cæſar in commentarijs. Hæc caſu ad turrim adhęſit.

AGGREDI PRO INCIPERE.

Cic. de natura deorum: Tum Cotta, quia ſic aggredior, inquit, ad hãc diſputationẽ, quaſi nihil unquã audierim de dijs immortalibus.

Idem pro P. Sextio: Tamen aggrediar ad dicendum.

Ibidem: Non aggrediar ad illa maxima atq; ampliſſima.

Idem de oratore: Cum ad cauſam ſum aggreſſus.

Idem pro Corn Balbo: Priuſq̃ aggrediar ad ius, cãmq; Cornelij.

Idem pro Lucio Flacco: Aggrediar iam ad ſingulas ciuitates.

Idem de legibus Priuſquàm aggrediamur ad leges ſingulas.

ADIVNGERE, & accedere.

Terentius in Andria, Vt animum ad aliquod ſtudium adiungant.

Idem in Eunucho, Accede ad ignem hunc, iam caleſces plus ſatis.

Cicero in Philippica ſexta, Cęſar ſe ad neminem adiunxit.

Idem de arte rhetorica, ad eam cauſam, qua commotum ſe peccaſſe dicet poterit adiungere.

Ibidem, Poſtea ad id quod definieris factum eius, qui accuſabitur, adiungere oportebit,

Idem in Topicis, Omnibus: eſt ius parietem directum ad parietem communem adiungere, vel ſolidum, vel fornicatum.

Idem in Philippica quinta: Et Pompeius ad L. Syllę maximum imperium, victoremq; exercitũ acceſſit, Cæſar ſe ad neminẽ adiunxit.

Idem pro C. Rab. Adiungemus ad hanc labem ignominiamq; mortis etiam Caij Marij nomen,

ADIRE.

Plautus in Aſinaria, Ad me aduiciſſim.

Idem in Trinummo, Tute ad eum adeas,

Idem in Meǫnchmis. Adibo ad hominem.
Terentius in Andria, quid tibi videtur, adeon ad eum?
Cice. pro lege Manilia, Qui omnium mentes eorum, qui ad remp. adeunt maxime perſpiciunt.
Idem pro Lucio Flacco: Ad quem adit?
Idē ī Ver. Seſe à ſuis ciuibus hęc hēre mādata. vt ad Ver. adirent.
Ibidem: Cæteri hæredes adeunt ad Verrem.
Ibidem, Vt ſi vobis videretur, adiremus ad eorum ſenatum.
Ibidem: Cum ad prætorem in ius adiſſemus.
Ibidem. Patri exacta ętate, & adoleſcenti filio adeundi ad illum miſerum poteſtatem nunquam eſſe factam.
Ibidem: Aditum eſt ad libros Sibyllinos.
Ibidem: Homines tenues obſcuro loco nati, adeunt ad ea loca, quæ nunquam antea viderunt.
Idem pro Roſcio Comœdo: Ad arbitrium hoc animo adimus, vt neque nihil, neq; tantum, quantum poſtulauimus conſequamur.
Idem pro Sextio Roſcio Amerino: Poſtremo iſto hortatore ad Syllam legati non adierunt.
Cęſar in commentarijs: Vniuerſi ad Cæſarem adierunt.
T. Liuius de bello Punico: Qui ad lacum Auerni adiſſent.
Idem de bello Macedonico: Scriba ad tribunos plebis adit.

APPLICARE.

Terentius in Andria: Hi ſe ad vos applicant.

ASPICERE.

Varro lib. ij. rerum ruſticarum: Simul aſpicit ad me.
Ibidem: Fundanius aſpicit ad ſcrofam.

ACCEDERE.

Varro de re ruſt Docent ſylueſtria. ad quę ſator non acceſſit.
Terentius in Phor. Voluntas veſtra ſi ad poetam acceſſerit.
Ibidem: Si ad matris mammam non accedet.

Sabinis in epiſtola Paridus pro Helena,

Dunq; ſuo tentat ſalientem pollice venam.

Vitruuius, Vti medicis & muſicis, & de venarum rhytmo & de pedum motu.

Corne. Cel. Si circa frontem intentæ venæ mouentur.

Ibi. Periculoſiſſimum tum eſt ſi venæ quoq; ibi vehemẽter agitant.

Ibidem, Vbi venarum exigui imbecilliq; pulſus ſunt.

Ibidem, Tum requirunt etiam quare venæ noſtræ modo ſubmittãt, ſe, modo attollant,

Ibidem, Sed primo quidem die nullus humor dari debet, niſi ſubito ſic venæ conciderunt, vt cibus quoq; dari debeat.

Ibidem, Venis enim maxime credimus fallaciſſimæ rei.

Ibidem, Venas autem conſpectus medici mouet.

Ibidem, Si venæ non æquis interuallis mouentur.

Ibidem, Vrina fallax, vena fallacior.

A T.

NOn caret magna elegantia hæc quoq; particula at, qua vario modo vſos bonos illos autores reperimus.

De qua & ſi aliqui non pauca dixerunt, ea nos vel declarare apertius, vel plura addere vtile diximus.

Vergilius in principio libri, & capite verſum illam locauit,

At regina graui iandudum ſaucia cura vulnus alit venis.

Quandoq; eſt execrationi præuia, vt idem.

At tibi pro ſcelère exclamat, pro talibus auſis,

Dij (ſi qua eſt cęlo pietas, qua talia curet)

Perſoluant grates, & præmia reddant debita.

Terentius in And. At tibi dij dignum factis exitium dent.

Quãdoq; optãtis, vt Plau. in Perſa, At tibi dij omnes bene faciant.

Aliquando geminata admirationem oſtentat, vt Plautus in Mercatore, At at meus hic quidem pater eſt.

Teren.in And. At hoc illud eſt,hinc illæ lachrymæ.

Hor.aliquãdo ĩprecãdo exclamat,& interrogat At ò deorũ quiſquis ĩ cælo regis terras.Et humanum genus,q̃d iſte fert tumultus?

Interdum cum admiratione laudat,vel vituperat interrogans, vt Terentius in Eunucho,Fucum factum mulieri,at quem deum?

Cicero pro domo ſua.At quę dea eſt?

Idem Peto,Habuiſſes enim non hoſpitem,ſed contubernalem, at quem virum?non eum quem tu ſolitus es promulſide conficere.

Idem pro Aulo Cluentio,Vna mater oppugnat,at quę mater? quã cæcum crudelitate,& ſcelere feri videtis.

Idem pro Tito Annio Milone,Itaq; anteuertit,at quo die?

Idem pro Publio Sylla,At quos viros?

Idem pro Lucio Flacco,At quos teſtes?

Idem in Bru Cn,Pom.Sexti filius,at quem numerum obtinebat?

Idem Attico,At quibus verbis?& prorſus geſtis ampliſſimis?

Qñq; orat C.pro do.ſua,At videte hoĩs intolerabilem audaciam.

Idem ĩ Ver. At videte hoĩs impudentiã,atq; arrogantiam iudices.

Interdum ſimpliciter interrogat Cic.in Verrem,At per deos immortales,quid eſt quod de hoc dici poſſit?

Nonnunq̃ affirmat,vt Teren.in Eunu. At diligenter,At mature.

Quandoq; per ironiam quandam inducitur.

Cicero in Verrem,At mores commodi,quis contumacior? quis inhumanior?quis ſuperbior? At hęc ſine cuiuſquam malo,quis acerbior? quis inſidioſior?quis crudelior vnquam fuit?

Quandoq; ſaltem ſignificat.

Cato de re ruſtica,Si non eodem die,at poſtridie.

Cicero Curioni,Noſtram ſuffragationem ſi minus potẽtem,at probatam tamen & iuſtam.

Idem pro Lucio Flacco,Si non propinquitatis,at ętatis ſuæ: ſi non hominis,at humanitatis rationem haberet.

Quandoq; idem quod ſed ſignificat.

Cic. pro Tito Annio Milone, *Quid porrò quærendum eſt? factum ne ſit? at conſtat, a quo? at patet.*

ABESSE BIDVI.

A*Beſſe bidui, non biduo, aut per biduum dicitur, idq; ſine alio verbo coniuncto, licet ſubintelligatur itinere aut via ſed talis erat loquendi modus.*

Ci. Attico, *Nos in ea caſtra properabamus, quæ aberant bidui.*

Eidem, *Hæc dictaui ſedens in rheda, cum in caſtra proficiſcerer, à quibus aberam bidui.*

Eſt hic quoq; modus loquēdi apud veteres, vt cum quid erant dicturi, quod arrogans videri poſſet, quaſi excuſando dicerent, Abſit verbo *inuidia. i. odium: nam quādoq; eo nomine inuidia nuncupatur.*

T. L. *ab vrbe condita,* Abſit *verbo inuidia, & ciuilia bella ſileāt.*

Ibidem, *abſit inuidia verbo.*

Idem *de bello Macedonico,* Abſit *verbo inuidia.*

ABESSE.

N*Otæ ſignificationis eſt abeſſe, modus autem dicendi, qui ex eo verbo procedit, non eſt prætereundus* Dicitur *enim.* Quid *abeſt huic homini?* Pleriq; *autem mutato dicendi genere, dicunt:* Quid *deficit huic homini? vel:* Quid *deeſt huic homini?*

Cic. pro Cornelio Balbo. Quid *abeſt huic homini, quod ſi adeſſet, iure hoc, & tribui, & concedi putaremus.*

Idem *de orat:* Quid *huic abeſſe poterit de maxima rerum ſcientia?*

AS SIGNARE.

A*Sſignare, præcipue agris conuenit, cum ij vel militibus, vel emptoribus, aut alijs iuſſu magiſtratuum, aut dominorum aſſignantur.*

Cicero in Philip. ſecunda: *Duo milia iugerum campi* Leontini *Sexto* Clodio *rhetori aſſignaſti, & quidem iniuria.*

Idem Attico: Mihiq; ex agro tuo tantum aſſignes, quantum in eo corpore aſſignari poteſt.
Horat. Agros aſſignant, oppida condunt.
T. L. de bello Macedonico: Agrum eis aſſignaret.

AD VERBVM, AD VNVM.

Ad verbum, Ad vnum: Id eſt, quod inepte dicunt de verbo ad verbum, & vſq; ad vnum.
Cicero de finibus: Fabellas latinas ad verbum de Græcis expreſſas, non inuiti legunt.
Idem de amicitia, De amicitia vero omnes ad vnum idem ſentiunt.
Verg. Iuppiter omnipotens ſi nondum exoſus ad vnum.
Troianos, ſi quid pietas antiqua labores.
Reſpicit humanos, da flammam euadere claſſi nunc pater.

ARBITRATV MEO.

Arbitratu meo frequentius dicebant, quàm arbitrio meo.
Nonnulli vero contra, vt alia bona corrrupere vt frequentius arbitri, quàm arbitratu dicant.
Cic. de ſenectute. Eius diſputationis ſententias memoriæ mandaui, quas in hoc libro expoſui arbitratu meo.
Idem de legibus, Concedunt, vt eum arbitratu meo diligam.
Idem Attico: Arbitratu meo viuendi.

ADIICERE OCVLVM.

Adijcere oculum puelle, eſt certo modo loquendi id quod peruerſe dicitur, oculum in puellam dirigere.
Ci. in Ver. Partim planè videbat, adiectum eſſe oculum hęreditati.

ANimi cauſa, officij cauſa, verbi cauſa, verbi gratia, valetudinis cauſa, honoris cauſa, et honoris gratia, exempli cauſa, modi ſunt loquendi, Romana elegantia referti.
Var de re ruſt. Honoris cā mēſæ ſuę die feſto dignetur adhibere.
Ci. pro Sex. Ros. Amer alterū in vrbe ſecum honoris cā habere.

Plaut. in Amph. Nunc honoris veſtri venio gratia.
T. L. de bello Macedonico: Honoris cauſa legatos mittere.

ANIMI CAVSA.

Plaut. in Aſin. Sine me amore hunc vnum Argyrippum animi cauſa quem volo,
Idem in Curculione: Dico me illo adueniſſe animi cauſa.
Idem in Merca. Miſer, mihi amicum paraui animi cauſa.
Varro de re ruſt. Dic aliud genus ornithonis, qui animi cauſa conſtitutus à te, ſub Caſino fertur.

OFFICII CAVSA.

T. L. ab vrbe con. Quæ officij cauſa ab domo preſecutæ fuerunt.
Ibidem: Scipionem officij cauſa conuenerant,

VERBI cauſa, Verbi gratia.

Cicero de arte rhetorica: Verbi cauſa maieſtatem minuere, dicere aduerſarium maieſtatum minuiſſe.
Idem de Fato: Si quis, verbi cauſa, oriente canicula natus eſt, in mari non morietur.
Idem in Academicis: Verbi cauſa, tria pauca ſunt, an ne? & ſubdit: Sin autem vſque ad nouem verbi gratia.
Idem de finibus: Verbi gratia, propter voluptatem.

EXEMPLI CAVSA.

Ci. de officijs: exempli cauſa ponatur aliquid, quod pateat latius.

AVTEM.

PArticula Autem, interiore ſignificato, quæſo doctiſſimi quique attendite, permulcebit enim aures, & illis iucundiſſimo veluti cantu pruriet.
Cicero Attico: Quod ad te ſcriptum eſt à Cincio de Statij ſermone, in quo hoc moleſtiſſimum eſt, ſtatium dicere à me quoque id conſilium probari, probari autem? de iſto hactenus diximus.
Eidem: Quid tandem iſti mali in tam tenera inſula non feciſſent?

fecíſſent autem? imo quid ante aduentum meum non fecerunt?
Eidem: Sed ferendus tibi in hoc meus error. ferendus autem? imo vero etiam adiuuandus.
Eidem: Et ſi intelligis quàm mecum ſit ſcire & curare quid in rep. fiat, fiat autem? imo vero etiam quid futurum ſit.

QVam elegantes dicendi modi ad extremum, à principio, ab initio, a primo, quãdoq; abſolute ſine præpoſitione, principio, initio, primo, ab illis veteribus introducti ſunt, quorum loco incurea poſtea multam barbariem ſuppleuit.

A PRINCIPIO.

Cicero Attico: Sed ego à principio cum diuinare de belli diuturnitate poſſem.
Eidem: Sed hæc à principio tibi præcipiens quantum profecerim, non ignoro.
Eidem: Noſmetipſi, qui Lycurgei à principio fuiſſemus quotidie demitigamur.
Eidem: Ac vellem à principio te audiſſe.

AB INITIO.

Eidẽ: Q̃d tibi eſſe et antiquiſſimum, et ab initio fuiſſe, vt primũ Aſiã attigiſti, conſtante fama, atq; omnium ſermone celebratum eſt.

A PRIMO.

Eidem: Nec vero ille vrbem reliquit, qui eam tueri non poſſet, nec Italiam, quod ea pelleretur, ſed hoc à primo cogitauit, omnis terras, omnia maria mouere.
Ibi. Tuas nunc epiſtolas à primo lego. hæ me paulum recreant.
Eidem: Vtinam à primo tibi eſſet viſum.
Idẽ de fi. Nũc vero à primo quidẽ, mirabiliter occulta natura eſt.

PRINCIPIO.

Idem de of. Principio generi animãtium oĩ eſt à natura tributum.
Verg. Principio cœlum, & terras, campoſq; liquentes.

INITIO.

Ci. Attico:Cum id mihi præpoſitum initio non fuiſſet.

Eidem:Me adhuc hæc duo fefellerunt,initio ſpes compoſitionis.

PRIMO.

Terentius in Hecyra:Nec illi credebam primo.

AD EXTREMVM.

Cicero Attico:Illud te ad extremum & oro,& hortor.

Eidem:Aiebat illum primo ſanè diu multa,ad extremum autem manus dediſſe.

Eidem:Addidit ad extremũ cum iam dimiſſa concione reuocatus à Vatinio fuiſſet,ſe audiſſe à Curione his de rebus conſcium eſſe Piſonem generum meum.

Eidẽ:Cui cõſuli nõ animus ab initio nõ fides ad extremũ defuit.

Horatius.Peccet ad extremum ridendus,& illia ducat.

ALIENVS.

ALienus eſt idem quod extraneus ſed incuria factũ eſt, vt extraneo ſolo multi vtantur.

Alienum vero penè ab omnibus præteritur.

Teren.in Hecy.Cum eam proſequitur alienus puer.

Idem in Heauton.Ne iſtud inducas ĩ animum tuũ,alienũ eſſe te.

Cicero Attico:Neq; vtar meo chirographo,neq; ſigno ſi modo erũt eiuſmodi literæ,quas in alienum incidere nolim.

In eo ſignificato eſt,quod Plautus in Amphitrione dicit.Certe ędepol me alienabis nunquam,quin noſter ſiem.

ACVTVM.

NOn id eſt tantummodo acutum,quod vulgo putãt,cuſpide faſtigiatum,vt punctim cedat:Sed acutum etiam,id eſt,quod in aciem cęſim attenuatur.Acuere enim ferrum,eſt ita concinnare, vt acie bene incidat: non ſolum cæſim, ſed etiam punctim. Retuſum eſt, quod vel cuſpide, vel acie vſu nimio, vel alio caſu per-

ſtricta hebetatur.

Plautus in Epidico: Acutum cultrum habeo.

Cicero de diuinatio. Alię agrorum partes quæ acuta ingenia gignant, aliæ quæ retuſa.

Idem in Tuſcu. At vocem citharœdi non audiunt, ne ſtridorem quidem ſerræ cum acuitur.

Vergilius Ferrum acuunt portis.

Idem in Geor. Cardus & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

AGERE INIVRIARVM.

AGere iniuriarum, & hic elegans modus propè deſertus euocandus eſt. Id enim dicebatur cum quis pro acceptis iniurijs aliquem poſtulabat, & coram iudice iniuriarum cauſam agebat. Cice. in arte rheto. Agit is cui manus præciſa eſt iniuriarum.

AGERE ad præſcriptum.

Agere ad Præſcriptum, modus eſt loquendi perelegans, quod id ſignificatur, quod agere ſecundum imperium, aut datam legem, Cæſar. in com. Alter omnia agere ad præſcriptum: alter libere ad ſummam rerum conſulere debet.

ANIMADVERTI.

ANimaduertere actiuum à multis obſeruatum: Paſſiuum vero quoniam omiſſum eſt notandum duxi.

Cæſar in com. Animaduerſum eſt vitium munitionis.

Ibidem: Terrore hominum animaduerſo

Ibidem: Hac re animaduerſa, Cæſar iubet ſigna conuerti.

Ibidem: Qua re animaduerſa, Ambiorix pronuntiari iubet, vt procul telo conijciant.

ATTRECTARE.

ATtrectare de ſacris præcipue dicitur. Vergilius.
Tu genitor cape ſacra manu, patrioſq; penates,
Me bello ex tanto digreſſum, & cæde recenti, Attrectare nefas.

T. Liuius ab vrbe con. Quod ſignum more vetuſto, niſi certæ gentis ſacerdos attrectare non eſſet ſolitus.

ANIMO præſenti.

ANimo pręſenti modus eſt loquendi, cum non ignaue, ſed accurate & ſedulo quid agitur.

Terentius in Eunu. Animo hæc præſenti vt dicas.

Aſconius Pedia. Animaduertitur ſenſibus præſenti aio vtentibus.

ADSCRIBERE.

ADſcribere non eſt (vt aliqui putant) iuxta ſcribere, ſed aliquid addere, vel ſubiungere ad id quod ſcriptum ſit,

Cice. Attico: Sed cum id ad me Tullia ſcribat orans, vt quid in Hiſpania geratur expectem, & ſemper adſcribat id videri tibi.

Idem Ruffo: Illud me non animaduertiſſe moleſte ferrem, vt adſcriberem te in phano pecuniam iuſſu meo depoſuiſſe, & paulo poſt: Non adſcr. pſi id quod tua nihil referebat, ego tamen adſcripſiſſe mallem id quod te video deſiderare.

Idē At. Terētia tua magnos articulorū dolores habet, & te ſororēꝗ tuā, & matrē maxime diligit ſalutēꝗ tibi plurimā adſcribit.

BENE vertat, Male vertat.

MOdus eſt loquendi optantis, vel imprecantis, id eſt, orare, vt res bene, vel male cadat.

Plau. in Au. Quę res recte vertat, mihiꝗ tibiꝗ tuæꝗ filiæ,

Idem in Captiuus, Quæ res bene vertat mihi, meoꝗ filio.

Ibidem: Iſtud dij bene vertant. Vergilius.

Hos illi (quod nec bene vertat) mittimus hædos.

BARBARVM.

CVm Græci Barbaros (Feſto autore) omnes pręter ſe ipſos dicunt loca, quæ infra notaui, aliter accipienda ſunt. atꝗ ab pleriſꝗ interpretibus accipiuntur.

Barbarum enim id ſignificat, quod alienum, peregrinū, extremum.

Plaut.in Aſinaria:Nomen huic græce Onagos eſt fabulæ.
Demophilus ſcripſit,Marcus vertit barbare.
Idem in Trinummo:Nam nomen Græce huic eſt theſauro fabulæ:
Philemio ſcripſit,Plautus vertit barbare.
Hora.Sonante mixtum tibijs carmen lyra,
Hac dorium,illac barbarum.
Idem:Græcia Barbariæ lento colliſa duello.

CADERE Bene Male,Opportune,& Commode.

BEne & male cadere,opportune,& commode cadere ,& cadere abſolute,modus eſt loquendi,cuius loco a multis dicitur Bene & male ſuccedere ſiue accidere.
Cicero Attico:Cecidit belle.
Ibidem : Quod ſi auderem Athenas peterem, ſane ita cadebat vt vellem,nunc & noſtri hoſtes ibi ſunt,& te non habemus.
Idem de Oratore:Sed hoc tamen cecidit opportune.
Ibidem:Hoc loco Sulpitius,inſpiranti mihi inquit,et Cotte ſed valde optanti vtriq; noſtrum cecidit.
Idem in Verrem:Hoc adhuc percommode cadit.
Cæſar in com.Vbi tantos ſuos labores & apparatus male cecidiſſe viderunt.

BENE AVDIRE, Male audire.

MAle audire non eſt(vt vulgus putat)qui obtuſas aures habens,male audit,nec econtra Bene audire eſt,qui liberas,habet ad audiendum aures.Verum is qui de ſe male,vel bene,aut rumorem de ſe malum,aut bonum ſpargi percipit.
Teren.in Phor.Bene dictis ſi certaſſet,audiſſet bene.
Ibidem:Si herum inſimulabis auaritiæ male audies.
Idem in Hecyra:Sine me hoc effugere obſecro vulgus, quod male audit,mulierum.
Cicero Attico:Nonnulli amici Appij ridicule interpretantur , qui

me id circo putant bene audire velle, vt ille male audiat.
Idem in Oratore, Non quo libenter male audiã ſed quia ego cauſam non libenter relinquo, nimium patiens, & lentus exiſtimor.
Ibidem: Cum Quintus Opimius conſularis, qui adoleſcentulus male audiſſet, feſtiuo homini Egilio qui videretur mollior, nec eſſet, dixiſſet, Quid tu Egilia mea quãdo ad me venis cũ tua colu et lana? nõ pol, inquit, audeo, nã me ad famoſas vetuit mater accedere.
Idem in Verrem, Quæ Romæ magna eſt infamia, pretio accepto. edixeras, ex ſola te, ne gratis in prouincia male audires, ex edicto Sicilienſi ſuſtuliſſe video.
Idem de finibus, Eſſe hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire à parentibus.

BELLE HABERE, Bene multi, Bona pars,
Bono eſſe, Multo, mane, Bene mane.

OBſeruare Latini omnes debent, & qui latinitatis ſtudioſi ſunt, vel minima quæq; eorum quæ Cicero & eruditiſſimi illi Ciceronis æquales in operibus ſuis ſcripta reliquerunt, qualia ſunt belle habere, bene multi, bona pars, bono eſſe, multo mane, bene mane.
Ci. pro L. Mu. Poſthumus obuiã cũ bene magna caterua ſua vẽit.
Idem de Oratore, Habetis ſermonem bene longum.
Idem Attico, A Curione mihi literæ bene longæ.
Caſſius Ciceroni, Claſſis bene magna.
Aſinius Pollo Ciceroni, Habet inermes bene multos.
Dolobella Ciceroni, Terentia minus belle habuit, ſed certum ſcio iam conualuiſſe eam.
Cic. de Ora. Aiebat bonã partẽ ſermonis ĩ hũc diẽ eſſe dilatam.
Ouidius in Faſtis. Pars bona montis erat.
Cice. Attico Ad eum ſeptimo Idus literas dedi bene mane.
Eidem, Binas quidem tuas Beneuẽti accepi, quarum alteras Feſu-

(quod illorum capiti ſit) diſſiparant periiſſe.
Plaut. in Mercatore: Ad capita rerum peruenias.
Idē in Aſinaria: Ego caput huic here argento fui hodie repiundo.
Ci. M. Mar. Caput illud eſt, ſi iſta uita tibi cōmodior eſſe uideatur.
Idem Seruio Sul. Caput illud eſt, vt Lyſonem recipias in neceſſitudinem tuam.
Idem Attico: Caput illud eſt quod ſcis.
Eidem: Quarum literarum erat caput, Aquiliam nouercam non eſſe laturum.
Eidem: quod caput eſt ipſum non noui.
Idem de Diuinatio. Sed quod caput eſt, cur iſto modo iam oracula Delphis non eduntur?
In Philippica ſecunda: Caput autem literarum ſibi cum illa Minima poſthac nihil futurum.
Idem Bruto: Caput autem eſt hoc, quod te diligentiſſime percipere, & meminiſſe velim.
Idem in Officijs: Caput autem eſt in omni procuratione negotij, & muneris publici, ut auaritiæ pellatur etiam minima ſuſpitio.
Idē in Verrem: Et qđ caput eſt rei frumētariæ campus Leontinus.
Idem in Tuſc. Negauit ſe iure illo nigro, quod cœnæ caput erat delectatum.
Cicero pro Tito Annio Milone, Quid quod caput audaciæ eſt?
Idem, Qua ſenatui gratias agit poſt reditum ſuum, cum præclarum caput recitaretur.
T. Li. ab vrbe con. Cum caput rerum omnium in omni hoſtium equitatu Maſiniſſam fuiſſe ſciret.

CAPITE Aperto, capite obuoluto.

T. Liuius de bello Punico, Capite aperto eſt ductus.
Ibidem, Obuolutum caput eſt.
Idem ab vr. con. Caput obuoluito, infelici arbori recte ſuſpendito.

CVM.

QVis erit qui legens quas infra ſcripſi autoritates de clauſula cum, quemadmodum præcellentis ingenij vates illa vſi fuerint, quando tempus ſignificare voluerunt, non ſupra modum oblectetur, mihiq; arrideat, qui eas primus (vt opinor) notaui, & vndiq; decerptas, quaſi in aceruum congeſſi.

Plau. in Truculento, Iam biennium eſt cum mecum eſſe ille cœpit.

Ibidem, Illi quidem haud diu eſt, cum dentes exciderunt.

Idē in Perſa, Nōdū ſex mēſes Megaribus Huc eſt cū cōmigrauit.

Idem in Moſtel. Quia ſeptem menſes ſunt, cum in haſce ædes pedem nemo intro detulit.

Idem in Menæchmis, Plus triginta annis natus ſum, cum ego interea loci nunq̄ quicquam facinus feci peius, neq; ſceleſtius.

Idem in Bacchidibus, Iā aderit tempus, cum ſeſe etiam ipſe oderit.

Terentius in Heauton. Si vnquam vllum fuit tempus mater, cum ego voluptati tibi fuerim.

Idē in Adel. Videre videor iam illum diem, cum hinc egens profugiet aliquo militatum.

Idem in Hecyra, Hunc videre ſemper optaui diem, cum ex te eſſet aliquis, qui te appellaret patrem.

Cice. pro L. Murena, Qui locus ē iudices? quod tempus ē? quę dies, quæ nox, cum ego non ex iſtorum inſidijs, ac mucronibus, non ſolū meo, ſed multo etiā magis diuino conſilio eripiar, atq; euolem?

Idem Caſſio, M. Fabium, quod mihi amicum tua commendatione das, nullum in eo facio quæſtum. Multi enim anni ſunt, cum ille in ære meo eſt, & à me diligitur.

Idē de Ora. Iam anni propè quadringenti ſunt, cū hoc probatur.

Idem Attico, Vtinam illum diem videam, cum tibi gratias agant, quod me viuere coegiſti.

Eidem, Eandem virtutem iſtā, veniet tempus, cum grauiter gemes

Idem

Idem pro Tito Annio Milone, Erit illud profectò tempus, & illa ceſſet aliquando ille dies, cum tu ſalutaribus(vt ſpero)rebus tuis, ſed fortaſſe motu aliquo communium temporum, qui quàm crebro accidat, experti debemus ſcire, & amiciſſimi beneuolentiam, amicitiam, & grauiſſimi hominis fidem, & vnius poſt homines natos fortiſſimi viri magnitudinem animi deſideres.

Idem Attico: Triginta dies erant ipſi, cum dabam has literas.

Idem Cæſari, Aliquot enim ſunt anni, cum vos duos elegi, quas pręcipue colorem.

Idem Attico, Vtinam eum diem videam, cum iſta oratio ita libere vagetur, vt etiam in Sicæ domum introeat,

Idem pro eodem, Dies nondum decem interceſſerant, cum ille alter filius infans necatur.

Ibi. Vnus & alter dies interceſſerat, cum res parũ certa videbatur.

Ibidem, Anni ſunt Octo, cum iſte in iſta meditatione verſatur.

Idẽ in Philippicis. xx. annus eſt, cum oẽs ſcelerati me vnum petũt.

Idem Attico, Sed tu omnia conſilia differebas in id tempus, cum ſciremus quæ Brunduſij acta eſſent.

Eidem, Ipſe diſcrutior veniſſe tempus, cum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere poſſim.

Eidem, Biennium iam præterijt, cum ille Callipides aſſiduo curſu cubitum nullum proceſſit.

Idem in Verrem, Vna nox interceſſerat, cum iſte Dorotheum ſic diligebat, vt diceres omnia inter eos eſſe communia.

Idem de oratore, Vix annus interceſſerat ab hoc ſermone cohortationis meæ cum iſte accuſauit Caium Norbanum.

Idem de officijs, Nondum centum & decem anni ſunt, cum de pecunijs repetundis, à Lucio Piſone lata lex eſt.

Idem de diuinatione, Quoniam multi anni ſunt, cum bella à pro prætoribus & proconſulibus adminiſtrantur.

Vergilius in Georgicis

Scilicet & tempus veniet cum finibus illis.
Agricola incuruo terram molitus aratro,
Exeſa inueniet ſcabra rubigine pila.
Idem, En erit vnquam Ille dies mihi, cum liceat tua dicere facta.
Idē, Nec longum ī medio tempus cum clamor ad aures peruenit.
Idem, Turno tempus erit, magno cum optauerit emptum.
Intactum Pallanta.
Idem, Tertia iam lunæ ſe cornua lumine complent.
Cum vitam in ſyluis inter deſerta ferarum
Luſtra domoſq; traho.
Idem, Septima poſt Troiæ excidium iam vertitur æſtas,
Cum freta, cum terras omnes, tot in hoſpita ſaxa,
Syderaq; emenſæ ferimur,
Idem, Vix hæc ediderat, cum effuſis imbribus atra,
Tempeſtas ſine fine furit.

Ouidius de faſtis.

Iam tria luſtra puer furto conceptus agebat.
Cum mater nato eſt obuia facta ſuo.

T. L. *ab urb. con.* Permulti iā āni erāt, cū *nulla certamina fuerūt.* Idē *de bel.* Pu. *dies haud multi interceſſerant, cū legati venerunt.* Idem *ab vrbe con.* Trecenteſimuſſexageſimus quintus annus urbis. *Quirites agitur, cum non vniuerſa* Hetruria *uobis bello par eſt.*

CONTVRBARE,

CONturbauit me (fateor) cum intelligere ſatis nondum poſſem qđ verbum conturbo penitiore ſignificato ſibi vellet, cū euolutis tandem diuerſorū autorū ſcriptis, id mihi uiſus ſum percepiſſe Eſt enim conturbare id ferè, quod decoquere: quod vt alijs poſt iudicandum melius relinquam, loca ipſa ex quibus collegi, ſubijciam. Cic. ad Atticum, Illi dij ſint irati huiuſmodi Græco: qui contrba-

re quidem putat ſibi licere, quod equitibus Romanis.
Idem Q. Cic fratri, Miſi ad Cæſarem eodem illo exemplo literas, locum autem illius de ſua egeſtate ne ſis aſpernatus. Ad quem ego reſcripſi, nihil eſſe quod poſt hac artis noſtræ fidutia conturbaret, luſiq; in eo genere & familiariter, & cum dignitate.
Idem pro G. Planco: Nam quod ait Caſſi non plus me Planco debere q̃ bonis omnibus: quod ijs æque mea ſalus chara fuerit ego me debere bonis omnibus fateor, ſed etiam ij quibus ego debeo boni viri, & ciues, comitijs ædilitijs aliquid ſe meo nomine debere Planco dicebant. Verum fac me multis debere: & in ijs Planco. Vtrum igitur me conturbare oportet? an cæteris cum cuiuſq; dies venerit, hoc nomen debitoris, quo urgetur nunc, competitor diſſoluere? quãquam diſſimilis eſt pecuniæ debito, & gratiæ. Nam qui pecuniam diſſoluit, ſtatim non habet id quod reddidit. Qui autem debet, æs retinet alienum. Gratiam autem & qui refert habet, & qui habet in eo ipſo quod habet refert.
Vlpia. de inſtitoria actione, lege Quicunq;, Idem Labeo ait, Si quis piſtor ſeruum ſuum ſolitus fuerit in certum locum mittere ad panem vendendum, deinde pecunia accepta præſenti, vt per dies ſingulos ei panes præſtaret, conturbauerit, dubitari non oportet, quin ſi promiſit ei dari ſummas, teneri debeat.
Alphenus de in rem uerſo, lege Quidam ſeruus. Boues vendiderat, alios redemerat nummos venditori non ſoluerat, poſtea conturbauerat qui boues uendiderat, nummos a domino petebat actione de peculio, aut quod in rem domini verſum eſſet.

CONSCENDERE.

Conſcendere proprie nauigantium eſt: quod ab uſu propè communi receſſit. Ita enim tritum erat, ut quandoq; abſolute à perfectiſſimis illis autoribus diceretur.
Cic. Attico, Idibus Martijs Pompeium à Brunduſio conſcendiſſe.

Idem Corrumpit dura catena manus.

Ouid. de arte amandi.

Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?

Idem de Ponto; His ego ſi demens auſim corrumpere nomen.

Idem de amoribus

Quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?

Vlpia. locati & conducti, lege Sed addes: Sed prelum, & trapetum vitiatum dominum reficere debere, quod ſi culpa coloni quid eorum corruptum ſit, ex locato eum teneri.

Idem eodem ti. l. Ex conducto: Sed & ſi vredo fructum oliuę corrũperit, aut ſolis feruore non aſſueto id acciderit, damnũ dñi futurũ.

Idem ad. l. Aquiliam. l. ſi ſeruus: Si quis alteri damnuũ fecerit, quid uſſerit, fregerit, ruperit iniuria, quanti ea res erit, in diebus. 30. proximis, tantũ ex damno dare dãnas eſto. & ſubdit: Celſus ait, lex rũpit, rupiſſe verbũ ferè oẽs veteres ſic ĩtellexerũt, corrũpit. et ſubdit: Celſus non neget fractum et vſtum cõtineri corrupti appellatione.

Labeo eo. tit. Si riuũ quẽ faciẽdũ conduxeras, & feceras, antequam eum probares, labes corrupit, tuũ, periculum eſſe Paulus reſpondit.

Paulus de vſufructu, lege Titius: Meuius villam vetuſtate corruptã, neceſſariam cogendis, & conſeruandis fructibus ędificauit.

Idem de liberali cauſa, lege, Liberalis: Fieri enim poteſt, vt fidutia libertatis, & ſurripere quædam, & corrumpere atq; conſumere ex bonis eorum quibus ſeruiebat, auſus ſit.

Cæſar in com. Corruptis equis macie, conandum ſibi aliquid Pompeius de eruptione exiſtimauit.

Ibidem, Itaq; quodcunq; addebatur, ſubſidio id corruptum timore fugientium terrores, & periculum augebat.

Hircius in com. Frumento incenſo, vno, oleo, cæteriſq; rebus, quæ ad uictum parari ſolent corruptis.

Ibidem rebus ad uictum pertinentibus corruptis.

T.L.ab vrbe cond. Cauſando corrumpi equos in inſula incluſos.
Ibidem, Caue ne tot meritorum gratiam maiore culpa corrumpas.
Ibidem, Alia diſiecerunt, alia igni corruperunt.
Ibidem, Ad frumenta, quæ iam in horreis erant corrumpenda.
Idem de bello Punico, Captum oppidum cum ingenti præda, quanto quam pleraq; à dominis de induſtria corrupta erant.
Ibidem, Tectis primis incenſis, ac frugibus corruptis

CONSEQVOR, & aſſequor.

Conſequor & aſſequor vno propemodum eodemq; modo dicendi cenſeri poſſunt, vt ſi dicamus, Non me es aſſecutus, vel conſecutus, idem ſignificet, quod non potuiſti ad me peruenire.
Terent. in Heautont. Hæc vbi aperuit oſtium, continuo huc ſe coniecit intro, ego conſequor.
Cic. Atti. Quamobrem te oro des operam, vt me ſtatim conſequare.
Eidem, Si enim es Romæ, iam me aſſequi non potes, ſin es in via cũ eris me aſſecutus, coràm agemus, quæ erunt agenda.
Eidem, Cum præſertim non dubitaremus, quin ſi etiam tutum iter nobis fuiſſet, te tamen iam conſequi non poſſemus.
Idẽ in Catilinam, Aurelia via profectus eſt, ſi accelerare volent, ad veſperum conſequentur.
Cæſar in com. Hoc prælio facto reliquas copias Eleuticorum vt cõſequi poſſet, pontem in Arare faciendum curauit.
T.L. de bello Punico, Peditum agmen, qui aſſequi terra non potuit.
Ibidem, In Brutios raptim ne Gracchus aſſequeretur conceſſit.
Idẽ de bello Ma. Paucos moratus dies dum ſe copiæ aſſequerentur.
Idem ab vrbe cond. Nocte prægreſſum eum aſſequitur locis planis ac patentibus.

CAVEOR, & Gemor.

Caueor & gemor ſæpenumero ſcriptum reperi, vt opinor, à paucis obſeruatum.
Cicero Seruio Sulpitio, Quæ eſſet tua in hoc peſtifero bello ca-

uendo & prædicendo ſententia.
Idem Attico, *Atq; hic ſtatus, qui vna voce omnium gemitur.*
Eidem, *Cætera quæ quidem prouideri poterunt, cauebuntur.*
Eidem, *O hominem cauendum mihi.*
Eidem, *Fidem vobis habendam non eſſe, me vero cauendum.*

COMMODVM.

COmmodum *diſceſſeram cum veniſti*, *i. opportune, in tempore, aliquando vix tantum*, Modus hic *loquendi elegans frequenti in vſu eſt apud bonos autores.*
Plaut. in Mercatore: *Si iſtac ibis, commodum obuiam venies patri.*
Idem in Trinummo, *Namq; hoc commodum orditur loqui,*
Idem in Milite, *Hem teipſum quæro commodum vir lepidiſſime.*
Terent. in Eunucho, *Commodum huc aduenerat.*
Cicero Attico, *Commodum diſceſſerat* Hilarius *librarius.*
Eidem, *Cõmodum ad te miſerã* Demeam, *cum heros ad me venit.*
Eidem, *Commodum ad te dederam literas de pluribus rebus, cũ ad me bene mane* Dionyſius *fuit.*
Eidem, *Commodum diſceſſeras heri*, Cum Trebatius *venit.*

AMAT *vt cum maxime.*

AMat *vt cum maxime, modus eſt loquendi* Romano *candore, perfuſus.* Id *enim ſignificat, quod illiterati dicunt,*
Amat *ſicut vnquàm, vel nunquàm magis.*
Cicero Q. *fratri*, Domus *celebratur ita vt cum maxime.*
Teren. in Hecyra: Amabat *vt cum maxime tum* Pamphilus.

CEDO.

CEdò *aduerbium q̃nq; ab veteribus etiã ad plures referebatur.*
Cic. de ſene. Cedò *qui vſtram rẽp. tantũ amiſiſtis, & tam cito?*

CONSENTIRE.

COnſentire, *intimo mõ loquendi eſt, q̃d conuenire, concordare.*
Ci. in *Academicis queſtionibus, Sed mihi neutiq; cor conſentit*

ſloſculos attenderint. Qui vero affirmant in plurali certos dici, non certum erraſſe facile deprehenduntur;
Cicero in Verrem: *Confirmat ſe homines certos eius rei cauſa in Siciliam, & terra, & mari, miſſurum.*
Ibidem, *Tum iſte continuo mittit homines certos* Melitam.
Ibidem, *Certos homines in quinque remi miſiſſe.*
Idẽ in Catilinam, *Certos homines delectos, ac deſcriptos habebat.*
Cicero Attico, *Hominem certum miſi de comitibus meis.*
Eidem, *Certos homines ad mulieres miſeram.*
Eidẽ, *Sta: dedi literas, vt ex* Cypro *eqtes ãte certã diẽ decederẽt.*
Idem Caſſio, *Qui cum eſſent miſſi, vt* Antonio *ex ſenatus ſententia certas res nuntiarent, cum illa earum rerum nulli paruiſſet. vltro ab illo ad vos intollerabilia retulerunt.*
Cic. ad Pon. *Hãc iucundiſſimã vitæ atq; officiorũ oĩum ſocietatẽ certi hoĩes fictis ſermonibus, & falſis criminibus diremerunt.*
Ibidem, *neq; ille tot ſuſpicionibus certorum hominum, & ſcelere exulceratus.*
Idem pro Sex. Roſcio Amerino, *Si tibi fortuna non dedit, vt patre certo naſcerere.*
Vergilius, *Equidem per littora certos* Dimittam.
Horatius, *Nam ſi natura iuberet.*
A certis annis æuum remeare peractum.
T. Liuius ab vr. cond. *Cum in diem certam, vt ad lucum* Ferentinæ *conueniant edicit.*

CEDERE *vita, cedere patria.*

VErbum *cedo vulgare prope eſt, & per ora etiam vulgarium in hora ſingulas venit.* Vnum *tamen eius verbi modum, quo veteres illius diuini ſeculi vtebantur, non ab re collegiſſe ſit, à paucis (vt arbitror) hactenus recte obſeruatum.*
Nam *cedere vita; cedere patria; cedere foro, rariſſime reperitur*

Addita vero propoſitione frequentius, vtrumq; dicendi genus, quod penè iam ab vſu receſſit, elegantię plenum eſt.

Cice. Attico: *Salue, inquit Arrius, hoc eſt Roma decedere?*

Idem Bruto, *Vos fortaſſe ſapientius exceſſiſtis vrbe ea, quàm liberaueratis.*

Idem in ſecunda Philippica, *Qui cum multa vita excedens prouidit tum quod te conſulem non vidit.*

Aſinius Pollio Ciceroni, *Finibus meæ prouinciæ nuſquam exceſſi.*

Vergilius.

Inuitus regina tuo de littore ceſſi.

Idem, Poſſuntq; ſolo decedere noſtro.

Idem, Tacitusq; mea decedere terra.

Cice. *ad* Octauium, *Cedam tibi in præſentia foro, curia, & ſanctiſſimis deorum immortalium templis, in quibus reuiuiſcente iam libertate, deinde rurſus oppreſſa, ſenatus nihil cõſulitur: timet multa, aſſentitur omnia. Cedam vrbe, quàm per me conſeruatam vt eſſet libera, in ſeruitute videre non potero. Cedam vita, quæ quãq; ſollicita eſt, tamen ſi profutura eſt reip. bona ſpe poſteritatis me conſolatur, qua ſublata, non dubitanter occidam, atq; ita cedam, vt fortuna iudicio meo, non animus mihi defuiſſe videatur.*

T. *Liuius de bello* Punico: *Cedere poſſeſſionem magnæ fortunę.*

CADERE *cauſa.*

C*Adere cauſa, hoc eſt quod vulgo dicunt perdere, aut ſuccumbere.*

Cicero de Ora. *Vt ei quem defendebant cauſa cadere liceret.*

Idem pro Lucio Murena, *Et ſi turpe exiſtimas te, aduocato illum ipſum, quem contraueneris cauſa cadere.*

Pau. de iure fiſci, lege in fraudem, Vt ſi vſus is contra interdictũ fuerit cauſa cadat.

COHORS.

NOn eſt cohors ſolum militum, quod penè vulgare eſt, ſed eſt etiam familia primarij viri.

Quod vt inter omnes conſtet, loca quàm plurima his ſubieci.

Cice. in Verrem Quæ cohors, & qui comitatus fuerit, meminiſtis.

Ibid. Cohortē aūt Metelli, quàm vocat, quid erat qđ corrumperet?

Ibidem Recuperatores dicit ſe de cohorte ſua daturum.

Ibid. Negas de cōuentu recupatores daturū, cohortē tuā proponis

Ibidem, Aprohio permittis, vt quos velit, de cohorte ſua ſumat recuperatores.

Horatius, Laudat Brutum, laudatq́ cohortem.

Idem, Vt iuueni placeat, percontare, vtq́ cohorti.

Catullus, Piſonis comites cohors inanis.

CONFIRMARE.

COnfirmare, cum de valetudine loquimur, ſignificat melius habere. & vires recuperare.

Cic, Tironi, Satis.n.te mature videro, cū planè cōfirmatum videro

Eidem, Adhuc dum mihi nullo loco deeſſe vis, nanquàm te confirmare potuiſti.

Eidem, Cum te bene confirmaris, ad nos venias.

CREPARE cum accuſatiuo.

CRepare cum accuſatiuum habet, id ſignificat quod loquitur, prædicat: Horatius.

Sulcos & vineta crepat mera, præparat vlmos.

Idem, Si quid Stertinius veri crepat.

DE & EX.

PArticula ſiue præpoſitio de, quantam venuſtatem, gratiam elegantiam obtineat, quàm ve crebro operi intermixta reperiatur, tametſi aliqui obſeruarunt, quo tamen bonarum literarum ſtudioſi hoc & alia eiuſmodi imitari facilius poſſint,

quaſi in albo prętoris huic folio ob oculos ſubſcripſi.
Plautus in Captiuis, Emit hos de præda, ambos de quęſtoribus.
Idem in Rudente. Nam de nocte multa, impigreq; ſurrexi.
In Moſtellaria: Non bonus eſt ſomnus homini de prandio.
In Curculione: De illo emi virginem.
In Trucul. Nam mihi de vento miſere condoluit caput.
Teren. in Andria: Clamat de via.
Idem in Adelphis: Imo de nocte cenſeo hodie.
Idem in Phormione: Vbi agrum de noſtro patre colendũ habebat.
Ca. de re ru. De dño bono, colono, bonoq; ædificatore melius emet.
Varro de re ruſtica, De aſinis quenq; ampliſſimum, & formoſiſſimum quem poſſunt eligunt.
Ibidem, Quas mihi appoſuiſti in villa Reatina ad lacum Velini eunti de controuerſijs.
Cice. Lentulo, Ego tua gratulatiore commotus, quod ad me pridem ſcripſeras, velle te bene euenire, quod de Craſſo domum emiſſem.
Idẽ de Orato. Equidem ſępe hoc audiui de patre & ſocero meo.
Idem Attico, Poſtea Meſſala de Pompeio quæſiuit.
Eidem de Antiocho ſcire poteris.
Eidem, Neq; eſt facturus quicq̃, niſi de meo conſilio.
Idem de Diui. Et eum admiratum quæſiſſe de deo, quodnã illud eſſet tale monſtrum? & deum reſpondiſſe, Vaſtitatem eſſe Italiæ.
Idem in Academicis quęſtionibus, Niſi de via feſſus eſſet.
Idem de diuinat. Et redemptor, qui columnam illam de Cotta, & de Torquato conduxerat facindam, nõ inertia aut inopia tardior fuit.
Idem in Ver. Cum conſilio cãm Mamertinorum cognoſcit, & de cõſilij ſententia Mamertinis ſe frumentum non imperare pronuntiat.
Ibid. At de conſilij ſnia pręclarum recitari cõſiliũ iudices audiſtis.
Idem pro Sex. Roſcio Ame. In dominos quæri de ſeruis iniquũ eſt.
Idem pro L. Flacco, Fundum Cirneum Romæ mercatus eſt de

Pupillo Metulonio.
Idem in Bruto, Tum ego audiui equidẽ iſta inq̃ de maioribus natu,
In partitionibus oratorijs, qui cum in dominos de ſeruis queri noluiſſent, tamen de inceſtu, & coniuratione, quę facta me conſule eſt, quærendum putauerunt.
Cice. pro L. Corne. Balbo, Audiui hoc de parente meo.
Idem C. Fab. Gallo, Quæſiui de mea Tullia quid egiſſet.
Idem Q. fratri, Efficiam, quod ſæpe uiatoribus cum properant euenit, vt ſi ſerius quàm voluerint forte ſurrexerint properando etiam citius, quam ſi de nocte vigilaſſent, perueniunt quò velint.
Cæſar in commen. Cum de tertia vigilia Petreius & Afranius caſtra mouiſſent.
Idem Oppio, ac Cor. Balbo, Miſit ad me Gn. Magium de pace.
Idem in comment. De tertia vigilia cum legionibus tribus è caſtris profectus, ad eam partem peruenit.
Ibidem, Ad Cęſarem de pace miſerunt.
Ibidem, De media noctę miſſus equitatus.
Hora. Vt iugulent homines ſurgunt de nocte latrones.
Ouid. de Pon. Terraq; de fructu quàm ſit amara docet.
Ibid. Quæ proprium mixto de ſale pondus habet.
Idem ad Corinnam, Hei mihi de monitis torqueor ipſe meis.
T. Liuius ab vrbe cond. quęro de te, arbitreris ne.
Papi. ad. S. c. Treb. l. Hęredes, Peto de te vxor chariſſima. EX.
Cicero Atti. quęſiuit ex eo, placeret ne iudices à prætore legi?
Ibid. Cum autem ex eo quæreret. quid videret.
Idem de Diui. Q. Marium cum faſcibus laureatis ex te quærere, quid triſtis eſſes?

DICERE teſtimonium, & teſtimonia.

QVàm pulchrum eſt, bone deus, hoc quoq; dicendi genus, quod ex vno, eodemq; theſauro bonorum autorum nu-

per erui, à paucis (vt arbitror) conſideratum. cum optima quæque ſine attentione prætereuntur. Dicere enim teſtimonium viri illi clariſſimi proferre ſolebant, eo modo loquendi, quo aut teſtificari, aut probare etiam dici cœptum eſt.

Cice. de oratore: Num igitur placet, cum de eloquentia præcipias aliquid etiam de teſtimonijs dicendis, quaſi in arte tradere?

Idem ad Quintum fratrem, Cum teſtimonium ſecundum fidem & religionem grauiſſeme dixiſſem.

Idem pro Sylla, Cur dixiſti teſtimonium in alios?

Ibidem, Qui in illum teſtimonia grauia dixerunt.

In eadem oratione, Qui teſtimonium de coniuratione dixi.

In Verrem, Qui priore actione ita teſtimonia grauiter, vehementerq́ dixerunt, vt Artemonem Centuripinum legatum & publice teſtem, Quintus Hortenſius accuſatorem, non teſtem eſſe dixerit.

In eundē, Nunq̄ poſt populi Romani nomen ab Siculis auditum et cognitum Agyremenſes contra quemq̄ infimum ciuem Romanum dixiſſe, aut feciſſe quippiam, qui nunc contra prætorē P.R. magnis iniurijs, & magno dolore publice teſtimonium dicere cogerentur.

In eundem, Num expectatis dum Lucius Metellus, is qui multos in iſtum teſtes imperio, & poteſtate decernit, idem abſens, & de iſtius ſcelere, improbitate, audacia teſtimonium dicat?

In eūdē, Sed ornatiores tuo iudicio, ad teſtimonia dicēda venerūt.

Idem pro Cluentio, Non recito teſtimonia hominum honeſtiſſimorum, quæ in Sthalenum ſunt dicta.

Ibidem, Falſumue teſtimonium dixerit.

Idem pro Clu. Neq́ cognitum cōmemoraui, neq́ teſtimonium dixi.

Idem pro C. Planco, Multi etiam communes, inimici rerum omniū, qui ita ſemper teſtimoniūm de ambitu dicunt.

Idē pro L. Flac. Mortuus eſt aculeo iā dimiſſo, ac dicto teſtimonio.

Ibid. Qui āt dicit teſtimoniū ex noſtris hōibus, vt ſe ipſe ſuſtentat.

Ibidem: Vt qui ante dictum teſtimonium ſibi temperarit.

In eundem, Pueri autem Siſennę, credo qui audiuiſſent, quę in iſtum teſtimonia eſſent dicta, oculos de iſto nunquã eijcere, neq; ab argento digitum diſcedere.

In eũd. Melitenſis Diodorus ẽ, q apud vos antea teſtimoniũ dixit.

In eundem: Tamen quoniam hæc à maioribus conſtituta accepiſſent, teſtimonium ne quid dicerent.

Idem de natura deorum, Diogenes quidem Cynicus dicere ſolebat, Harpalum, qui temporibus illis prædo fœlix habebatur, contra deos teſtimonium dicere, quod in illa fortuna tam diu viueret.

Scæuola de teſtib. Inuiti teſtimonium dicere non coguntur.

Vlpia. de teſtamentis, lege quod teſtamento Mulier teſtimonium dicere in teſtamento non poterit.

Gaius de teſtamentis, lege Cum lege: Et eo amplius vt putant quidam nè ve ipſi dicatur teſtimonium.

Archadius de teſtibus. l. Teſtimonio. Ex his quibus non interdicitur teſtimonium, nec vlla lege à dicendo teſtimonio excuſantur

Caliſtratus eo. tit. lege Teſtium: Lege Iulia de vi cauetur, ne hac lege in reum teſtimonium dicere ei liceret. & ſubdit: Qui ob teſtimonium dicendum, vel nõ dicẽdum, pecuniam accepiſſe iudicatur.

Cicero in Vatinium teſtem, Cum antè Lelius Nutricula ſeditioſorum omnium teſtimonium diceret.

Idem pro Marco Cælio, An grauis ſapiẽs, moderatusq; vir religioſe teſtimonium dixiſſe videatur.

Idem pro Sex. Roſcio Amerino, Teſtimonium etiam in Sexto Roſcio dicturus eſt.

Ibidem vt in minimis rebus ampliſſimi homines teſtimonium de ſua re non dicerent.

Ibidem, Teſtimonium non diceret.

Aſconius Pedianus, Vltimæ teſtimonium dixerunt.

Idem. Dixerunt in eum infeſti teſtimonia principes ciuitatis.
Idem: quod Siculi, qui antea publice teſtimonium dixerant.
Idem: Apud antiquos & de auditione teſtimonium dicebatur.
Idem, ſi teſtimonium aduerſus eum diceret.
T. Liuius ab vr. con. quod falſum aduerſus ſe teſtimonium dixiſſet.
Idem pro L. Corn. Balbo, Et teſtimonium dixiſſet publicæ.

DICERE cauſam.

DIcere cauſam, dicere diem, dicere ius, dicere ſententiam, dicere legẽ: modi ſũt dicẽdi diuerſi diureſa ſignificãtes. Eſt.n dicere diem, certam diem reo conſtituere, vt accuſetur. Dicere cauſam eſt, cum reus accuſationibus reſpondere cogitur. Dicere ius eſt, cùm iudex iuſtitiam reddit vel miniſtrat. Dicere ſententiam eſt, cùm quis (vt inepte dicunt) votum ſuum dat, vel opinionem ſuam dicit. Dicere legem eſt quod pręfigere, præſcribere quid opus ſit facto.
Plautus in Menæc. Apud ædiles prælijs factis plurimis peſſimisq; dixi cauſam,
Terentius in Adelphis, Aduerſum ne illum cauſam dicerem, cui veneram aduocatus?
Cic. pro Sex. Ro. Ame. Ea nos hoc tpe vtimur, qui cauſam dicimus.
Ibid. Cãm dicit is, qui vnus relictus ex illorum nefaria cadæ reſtat.
Idem in Verrem: Fuit nundinatio aliqua, & iſti non noua, ne cauſam diceret.
Ibidem, Quis non pertimeſcat cauſam dicere dominos.
Ibidem, Cauſa dicta, damnati ſunt.
Cæſar in commen. Orgentorigem ex vinculis cauſam dicere coegerunt. & ſubdit: Die conſtitut a cauſę dictionis.
Ti. L. ab vrbe con. Virgo Veſtalis de inceſtu cauſam dixit.
Ibidem, Semel cauſam dixit.
Idem de bello Macedonico, Scipio iuſſus dicere cauſam, orationem magnificam de rebus ab ſe geſtis exorſus eſt.

INDICTA *cauſa.*

Cic.*in* V*errem,*I*ndicta cauſa in vincula coniecit ſeruos.*

DICERE DIEM.

Plau.*i* A*ſi.*Q*uẽ videã æque eſſe mœſtũ: vt quaſi dies ſi dicta ſit.*

I*dem in* C*aptiuis,*H*is diem dicam,* rrogabo *mulctam.*

T.L*iui.ab* vrb.*con.*C*eſoni capitis diem dicit.*

I*bidem .* A*ccuſatorem primum* V*irginum & Appium reum deli*gunt,*cum diem Appio Virginius dixiſſet.*

A*ppius ſtipatus patricijs iuuenibus in forum deſcendit,*

I*bidem:*R*ei capitalis diem* P*oſthumio dixerunt.*

I*bidem.*R*ei capitalis diem dicere.*

I*dem de bel.*M*a.*P.S*cipioni* A*fricano duo.*Q.P*etilij diem dixerũt.*

C*ic.*pro T.A*nnio* M*ilone:*D*iem mihi credo dixerat,mulctam irrogare,actionem perduellionis intenderat.*

DICERE IVS.

C*ice.in* V*errem:* A*udiſtis ob ius dicendum* Q*u.*V*arium dicere procuratores ſuos iſti centum & triginta millia nummum dediſſe?*

I*dem de prouincijs conſularibus:*E*miſti grandi pecunia, vt tibi de pecunijs creditis dicere liceret ius in liberos populos, & ſubdit:*I*d emptum ita vendidiſti, vt aut ius non diceres,aut bonos ciues* R*omanos euerteres,& ſubdit:*P*erſeuerauit ius publicano non dicere.*

I*bidem,* N*on offendebantur homines in eo: neque moleſte ferebam abeſſe à foro magiſtratum,non ius dici,non iudicia fieri.*

I*bidem:*I*ſti pecuniam ob ius dicendum dediſſe.*

P*laut.in* M*enæchmis:*I*uris vbi dicitur dies,ſimul patronis dicitur.*

T.L*i.ab vrbe con.*A*ut ius de pecunia credita diceret.*

I*dem pro* L*ucio* F*lacco,*Q*ui anno ante* R*omæ ius dixerat.*

DICERE *ſententiam.*

C*icero in* V*errẽ:*M*os eſt* S*yracuſis,vt ſi qua de re ad ſenatum re*

ſeratur, dicat ſententiam qui velit, nominatim nemo rogatur.
Ibidē: vt quiſq; ætate, & honore antecedebat, ita ſentētiā dixit ex ordine, & ſubdit: Cum ſurgeret nemo, neq; ſententiam diceret.
Idem ad Atticum: Nocet interdum reip. Cato, dixit enim tanquā in Platonis reipub non tanquam in Romuli fece ſententiam.
Idem in Philip. iiij. Vt ſententiæ de ſumma reip. libere dici poſſint
Ibi. Me cōſu. ſētētiæ ſalutares dictæ sūt, qbus ad hāc diē viximus.
Idem in Philippica. xiiij Qui hoc loco ſententias dicimus.
Cælius Ciceroni: Cōſulem deſignatum primum ſentētiā dicētem.

DICERE Legem.

Horatius: Prudens emiſti vitioſum, dicta tibi eſt lex.

DVCERE ſortem, vitam, ſpiritum.

Cicero in Verrem, Sors ducitur. Quamobrem? Nemo erat voluntarius laudator præturę tuę,
Vergilius: Stat ductis ſortibus vrna.
Cicero pro lege Manilia: Cum veſtros portus, atq; eos portus, quibus vitam & ſpiritum ductis, in prædonum fuiſſe poteſtatem ſciatis.

DARE Vitio, crimini, Vertere vitio.

Dare vitio, vertere vitio, dare crimini, id eſt, quod corruptiſſime dicitur, inculpare.
Plautus in Epidi. Quis erit, quid id vertat vitio?
Idem in melite: Ne quis tibi hoc hodie vitio vertat.
Teren. in Andria: Nunc q̄ rem vitio dent, quæſo animaduertite.
Cice. in Bruto: Quin etiam memini cum in accuſatione ſua Q. Gallio crimini dediſſet, ſibi eum venenum parauiſſe.

DARE pignori.

Dare pignori, idem eſt, quod oppignorare. Sed hic etiam modus dicendi obſeruandus eſt.
Plau. in Moſtel, Heri xl, & iam dedit hucuſq; pignori,

DICET aliquis, Rogit aliquis.

Dicet aliquis, Roget aliquis, modus eſt dicendi, quo inepte dicunt, Forte aliquis mihi dicat, vel, Si quis me roget.

Cice. in Paradox. Quid eſt igitur, quæret aliquis, bonum?

DEIICERE oculos.

Deijcere oculos, celeritatem aliquando ſignificat, aliquando pre pudore ſubmittere.

Cice. in Ver. Si tantulũ oculos deiecerimus, præſto eſſe inſidias.

DEPONENTIA paſſiua.

Nec eſt prætermittendum, eſſe apud perfectos illos autores deponentia nonnulla, quæ in participijs plerunq; paſſiue ponantur, quorum vel pauca collegi de multis, vt palam ſit nullam aliam eſſe Grammaticam, quàm modum loquendi, quem aut obſeruare, & imitari neceſſe ſit eum, qui Latinus dici cupit. aut ſi id neglexeris in ſua barbarie contabeſcere.

Cicero Attico, Sed ea omnia mihi ſunt patienda.

Eidem, Te etiam atq; etiam oro, vt me totum tuendum ſuſcipias.

Idem pro M. Cęlio, Magnum crimen, vel in legatis inſidiandis, vel in ſeruis ad hoſpitem domi necandum ſolicitandis.

Idem pro Cornelio Balbo, Huius virtus præſens experta atq; perſpecta obtrectatorum voce lędetur.

Ibidem, Quiddam de communi conditione omnium noſtrum deprecandæ maleuolentiæ cauſa breuiter commemorandum videtur.

Ibidem, Veruntamen vigilijs nocturnis, & concione hominum inſtitutum illud conceptum atq; meditatum eſt.

In Antonium, De laude ſilebo, quæ gratiſſima memoria omnium ciuium incluſa, nondum autoritate publica teſtata eſt.

Idem de ſenectute, Agro bene culto, nihil poteſt eſſe vſu vberius ſpecie ornatius, ad quem fruendum non modo non retardat, verum etiam inuitat, atq; allectat ſenectus.

Vatinius Cice. Si hoc expectandum ſit, dum totũ bellum conficiatur.
Cælius eidem, Saltem dum quid de Hiſpanijs ſcitur expecta.
Plaucus eidem: Sciebam enim, & cautius erat cõſilium, expectare me ad Iſaram, dum Brutus traijceret exercitum.
Brutus eidem: Ego tibi vt antea ſcripſi, dũ mihi à te litteræ veniãt in Italia morabor.
Idem eidẽ, Noli expectare dum tibi gratias agam.
T. Li. ab vrbe con. Expectare dum Conſul, aut dictator fiat.
Ibidem, Ne expectent dum à Roma legati veniant.
Ibidem: Moratus dum milites ad prædam diſcurrerent.
Ibidem, moratus dum imperatores conſuleret.
Ibidem expectantes dum ab hoſtibus clamor inciperet.
Idem de bello Pun. Paucos morati dies dum ſocij venirent.
Idem ab vrb. con. Nolite expectare dum fugiant.
Ibidem, Expectare dum vobis obuie veniant.
Idem de bel. Mac. Paucos moratus dies dũ ſe copiæ aſſequerentur.

DIMINVERE.

Diminuere caput, fores, poſtes, modo loquendi illorum veterũ eſt frangere, qui modus memoriæ mandandus eſt ei, qui bonæ latinitatis caput diminuere non vult.
Plautus in Menæch. Illi homini diminuam caput.
Idem in Bacch. Niſi mauelis poſtes diminui ſecuribus.

CAPITIS diminutio apud iuriſconſultos.

Sed alia eſt capitis diminutio apud iuriſconſultos. Eſt enim prioris ſtatus immutatio, vt teſtatur Caius eo titulo, lege prima. Antiqui tamen oratores de capite diminuere, & de capite demere dicebãt.
Cice. in Verrem: Vnum hoc aliud, S C. reprehenſum ſecutũq; eſt, vt quibus ille de capite dempſiſſet, ne pecunias in ærariũ referent.
Ibidem, Hoc nomine vidiſtis tritici modios de capite eſſe demptos.
Ibidem, Demit de capite medimna. D C.

Ibidem, Coguntur Aſcrioni,id eſt, Pippæ dare tantum,quantum erat de capite demptum.

Idem in Topicis, Gentiles ſunt qui inter ſe eodem nomine ſunt,non eſt ſatis. & ſubdit,Quorum maiorũ nemo ſeruitutẽ ſeruiuit. Abeſt etiam nunc,qui capite non ſunt diminuti,hoc fortaſſe ſatis eſt.

Cæſar in comment.Illud quod de ditione ducis, & capitis diminutione ſublatum eſt.

T.Liuius de bello punico:Sero nunc deſideratis diminuti capite ab alienati iure ciuium.

DEDVCERE.

DEducere, nota ſint huius verbi varia ſignificata, quæ & à multis notata diligenter fuere,ſed locus Ciceronis admonet vt nos quoq; de eo aliquid dicamus, cum deducere inter cætera ſignificet ſponſam vel amicam domum perducere, & item ſignificat de ſumma demere,vel detrahere,Cicero qui facetijs ſcatebat, & dictis,cum mater M.Bruti Seruilia Iuniam Tertiam filiam, eandemq; C.Caſſij vxorem ad Cæſarem, qui mœchus caluus ob adulterium dicebatur,deduxiſſet,eademq; Seruilia paulopoſt ab Cęſare pretioſum ære paruo fundum emiſſet, Cæſaris libidinem cauillatus circa verbum Deduco,dicto peracuto proſcidit, Equidem, inquit, quo melius emptum ſciatis, comparauit Seruilia hunc fundum, Tertia deducta.

INTERDVM deduco ſignificat comitari,ſiue domũ pducere.

Teren.in And. Hic nunc non dubitat,quin ſe deducturũ neges.

Oui.de Ponto:At cum Tarpeias eſſes deductus in arces.

Horatius:Occurram in triuijs deducam,nil ſine magno.
Vita labore dedit mortalibus.

Tibul.Tempus erit cum me Veneris præcepta ferentem,
Deducat iuuenum ſedula turba ſenem.

T.L. de bel. Pu. Dictator ſe magiſtratu abdicauit,priuatusq; de

roſtris deſcendit, turpeq; ſe immiſcuit, ne deducendi ſui cauſa populum de foro abduceret.

Ibidem tamen frequentes deduxerunt domum.

QVANDOQVE id verbum ſignificat de ratione, vel ſumma aliquid demere (vt diximus) ſiue detrahere.

Cice. de officijs: Hęc igitur talia circunſpicienda ſunt in omni officio, & conſuetudo exercitatio capienda, vt boni rationatores officiorum eſſe poſſimus, & addendo, deducendoq; videre, quæ reliqui ſumma fuit, ex quo quantum cuiq; debeatur intelligas.

Afri. de Iu. doti. l. Pater, Deducta pte. iij. reliqua ſibi dos reddatur.

Idẽ eodẽ tit. Vno pluribus ve filijs ſuperſtitibus deducta parte.

QVANDOQVE Deducere, vt diximus, ſignificat ſponſam ad maritum, vel amicum ad amantem perducere.

Cice. in Ver. Actione. iiij. Hic eſt decimus, ad quem iſte deduxerat Tertiam Iſidori Mimi filiam, vi abductam ab Rhodio tibicine, huius Tertiæ plus etiam quàm Pippe, plus quàm cæterarum, ac propè dicam tantum apud iſtum in Sicilienſi prætura autoritas valuit quantum in vrbana Chelidonis.

Ouidius de Faſtis.

Cum primum cupido Venus eſt deducta marito.

Teren. in Hecyra, Vt ad pauca redeam, vxorem deducit domum.

Tibullus, Vt inueni primum virgo deducta marito.

Hoc quoq; conſiderandum eſt, Tertia filia cum dicitur, nomen proprium, non numeri eſſe, nam id frequens reperitur.

Cice. in Ver. actione quinta, Huc tertia illa perducta per dolum atq; inſidias ab Rhodio tibicine, & ſubdit: Sic hanc Tertiam dilexit vt eam ſecum ex prouincia exportaret.

Ibidẽ actione ſexta: Sed eo ipſo tempore cum eſſet in littore Tertia illa tua quàm tecum deportabas, erat in omnium conſpectu.

Aſco. Pedia. Nam Tertiam Scæuolæ filiam dimiſſam à Compeio ni

Idem pro M. Cælio, Niſi iterum eadem de re ſuo familiari abſolu-to nomen hic detuliſſet.

Idem pro Cluentio, Et clariſſima voce ſe nomen Oppianici, ſi interfectum Marcum Aurium comperiſſet, delaturum eſſe teſtatur.

Ibidem. Nam Cluentius iudices primum nomen eius detulit.

Idem Quinto Cice. Paulus noſter cum teſtis productus eſſet in Sextium, confirmauit ſe nomen Vatinij delaturum.

Idem in Verrem. Eiuſdem rei nomen detulerunt.

Ibidem, Ait, ſi liceret, nomen abſentis deferre ſe velle.

Ibidem, Nuper cum in Publium Gabinium vir fortiſſimus, & innocentiſſimus. Lucius Piſo delationem nominis poſtularet.

Cicero pro domo ſua, Nomen Sexti Pompeij detulit.

Idē pro Sex. Roſc. Amer. Qui Sex. Roſc. nomē deferendū curauit.

Idē, pro L. Mu. Dixi in ſenatu me nomē cōſularis cādidati delatuꝝ.

DESCRIBERE, EXCRIBERE.

DEſcribere quid ſignificet omnes norunt, neq; enim nos manifeſta: ac in propatulo poſita vano labore tentamus, ſed latentia, & minus vulgaria, quæ pauci curauere, in lucem proferimus, vt hac noſtra induſtria non inanem oſtentationem, verum aliquam literariæ reip. vtilitatem quæſiſſe videamur. Eſt enim alio dicendi modo deſcribere & excribere id quod ineptiſſime, ac barbare potius, vulgo copiare dicitur vel trāſumere, aut trāſcribere nouis & inuſitatis verbis: quæ, q imitātur, latinitate oī penitus indigni ſunt.

Cice. Cornificio, Dicam tuis, vt eum librum ſi velint deſcribant.

Idem Attico. Quem librum ad te mittam, ſi deſcripſerint librarij.

Eidem, Poeta ineptus, & tamen ſcit nihil, ſed eſt non inutilis, deſcribo, & remitto.

Eidem: Dicta eius, & conciones deſcribunt.

Eidem: Epiſtolam meam, quod promulgatam ſcribis eſſe, non fero moleſte, quin etiam ipſe multis dedi deſcribendam.

Ad unde, Varroni quidem, quæ ſcripſi te autore, ita propero mittere, vt iam Romam miſerim deſcribenda. & ſubdit, Scripſi enim ad librarios, vt fieret tuis ſi tu velles deſcribendi poteſtas.

Idem in Verrem, Quaſi excribendi poteſtatem non haberet.

Idem in Antonium, Litteras tibi ille mittat de ſua ſpe rerum ſecundarum ſuarum, tu eas lætus proferas, recites, deſcribendas etiam des improbis ciuibus.

In Verrem, Tabulas in foro ſumma hominum frequētia excribo adhibentur in excribendo de conuentu viri primarij.

Idem in Academicis quęſtionibus, Qui ſe illa audiuiſſe Romæ de Philone, & ab eo ipſo illos duos libros dicerent deſcripſiſſe.

T. Liuius ab vrb. con. Iuſſi inclitas Solonis leges deſcribere.

Paulus: Quemadmodum teſtamenta &c. lege, Omnibus: quicūq; dederant tabulas teſtamenti inſpicere, vel etiam deſcribere, inſpiciendi, deſcribendiq; poteſtatem facturum ſe prætor pollicetur.

Vlpianus eodem ti. lege, Tabularum: Diem autem & conſulem tabularum non patitur prætor deſcribi, vel inſpici, iccirco ne quid etiam fiat falſi.

DISCEDERE, Recedere à conditione.

DIſcedere, recedere à conditione, à perſona, à ſtatu, eſt, q̄d immutare conditionem, perſonam ſtatum.

Cice. de off. ciȷs: Hoſtis, quem nunc peregrinum dicimus, quanquam id nomen durius effecit iam vetuſtas, à peregrino enim iā receſſit.

Modeſtinus de vſufru. l. Titio, Vſuſfructus inutiliter legare intelligit, in id tēpus videlicet collatus quo à pſona ſua diſcedere īcipit.

DARE bibere, Miſcere.

NOn multi (vt reor) aduerterunt, quoniam modo proprie, atq; vno verbo latine dicatur, Dare bibere, vel dare potum quod Græcanico verbo aliqui improprie Propinare dicunt cum Propinare proprie ædbibere ſit, vel Prægustare, & id ver-

bum diuerſis modis quandoq; proferatur. Sed nos cum latine loqui curamus, Latina potius adducimus. Miſcere igitur præter alia ſignificata vno uerbo, id eſt quod duobus verbis dicitur, Dare bibe re, Vtrunq; tamen elegans.

Teren. in Andria, Poſt deinde quod iuſſi, ei date bibere.

Cato de re ruſti. Bis in die id faciet, meridie bibere dato:

Cicero de finibus bo. & ma. Dico ergo in eadem voluptate uem qui alteri miſceat mulſum, ipſe nõ ſitiẽs, & cũ q illud ſitiẽs, bibat.

Ouidius in Metamorphoſi.

Arripit Iliaden, qui nunc quoq; pocula miſcet.
Inuitaq; Ioui nectar Iunone miniſtrat.

DIFFERTVM, Confertum, Refertum.

Differtum & confertũ inter ſe differunt, Nã differtũ, id eſt qđ refertũ, vtrũq; enim plenũ ſignificat. Cõfertũ vero id eſt. qđ dẽſum. Sed cõfertũ & refertũ a ſuis verbis Refercio & Confer cio deſcendere comperi, Differti autem verbum non comperi.

Cicero pro P. Sextio, Meminiſtis tum iudices corporibus ciuium Tyberim repleri, cloacas referciri.

Varro de re ruſtica: Quo pacto non modo non deſiſtunt pugna, ſed etiam conferciunt ſe lingentes.

DIFFERTVM.

Horatius in ſermo. Inde forum Appi, Differtum nautis cauponi bus atq; malignis.

Idem in epiſtola. Differtum tranſire forum, populumq; iubebat.

CONFERTVM, Confertiſſimum, & Confertim aduerbiũ.

Cæſar in com. Vt nunq̃ conferti, ſed rari, magniſq; interuallis prçliarentur.

Ibidẽ: Neq; à tãta multitudine cõiecta tela cõferti vitare poterãt

T. L. de bello Punico, Alij ad exitus theatri cõferti obſiſtunt.

Idẽ ab vr. con. In cõfertos Veniẽtes eũtẽ ferox viribus tranſfigit.

Idem de bello Punico. Cæteros confertos in media valle recepit.
Ibidem: Deinde rari in confertos illati.
Idem de bello Mace. Turba conferta interclauſit.

CONFERTISSIMVM.

Cæſar in cō. Qua parte hoſtiū acies confertiſſima viſa eſt erupit.
T. Liuius ab vrbe condita. In confertiſſima turba propè regium tribunal conſtitit.
Ibid. Eò ſe in turbam confertiſſimam recipit.
Idē de bello Pu. Per confertiſſimam hoſtium turbam impetū facit.

REFERTVM.

T. Liuius de bel. Pu. In agrū Picenū auertit iter refertum præda.

CONFERTIM aduerbium.

T. Liuius ab vrbe condita. Cum confertim Romani, vt ſolent denſatis excepiſſent ſcutis.
Idē de bel Pu. Quo acrius & cōfertim magis vtrinque pugnabat.
Idem de bello Macedoni. Confertim pugnant & cedunt.

DARE NEGOTIVM.

DAre negotium, id eſt, quod multi inepte dicunt, Committere, modus eſt loquendi feliciſſimi illius temporis, memoriæ cum alijs mandandus.
Cice. in Ver. Dat amico ſuo cuidam negotium, qui tum magiſter erat eius ſocietatis, vt diligenter caueret.
Saluſtius in Catilina. Igitur P. Vmbreno cuidam negotium dat, vt legatos Allobrogum requirat.
Lentulus Cic. Permiſſum eſt ijs: vt dum ipſi venirent, darent negotium qui Aſiam obtineant.
Idem Rufo, Non habui cui potius id negotij darem, q̄ tibi.

DARE POENAS.

DAre pœnas, id eſt, quod vulgo dicunt, Fecit pœnitentiam: ſed hic modus loquendi obſeruandus eſt.

Vergilius, Dabis improbe pœnas.

Lentulus Cic. Spero celeriter eum pœnas daturum.

DARE auribus.

DAre auribus, hoc eſt aſſentari, blandiri.
Trebo. Cice. Noli putare mi Cic. me hoc auribus tuis dare.

DARE ſe in pedes, Dare ſe in viam.

DAre ſe in pedes dare ſe in viam, modus eſt loquēdi illorum veterum, hoc eſt pedibus fugam agere, & ad iter ſe parare.
Poſteri hunc quoque modum, vt pleraq; deprauarunt.
Plautus in captiuis: Me ne vis dem ipſe in pedes?
Terentius in Eunucho, Ego me in pedes, quantum queo, in angiportum quendam deſertum indo.
Cicero Terentiæ: In uiam quod te des hoc tempore, nihil eſt.

DII FACIANT.

DIi faciant optantis eſt, & hic modus loquendi per quam elegans eſt. ſignificatq; id, quod vtinam.
Cicero in Verrem, Dij faciant vt rei militaris, vt belli mentionem facere audeas.

DII MELIORA.

DIi meliora, modus optandi imperfecto ſermone, ſed modus loquendi ita obtinuit.
T. Liuius de bello Macedoni. Perturbata, dij meliora inquit.

DE meliore nota commenda.

DE meliore nota commenda, modus dicendi illius eruditiſſimi ſeculi.
M. Curius Cice. Sulpitio ſucceſſori nos de meliore nota commenda.
Catullus, Quiſquis de meliore nota.

DISSIMVLARE.

DIſſimulare, inter cætera eſt fingere, non intelligere quæ dicuntur, vel aguntur.

Cice, Attico: Itaq́ me ipſum commouerat, ſic abſurde & aſpere verbis, vultuq́ reſponderat dolens.

AEDIFICARE Nauem.

AEdificare nauē fere abſurdum, aut nouum multorū auribus videtur, ē tamē dicendi modus apud veteres vſitatiſſimus. Plaut. in Mercatore: Aedificat nauem gerariam & merces emit Cice. in Ver. Nauem vero maximā triremis inſtar pulcherrimam: atq́ ornatiſſimā palā ædificatā ſumptu publico ſciente Sicilia per magiſtratū ſenatūq́ Mamertinū tibi datam, donatamq́ eſſe dico. Ibidem, Legati principes, & publice tibi nauem ædificatam, & priuatim ſe ipſos abs te ſpoliatos, expilatosq́ eſſe dixerunt.
Ibidem, Qui nauis iſtius ædificandę publice præfuit.
Ibidem, Nauim deniq́, maximam quàm onuſtam furtis in Italiā mitteret apud iſtos faciendam, ædificandamq́ curauit.
Eidem, Aedificauerim ne nauem onerariam.
Eidem, De tua pecunia conſtare ædificatam eſſe eam nauem.
Idē pro lege Mani. q̃ poſteaq̃ maxīas ædificaſſet, ornaſſetq́ claſſes
Cæſar in com. Imperat quos legionibus perfecerat, vti quampluri mas poſſent naues ædificandas veteresq́ reficiendas curent.

ES, & ADES.

ES, & Ades, indicatiuum & imperatiuum eſt, ſed imperandi modo ab ant quis voce, es frequentius, quàm ſis dicitur, q̄d iam in deſuetudinem per negligentiam venit.
Terentius in Andria, Adeſdum paucis te volo.
Idem in Adel. Modo bono animo es, duces vxorem hanc, Reſpondetur, bono animo es iniquis?
Cice. in ſomnio Scipionis, quem vt agnoui, corrui, ſed ille, ades, inquit, animo, & omitte timorem.
Vergilius, Huc ades ò Galathea.
Hora. Si me amas, inquit, paulum huc ades.

EXTRA *iocum.*

EXtra iocum dicebatur à veteribus, cum quid ſerio non ioco dicere ſe velle dicebant, modus eſt dicedi pulcherrimus.
Cicero Trebatio: *Sed me hercle extra iocum, homo bellus eſt.*
Idem Caio Volumnio: *ſed me hercle extra iocum valde mihi tuæ literę facetæ elegentesq; viſę ſunt.*
Idem Peto: *Sed me hercle mi Pete extra iocum moneo te.*

EXACTA

EXacta dicebantur perfecta.
Horatius: *Sed emendata videri, Pulchraq; & exactis nimium diſtantia miror.*

ESSE *curæ, voluptati ſolicitudini.*

ESſe curæ, eſſe voluptati, eſſe ſolicitudini, eſſe ſolatio, eſſe lętitię, eſſe impedimento: eſſe lucro: eſſe damno, eſſe ſumptui, eſſe ſaluti, eſſe vſui, eſſe honori, et huiuſmodi loquendi modi, maximam orationi afferunt elegantiam.
Plau. in Ciſtel. *Multisq; damno, & mihi lucro ſine ſumptu eris.*
Ibidem: *Quæ neq; illa illi quicquàm vſui fuit.*
Varro de re ruſtica: *Vt domino ſint fructui ac delectationi.*
Cicero in Bruto: *Iſtum ipſum quidem inquam* Brute *dico librum mihi ſaluti fuiſſe.*
Ibidem: *Quod tibi aut nodum, aut tanto vſui poſſet eſſe?*
Idem Senatui, populoq; Romano: *Quod mihi maxime lætitię fuit.*
Idem Catoni: *Mihi vt in huiuſmodi re tanto bello maxime curæ eſt.*
Idem Tironi: *Magnæ nobis eſt ſolicitudini ualetudo tua.*
Eidem: *Cupiditas cęterorum hominum impedimento mihi fuit.*
Idē pro L. Cor. Balbo: *& magno uſui noſtræ reipublicę fuiſſent.*
Verg. *Non erit auxilio nobis* Etholus *&* Arpi,
At *Meſappus erit.*

Iulianus de bonis libertorum lege. Si *libertus,* Si *non petierit bonorum poſſeſſionem, tempore excluſus, vel repudiauerit.*

Q*Vid ſit, ex ſententia, & ex animi ſententia: ex animo trito ferè dicendi modo in promptu eſt, idq; ſignificat, quod ex voluntate ex deſiderio, ex iudicio. Sed aliqui noue et inepte (omiſſa eiuſmodi elegantia) ad votum dicunt.* Pr*æter ſententiam autem, id eſt, quod contra voluntatem vel opinionem vel deſiderium.*

Ex *ſententia.*

P*lautus in captiuis:* Si *reueniam huic ex ſententia.*
I*dem in* Mer. No*cte hac quieui non ſatis ex ſententia.*
T*eren. in* H*ecyra:* Spero *hanc rem euenturam nobis ex ſententia.*
Cic. *Furuio.* Si *non iſta ex ſententia eſſent confecta.*
I*dem de officijs,* Non *enim falſum iurare peierare eſt, ſed quod ex animi tui ſententia iuraris.*
Sall. in Iug. Nā *me qdem ex animi ſnia nulla oratio lædere poteſt.*
Cic. *in* Acad. *quæſtio.* Con*ſcēdens nauē ſapiens, num comprehenſum animo habet, atq; perceptum, ſe ex ſententia nauigaturum?*
I*dem de natu. deo.* Multa *oraculis declarantur, multa vaticinationibus, multa ſomnijs, multa potentis quibus cognitis multæ ſæpe res ex hominū ſentētia, atq; vtilitate ptæ, multa ēt picula depulſa ſunt.*

D E *ſententia.*

Cic. Att. Q*uid ſentis igitur?* Nihil *niſi de ſententia tua.*
E*idē* Scribant*q; ad* C*æſarē me quicquid fecerim de ſua ſnia feciſſe*
I*dem in* V*errem:* D*e conſilij ſententia iudicaras.*
I*bidem:* Eos *ſine conſilij ſententia à ſupplico liberauit.*
I*bidem.* Et *de conſilij ſententia* Mamertinis *ſe frumentum non imperare pronunciat*

PRAETER *ſententiam, & aduerſus animi ſententiam.*
P*lautus in* M*erca.* O*mnia mihi eueniunt hodie præter ſententiam,*
I*bidem,* Vt *ne litiges aduerſus animi ſententiam.*

EX animo.

Cicero in Piſonem, Equidem dicam ex animo quod ſentio.
Idem Attico: Te autem aliennum hominem ament ex animo.
Idem Cornificio, Huic tu libro maxime velim ex animo, ſi minus gratię cauſa ſuffragere.
Catullus, Atq; id ſyncere dicat & ex animo.

MEA ſententia, Manere in ſententia.

MEa ſententia, manere in ſententia, de ſententia deducere, ſententia deſiſtere, in ſententia eſſe, & huiuſmodi, elegantiſſimi dicendi modi obſeruandi præcipue ſunt.
Cice. in Bruto, Quē vero extet, & de quo ſit memorię proditum eloquētem fuiſſe, & ita eē habitū. Primus ē M. Co. Cetegus, cuius eloquētiæ ē autor, & idoneus quidē mea ſententia Q. Ennius.
Idem Atti. Plane hoc mihi explices velim, in primis maneas ne in ſentētia, vt mittam ad eum quæ ſcripſi, an nihil neceſſe putes.
Eidem: quid enim noſtri optimates (ſi qui reliqui ſunt) loquētur, an me aliquo præmio de ſententia eſſe deductum?
Idē in Academicis quęſtio. Cœpit hortari, vt ſententia deſiſterem.
Idē Atti. Me miſerū quàm oīa eſſent in ſententia ſi nobis animus ſi conſilium, ſi fides eorum, quibus credidimus, non defuiſſet.

QVot dicendi modi, quàmue eleganter, & appoſite ab hoc nomine Aetas quaſi candidiſſimi riuuli quodam latinitatis fonte deducuntur? quorum nonnullos hauſi infraq; deſcripſi, vt ad manum ſint imitatoribus.

ACTA ætas.

Plautus in Trinummo, Mihi quidem ætas acta eſt.
Cice. de ſenectute: Sed honeſte acta ſuperior ætas, fructus præbet autoritatis extremo.

EXACTA ætas. (odium

Teré. in Adel. Nunc exacta ætate hoc fructu pro labore ab ijs fero

Cicero de oratore, *Aetate exacta indigne liberum laceraſti.*
Idē de ſenectute, *Cū eſſet iam exacta ætate in agris, eosq; coleret.*
Idem in Verrem, *Patri exacta ętate.*
Ibid. *Hoc tantum exacta ætate laboris itinerisq; ſuſcepit.*
T. *Liuius ab vr. con.* *Venerabilis viri: & exactæ iam ætatis.*
Ibidem, *Aetatis iam exactæ Camillus erat.*

AFFECTA *ætas.*

Cice. de oratore, Q. Mutij *ianua & veſtibulum, quod in eius infirmiſſima valetudine, affectaq; iam ętate, maxima quotidie frequentia ciuium, ac ſummorum hominum ſplendore celebratur.*

SENECTA *ætas*

Plaut. in Trinūmo, *Hic ille eſt ſenecta ętate, qui factus eſt puer.*
Idem in Mercatore, *Senecta ętate ſcortari ſenes.*
Idem in Aulu. *quem ſenecta ętate ludos faciat haud merito meo.*

PROVECTA *ętas.*

Cice. in Tuſculanis: Ex ijs *igitur hora octaua, quę mortua eſt, prouecta ętate mortua eſt.*

PRAECIPITATA *ętas.*

Marius Cice. An quod *adoleſcēs pręſtiti, cū ēt errare cum excuſatione poſſim, id nūc ętate pręcipitata cōmutē, al me ipſe retexam?*

ADVLTA *ętas.*

Cice. in Verrem, *Adulta ętate filius.*

CONFECTVS *ętate.*

Vergi. *Confectum ętate parentem.*
Cęſar *in com.* Non *ętate confectis, non mulieribus, & non infantibus, pepercerunt.*

INGRAVESCENTE *ętate,*

Cice. de amicitia. Immutari *etiam mores hominum ſępe dicebat, alios aduerſis rebus alios ętate ingraueſcente.*

INEVNTE, *& ab ineunte ętate & adoleſcentia.*

Ci. pro L. Cornelio Balbo, *Et ab ineunte ętate, relictis ſuis, re-*

Ibidem: Cuncti qui ætatem egerunt caſte, conueniant.
Idem in Milite, Vbi pulcherrimus egi ætatem, inde abeo.
Idem in Bacchid. Hic noſtra agetur ætas.
Idem, Si non mecum ętatem egiſſet, hodie ſtulta viueret.
Cice. Trebatio, Qui domi, aut per inſidioſa loca iturus, aut ætatē confectus, ætatem agerent.
Cice. in Brutto de Theophraſto, Cum percunctaretur ex anicula quadam, quanti aliquid venderet, & reſpondiſſet illa, atq; addidiſſet, hoſpes non potes minoris, tuliſſe eum moleſte, ſe non effugere hoſpitis ſpeciem, cum ætatem ageret Athenis.

EXIGERE ætatem.

Plau. in Trinummo, Dedi meam gnatam, quia cum ętatem exigat.
Idem in Ciſt. Vnum amare, & ętatem cum illo exigere.
Ibidem: Tecum viuere vult, atq; ætatem exigere.
Idem in Milite, Tecum vt ętatem exigere liceat.

SIC etiam in paſſiuo, degitur vita, & viuitur vita dicitur.

Ci. de fini. bono. & malorū, Ea vita, quæ ex ſummo bono degitur.
Ibid. Beatum autem vitam eam ſolam, quæ cum virtute degatur.
Idem de officijs, Viuere arbitror, & eam quidem vitam, quæ eſt ſola vita vocanda.
Idem in Verrem, quo tutiorem vitam ſeſe meo pręſidio victuros eſſe arbitrarentur.

EX vſu.

Ex vſu eſſe, hoc eſt quod conducat, quod expediat, quod vtile ſit. Modus eſt elegans dicendi.
Terentius in eunucho. Ad omnia hęc magis opportunus, nec magis ex vſu tuo nemo eſt.
Idē in Hea. Hūc ait periculū ex alijs facito, tibi quod ex vſu fiet.
Plautus in Merca. Verum non ex vſu modo eſt.

EDORMIRE crapulam. Indormire cauſæ; Exhalare crapulam.

EDiſcendus & hic elegans dicendi modus. Edormire cum accuſatiuo, Indormire cum datiuo. quos princeps bonarum literarum Cicero vno eodemq́ loco concluſit.

Cice. in Philip. Edormi crapulam inquam, & exhala: an faces admouendæ ſunt quæ te excitent tantæ cauſæ indormientem.

Plaut. in Rudente: Vt edormiſcam hanc crapulam, quàm potaui.

Idem in Moſtellaria: Omnemq́ obdormiui crapulam.

Idem in Amphitr. Pauliſper mane dum edormiſcat vnum ſomnũ.

Terent. in Adel. In angulũ aliquo abeã, atq́ edormiſcam hoc villi.

Cice. in Ver. quondã ẽt Aproniani conuiuij crapulam exhalaſſent.

EXTRAHERE diem Iudicium.

EXtrahere diem, extrahere iudicium, eo loquendi modo priſci illi veræ latinitatis proceres vtebantur cũ diẽ, vel iudicium trahi in longum, aut differri ſignificare volebant.

Cæſar in cõ. Catonem vero acerrime repugnantẽ, & priſtina conſuetudine dicendi mora dies extrahentẽ, vt ſui ratio abſentis hẽret.

Ibidem, Sic triduũ diſputationibus, excuſationibusq́ extrahitur.

T. Liuius ab vrbe condita: Cunctando extraxerant diem.

Idem de bello Punico: Extracta tamen autoritatibus ſeniorum per aliquot dies res eſt.

Idem ab vrbe condita: Res in annum extrahitur.

Ibidem Extractum in tertium annum bellum eſt.

Ibidem, extracta vtraq́ res in conſulum aduentum eſt.

Idem de bello Punico: Extrahi rem in ſuum aduentum iuſſit.

Idem ab vrbe con. quibus cum extrahi æſtatem poſſe crederent.

Ibidem, Extrahi tamen diutius certamen potuiſſet

Paulus ad Exhiben. lege, Si optione intra certum tempus data iudicium extractum eſt in id tempus, quo fruſtra exhiberetur.

ECCE *cum tibi conſtructum.*

E*Cce, huic aduerbio ferè ſemper Cicero, & alijs eius ſeculi latinitatis principes, tibi addiderunt, vt Ecce tibi: quod adhuc Romani vulgo obſeruant.*

Cic. ad Atticum, Epiſtolam cum à te timide expectarem ad veſperum, vt ſoleo, ecce tibi nuncius pueros veniſſe Romam.

Ad eundem, Cum hæc maxime ſcriberem, ecce tibi Seboſus.

Ad eũdẽ: Miſeram ad te. ix. Calẽ exẽplũ epiſtolæ Balbi ad me, & Ceſaris ad eũ ecce tibi eodẽ die Capuæ literas accipi à Q. Pedio.

Eidem Ecce tibi, & Bruti, & tuę literę.

Ouidius de arte, Ecce tibi ſimilis.

Cice. de officijs, Ecce tibi qui rex populi Roma. dominusq; omnium gentiam eſſe concupierit.

Idem pro Cluentio, Ecce tibi eiuſmodi ſortitio.

ESSE *malo, eſſe bono.*

Cicero pro Cluentio, Poſtremo id quod maximo malo illi cauſæ fuit, hoc ipſo in loco, quaſi reus ipſe eſſet, ſedebat.

Ouid. de nuce Præda malo Polydore fuit tibi.

Cicero. pro Milone: Ita q; illud Caſſianum, cui bono fuerit, in his perſonis valebit.

ESSE *numero, haberi numero.*

E*Sſe nnmero, & haberi numero.*

Varro de re ruſtica, Minus ſe putant deſpici, atq; aliquo numero haberi à domino.

Cice. in Philip, Homo nullo numero nihil illo contemptius.

EXCEPTO.

E*Xcepto quod, modo hoc loquendi vtebantur antiqui in eadem ſignificatione, qua preterquam.*

Ouidius de ponto.

In quibus excepto quod adhuc vtcunq; valemus.

Idem eodem tit, Litem à iudice æſtimari debere.
Iulianus de actione rerum amotarũ.l.Si propter res amotas egero cum muliere, & lis ęſtimata ſit, an actio ei danda ſit? & ſubdit Reſpondi, qui litis æſtimationem ſuffert, emptoris loco habendus eſt.
Cic. pro Clu. P. Septimo Scęuolę litem eo nomine eſſe æſtimatam.
Ibidẽ, Quibus dãnatis, de pecunijs repetundis lites eſſent æſtimatę.

AESTIMARE capitis.

Cic. pro Cluen. Pugnatum eſt, vt lis hæc capitis ęſtimaretur.

EVELLO facit euelli, non euulſi.

EVello, in præterito apud bonos autores euelli facit, non euulſi, vt aliqui recenſiores voluerunt.
Cicero pro P. Sextio: Qui in concione palam dixerint, linguam ſe euelliſſe M. Catoni.
Idem in Verrem: Crucem, quæ etiam nunc ciuis Romani ſanguine redundat, quæ fixa eſt ad portum, vrbemq; veſtram, reuelliſtis.
Ibidem, Gorgonis os pulcherrimum cinctum anguibus reuellit atq; abſtulit.
Verg. Non patris Anchiſæ cineres, manes ve reuelli.
Idem, Telumq; alta ab radice reuellit.
Idem, Et quos Sidonia vix vrbe reuelli. Rurſus agam pelago.
Cicero in Verrem: Tum illa ex patellis & thuribulis, quæ vellerat ita forte in aureis poculis illigabat.
Plaut. in Amphi. Næ ego homo infelix fui, qui non alas interuelli.
Cicero de Oratore: omnem eorum importunitatem ex intimis mentibus euelliſſet vis orationis tuæ.
Ouid. de Amo. Prima iugis tauros ſupponere colla coegit.
Et veterem curuo dente reuellit humum.

EXTRA, abſq;.

ADuerti extra & Abſq; eleganter poſita eſſe loco præter: qđ iampridem ab omnibus paſſim præteritum eſt.

Plautus in Amphi. Nemo extra vnum te.
Terent. in Phor. Neq; cognatus extra vnā aniculā quisq̄ aderat.
Idē ī Hecyra. Quā fortunatus ſum cæteris in rebus, abſq; vna hac.
Cice. in Catilinam, Nemo eſt extra iſta coniurationem proditorum hominum, qui te non metuat.
Idem in Verrem. De te Cecili iam me hercle hoc extra hanc contētionem, certamenq; noſtrum familiariter tecum loquar.
Idem Mario, Extra ducem paucosq; præterea, de principibus loquor, reliqui primum in ipſo bello rapaces.
Varro de re ruſtica: Præterea extra familiam debuit dicere villicū & villicam.
Cic: pro do. ſua. Ciuis eſt nemo tāto in populo, extra cōtaminatā illā & cruētā P. Clodij manū, qui rē vllā de meis bonis attigerit.
Titus Liuius ab vrbe condita, Ipſos liberasq; eorum, & coniuges vendendas, extra filias quæ nupſiſſent.
Ibidem, Calatinos, Sabatinos, extra quàm qui eorum, aut ipſi, aut parentes eorum apud hoſtes eſſent, liberos eſſe iuſſerunt.
Ibidem Extra hanc multitudinem Hiſpanorum obſides erant.
Ibidem, Extra prædam quatuor milia deditorum habiti.

ECQVID, & ecquæ.

ATtendant quæſo bonarum literarum ſtudioſi, vel ad minima quæq; diuini illius eruditiſſimiq; ſeculi. Nuſquam enim tota magis elegantia verſatur, quàm apud has paruulas clauſulas quibus quaſi clauiculis compacta latinitas ſuſtinetur.
Ec particula, à nullis (vt reor) grammaticis tractata multa cum venuſtate interrogat. Eſt enim per modum quendam loquendi in latinitatem inducta.
Plau. in cap. Rogo Philocratē ex Aulide, ecquis omnium nouerit
Idē ī Ru. Heus ecquid ī villa eſt? ecquis recludit? ecquis prodit?
Idē in Sti. Dū pcunctor portitores: ecquæ nauis venerit ex Aſia?

Idem in Captiuis, Percunctabor ecquis adoleſcentem nouerit?
Idē in Merca. Ecquā aduexiſti tuæ matri, ancillam è Rhodo?
Teren. in Eunu, Ecquid nos amas de fidicina hac?
Idē in Eunu. O populares, ecquis viuit me hodie fortunatior?
Cice. in Ver. Negotium dat illis ſuis comitibus nequiſſimis, turpiſſimisq; hominibus, vt videant, & inueſtigent, ecquæ virgo ſit, aut mulier digna, quamobrem iſte Lampſaci diutius commoraretur.
Idem, Nulla vt retineri, nullo periculo prohiberi poſſe, quo minus experirentur, ecquid apud eos querimoniæ valerent antiquiſſimorum fideliſſimorumq; ſociorum?
Idem Atti, Quod quæris, ecquæ ſpes pacificationis ſit? quantum ex Pōpeij multo & accurato ſermone perſpexi, ne volūtas quidē eſt.
Ibidem, A Curione velim ſcire. ecquid ad te ſcriptū ſit de Tirone?
Idem in Academicis, Ecquę poterit in agnoſcendo eſſe diſtinctio?
Idem in Vatinium teſtem, Deinde interrogatores, ecquoſnam alios poſſet nominare?
Cice. Attico, Quæſo ecquod tantum malum putas, quod in mea calamitate non ſit?
Eidē, Ecquis vnq̄ tā ex amplo ſtatu, tā in bona cauſa, tātis facultatibus, ingenij, cōſilij, gratiæ, tātis præſidijs bonorū oīum concidit?
Virgilius Ecquid in antiquam virtutem animoſq; viriles,
Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?
Idem, Ecquę nam puero eſt amiſſæ cura parentis?
Catul. Ecquid nam in tabulis patet lucelli expenſum?
T. Liuius ab vrbe condita: Ecquid ſentitis vos Quirites?
Idem de bel. Punico, Reſpondent, ecquis latini nominis populus defecerit ad nos? deinde ecquis homo ex quinque & .xxx. tribubus ad Annibalem transfugerit?
Ibidem, Ecquos legatos ad Annibalem Romani miſerint de pace?
Ecquam deniq; mentionem Romæ factam eſſe?

Ibidem, Tibi Neſſe biformis.

Dicimus exaudi, nec res intercipe naſtras

Ibidem, Non exauditi rubuerunt ſanguine vatis.

Ibidem, At in ędibus ingens.

Murmur erat, voceſq; hominum exaudire videbar.

Horatius, Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

AEdere pręter alia ſignificata quę nota ſunt, modos occultiores habet loquendi, Dicitur enim ędere ſpiritum, quod eſt agere animam. Aedere ſcelus quod eſt perpetrare. Aedere ſtragẽ, quod eſt facere. Aedere nomen, quod eſt dare. Aedere ſonos: id eſt proferre. Aedere librum, hoc eſt publicare.

AEdere ſpiritum.

Cic. i An. Cuius ĩ cõplexu libẽter extremũ vitę ſpiritũ ędiderim.

AEdere ſcelus.

Ibidem, Poſtea quod ſcelus, quod facinus parricida non edidit?

Idem pro P. Sextio tamen illi ſceleri, quod in me illorum immanitas edidit, haud ſcio an hoc recte proximum eſſe dicam.

T. Liuius a͛ vrbe con. Si quicquam ſceleris, quod homo in homines edere poteſt, non prętermiſit.

AEdere ſtragem.

T. Liuius ab vrbe cond. Tantoq; maiorem ſtragem edidere, quam inter hoſtes ędiderant.

Cicero ad Atticum, Cum is meo nomine ad inuidiam vteretur, dÿ immortales, quas ego pugnas, & quantas ſtrages edidi?

AEdere nomen.

T. Liuius ab vrbe cond. Vt redimendi poteſtas fieret, iuſſi nomina edere, & cum CC. fermè ederent, ſenatuſconſultum factum eſt, vt legati eos Carthaginenſibus redderent.

Idem de bello Macedonico, Aedit nomina eorum quibus conuentie opus eſſet.

Edere ſonos.

Ouid. in Ibin: Sedit in aduerſo nocturnus culmine Bubo,
Funereoq́; graues edidit ore ſonos.

Vergilius, Vix hæc ediderat cum effuſis imbribus atra.
Tempeſtas ſine mora furit

Edere librum.

Cicero de diuina. Vnum librum Diogenes edidit, eius auditor duos Antipater.

Idem de fato, In ijs libris, quos de diuinatione edidi.

Idem Attico, Vt me roget, vt annales ſuos emendem, & edam Cicero pro P. Sylla, non occultaui non continui domi, ſed deſcribi ab omnibus ſtatim librarijs, diuidi paſſim, & peruulgari, atq́; edi po. Ro. imperaui.

Edere ſcriptum.

Cicero in Verrem, Ede mihi ſcriptum, qd argenti in prouincia Siciliæ pararis, & ſubdit: Nec ſcriptum habeo, nec poſſum edere.

Edere prælium.

T. Liuius de bel. Mace, Regia ſtatio atrociſſimum prælium edebat.

Idem ab vr. condita, Memorabile illud edidit prælium.

Edere clamorem, & pugnam.

Ibidem, Edidit clamorem, vt auerteret etiam pugnãtium animos.

Ibidem, Maior quàm pro numero hoſtium editur pugna.

Edere munus gladiatorium.

Ibidem, Ad munus gladiatorium ædendum redijt.

Edere oracula.

Cice. de diuina. Sed quod caput eſt, cur iſto modo iam oracula Delphis eduntur?

Ibidem, Oracula edere putes.

Edere ignem.

T. Liuius de bel. Mace. Editus ab Annibale ex compoſito ignis eſt.

Edere annos.

Ouid, de arte amandi: Dũ licet, & veros etiam nunc editis annos

Edere cædem.

T. L. ab vrbe con. Deinde multa iam edita cæde ſeneſcit pugna.

Edere ſignum.

Ibidem, Edito è ſpeculis ſigno.

Edere exempla auaritiæ, & ſeueritatis.

Cicero Attico, Ede exemplum ſeueritatis tuæ.

T. L. ab vrbe con. Cũ multa auaritiæ fœda exempla ederentur.

Edere riſus.

Cicero Attico: Miros riſus vos edere, cum ille ignarus ſui comitatus repente aperuit lecticam, & pene ille timore, ego riſu corrui.

Edere fœtus.

Cice. de Ora. Subacto mihi ingenio opus eſt, vt agro non ſemel arato, ſed nouato & iterato, quo meliores fœtus poſſit, & grandiores (edere.

Editiſſimum.

T. L. ab vrbe condita, Editiſſimam verbis partem ſcandunt.

Edere iudicium.

Cice. pro P. Sylla. Sed tamen abs te Torquate quæro cum iudicatus tuus inimicus eſſet, & eſſet eius rei frequens ſenatus, & recens memoria teſtis, tibi meo familiari & contubernali, prius etiam edituri iudicium fuerint.

EST quod, Nihil eſt quod.

QVod multi ẽ opus, nõ eſt opus, nõ oportet, non expedit, aut quid oportet? bonis alioqui verbis ac latinis, ſed nõ ita aptis aut appoſitis dicunt: perfecti illi latini eſt quod nihil eſt quod, aut non eſt quod, aut quid eſt quod, dicebant.

Plau. in Au. Iam ad te reuertar, nam eſt quod viſam domum.

Teren. in Heaut. Nam nihil eſt illic quod moremur diutius.

Idem in Eunucho, Nihil eſt quod dicas mihi, quærebam aliũ.

Ci. Torquato, Nihil eſt quod pro malis temporum moleſte feras.
Idem Terentię, De familia liberata nihil eſt quod te moueat.
Idẽ Trebonio, Epiſtolæ copioſæ, & ſuauiter ſcriptę, nihil eſt quod multa reſpondeam.
Idem pro Sylla. Quare nil eſt quod ex tanto comitatu virorum ampliſſimorum me vnum abſtrahas.
Idem Attico, De ſerpiraſtris cohortis meę nihil eſt quod doleas.
Eidem, Si nondum profectæ ſunt, nihil eſt quod ſe moueant, quo ad perſpiciamus quo ad loci ſit res.
Idem, De Britannicis rebus cognoui ex tuis literis nihil eſſe, nec quod metuamus, nec quod gaudeamus.
Idem in L. Piſonem, Nihil eſt quod me inuites.
Idem Attico, De Apuleio quid eſt quod labores.
Ibidem, Tullum ſcribam nihil fuit quod appellares.
Eidem, Nihil eſt ſcilicet quod de Cotta cogitemus,
Idem ad Lentulum. Dignitatem quidem illã conſularem fortis & conſtantis nihil eſt quod cogitemus.
Idem Q. fratri, Nihil eſt quod vereare, ego enim ne pilo quidem minus te amabo.
Idem de natura deorum, Tum Cotta, ſi inquit, liber Antiochi noſtri qui ab eo ad Balbum nuper miſſus eſt, vera loquitur, nihil eſt quod Piſonem familiarem tuum deſideres.
Idem in Verrem, Nihil erat quod me agente arbitretur iudicium ſine magno multorum periculo poſſe corrumpi.
Idem Terentiæ, Excruciat me valetudo Tulliæ noſtræ, de qua nihil eſt quod ad te plura ſcribam.
Idem, Q. fratri, De eius eruditione quod labores nihil eſt.
Idem Tironi, Nihil eſt quod feſtines, nec quicq̃ cures, niſi vt valeas
Brutus & Caſſius Antonio, Quando conſul arma minetur, quorũ fiducia nihil eſt ꝙ nos terreas.

Verg.

Verg. in Buco. Si ad vitulam ſpectes, nihil eſt q̃d pocula laudes.

Idem, Nihil eſt quod dicta retractent Ignaui Aeneadæ.

Papinianus de captiuis, lege quod ſi ſecus: Nihil eſt quod de ſecundis tabulis tractari poſſit.

Cice. Q. fratri, Trebatium meum quod iſto admiſceas nihil eſt.

Idem Terent. in viam quod te des hoc tempore nihil eſt.

Teren. Non eſt quod te deterream.

Hora. Non eſt quod multa loquamur.

Cicero in Verrem, Cohortem autem Metelli, quam vocat, quid erat q corrumperet?

Pomponius de operibus liber. l. A duobus: Nihil eſt quare nõ detur.

EXCIPERE.

Excipere quid ſit, cum à vulgari publicaq; ſignificatione diſceſſeris multis incognitũ eſſe arbitror, quod mihi ſatis videor inueſtigaſſe, nec paruo, nec inutili labore. Eſt enim excipere, quod cauere, aut præſcribere, vt inferius notata clarius oſtendent Varro de re ru. In emptionibus iure vtimur eo quod lex præſcripſit in ea re alij plura alij pauciora excipiunt. Quidam n. precio facto in ſingulas oues, vt agni chordi duo pro vna oue annumerentur, et ſicui vetuſtate dentes abſunt, item binæ pro ſingulis, vt procedant.

Ibid. Aliter dico, atq; fiet quod capras ſanas, ſanus nemo promittit, nunq̃ n. ſine febre ſunt, itaq; ſtipulantur paucis exceptis verbis.

Cice. ad. Q. fratrem, Cumq; nominatim lex exciperet, vt ad templũ, monumentumq; capere liceret.

Idẽ de. le. Qua ĩ lege cũ eẽt, neue aurũ addito, quã hũane excipit?

Idem pro Clu. Quapropter in omnibus legibus, quibus exceptum eſt, de quibus cauſis, aut magiſtratum capere non liceat, aut iudicẽ legi, aut alterum accuſare, hæc ignominiæ cauſa prætermiſſa eſt.

Idem pro Corn. Balbo, Quorum in fœderibus exceptum eſt, ne quis eorum à nobis ciuis recipiatur, q̃d ſi exceptio facit ne liceat,

ibi neceſſe eſt licere. Vbi igitur exceptum fœdere Gaditano, ne quẽ populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate, & ſubdit.
Exceptum eſt inquit, fœdus, ſiquidem ſacroſanctum eſt.
Idem in partitionibus oratorijs, Quærenda etiam ratio, ſi qua poterit inueniri, quare non ſit exceptum, aut iniqua lex.
Idem de arte rhetorica, Nam & prætorijs exceptionibus multę excluduntur actiones.
Ibidem poſtulat is, qui cum agitur, à prætore exceptionem, extra quàm in reum capitis prę iudicium fiat: hic is qui agit iudicium purum poſtulat, ille qui cum agitur, exceptionem addi ait oportere.
Idem de. l. Agraria, Aut ita lex diligenter perſcripta demonſtrabitur ita tantum vnaquaq; de re, ita quod oportuerit exceptum vt minime conueniat quicquam in tã diligenti ſcriptura ꝑtermiſſum arbitrari.
Ibid. Atq; hoc lex nuſquã excipit, non omnia ergo ſcriptis, ſed quędam quæ perſpicua ſint, tacitis exceptionibus caueri.
Idem in Academicis, Quibus poſtulant vt excipiantur hæc inexplicabilia. Tribunum aliquem cenſeo adeant, à me iſtam exceptionem nunquàm impetrabunt.
In Verrem, quod lege excipiuntur tabulę publicanorum, quo minus Romam deportentur.
Ibidem, Quid ſi eiuſmodi eſſe hęc duo fœdera duorum populorum iudices doceo, vt Taurominitanis nominatim cautum & exceptum ſit fœdere, ne nauem dare debeant, Mamertinus in ipſo fædere ſanctum, atq; præſcriptum eſt, vti nauem dare neceſſe ſit.
Idem de diuinatione, Si iudices id quod Epaminundas ait legis ſcriptorem ſenſiſſe, adſcribat ad legem, & addat exceptionem hác.
Idem in epiſt. Nam dum volunt iſti lauti terra nata, quæ legę excepta ſunt, in honorem adducere, fungos & heluelas ita condiunt, vt nihil poſſit eſſe ſuauius.
Vitruuius, Et ideo quod præcioſę ſunt legibus excipiuntur, vt à domino, non à redemptore repręſententur. Marcellus ad legem

Iuliam repetundarum, lege, prima: Cum excipit lex, à quibus licet accipere, à ſobrinis, propriorève gradu cognatis ſuis, vxoreue. Victorinus hæc declarare videtur in rhetorica Ciceronis. Tranſlationem, inquit, intelligamus formam eſſe ſtatus ſcilicet legalis: Preſcriptionem vero eandem appellari poſſe, & eandem exceptionem ſed ab oratoribus, in iure autem pręſcriptionē dici ipſum propoſitum ius. Exceptionem autem, cum ius ipſum propoſitum aduerſus ſe actor alius excipit, interpoſita aliqua conditione.

Etiam affirmantis.

ETiam affirmantis aduerbium cuius loco ferè omnes aliud aduerbium, Ita ponunt, veluti è teterrimo carcere aſſerendũ eſt, & in vſum Latinitatis reuocandum.

Cic. pro Roſcio Co. Si non, quo modo tabulas conficis? ſi ēt q̃obrē cum cætera nomina in ordinem referebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat in primis magnum, in aduerſarijs relinquebas? Idem de Academicis quæſtionibus: Quaſi aut etiam, aut non, non modo verum eſſe, ſed neceſſarium.

Idem pro Plan. Cui cũ reſpondiſſem me è prouincia decedere, etiã me hercle, inquit (vt opinor) ex Africa.

Atq; geminata & triplicata.

EAdem ferè calamitas vt propè interiret, accidit geminatę, & interdum triplicatæ ptlculæ atq; quæ interdum maximam affert gratiam orationi inſerta. Tibullus.

Atq; turbas, arma ferunt ſtrepitantia cœlo audita.

Hora. Atq; herbas, atq; incantata lacertis Vincula.

Catul. Ne veſtrum ſcabra tanget rubigine nomen.

Hęc atq; illa dies, atq; alia, atq; alia.

Vergi. Atq; deos, atq; aſtra vocat crudelia mater.

Idem: Atq; hinc atq; illinc humeros ad vulnera durat.

Idem: Atq; Getæ, atq; Hebrus, atq; Actias Orithya.

Aequi boniq́ facio.

AEqui, boniq́ facio, id eſt in bonam partẽ accipio : certum modum eſſe loquendi non rationem nemo negare poteſt.

Terentius in Andria : Cæterum equidem iſtuc Chreme æqui boniq́ facio.

Tit. Liu. ab vrbe condi. Ne ſerpat latius contagio eius mali, nos æqui boniq́ facimus.

Cicer. Attico: Tranquiliſſimus autem animus meus, qui totum iſtud æqui boniq́ facit.

Eximere.

EXimere, apud veteres illos autores præter alia ſignificata eſt quod extrahere, effodere, eruere.

Cato de re ruſtica : Ficos & oleas altero modo inſerit. Quod genus aut ficum, aut oleam eſſe voles, inde librum ſcalpro eximito.

Ibid. In amphoram muſtũ indito, & corticem oppicato, demittito in piſcinam, poſt. xxx. diem eximito, totum annum muſtum erit.

Ibidẽ: Ollam ſtatuito cum acqua, vbi occipiet feruere, pauliſper demittito vnum manipulum, feruere deſiſſet: Poſtea occipiet feruere, pauliſper demittito, vſq́ admodum dũ quinq́ numeres, tũ eximito.

Vitru. Sequitur ordo de lapidicinis explicare, de qbus & quadrata ſaxa, & cementorum ad ædificia eximuntur copiæ, et comparatur.

Ibidem, Cum ædificandum fuerit ante biennium, ea ſaxa, non hyeme ſed æſtate eximantur.

Ibidẽ: Sed hæc oĩa, quæ mollia ſunt, hanc habent vtilitatem, quod ex ijs ſaxa cum ſunt exempta, in opere facilime tractantur.

Alphænus de Pub. lege, Cæſar, Cum inſulæ Cretæ Cotorias locaret, legem ita dixerat, Nequis præter redemptorem poſt Idus Martias cotem ex inſula Creta fodito, neue eximito, neue auellito, & ſubdit, Conſulebatur num contra legem poſt Idus martias ex inſula Creta cotes exemptæ viderentur.

AES *alienum,tuum,meum,patris filij.*

A*Es alienum id certe eſt , quod dicimus debitum. Sed modum dicendi antiquum notare debemus,quo dicebant, æs alienum tuum,æs alienum meum,æs alienum patris,æs alienum filij , Quę ſi bene inſpexerimus, contraria eſſe verba ſignificato reperiemus,& tamen dicendi talem eſſe modũ,non rationẽ vllã fateri cogemur. Nam ſi æs alienum,quomodo meũ? Si meum quomodo alienum?*

Cice. Attico: *Si quid æri alienum meo ſuperabit?*

Idem in Philippicis: Etenim *quæ res egeſtati,& æri alieno tuo prę ter mortem* C *æſaris ſubuenire potuiſſet?*

*Paulus de iure dotium,lege,*Profectitia,*Sed ſuum æs alienum ſuſceptum dum filius familias eſſet, paterfamilias factus exonerauit.*

Iaboienus de ſtatu liberis, lege, Sticum. S*ticus liber eſto.quando æs alienum meum ſolutum,creditoribus ve meis ſatiſfactum fuerit*

Cice. Attico: *Aes alienum faciendum puto.*

Idem pro P. *Sylla Publij Cincij prædijs venditis , æs alienum eiuſdem diſſoluiſti.*

Ibidem: Cuius *es alienum videmus iudices, non libidine,ſed negotij gerendi ſtudio eſſe contractum.*

Idem in Philippicis: Patri *perſuaſit,ne æs alienum filij diſſolueret.*

Idem Mario: *Maximum aũt æs alienum ampliſſimorum virorum.*

*Paulus de in rẽ ver.l.*Si *filiusfa.fœnus filij.æs alienũ patris eſt.*

Pompo.de Peculio,*lege,peculium:* Si *ære alieno dominico exhauriatur peculium ſerui.*

Iabolenus de priuilegijs Creditorum, *lege paterfamilias:*In *omni ære alieno:quod aut patris,aut filij fuerit:*

T. L. *ab vr.con.* Cũ *Publius ob æs alienũ paternũ nexũ dediſſet.*

Fac eſſe,Fac potuiſſe,fac velle.

F*Ac eſſe,fac potuiſſe , fac velle , & facite,ac eiuſmodi modus eſt loquendi veterum illorum : idq; ſignificat , quod illiterati*

dicunt. Ponamus q̄d ita ſit, ponamus q̄d ita fieri potuerit, ponamus quod ita velis. Aut vt aliqui ſe elegantius dicere putant, Poſito q̄d ita ſit, aut dato q̄d ita ſit, vel ponamus ita eſſe, quo quid ē vulgarius, aut rudius? Hæc ergo barbaries oīno excludenda eſt, introducendaq; vera latinitas per hos veros, propriosq; dicendi modos.
Cic. in Philip. Fac potuiſſe, quod eſt aliud beneficium latronum?
Ibi. Hoīem perditiſſimum, ſed fac ita non eſſe, num Latine ſcis?
In ſecunda Philippica: Eum tu occideres? fac potuiſſe.
Idē ī Phi: xiij. Facite hoc meū conſiliū legiōes nouas nō improbare.
Idē At. Me fac poſſe tuto, multi. n. hortantur, num etiam honeſte?
Eidē: Nam liberalibus quis potuit in ſenatū non venire? fac id potuiſſe aliquo modo, num ēt cum veniſſemus, libere potuimus ſniam dicere?
In Tuſculanis fac totum dolere corpus.
Ibid. Sed fac vt iſti volunt, animos non remanere poſt mortem.
Ibidem, fac animum ſic interire vt corpus.
De diuinatione: Fac dare deos, quod abſurdum eſt, quid refert, ſi accipere non poſſimus?
In Verrē: Fac ita eſſe, tamen hoc ferendum nullo modo eſt.
De Oratore: Sed fac eſſe, nihil ſupereſt.
Idem de natura deorum: fac eſſe diſtentum cœlum?
Cleantes in quibuſdam pulcherimis carminibus: Iſto feci ſaculo in Latinum verſis: Ducor parens, celſiq; dominator Poli, quocunq; placuit. nulla parendi mora eſt.
Adſum impiger, fac nolle, comitabor gemens: malusq; patiar q̄d licuit bono, Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Ferre ad cœlum.

Ferre ad cœlum, modus eſt loquendi Romano more, ſcilicet tantum aliquid laudare, vt laudibus quaſi ad cœlum feratur,
Cicero in Verrem: Iuuant me hæc præclara nomina artificum, quę iſti ad cœlum ferunt.

Idem Furuio: Propterea feſtinatio abducet à tantis laudibus, quibus te omnes in cœlum iure, & vere ferunt.
Idem de Oratore: quæ tu verbis ad cœlum extuliſti.
Idem Attico: Scribis enim in cœlum ferri.
Idē ad eq. Ro. Quē virtutis gloria cū sūma laude extulit ad cœlū.
Horatius: Quæ vos ad cælum fertis, rumore ſecundo.

Ferre in oculis, habitare in oculis.

FErre, & eſſe in oculis, modus eſt loquendi, quo valde diligere, & diligi ſignificetur. Habitare aūt in oculis per tranſlationē eſt ita frequentem & aſſiduum eſſe. vt quaſi in oculis habitetur.
Cicero ad Quintum fratrem: Balbum in oculis fero.
Idem de reſponſis aruſpicum: Ferebant in oculis hominem.
Idē Tiro. Nā iſti duo vix ſunt digni, quibus alteri Ceſenam, alterī coſſutianarū tabernarū fundamēta credas, te (vt dixi) fero ī oculis.
Idem in Antonium: Nam Trebellium valde iam diligit, oderat cum ille tabulis nouis aduerſabatur, iam fert in oculis.
Teren. verbum Fero dimiſit in Eunucho: rex te ergo in oculis.
Cicero ad Atticum: Itaq; publicanis in oculis ſumus.
Gratis inquis viris, Senſimus.
Cicero pro Planco: Feci vt poſtea quotidie Præſentem me viderent, habitaui in oculis.
Idem Attico: Viſum eſt hoc mihi ad multa quadrare, præſentem me viderent, habitaui in occulis.

FRVGI.

FRugi à fruge dicitur, quid indeclinabile eſt, compoſitum tamē cum Bono antiqui quandoq; ponebant, vt vtrunq; dicerent. & ſeruus frugi, & ſeruus bonæ frugi.
Plau. in Pſeudulo: Cupis me eſſe nequam, tamen ero frugi bone.
Vulpianus ad legem Aquiliam, lege, Inde Neratius:
Sed ſi bone frugi ſeruus intra annum mutatis moribus occiſus ſit.

Idem de quibus rebus ad eundem iudicem eatur, lege, Si quis ſeruũ:
Intereſſe fructuarij videtur bonę frugi ſeruum eſſe.

INfiniti penè dicendi modi à veteribus illis latinitatis conditoribus à verbo Facio deducti ſunt, Quorum & ſi aliqui multa notauerint, nos longè plurima collegimus, quæ in vſum publicum facere iudicauimus.

Facere delicias.

Plautus in Menechmis: Eia delicias facias?

Facere damnum, pro eo quod dicimus damnum pati.

Plautus in Mercatore: Non miror ſi quid damni facis, aut flagitij.
Cicero in Bruto: Damnum enim illius immaturo interitu res Ro. Latinæ ꝑ litere fecerunt.
Idem in Ver. Quid ſi docebo iudices eos, qui CCCC. milia mod. lucrifaciunt, damnum facturos fuiſſe?

Facere facinus, & ſcelus.

Plau. in Bac. Atridæ duo fratres dicuntur feciſſe facinus maximũ.
T. L. ab vr. con. Qui alienis manibus peſſimum facinus facere.
Cicero de Orato. Scelus eos nefarium facere dicunt.

Facere iratum.

Cice. de Orato. Cum iratum aduerſaria Iudicem facere vellet.

Facere flagitium.

Plautus in Merca. Ait flagitium & damnum feciſſe.

Facere ſtipendia.

T. L. ab vr. con. Centurię, quæ ſine armis ſtipendia facerent.
Ibidem: Qui ſtipendia pedibus propter paupertatem feciſſet.

Facere prælium.

Cæſar in com. Paruulis equeſtribus prælijs ad quam factis.

Facere ſacrificium, & ſacra.

Cic. in Bruto, Licet aliquid etiam de M. Popilij ingenio ſuſpicari, qui cũ conſul eſſet, eodẽꝗ tempore ſacrificiũ publicũ cũ læna faceret,

T. Liuius ab vrbe condi. Quidnam tu hoſpes paras, inquit, inceſtū ſacrificium (vt dicunt) facere?
Ibidem: Qui ſacra publica populo Romano faceret.
Ibidem caſtius eum ſacra priuata facere.
Ibidem: Illi ſacra quędam in monte Albano, Lauinoq; vobis facienda tradiderunt.
Ibidem: Dedicata eſt à T. Quintio duumuiro ſacris faciendis.
Idem de bello Punic. Ne ſolenne ſacrum in monte faceret.

Facere æs alienum.

Idem ab vrbe condita, æs alienum feciſſe.

Facere teſtamentum.

Cicero de Oratore, Ac ſi tanquam in procinctu teſtamentum faceret ſine libra atq; tabulis.

Facere finem.

Plautus in Aſinaria, Sermoni iam finem face tuo.
Teren. in Phormio. Iam finem faciam dicendi mihi, peccandi cum ipſe de ſe finem non facit.
Cicero pro Gn. Planco, Nam iſtius verbi quouſq; poterat eſſe inuidia? datus eſt tibi ille condonatus ille, non facis finem, ferre non poſſumus.
Idem in Ver. Difficile eſt. n. finem facere petitio, niſi libidini feceris.
Idem in Rullum, finem feci offerendi mei.
Ceſar in com. Finem properandi facit,
Ibidem, Neque prius finem ſequendi fecerunt, quàm muro oppidi appropinquauerunt.
T. L. Finem tandem certaminum facerent.
Hircius in com. Maxime vellem, inquit, homines ſuę petulantiæ nimiæ, quàm libertatis aliquando finem feciſſent.
Ibidem, Cum iam Cęſar exiſtimaſſet hoſtes pulſos, deterritoſq; finem laceſſendi facturos?

Facere fidem.

Cicero in Catilinam: Fidem faceret oratio mea.
Idem in L. Piſonem: Non facies fidem ſcilicet cum hæc diſputabis.
Idem de Oratore: Fidei faciendæ cauſa.
Ibidem in locis, quos ad fidem orationis faciendam adhiberi dixit.
Idem in Horten. Meo autem iudicio ita eſt maxima in ſenſibus veritas, ſi & ſani ſunt, & valentes, & omnia remouentur, quę obſtãt & impediunt. Itaq; & lumen mutari nolumus, & ſitus earũ rerũ quas intuemur, & interualla, aut contrahimus, aut deducimus multaq; facimus vſq; eo, dum aſpectus ipſe fidem faciat ſui iudicij.
Idem Attico: An mihi nutus tuus non faceret fidem?
Eidem: Quod niſi fidem mihi feciſſet.
Idem pro T. Annio Milone: Nudauit ſe in ſanctiſſimo templo, quoniam vita talis, & ciuis, & viri fidem non faciebat.
Idem in Catilinam, vt quoniam auribus veſtris propter incredibilem magnitudinem ſceleris minorem fidem faceret oratio mea.
Idem in Bruto: Credit ijs, quæ dicuntur, qui audit oratorem, vera putat, aſſentitur, probat, fidem facit oratio.

Facere ludos.

Cicero ad Quintum fratrem. Quanta tandem pecunia penderetur ſi omnium nomine quicunq; Romæ ludos facerent,
Idem Attico, Ludos facere abſens malebat.

Facere ſcriptum.

T. L. ab vrbe con. Neq; eius accepi nomen, quod ſcriptum faceret, tabulam poſuiſſe, & iuraſſe ſe ſcriptum non facturum, quàm aliquando antea deſiſſe ſcriptum facere arguit Macer Licinius.

Facere dolorem, & luctum.

Cicero Attico: Nulla medicina tam facit dolorem, quã quę ſanat.
T. L. de bello Macedonico, Audita clades, ſimul pauorem, ſimul luctum ingentem fecit.

Facere caſtra.

Cicero Catoni, in Licaonia caſtra apud iconium faceret. & ſubdit: Apud oppidum caſtra fecit.
Gn. Pompeius Lucio Domitio: Neq; caſtra propter anni tempus et militum animos facere poſſum.
Cæſar in comment. Caſtra facere conſtituit.
Hircius in coment. Ad aquam fecit caſtra.
Ibidem Loco excelſo fecit caſtra.
Ibidem Ibi, caſtra ducentarum legionum fecit.

Facere periculum.

Plautus in Ciſtellaria: Face ſemel periculum.
Teren. in Andria: Qui ſcis ergo iſtuc, niſi periculum feceris.
Cæſar in con. Vt i æquum locum deſcenderunt, legionumq; pericula facerent.

Facere conuitium.

Modus eſt loquendi, quo ſignificatur contumelijs quem laceſſere, Et quod inepte dicunt: Dicere illi iniuriam.
Plautus in Muſtel. Sic & præſenti tibi facit conuitium.
Idem in Bacchid. Vt ne clamorem hic facias, nec conuitium.
Idem in Merca. Male mihi precatur, & facit conuitium.
Teren. in Adel. Non feciſſe erit melius hic conuitium.
Cice. pro Clu. Conuitiū C. Iunio iudici quæſtionis maximum fecit.
Idem Atti. Cato aduolat, cōuitium Piſoni conſuli mirificum fecit.
Ouid. ad Corinnam: quid quæror, & toti facio conuitia cælo?
Sabinus in epi. pro Helena, nec faciā ſurdis cōuitia fluctibus vlla,
Vlpi. de iniurijs, & famoſis libellis, lege, Iniuriarum, Feciſſe conuitiū nō tātum. is videtur, q̄ vociferatus eſt: verum is quoq;, q̄ concitauit ad vociferationem, & paulo ſupra: Conuitium autem dicitur vel à concitatione, vel à cōuentu, hoc eſt, à collatione vocum.
Caius eadem, lege, Si plures ſerui aliquem ſimul ceciderint, aut conuitium alicui fecerint: ſingulorum proprium eſt maleficium.

Facere naufragium.

Cic, Tironi: qui cupide profecti ſunt, multi naufragia fecerunt.

Facere promiſſum.

Cice. de Offi. Vt reddere depoſitum etiam ne furioſo: facere promiſſum, & in eodem, Promiſſum potius non faciendum, quã tam tetrum facinus admittendum fuit. & ſubdit, Facere promiſſa non facienda nonnunquam, & ſubdit. Facere promiſſa, ſtare conuentis, reddere depoſita, commutata vtilitate fiunt, non honeſta.

Facere iter.

Cicero pro Gn. Planco, At ego cum caſu diebus ijs itineris faciendi cauſa decedens è prouincia, Puteolos forte veniſſem.

Idem Senatui populoq; Romano, Iter in Ciliciam nõ facere inſtitui.

Idem de diui. Cum duo quidã Arcades familiares iter vnà facerẽt.

Ibid. Eudemum Cypriũ familiarem ſuũ iter in Macedoniã faciẽtẽ.

Idẽ Cato. Cum exercitu luſtrato iter in Ciliciam facere cœpiſſem.

Idem in Verrem, Iter per Siciliam facere voluerat.

Gn. Pomp. Lucio Domitio, Præſidia Curionem, quæ in Vmbria, & Tuſcia erant, contrahere, & ad Cæſarem iter facere.

Cæſar in com. Iter caute, deligenterq; faciat, perſcribit.

Facere turbas.

Plautus in Bacchidibus, Tantas turbellas facio.

Cice. in Verrem, Maximas in iſtius caſtris, feciſſe turbas dicitur.

Facere verbum & verba.

Verbum, & verba facere, modus eſt loquendi, ſignificans id quod loqui, id enim eſt, Non multa verba faciam, & non multa loquar, ſed ita tunc loquebantur.

Quid autem inter ſe diſcrepent, ex inferioribus autoritatibus plane videri poteſt, nam Facere verba, loqui & explicare verbis rem ſignificat, Facere verbum eſt vix loqui, muſſare, vel pauca proferre.

Plautus in Aſina, Neq; vllum verbum faciat perplexabile.

Ibidem Verbum hercle facere non potes.
Ibidem, Haud verbum faciam.
Idem in Bacchid. Verbum nullum fecit.
Terent. in And. Nunquam cuiquam noſtrum verbum fecit.
Cicero pro Sexto Roſcio Amerino, Non me hercle verbum feciſſes.
Ibidem, Deq; ea ſocietate neminem eſſe, qui verbum facere hoc tempore auderet.
Idem in Bru. Cum eſſet relictus à cæteris, & verbũ facere nõ poſſet.
Idem in Piſo. quacunq; de re verbum facere cœperatis.
Idem in Philip. Ne verbum quidem auſus eſt facere.
Idem Cn. Planco, Verbum nemo facit.
Idem pro Au. Cluentio, Cum ille verbũ omnino in hac ipſa cauſa facere nullum potuerit.
Idem pro P. quin, Sed omnino verbum facere conari.
Idem in Ver. Ipſi illi tui conuiuæ, cõſiliarij & conſcij verbum facere nõ audebant. et ſubdit, Nã anteq̃ verbũ facerẽ, de ſella ſurrexit.

Facere verba.

Plau. in Aulu. Sic verba hic facio, quaſi negotij nihil ſiet.
Ibidem Nunc verba ne facias ſoror.
Idem in Sticho, Multa ſcio facienda verba.
Idem in Milite, Vt multa verba fecit?
Idem in Perſa? Verba quidem haud indocte fecit.
Idem in Rudente, Verba facimus, it dies.
Cic. Att. At me exiſtimaris ad manendum eſſe propenſiorem, quod plura in ea parte verba fecerim?
Idem pro P. quintio, Meq; tamen iam multa verba faciam.
Idem pro L. Man. Et ex hoc ipſo loco permulta idem contra legem verba feciſti.
Idem in Philip. Quod tribuni plebis verba fecerunt, vt ſenatus Calen. Ianuarij haberetur.

Idem in Verrem, quod ego in ſenatu quanta verba feciſſem.
Idem pro domo ſua, Qui conuentu bonorum virorum verba de ſalute mea fecerant.
Horatius: Verba facit Leno.
T.L. ab vrbe condi. Multa de Hieronymi fide verba fecerunt.
Idem de bello puni. Pauca verba facienda ſunt.
Vlpia. de petitione hære. l. Item: Conſules verba facere de his.

FACERE iuſta.

Plautus in Ciſtellaria. Poſtquàm ille vxori iuſta fecit.

FACERE copiam.

Idem in Aſina. Vti ſibi amanti facerem argenti copiam.
Ibidem, Feci enim ei quod orauit, mei copiam.
Idem in Cap. Gratiā hēo, tibi cum copiam iſtā mihi, & ptātē facis.
Idem in Perſa: Vti tibi recte conciliandi facerem copiam.

FACERE medicinam.

Idem: Si medicus veniat, qui huic morbo facere medicinam poteſt.
Cic. pro P. Quintio, Medicinæ faciendæ locus non erit.

FACERE Iudicium facere autoritatem.

Plau. in Ciſtellaria, Mi ſpectatores, facite iudicium.
Cic. pro lege Man. De quo homines vos, id quod maxime facit autoritatem, tanta & tam præclara iudicia feciſtis.

FACERE lucrum.

Plau. in Mercatore, Lucrum ingens facio.
Idem in Perſa, Recte rem gero, & facio lucrum.
Ibidem, Vnde tu prægande lucrum facias.

FACERE coniecturam.

Idem in Caſina, Ego hanc de me coniecturam domi facio.
Cic. in Ver. Ex quibus coniecturam facere de omnibus poſſitis.
Ibidem, Vos rogarem vt coniecturam faceretis.
Ibidem, Verum vt ex vno de cæteris coniecturam facere poſſitis.

FACERE *rem diuinam.*

Plautus in Curc. Poſtq̃ *rem diuinam feci, venit in mentem mihi.*

Cato de re ru. *Eam rem diuinam, vel ſeruus, vel* liber *licebit facito.*

Cicero in Verrem: Res *illum diuinas apud eos deos in ſuo ſacrario propè quotidie facere* vidiſti.

T. L. *ab* vrbe *condi.* Rem *diuinam facere*

Idem de bel. Mace. Res *diuinas facere maioribus hoſtijs iuſſerunt.*

Hircius in com. Poſtero *die diuina re facta.*

FACERE *furtum.*

Plautus in Rudente, Furtum *ego vidi, qui faciebat.*

FACERE *rem.*

Horat. Is *ne tibi melius ſuadet, quàm vt rem facias, rem ſi poſſis recte, ſi non, quocunq; modo rem.* Quanti *facere.*

Hora. Septimius Claudi *nimirum intelligit vnus, quanti me facias*

FACECE *officium.*

Idem, Officium *facio, tu poſcis uilia.*

Mecum facere: ſecum facere, vna facere, nobiſcum facere, modi ſunt loquendi, à paucis (vt reor) no ati, ſignificant enim id quod mecum ſentire, quo loco multi inſule ponunt, pro me facere.

Cic. pro P. Sylla. L. *caſſium dixerunt commemoraſſe cum cæteris* An*tonium ſecum facere. & ſubdit,* Quid *tũ?* Caſſius *ſi reſpondiſſet idẽ ſentire, ei ſecum facere* Syllã, *tñ mihi nõ videret in hunc id criminoſum eſſe debere, & ſubdit:* Nõ *reſpondit tamẽ vna facere* Syllã.

Idem in partitionibus: Defenſor *autem ad ea, quæ propoſuit: æquitate nitatur, & ea cauſa ſecum facere fateatur.*

Idem pro Aulo *Cecinna* Rem *& ſententiam interdicti mecum facere fatebatur verbo me exclaudi dicebat.*

Ibidem: Nam *verba ipſa ſponſionis facerent mecum, ſi vellem diligenter attendere.*

Ibid. Cum *videatis autoritatẽ ſapiẽtiſſimorũ hoium facere nobiſcũ*

Horat. Et ſapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Idem, Mecum facientia iura.

Facere verſus.

Horat, Paupertas impulit audax, Vt verſus facerem.

Facere ſumptum.

Idem: Pro quæſtu ſumptum facit.
Varro de re ruſt. Nemo cum ſanus mente debet velle impenſam ac ſumptum facere in cultura ſi videt non poſſe refici.
Cic. pro lege Manilia: Non modo vt ſumptum faciat in militem, nemini vis affertur.

Facere vitium.

Cic. in Topi. Si ædes ex ſe corruerunt, vitium ve fecerunt.
Labeo locati & conducti, lege, quod ſi etiam huius domus mercedem, quæ vitium feciſſet, deberi putat.
Vlp. de dã, iſ. l. finita, Si ſpatia inter vitioſam ptē intercedant, & ea quæ vitiũ nõ fecit, et ſubdit: Si iſula adiacēs domui vitiũ faciat.
Vitruuius: Si venti frigidi ſunt, lædunt: ſi calidi, vitiant, ſi humidi, nocent, ijdem faciunt vitia pauimentis.
Hircius in com. Vigilia ſecunda propter multitudinem telorum, Turris lignea, quæ noſtra fuiſſet ab initio, vitium fecit, vſq; ad tabulatum ſecundum, & tertium.

Facere iniuriam.

Plau. Rudente: Faciet nemo iniuriam.
Cic. in Verrem: quid dices? id quod dictitas iniuriam tibi feciſſe verrem? & ſubdit, Cum maximam C. Verres iniuriam fecerit. & ſubdit: at cum tibi C. Ver. fecit iniuriam.
Idem in L. Piſo. Facio iniuriam fortiſſimo viro mortuo.
Horat. Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.

Facere impetum.

Cic. Catoni: Armeniũ regem in Cappadocia impetũ eē facturum.

Idem pro

Idẽ pro.l.Ma.Sed in exercitũ veſtrũ clarũ atq; victorẽ ĩpetũ fe-
Idem pro Publio Sextio: Impetum faciunt in Fabritium. cit.
Idem pro Tito Annio Milone, Statim complures cum telis in hunc faciunt de loco ſuperiore impetum.

Facere contumeliam.

Vt videant omnes modũ loquendi ab illis optimis eius ętatis autoribus diligentiſſime fuiſſe ſeruatum & ſi quid eſſet ab aliquo id ætatis viro docto interuerſum, ſtatim eſſe exploſum, legant Ciceronem, qui Philippica tertia reprehendit Antonium, qui contumeliam facere dixerit. Quid eſt porro, inquid, facere contumeliam? quis ſic loquitur? & ſubdit, Nonne ſatius eſt mutum eſſe q̃ quod nemo intelligat dicere? & Paulo poſt. Præter duos vos loquitur iſto modo nemo, Quis ſic loquitur? ait, non. quis ſic eſt locutus? Nam veteres ante Ciceronem, Facere contumeliam aliquando dixerunt.
Plau. in Aſina. Tu contumeliam alteri facias, tibi non dicatur?
Cato, In hac contumelia, quæ mihi per huiuſce domi pætulantiam factum itur.
Videtur ergo Cic. ætatem ſuam emendate loquentẽ notarẽ, antiquores alias carpere, & quaſi poſteris præſcribere, vt politiorẽ & abſterſam à veteribus, q̃ſi rubigene mũdiorẽ, ſuę ętatis modũ imitent.

Facere modos.

Teren. in argumento And. Flaccus Claudij filius modos fecit tibijs, partibus, dextris & ſiniſtris.
Cic. de oratore, Neq; id actores prius viderunt, quàm ipſi Poetę, quàm deniq; illi etiam, qui fecerunt modos.

Facere gratum.

Idem Attico. Feceris mihi gratum, ſi ante eò veneris.
Eidem, Per mihi per inquam gratum feceris.

Facere poteſtatem.

Var. de re ru. Secundum cibũ large vt bibant, faciunt poteſtatem.

Ibi. Sæpe etiam quærendi poteſtatem facit dei his
Cic. in Ver. Neq; ſe al*s viuendi poteſtatem eſſe facturum.

Facere argentariam

Ibi. Qui argentariam Regij maximam fecerat.
Ibi. Quem ille argentariam Lepti feciſſe dicit.

Facere manum.

Ibi. illi nocte, facta manu armataq; veniunt.

Facere prælium.

Ibi. Princeps enim omnium Panſa prælij faciendi, & cum Antonio confligendi fuit.

Facere vellaturam.

Var. de re ruſti. Itē dicunt, qui vecturis viunut, vellaturam facere.

Facere cædem.

Cic. pro Ti. An. Mil. Ouiam fit ei Clodius expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimentis, nullis Græcis comitibus, vt ſolebat, ſine vxore, quod nunq̃ ferè cum hic inſidiator: qui iter illud ad cædem faciendam apparaſſet, cum vxore veheretur in rheda penulatus.
Ibi. Potuit ne Fabritio viro optimo; cum de reditu meo legem ferret, pulſo crudeliſſima in foro cæde facta?
Idem pro P. Sex. Cædem maximam facias.

Facere vota.

Cato de re ruſti. Marti Syluano in ſylua interdiu in capita ſingula boum votum facio.
Idem pro Milone, Deinde ſubito vultu Milonis perterritus fugeret ad Tiberim, vos & omnes boni vota faceritis, vt Miloni virtute ſua vti liceret.
Ibi. Vota enim feceratis, vt in eos ſe potius mitteret, quàm in veſtras poſſeſſiones.

Facere inſidias.

Cicero pro Tito Annio Milone, Milo vn us vrgebat, hic dij immoꝗ

tales (vt ſupra dixi) mentem dederunt illi perdito, ac furioſo, vt huic faceret inſidias.

Facere funus.

Cic. pro Clu. Et ibi de integro funus iam ſepulto filio fecit.

Facere reum.

Cic. pro Clu. Tamen habitus Oppianicum reum ſtatim non fecit.
Ibidem, Reum ſtatim fecit.
Ibi, apud eoſdem iudices reus eſt factus.

Facere mentionem.

Cic. pro Clu. Quo tādē igitur ore mētionem corrupti iudicij facitis.

Facere iudicatum.

Idem pro Lucio Flacco, Cum iudicatum non faceret.

Facere imperata.

Cæſar in com. Iuſſus arma abiicere, imperata facere.

Facere vindemiam.

Varro de re ruſtica, Vuas autem legere & vindemiam facere inter ęquinoctium autumnale, & vergiliarum occaſum.

Facere ſementem.

Cato de re ruſtica, Sementem facito ita.

Facere hæredes.

Cic. in Ver. Viros bonos & honeſtos complures fecit hęredes.
Ibidem, Fecit hęredem M. Octauium Ligurem.

Ferre, inferre, referre.

FErre & inferre pedem, eſt intrare. Referre pedē eſt eius contrarium, quod inepte multi dicunt, retrahere ſe. Afferre pedem, venire. Conferre pedē, ſimul congredi. Efferre pedem, eſt exire. qui modi dicendi iam cum bonis aliis literis pene ad vnum interierunt.
Ver. In domum ſi forte pedem ſi forte tuliſſet, Me refero.
Idem: Ferte pedem Faunięꝫ ſimul, Dryadesꝫ puellæ.
Horat. Quam nec ferre pedem dedecuit choris.

Plau.in Menęch.Propera Menęchme fer pedem.
Ibidem:Huc intro tetuliſti pedem.
T.L.ab vr.con. Inclinã te iã in deteriuslatinitate, ꝓpoſitionẽ addidit,& inferre pedẽ,pro Ferre dixit:Audent vltro gradum inferre.
Ibidem:paulo poſt vltro inferens pedem,ad vnum omnes occidit.
Ibidem:Clamore renouato inferunt pedem.
Horat.Neqꝫ impudica Colchis intulit pedem.

Referre pedem.

Plau.in Mer.Hanc volo prius rem agi,q̃ meum intro refero pedẽ.
Verg.Ille pedem referens,& inutilis,inqꝫ ligatus Cedebat.
Ouidius de Ponto,Cum Profugum poſſis ipſe referre pedem.
Ibidem:Turpe referre pedem,nec paſſu ſtare tenaci.
Catulus,Ad Idæ retuli nemora pedem.
Propertius,Neſcit veſtra ruens ira referre pedem.
Galba Ciceroni,Duę cohortes erant,& cohors prętoria pedem referre cœperat.
Titus Liuius ab urbe condita, Cum gradum retuliſſent
Ibidem,Interfectum rati gradum retulerunt.
Ibidem,Ni referentibus gradum conſul metum excuſiſſet.
Ibidem,Vt pariter & ſocij rem inciperent referentqꝫ pedem.
Ibidem:Dum pedem referunt,ne à tergo vulnerarentur.
Ibidem:Primo reſiſtũt,deinde referũt pedem.
Ibidem,Dolo,non metu pedem retulit.
Ibidem,Tum primum referri pedem apparuit.
Cęſar in com.Pedẽ referre.& loco excedere,non turpe putarent.
Ibidem,Vulneribus defeſſi pedem referre.
Ibidem,Paulatim modo pedem retulerunt.
Ibi.Permoti barbari conſtiterunt,ac paulum modo pedẽ retulerũt.

Afferre pedem.

Catullus:Abite vnde malum pedem attuliſtis.

Conferre pedem.

Cicero pro Planco, non poſſum magis conferre pedem (ut aiunt) aut pro pius accedere.

Efferre pedem.

Plau. in Cap. Seruate iſtũ ſultis intus ſerui, ne quoq̃ pedẽ efferat.
Vergil. mè ne efferre pedem genitor te poſſe relicto Speraſtis
Cic. ad Atti. Nunc illũ: qui pedem porta quoad hoſtis cis Euphratẽ fuit, non extulerit, honore augeri: me in cuius exercitu ſpem illius exercitus habuit, idem non aſſequi dedecus eſt noſtrum.

Facinoris & ſceleris crimen.

OBſeruandus & hic dicendi modus, quo Cicero aliquando vſus poſteros vt identidem uterentur edocuit cum Facinoris crimen, crimen ſceleris, crimen delicti quandoq; poſuit.
Crimen enim quandoq; pro quadam quaſi, calumnia, ſiue accuſatione, quandoq; pro ipſo delicto, in terdum pro genere peccati: Facinus uero & ſcelus pro quãdam ſpecie, uel forma diffinitur.
Cic. M. Marcello, Primũ ad ſe reuocarent maximi facinoris crimẽ.
Ibidem, Cur non comprehenderint, cur non ipſius confeſſionem facinoris multorũ oculis, deniq; uoce. tanti ſceleris crimen expreſſerint.
Idem pro Cor. Bal. Nam uerius nihil eſt, quam quod heſterno die dixit ipſe, ita L. Cornelium de fortunis omnibus dimicare, ut nullius in delicti crimen uocaretur.
Verg. Et crimine ab uno Diſce omnes.
Idem: Sere crimina belli. Idem: Crimen amor ueſtrũ.
Cicero pro P. Sylla: Cur in pari cauſa, non paria ſigna criminis reperiuntur?
Ibidem: Qui ab illis etiam in crimen uocantur.
Ibidem: Et ex ea crimen aliquod in P. Syllam quæris?
Ibidem: Neq; enim iſtorum facinorum tantorum tam atrocium crimen indices P. Syllę perſona ſuſcipit.

Idem pro Q. Ligario, Nouum crimen C. Cæſar, & ante hunc diem inauditum.
Ibidem, Ergo hæc duo tempora carent crimine.
Ibidem, Sceleris vero crimine furoris parricidii immunes ſint.
Idem pro L. Flacco, Maledictum omne non modo crimen effugit.
Idem pro domo ſua: Cui ego crimini reſpondere ſine mea maxima laude non poſſum.

Factus ad vnguem, ad libidines, non ita factus:

FActus ad vnguem, factus ad libidines, non ita factus, modi ſunt loquendi felicis il lius ſeculi elegantiſſimi.
Horatius, Fonteius ad vnguem Factus homo.
Cic. in Ver. Rubrius quidam homo factus ad iſtius libidines.
Idem in Bruto, Siue quod natura non eſſet ita factus.

Ad exemplum vel ad exemplar.

AD exẽplũ aũt, vel ad exemplar, idẽ eſt qđ ad ſimilitudinem. Plau. in Mer. Verũ ad hoc exemplũ nunquam vt nũc iſanio.
Horatius, Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi.
Alphænus de conditionibus, lege: In teſtamento: Vt monumentum ad exemplum eius, quod via ſalaria eſſet, fieret.

Nec ea res mihi ſit fraudi, Fraus.

NE ea res mihi ſit fraudi, hic modus loquendi apud veteres id ſignificat, quod, Ne ea res mihi adſcribatur, vel ne noceat, ne ue vitio detur, vnde pœna aliqua proueniat.
Antiqui enim fraudem pœnam vocabant.
Vlpia. de ędil. edicto, lege Cum autem, Veteres fraudem pro pœna ponere ſolebant.
Cicero pro L. Murena, Id erit eius vitrico fraudi ac crimini.
Idem Attico, Fit gratia Bruti S. conſultum, vt neue ſalaminis neue qui eis dediſſe, fraudi eſſet.
Idem in Ver. Statuunt illi, atq; decernunt, vt hę literæ, quibus

existimatio C. Verris lęderetur, remouerentur, operaq; daret ne ea res C. Verri fraudi eſſe poſſet.
Idem pro Sex. Roſc. Amerino: *Id erit ei maxime fraudi.*
Idem in Philippicis, Cenſeo *vt iis, qui in exercitu Antonii ſunt, ne ſit ea res fraudi ſi ante Calend. Februarii ab eo diſceſſerint.*
Ibidem, Duos Gn. Pompeii *ſummi ac ſingularis viri fratres incolumes haberemus, quibus certe pietas fraudi eſſe non debet.*
Ibid. Eis *fraudi ne ſit, quod cum M. Antonio fuerint.*
Idem pro Cluentio, Quę *res nemini vnquam fraudi fuit.*
Idem Len. *si quid ex iis rebus, quas tibi fortuna largita eſt nō nullorum hoīum perfidia detraxerit: id maiori illis fraudi, q̄ tibi futurū.*
Horatius *in* Odis. *Tu ſeparatis Vuidus in iugis* Nodo *coerces viperino* Biſtonidum *ſine fraude crines.*
Idem Cui *per ardentē ſine fraude* Troiam, Caſtus *Aeneas patrię ſuperſtes,* Liberum *muniuit iter daturus* Plura *relictis.*
Vulpianus: Si *quid in fraudem. l.* Si *quid dolo.* Cognoſcit Prætor, *et operam dat, ne ea res fraudi ſit.*
T. L. *ab vrbe condi.* Alii *metu, ne non veniſſe fraudi eſſet.*
Ibidem, Ne *cui fraudi eſſet conſciſſe milites.*
Ibid. Ne *cui fraudi eſſet ſeceſſio militum plebisq;.*
Ibidem. Vt *trāſitio ſibi nec fraudi, nec honori ſit.*
Ibidem, *Latum ad populum eſt, ne* Seruilio *fraudi eſſet, quod patre viuo ædilis plebis fuiſſet.*
Ibidē, Vt *qui ciuis* Campanus *ante certum diem tranſiſſet, ſine fraude eſſet.*
Ibidem, *Sua omnia ſine fraude* Decii *deportant.*
Idem de bel. Puni. Vt *ſine fraude* Punicum *emitteretur pręſidium.*
Idem ab vrbe condita, Militibus *cauendum, ne fraudi ſeceſſio ſit.*
Ibidem, *Tulit ne cui fraudi ſeceſſio eſſet.*
Ibidem: Iudicibus *ne fraudi ea res ſit curare.*

Germanus.

GErmanus non ſolum frater, aut ex germania oriundus, quod manifeſtum eſt, Sed quandoq; etiam Germana patria, Germana lingua, Germanus Atticus & huiuſmodi dicit A. Germine tñ oīa deriuantur, quaſi inde germinata ſit ea res, de qua dicitur Plau. in Cap. Nam illi quidem Theodoromedes fuit Germano nomine.
Idē in Rud. Atq; heras tuas qdē hercle, atq; ex germana Græcia.
Cicero de Oratore: Hanc ego iudico formam ſubmiſſi oratoris, ſed magni tamen, & germani Attici.
Ibidem: Hos Germanos huius artis magiſtros
Idem in Rullum: Illi veteres, germaniq; Campani.
Idem de legibus, Quia ſi uerum dicimus, hęc eſt mea: & huius fratris mei Germana patria, hic enim orti ſtirpe antiquiſſima ſumus.
Idem, Hunc locum idem ego te accipio dicere Arpinum Germanā patriam eſſe ueſtram.
Idem in Verrem, Quantum inter hunc & illum Numidicum verum & Germanum Metellum intereſſet.
Idem de Officijs, Sed nos ueri iuris, Germanæq; iuſtitiæ ſolidam et expreſſam effigiem nullam tenemus.
Idē in Academ. Erat qppe ſi perpauca mutauiſſet, Germaniſſimus Stoicus.

Generatim, ſpeciatim.

GEneratim, & ſpeciatim, antiqui illi latinitatis conditores ſępe in operibus ſuis ſcriptum reliquerunt. Poſteri hæc vt optima quæq; deprauarunt, nam generaliter & ſpecialiter paſſim eorum loco poſuere. Videbunt ergo viri verę latinitatis ſtudioſi autoritates, quas pro re paucas notaui, & diſcrimen quod ſit inter priſcam latinitatē, & introductam barbariē facile agnoſcent.
Cicero de Oratore, Nulli fuerunt, qui illa artificioſe digeſta generatim componerent.
Idē de reditu ſuo Legē ſpeciatim initio de ſalute mea promulgauit.

Vergilius, Generatim diſcite cultus.

Vitruuius, Et ijs mixtionibus naturali temperatura figurantur omnium animalium in mundo generatim qualitates.

Idem de parietibus, & appáritione generatim materiæ eorum, in quibus ſint & virtutibus & vitijs, quemadmodum potui: expoſui.

Cęſar in com. Multa præterea generatim ad auaritiam excogitabantur.

Grauate.

GRauate aduerbio veteres vtebantur, id eſt quod moleſte quo loco inepte dicunt, cum diſplicentia.

Plautus in Bacchidibus, Quam grauate pater dedit.

Tullius de offi. Grauate ille primo.

T. L. ab vr. condi. Haud grauate minis obeundo.

Idem de bello Mace. Id grauate conceſſum regi eſt.

Gaudere in ſinu.

GAudere in ſinu, modus eſt. loquendi hic apud illos veteres ſignificat aliquem tacite re & fortuna ſua contentum viuere

Cicero in Tuſc. Vt inſinu gaudeant glorioſe loqui deſinant.

Ouidius, Qui ſapit in tacito gaudeat ille ſinu.

Gratulari hanc rem, hac re, & de hac re.

GRatulor tibi hanc rem, & hac re, & de hac re à doctis ſæpenumero indiſcrete dictum.

Plau. in Cap. Eunt obuiam gratulanturq́ mihi eam rem. Cęlius Ciceroni Gratulor tibi affinitate uiri medius fidius optimi.

In Ver. Appellat hominẽ, & ei uoce maxima uictoriam gratulať.

Lentulo, Quod mihi de noſtro ſtatus, de Milonis familiaritate de leuitate & imbecillitate Clodij gratularis minime miramur.

Ibi. quod mihi de filia & de Craſſipede gratularis, agnoſc o humanitatẽ tuã.

Habere honorem, habere honores.

QVàm pauci obſeruauere hunc dicendi modum: Habere honorem, & haberes, honore: quo antiqui, & prope diuini illi

uates vtebantur. Eſt enim habere honorē quod honorare, honoribus afficere & officiis proſequi. quandoq; habere honores, per tranſlationem id ſignificat quod honorare ad cōſequēdos magiſtratus. Plautus in Aulularia. Cœpi obſeruare ecquid maiorem filius mihi honorem haberet quàm eius habuiſſet pater?
Idem in Stico, Neq; ille eos honores mihi quos habuit perdidit.
Cic. pro L. Flac, Cui nullus honos in ſua ciuitate habitus eſt vnquā.
Idē pro do. ſua. quare ne tibi hūc honorē à me haberi forte mirere.
Idē Att. Huic habiti à me honores nulli quidem Brute niſi debiti.
Idem Tironi, Curio miſi, vt medico honos haberetur.
Idem in Verrem, Tu ex illius honore in eos ipſos, qui honorem illi habuerant, ſupplicia quęrebas.
Idē in eundē, Habuit honorem vt proditori, non vt amico fidem.
Idem Rufo, Si honos is fuit, maiorem tibi habere non potui: ſi fides, maiorem tibi habui, quàm pene ipſi mihi.
Idē in Antoniū, ex literis eni C. Pāſę, A. Hircii, Coſſ. C. Cęſaris. Proprçt. de honore Diis immortalibus habendo ſentētias diximus.
Cato Ci. Scis enim quàm attente te audire ſoleam, te non tā res geſtas quàm mores, inſtituta, atq; vitam imperatorum ſpectare ſolere in habendis aut non habendis honoribus.

Habere ſermonem.

Habere ſermonem, id eſt facere verba colloqui, commentari.
Var. de re ruſt. Narraſti quidem eidem qui ſermones ſint habiti.
Ibi. Referā ſermones eos, quos de agricultura habuimus nuper.
Ibidem, Ad te miſi hæc, recordatus de ea re ſermones, quos de villa perfecta habuiſſemus.
Cicero Attico multum is mecum ſermonem habuit, & per humanum, de diſcordiis multorum.

Habere iter.

Habere iter idem eſt quod iter facere, ſed modii diuerſi idem ſi-

gnificantes, memoriæ mandandi ſunt.
Cicero Attico, Et ille in Sardiniam iter habebat.

Habere fidem.

Habere fidem verbis, idem dicendi modus eſt, quo multi inepti dicunt, Dare fidem verbis.
Cice. Conſulibus, tribunis plebis, ſenatui, populoq; Roma. Cum eſſent nonnulli: qui ei regi minorem fidem habendam putarent.
Idem in Ver. actione ſexta, Fides huic defenſioni non haberetur.
Idem pro Cluentio: Non ſolum ſibi poteſtatem datam verumetiam fidem habitam eſſe meminiſſe.

Habere ſenatum.

Cic, pro do. ſua, Cum in Capitolio Senatum duo conſules haberent.

Homo Romanus, Grecus, adoleſcens.

HOmo Romanus, homo Græcus, homo adoleſcens, homo Italicus homo nouus, homo cõſularis, homo alienigena, homo valens, modi ſunt loquendi à diuina illa vetuſtate celebrati, à ſuperuenienti vero barbarie neglecti.
Varro de re ruſti. Duo in primis uidentur ſpectaſſe Italici hoïes.
Cic in Vati. teſt. tertiũ: ſcies ex illo abſeſſo, atq; afflicto Tribunatu Conſularem autoritatem hoïem eſſe adoleſcentem conſecutum.
Idem pro M. Cælio, Aliqd adoleſcentem hoïem habuiſſe rationis.
Idem de prouinciis Conſularibus, Cõſtabat enim Græcum hominẽ, ac leuem in ipſa prouincia quaſi triumphaſſe.
Idem pro lege Mani. Quid tã nouũ q̃ homini per adoleſcenti, cui, à Senatorio gradu ætas longe abeſſet, Imperium atq; exercitum darĩ
Sal. in Cati. Delinquere homines adoleſcentuli per ambitionem.
Cice. Attico: In quo magis reprehendendus ſum, quod homo Romanus Pirea ſcripſerim.
Eidẽ, Regnũ Romano homini, ſed ne per ſi quidẽ cuiq̃ tolerabile.
Idem in Phil. Dicã quod dignũ eſt Senatore, & homine Romano.

Idẽ ĩ oratio ãte exili Cõſularis hõ nõ minimis facultatibus vſus. Aſconius, Mancipes ſunt publicanorum principes, Romani homines qui quæſtus ſui cauſa decimas redimunt, qui paſtum, aut decora publica, Portorij aut pecuarij, quorum ratio ſcriptura dicitur.

Homo nouus.

HOmo nouus eſt, qui nullis maiorum ſuorum rebus preclare geſtis, ſed à ſua virtute clarere incipit.

Cic. in Ora. ante exilium, Non accuſatur quod remp. oppugnarit, ſed quod homo nouus pernicioſum nobilium reſtrinxerit furorem. Idem de officijs: Quod pręclare ædificaſſet in palatio & plenam dignitatis domum, quę cum à vulgo viſeretur, ſuffragata domino nouo homini ad Conſulatum putabatur.

Salluſtius in Iugurtino, Etiam homines noui, qui antea per virtutẽ ſoliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cicero pro rege Deio. Iſdem rebus eſt perturbatus homo longinquus & alienigena.

Homo valens.

QVám prope vulgarem Romanum ſermonem? & q̃ etiã nũc durat, Dicitur homo valens qui nihil aliud eſt, q̃ homo qui viribus magis, q̃ induſtria aut virtute aliqua valet præſtauè. Cic. pro Aulo Cluentio: Cum Albio quodam colono homine valente, qui ſimul eſſe ſolebat, familiarius vteretur.

Idem in Verrem, Sex lictores circunſiſtunt valentiſſimi & ad pulſandos verberandoſq; homines exercitatiſſimi.

Rationem habere.

HAbere rationem, is dicendi modus frequens & notus eſt: id enim ſignificat quod illiterati habere reſpectum dicunt. & Genitiuo iungitur. Habere autem rationem cum aliquo id eſt quod inepte Computum facere, aut computare dicunt. Ratio

enim hoc loco pro calculo accipitur, vt ratio accepti & expenſi. Ci. de ſennect. Habēt.n.rōnem cū terra, q̄ nunquā recuſat imperium. Varro de re ruſtica: Etenim vbi ratio cum Horco habetur, ibi non modo fructus eſt incertus, ſed etiam colentium vita.

Ci. At. Nunc vero quoniam quę putaui eſſe, præclara, expertus ſum q̄ eſſent inania, cum omnibus Muſis rationem habere cogito.

Habere rationem abſentis, & ſi ab eodem ſignificato dependet nō tamen ita planum, & in campo poſitum eſt. Cum enim ij, aberant, qui vel ſacerdotia, vel magiſtratus petebant. aut ex illis decedebant alios honores petituri, eorum abſentium ratio ita interdum habebatur, vt abſentes ſecundum pręſentes tractarentur. Quandoq; factione aut odio aliquo intercedente, nulla abſentium ratio habebatur: Quod in Cæſaris cauſa factum eſt, qui cum perfecto decennio Galliarum imperio conſulatum ſecundum peteret, ab ſenatu, obtineri non potuit, vt eius abſentis ratio haberetur. Vnde armis patriam adortus, regnandi cauſa ius violauit. Sed quo modo haberetur ea ratio primum dicamus, deinde quomodo Cæſari negatum fuerit. Ci. Bru. Ciceronem noſtrum in veſtrum collegium cooptari volo. Exiſtimo omniū abſentium rōnem ſacerdotū comitijs poſſe haberi, nā etiam factum eſt antea. C. enim Marius cum in Cappadocia eſſet, etiam lege Domitia factus eſt augur, nec quo minus id poſtea liceret vlla lex ſanxit. Etiam in lege Iulia, quæ lex eſt de ſacerdotijs proxima his verbis: Qui petit, cuiuſq; ratio habebitur, aperte iudicat poſſe rationē haberi ēt non præſentis & ſubdit: Sed quamuis liceat abſentis rationē haberi, tamen oīa ſunt præſentibus faciliora. Idem in Philipp. Duo tamē tempora inciderunt, quibus aliquid contra Cæſarem Pompeio ſuaſerim, ea velim reprehendas ſi potes: Vnum ne quinquenij imperium Cæſari prorogaretur: Alterum ne pateretur fieri, vt abſentis eius ratio haberetur. quorum ſi vtrum vis perſuaſiſſem, in has miſerias nunquam incidiſſemus.

Idem A Cecinnæ: Rationẽ haberi abſentis non tam pugnaui vt li- ceret, q̃ quando ipſo conſule pugnante populus iuſſerat, haberetur.
Idem Attico, Cur tantopere pugnatum eſt, vt de eius abſentis ra- tione habendo decem tribuni plebis ferrent?
Ibi. Idem etiam tertio conſulatu poſtquàm eſſe defenſor reip. cœpit contendit; vt decem tribuni plebis ferrent, vt abſentis ratio habere- tur, quod idem ipſe ſanxit lege quadam ſua.
Ibi. Aut cum (vt abſentis ratio haberetur) ferebamus.
Idem Tironi, ad conſulatus petitionem ſe venturũ, neq; ſe iam velle abſente rationem haberi ſuam, ſe Preſentem Trinundinũ petiturũ.

Habeo dictum habeo dicere.

CONfine vulgari noſtro eſt, Habeo dictum, habeo dicere, & habeo polliceri, ſed elegantia plenum eſt.
Plautus in Perſa. Satis iam habeo dictum.
Cic. in Antonium, De Cæſare ſatis dictum habeo.
Idẽ pro Cor. Bal. quid habemus igitur dicere de Gaditano fœdere
Idem de natura deorũ, Hæc fere, dicere habuit de natura deorum
Idem de diuin. De noſtris ſomnijs quid habemus dicere?
Idem Lentulo, De Alexandrina, cauſaq; regia tantum babeo polli- ceri, me tibi abſenti, tuisq; præſentibus cumulare ſatisfacturum.
Idem Attice, Eo minus habeo neceſſe ſcribere.
Vlpia. Si ingenuus libertus eſſe dicatur, lege Quoties, Probare li- bertum ſuum neceſſe habet.

Iam inde à principio.

IAm inde à principio, iam inde uſq; à puero, iam à puero, à pue- ris, vſq; à pueris, & à puero, iam inde ab adoleſcentia, iam inde vſq; à pueritia modi ſunt loquendi, natiuo latinitatis candore re- ſperſi, non interpretis, ſed ſtudioſi imitatoris egentes.

A puero.

Plau. in Stico, Iam inde à puſillo puero ridiculus fu i.

Cic. in Tuſcu. Homini *præſertim docto à puero, inſtitutis & artibus ingenuis erudito.*
T. L. *de bello* Punico: *Iam inde à puero aſſuetus.*

Iam à pueris, & à pueris.

Teren. in Heautun. *Qui nos putant iam à pueris ilico naſi ſenes.*
T. L. *de bel.* Pu. *Ita ſe à pueris aſſuetos.*

Vſq; à pueris, & iam inde vſq; à pueritia

Teren. in Adelph. *Vſq; à pueris curaui ambos ſedulo.*
Idem in Heauton. *Nam mihi magna cum eo iam inde vſq; à pueritia ſemper fuit familiaritas.*

Iam inde à cunabilis, & inde ab incunabilis.

Varro *de re ruſt. Iam inde à cunabulis.*
T. L. *ab vr. con.* Inde *ab inconabulis imbutus* odio *tribunorum.*

Iam inde ab initio.

T. L. *ab vr.* condi. *Iam inde ab initio præparans animos*

Ibidem, *iam inde ab initio.*

Ibi. *Iā inde ab initio* Fauſtulo *ſpes fuerat regiā ſtirpē apud ſe educari.* Ibi. *Vt inſtitutum iam inde ab initio erat.*

Inde à principio, & iam inde à principio,

Plau. in Racch. *inde à principio iam impudens epiſtola eſt.*
Idem in Caſina, *Vt vos mihi ęquos iam inde à principio dicam.*
Cicero pro Corn. Bal. *O iura pręclara, atq; diuinitus iam inde à principio Romani nominis à maioribus noſtris comparata.*
T. L. *de bel,* Pu. *Iā inde à pricipijs gētis maiores ſuos bella geſſiſſe.*

Iam inde ab adoleſcentia.

Pau. in Bacch. *Hi ſenes niſi fuiſſent nihili, iam inde ab adoleſcentia non hoc tantum flagitium facerent.*
Ter. in Adel. *Is adeo diſſimili ſtudio eſt iam inde ab adoleſcentia.*

Iam inde à certaminibus.

T. L. *ab vrbe con. Iam inde à paternis certaminibus in uiſus.*

Iam inde à teneris.

Ver. in Geor. Iam inde à teneris impende laborem.

Cic. de oratore, Eſt enim illorum exercitatio elegans iam inde ab Ariſtotele conſtituta.

T. L. de bello Mace. Tentare gentem auerſam Romanis iam inde ab Racilli morte.

Id temporis

Id temporis, per id tempus: id ætatis, hoc ętatis id horæ. eò loci, quò loci, elegantiſſimo dicendi modo ſcriptum apud illos veteres comperitur, quod eſt obſeruatione, & imitatione digniſſimum.

Id temporis, per id tempus.

Var. de re ruſti. Itaq; eorum fructus id temporis maxime conſiſtit.

Ibi. quod ibi ſępe id temporis oriuntur nimbi.

C. de ora. Et nos ipſi, quoniã id tẽporis ẽ, valetudini demus operã.

Ibi. ſed nunc quidem quoniam id temporis eſt, ſurgendum cenſeo.

Idẽ de fi. bo. et ma. Quod is locus ab oĩ turba id tẽporis vacuus eẽt.

Idẽ At. Venit enĩ ad me, & quidẽ id temporis, vt retinendus eſſet.

Idem pro Mil. Deinde profectus id temporis cum iam Clodius ſi quidem eo die Romam venturus erat, redire potuiſſet.

Idem in Catilinam, Quos ego iam multis ac ſummis viris ad me id temporis venturos eſſe prædixeram.

T. L. ab vrbe con. Vt purgaret ſe, q̃ id temporis veniſſet.

Hircius in com. Id tpis conati ad murũ accedere vt oppidũ caperẽt.

Ibidem, incidit idem temporis.

Ibidem, Per idem temporis.

Ci. in Bru. & qdẽ duo fuerunt per idem tempus diſſimiles inter ſe.

Hircius in com. Per id tempus ferè Cæſaris exercitiui res accidit incredibilis auditu.

Id ætatis.

Plau. in Aſi, Neq; puduit eum id ętatis ſycophantias ſtruere.

Cicero

Ci. Toranio, Ita viximus, & id ætatis iam ſumus, vt omnia quæ noſtra culpa nobis accident, fortiter ferre debeamus.
Idem de oratore, Quoniã id nobis Antoni hominibus id ætatis oneris imponitur.
Idem pro A. Clu. Se in balneis cum id ętatis filio fuiſſe.
Idem in arte rheto. Cum id ætatis & priuatus eſſem.
Idem Attico, Credo Platonem vix putaſſe ſatis conſonum, ſi hominem id ętatis in tam longo ſermone diutius retinuiſſet.
Idem pro L. Flacco, Qui quoniam eſt id ætatis.
T. L. ab vr. con. Quis, & cuias, & cur id ętatis in caſtris fuiſſet.
Ibi. Qui ſe id ætatis ſolicitaſſent.

Hoc ętatis, quid ſis ętatis.

Plau. in Trinũ. Quanquã hoc me ætatis ſycophantari pudet.
Idem in Bacch. Cenſebam me effugiſſe à vita maritima, ne nauigarem tandem hoc ætatis ſenex.
Ibi. Pudet hoccine ætatis ludum ijs factum eſſe indigne.
Ibi. Hoc demum eſt quod percrucior, me hoc ętatis ludificari.
Idem in Perſa, Ego ſcio quid ſis ætatis.

Eo loci, quo loci.

Cic. Attico, Res eodem eſt loci, quo reliquiſti.
Vulp. de iudicijs, lege Hæres: Defendere ſe eo loci debebit.
Idem eodem titulo, lege Sed & ſi: Si ea Res, quæ per fide icommiſſum relicta eſt, eo loci ſit, dicendũ eſt non debere præſcribi.
Idẽ de no. ope. nũtiatione, lege De pupillo: Qui eo loci operant.
Idem de ſenatuſcon. Syllaniano, lege Cum aliter: Quicunq; eo loci fuerunt, vnde vocem exaudire potuerant.
Vitruuius. Quo loci deſcribuntur lineæ.

Iurare conceptis verbis. Periurare.

IVrare conceptis verbis, & periurare, modus eſt loquendi apud veteres. Formula enim quædam iuraturo proponebat

certis notatis, verbis in quam iurandum eſſet, quandoq; abſolute conceptis iurare dicebatur.

Plau. in Aſin. Vbi verbis conceptis ſciens libenter periuraris.

Idem in Ciſtel. At ille conceptis iurauit apud matrem meam.

Idem in Mercu. Conceptis verbis iam iuſiurandum dabo.

Idem in Trucul. Quid ſi me iubeat intromittere? conceptis me non facturum verbis iurem?

Idem in Bacch. Ego iuſiurandum conceptis verbis dedi.

Cic. pro A. Clu. Dixit ſe ſcire illum verbis conceptis peieraſſe.

Iurare in verba.

Iurare in verba, id eſt, quod iuramento promittere ſeruare ea quæ verbis conceptis eſſent promiſſa. modus eſt ita loquendi.

Horatius, In verba iurabas mea.

Idẽ, Nullius addictus iurare in verba magiſtri. quod eſt alienũ dogma probare, Seq; illi addicere.

Impingere.

NOn eſt impingere quod aſcribere, aut attribuere, vt non nulli, inſulſe volũt: ſed in faciẽ aut oculos iactare, vt ĩfra.

Cic. in Tuſcul. Huic calix mulſi impingendus eſt, vt plorare deſinat, aut aliquid eiuſmodi.

Idem ad Atticum, Impegit formulam Scaptio.

Verg. Impingeret agmina muris.

Infantia.

INfantia non pro ętate ſolum, ſed pro dicendi inſcitia ab veteribus illis ponebatur.

Cic. Attico, Omnino accuſatoris incredibilis infantia.

Idẽ pro Clu. Si nihil dixiſſem, ne infantiſſimus: ſi multa in eiuſmodi cauſa dixiſſem, ne impudentiſſimus exiſtimarer.

Impreſſio.

QVid ſit impreſſio, diu multumq; meditans cum apud nõnullos reperiſſem impreſſionem factam eſſe, adductus

ſum vt id eſſe crederem quod impetũ, quod quaſi per impſſum terrorem fiat.

V*arro libro ſecundo rerum ruſticarum,*Ho*ſtes ſe arbitrati occa ſionem habere victoriç,impreſſionem facere cœperunt in caſtra.*

Idẽ *de lingua latina,*Piſo *in* Anna*libus ſcribit,Sabino bello,qđ fuit* Romu. *&* Tacio,*virũ fortiſſimũ* Mctiũ Curtiũ *Sabinũ cum* Romul.*cũ ſuis ex ſuperiore parte impreſſionẽ feciſſet,*Curtiũ *in locũ paluſtrẽ qui tũ fuit in foro,anteq̃ cloacę ſint factę, ſeceſſiſſe,atq; ad ſuos in capitoliũ recepiſſe ab eo locũ inueniſſe nomẽ.*

Ci.pro L.Flacco *Nõ igitur impſſio,nõ occaſio, nõ vis,nõ tpſ, nõ iperiũ,nõ ſecures ad iniuriã faciẽdã* Flacci *aium ipulerunt.*

Hircius *in com,* V*t omnium multitudine in fines Sueſſionũ , qui remis erant attributi,facerent impreſſionem.*

Ibidem,C*ęſar equitum turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatum,qui ad oppidum in ſtatione erat,facerę impreſſionem.*

Ibid.Q*uo facto,ſui ſublati vniuerſi in hoſtes impreſſione facta in fugam aduerſarios dederunt.*

T.L.*ab vrbe con.*P*oſtquam impreſſionem ſenſere ex aduerſo factam,& ante oculos micare gladios.*

Ibi.D*uo extra ordinem milia,quæ in ſiniſtrum cornu* Romanorum *in ipſo certamine impreſſionem facerent,tenuere.*

Ibi.I*mpreſſione vna totum equitatum fudere.*

Ibi.R*epetendo ſigno primam impreſſionem factam.*

Ibi,R*edintegrato clamore ſecuti dant impreſſionem.*

Ibi.D*einde valida impreſſione pulſi terga vertunt.*

Ibi.N*õ ferentes impreſſionẽ* Latinorũ,*ſe ad principes retulerũt.*

Inire gratiam.

INire *gratiã,inire rationẽ,inire magiſtratũ, inire cõſilium, inire pugnam:modi ſunt loquendi* Romano *candore cõditi, & memoriæ maxime mandandi.*

Inire gratiam,& cum præpoſitione à vel ab.

Plau.in Curc.Inibis à me ſolidam & grandem gratiam.
Idem in Trinum.Hoc pacto ab illo inibis ſummam gratiam.
Idem in Aſina.Bene hercle facitis,& à me initis gratiam.
Idem in Sti.Nunc me gratiam abs te inire verbis nihil deſidero.
Idem in Moſtel.Eandem inis gratiam.
Idem in Ciſtel.Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem,Et eo à me magnam iniſtis gratiam.
Ibi.Si eam demonſtret,ineat magnam gratiam.
In Epidico,Si iſtunc hominem,quem tu quæritas tibi commonſtraſſo,ecquam abs te inibo gratiam?
Teren.in Adel.Ego lepidus ineo gratiam.
Idē in Eunu.Adibo,atq; ab eo gratiā hanc,q̃ video velle,inibo.
Idem in Hecyra,Vt gratiam ineat ſine diſpendio ſuo.
Cicero Seruio Sul.Gratiam quoq; nos inire ab eo defendenda pace arbitrabamur.
Idem de offi.Sin erunt merita, vt non ineunda,ſed referenda ſit gratia,maior quædam cura adhibenda eſt.
Idē in Ver.Nemo erat volūtarius laudator p̄turę tuæ,defenſor periculor; tuorū,prɇſertim cū inire à P.R.gratiā poſſet nemo.
Ibi.Vt idem Pompeius non ab homine ſolū,ſed etiam à prouincia tota ſe huius abſolutione inire gratiam arbitraretur.
Cæſar in com.Qui ſe ſummā à Cæſare gratiā in ituros putarent.
T.L.de bel.Mace.Apud regem gratiam initam volebant.
Idem de bel.Pu.Gratiam magnam apud Annibalem inituros.
Idem de bel.Mace,Vt dum liceret gratiam inirent.

Inire rationem.

Ca.de re ru.Vbi ea cognouit,rōnē inire oportet operar; dier;.
Cic.in Verrē,Mihimet ineunda ratio,& via reperiēda eſt, qua ad Apronij,ſiue adeo qua ad iſtius ingentem immanemq; præ-

dam poſſim peruenire.

Idem Rufo, A me inita ratio eſt, quam quidem omnes non ſolum probant ſed etiam laudant.

Idem Ser. Sul. Adiuues ineasq́ rationem, quemadmodum illa mulier Romam perducatur.

Idem contra Rullum: inietur ratio quæſtus de veſtra pecunia.

Cęſar in com. Vt quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium, vix ratio iniri poſſet.

T. Liuius ab vrbe condita: Ab eodem inita ratio eſt.

Ibid. Inita tandē ratio eſt, vt quod viribus deerat, arte ęquaret.

Ibidem, Ne oppugnandi certa ratio iniretur. Ibidem: Haud facile inibatur ratio iubendi. Ibidem, Inita ratione minuendi eius.

Ibidem, Vix ſe rationem inire poſſe, vtrū à ſe audacius, an fuga eius ab hoſtibus geratur bellum.

Idem de bello Punico: Rationem iniȷt, qua Senatum ſeruaret.

Ibidem: Ne tantum bellum efficerent inibatur ratio.

Ibidē. Se aliquā rationē inituros, quomodo ab Hiſpanis ſumāt.

Idem de bello Macedonico: Atq́ ego nonnullarū cupiditatum, nec cauſam quidem, aut rationem inire poſſim.

Inire conſilium.

Cicero ad Brutum, Conſilia inire cœpi Brutina planè.

T. L. de bello Punico: Inde conſilia inire cum genero cœpit.

Idem ab vrbe condita. qui regni recuperandi conſilia iniſſent.

Cæſar in com. Vna cum Ambiorige conſilium inierat.

Inire pugnam, & prælium.

Plau. in Amphitrione. Antequā cū Taphis à te pugna ſit inita.

T. L. de bello Punico, Tentata verius pugna, quàm inita eſt.

Idē ab vr. con. Hoc vltimū vtrinq́ initum, finitumq́ eſt præliū.

Inire vrbem.

T. Liuius ab vrbe cōdita. Vt ouans ſine militibus urbem iniret.

Ibidem: Triumphantes victore cum exercitu vrbem inierunt.

Inire conſulatum.

T. L. ab vrbe condita: Conſulatum ineunt.

Inire numerum interfectorum.

Idē de bel. Mace. Numerus interfectoꝝ haud facile iniri potuit.

Inire interregnum.

Idē ab vr. con. Tertio die ꝙ interregnum inierat, cōſules creat.

Inire epulas,

Ci. in ij. de le. Sequebātur epulæ, quas inibāt propiqui coronati.

Inire conuiuium.

Idem in Verrem actione ſexta: Quo cū inirem conuiuium, nemo vnquam, niſi turpis impurusq́ voluiſſet.

Intentare mortem, Intentare manus.

INtentare mortem, intentare manus, modo loquendi elegātiſſimo veteres illi frequēter vſi ſunt, id enim ſignificat qđ mortem cōminari, manus ferè inijcere.

Cicero pro Milone, Intentauit vero ſeruos? nō arma? non vim?

Idem in Tuſculanis: Is ardentes faces intentat.

Verg. Præſentemq́ viris intentant omnia mortem.

Ouidius in Metamorphoſi. Conatęq́ loqui, & magno clamore proteruas Intentare manus.

Cice. pro Milone: Itaq́ quando illius poſtea ſica illa, quā à Catilina acceperat conquieuit? hæc intentata nobis eſt, huic ego vos obijci pro me non ſum paſſus.

Aſco. Pe. Circūuenti ſunt ante tribunal eius accuſatores, à notis operarū ducibus, ita vt mors intentaretur, ſi mox nō deſiſterēt.

T. Liuius ab vrbe condita: Prænestinis iam intentare arma.

Ibidem: Dictatorum fulmen in ſe intentatum.

Ibidem, Virgas & ſecures victoribus intentari.

Ibidem, Gladij etiam plerisq́ intentari.

Idem de bello Mac. Cum intentaſſent magis q̃ iniſſent certamẽ.
Hircius in com. Et ei manus intentare cœperunt.

Inſtar.

INſtar abſolute, et ſine genitiuo aliqñ pro exemplari ponitur. Vergilius. Tantum inſtar in ipſo eſt,
Vlpianus de noui operis nuntiatione. l. Stipulatio, Si proponatur inſtar quoddam operis, quaſi facies quædam facti operis.

Iacere ad pedes, prouolui, procumbere, ad pedes, ad genua.

IAcere ad pedes, prouolui ad pedes, procumbere ad pedes, & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cicero in Verrem, Mihi ad pedes miſera iacuit.

Incidit mihi.

Ter. in Andria, Nam qui tibi iſthęc incidit ſuſpitio.
Cæſar in com. Tantus terror incidit eius exercitui.

Iure tuo. Iure meo.

IVre tuo, iure meo, pro tuo iure, pro meo iure, id eſt, q̃d multi i̇ſulſe dicũt. Tuo mõ, meo mõ, ad volũtatẽ tuã ad bene placitũ, ſiue pro mea autoritate, et alia, quę nõ tã audire, q̃ cõmemorare pudet. Cicero in Oratore. Pro meo iure ſumo.
Idẽ Cælio: Vt ad te familiariter, et quaſi pro meo iure ſcriberẽ.
Idem At. Itineris noſtri cauſa fuit, quod nõ habebam locum: vbi pro meo iure diutius eſſe poſſem, quàm in fundum Sicæ.
Idem de finibus bonorum & malorum. Satis ne vobis videor pro meo iure in veſtris auribus commendatus?
Idem pro P. Sextio. Quare moneo vos adoleſcentiores atq; hoc meo iure præcipio.
Idem in Verrem. Meo iure enim contendam.
Vlpia. de damno infecto, lege, Proculus. Si iuxta mea ædificia, habeas: ædificia eaq; iure tuo altius tollas. (nunciare.
Ci. Ser. Sul. Vt ſi quid tibi opus ſit, ne dubitent mihi iure ſuo de-

Idē ī oratio āte exili Cōſularis hō nō minimis facultatibus vſus. Aſconius, Mancipes ſunt publicanorum principes, Romani homines qui quæſtus ſui cauſa decimas redimunt, qui paſtum, aut decora publica, Portorij aut pecuarij, quorum ratio ſcriptura dicitur.

Homo nouus.

HOmo nouus eſt, qui nullis maiorum ſuorum rebus preclare geſtis, ſed à ſua virtute clarere incipit.
Cic. in Ora. ante exilium, Non accuſatur quod remp. oppugnarit, ſed quod homo nouus pernicioſum nobilium reſtrinxerit furorem.
Idem de officijs: Quod pręclare ædificaſſet in palatio & plenam dignitatis domum, quę cum à vulgo viſeretur, ſuffragata domino nouo homini ad Conſulatum putabatur.
Salluſtius in Iugurtino, Etiam homines noui, qui antea per virtutē ſoliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cicero pro rege Deio. Iſdem rebus eſt perturbatus homo longinquus & alienigena.

Homo valens.

QVàm prope vulgarem Romanum ſermonem? & q̄ etiā nūc durat, Dicitur homo valens qui nihil aliud eſt, q̄ homo qui viribus magis, q̄ induſtria aut virtute aliqua valet præſtatue.
Cic. pro Aulo Cluentio: Cum Albio quodam colono homine valente, qui ſimul eſſe ſolebat, familiarius vteretur.
Idem in Verrem, Sex lictores circunſiſtunt valentiſſimi & ad pulſandos verberandoſq; homines exercitatiſſimi.

Rationem habere.

HAbere rationem, is dicendi modus, frequens & notus eſt: id enim ſignificat quod illiterati habere reſpectum dicunt. & Genitiuo iungitur. Habere autem rationem cum aliquo id eſt quod inepte Computum facere, aut computare dicunt. Ratio

enim hoc loco pro calculo accipitur, vt ratio accepti & expenſi.
Ci. de ſennect. Habẽt. n. rõnem cũ terra, q̃ nunquã recuſat impium.
Varro de re ruſtica: Etenim vbi ratio cum Horco habetur, ibi non modo fructus eſt incertus, ſed etiam colentium vita.
Ci. At. Nunc vero quoniam quę putaui eſſe, præclara, expertus ſum q̃ eſſent inania, cum omnibus Muſis rationem habere cogito.
Habere rationem abſentis, & ſi ab eodem ſignificato dependet nõ tamen ita planum, & in campo poſitum eſt. Cum enim ij, aberant, qui vel ſacerdotia, vel magiſtratus petebant. aut ex illis decedebant alios honores petituri, eorum abſentium ratio ita interdum habebatur, vt abſentes ſecundum pręſentes tractarentur. Quandoq; factione aut odio aliquo intercedente, nulla abſentium ratio habebatur: Quodi in Cæſaris cauſa factum eſt, qui cum perfecto decennio Galliarum imperio conſulatum ſecundum peteret, ab ſenatu, obtineri non potuit, vt eius abſentis ratio haberetur. Vnde armis patriam adortus, regnandi cauſa ius violauit. Sed quo modo haberetur ea ratio primum dicamus, deinde quomodo Cæſari negatum fuerit.
Ci. Bru. Ciceronem noſtrum in veſtrum collegium cooptari volo. Exiſtimo omniũ abſentium rõnem ſacerdotũ comitijs poſſe haberi, nã etiam factum eſt antea. C. enim Marius cum in Cappadocia eſſet, etiam lege Domitia factus eſt augur, nec quo minus id poſtea liceret vlla lex ſanxit. Etiam in lege Iulia, quæ lex eſt de ſacerdotijs proxima his verbis: Qui petit, cuiuſq; ratio habebitur, aperte iudicat poſſe rationẽ haberi ẽt non preſentis & ſubdit: Sed quamuis liceat abſentis rationẽ haberi, tamen oĩa ſunt præſentibus faciliora.
Idem in Philipp. Duo tamẽ tempora inciderunt, quibus aliquid contra Cæſarem Pompeio ſuaſerim, ea velim reprehendas ſi potes: Vnum ne quinquenij imperium Cæſari prorogaretur: Alterum ne pateretur fieri, vt abſentis eius ratio haberetur, quorum ſi vtrum vis perſuaſiſſem, in has miſerias nunquam incidiſſemus.

Idem A Cecinnæ: Rationē haberi abſentis non tam pugnaui vt li‑ceret, q̄ quando ipſo conſule pugnante populus iuſſerat, haberetur.
Idem Attico, Cur tantopere pugnatum eſt, vt de eius abſentis ra‑tione habendo decem tribuni plebis ferrent?
Ibi. Idem etiam tertio conſulatu poſtquàm eſſe defenſor reip. cœpit contendit; vt decem tribuni plebis ferrent, vt abſentis ratio habere‑tur, quod idem ipſe ſanxit lege quadam ſua.
Ibi. Aut cum (vt abſentis ratio haberetur) ferebamus.
Idem Tironi, ad conſulatus petitionem ſe venturū, neq; ſe iam velle abſente rationem haberi ſuam, ſe Preſentem Trinundinū petiturū.

Habeo dictum habeo dicere.

COnfine vulgari noſtro eſt, Habeo dictum, habeo dicere, & habeo polliceri, ſed elegantia plenum eſt.
Plautus in Perſa. Satis iam habeo dictum.
Cic. in Antonium, De Cæſare ſatis dictum habeo.
Idē pro Cor. Bal. quid habemus igitur dicere de Gaditano fœdere
Idem de natura deorū, Hæc fere, dicere habuit de natura deorum
Idem de diuin. De noſtris ſomnijs quid habemus dicere?
Idem Lentulo, De Alexandrina, cauſaq; regia tantum babeo polli‑ceri, me tibi abſenti, tuiſq; præſentibus cumulare ſatisfacturum.
Idem Attice, Eo minus habeo neceſſe ſcribere.
Vlpia. Si ingenuus libertus eſſe dicatur, lege Quoties, Probare li‑bertum ſuum neceſſe habet.

Iam inde à principio.

IAm inde à principio, iam inde uſq; à puero, iam à puero, à pue‑ris, vſq; à pueris, & à puero, iam inde ab adoleſcentia, iam inde vſq; à pueritia modi ſunt loquendi, natiuo latinitatis candore re‑ſperſi, non interpretis, ſed ſtudioſi imitatoris egentes.

A puero.

Plau. in Stico, Iam inde à puſillo puero ridiculus fui.

Cic. in Tuſcu. Homini præſertim docto à puero, inſtitutis & artibus ingenuis erudito.
T. L. de bello Punico: Iam inde à puero aſſuetus.

Iam à pueris, & à pueris.

Teren. in Heautun. Qui nos putant iam à pueris ilico naſi ſenes.
T. L. de bel. Pu. Ita ſe à pueris aſſuetos.

Vſq; à pueris, & iam inde vſq; à pueritia

Teren. in Adelph. Vſq; à pueris curaui ambos ſedulo.
Idem in Heauton. Nam mihi magna cum eo iam inde vſq; à pueritia ſemper fuit familiaritas.

Iam inde à cunabilis, & inde ab incunabilis.

Varro de re ruſt. Iam inde à cunabulis.
T. L. ab vr. con. Inde ab inconabulis imbutus odio tribunorum.

Iam inde ab initio.

T. L. ab vr. condi. Iam inde ab initio præparans animos

Ibidem, iam inde ab initio.

Ibi. Iã inde ab initio Fauſtulo ſpes fuerat regiã ſtirpẽ apud ſe educari. Ibi. Vt inſtitutum iam inde ab initio erat.

Inde à principio, & iam inde à principio,

Plau. in Racch. inde à principio iam impudens epiſtola eſt.
Idem in Caſina, Vt vos mihi ęquos iam inde à principio dicam.
Cicero pro Corn. Bal. O iura pręclara, atq; diuinitus iam inde à principio Romani nominis à maioribus noſtris comparata.
T. L. de bel. Pu. Iã inde à pricipijs gẽtis maiores ſuos bella geſſiſſe.

Iam inde ab adoleſcentia.

Pau. in Bacch. Hi ſenes niſi fuiſſent nihili, iam inde ab adoleſcentia non hoc tantum flagitium facerent.
Ter. in Adel. Is adeo diſſimili ſtudio eſt iam inde ab adoleſcentia.

Iam inde à certaminibus.

T. L. ab vrbe con. Iam inde à paternis certaminibus in uiſus.

Iam inde à teneris.

Ver. in Geor. Iam inde à teneris impende laborem.
Cic. de oratore, Eſt enim illorum exercitatio elegans iam inde ab Ariſtotele conſtituta.
T. L. de bello Mace. Tentare gentem auerſam Romanis iam inde ab Racilli morte.

Id temporis

Id temporis, per id tempus: id ætatis, hoc ętatis: id horæ. eò loci, quò locī, elegantiſſimo dicendi modo ſcriptum apud illos veteres comperitur, quod eſt obſeruatione, & imitatione digniſſimum.

Id temporis, per id tempus.

Var. de re ruſti. Itaq; eorum fructus id temporis maxime conſiſtit.
Ibi. quod ibi ſępe id temporis oriuntur nimbi.
C. de ora. Et nos ipſi, quoniā id tēporis ē, valetudini demus operā.
Ibi. ſed nunc quidem quoniam id temporis eſt, ſurgendum cenſeo.
Idē de fi. bo. et ma. Quod is locus ab oī turba id tēporis vacuus eēt.
Idē At. Venit enī ad me, & quidē id temporis, vt retinendus eſſet.
Idem pro Mil. Deinde profectus id temporis, cum iam Clodius ſi quidem eo die Romam venturus erat, redire potuiſſet.
Idem in Catilinam, Quos ego iam multis ac ſummis viris ad me id temporis venturos eſſe prædixeram.
T. L. ab vrbe con. Vt purgaret ſe, q id temporis veniſſet.
Hircius in com. Id tpis conati ad murū accedere vt oppidū caperēt.
Ibidem incidit idem temporis.
Ibidem, Per idem temporis.
Ci. in Bru. & qdē duo fuerunt per idem tempus diſſimiles inter ſe.
Hircius in com. Per id tempus ferè Cæſaris exercitiui res accidit incredibilis auditu.

Id ætatis.

Plau. in Aſi. Neq; puduit eum id ętatis ſycophantias ſtruere.

Cicero

Ci.Toranio,Ita viximus,& id ætatis iam ſumus,vt omnia quæ noſtra culpa nobis accident,fortiter ferre debeamus.
Idem de oratore,Quoniã id nobis Antoni hominibus id ætatis oneris imponitur.
Idem pro A.Clu.Se in balneis cum id ętatis filio fuiſſe.
Idem in arte rheto.Cum id ætatis & priuatus eſſem.
Idem Attico,Credo Platonem vix putaſſe ſatis conſonum, ſi hominem id ętatis in tam longo ſermone diutius retinuiſſet.
Idem pro L.Flacco,Qui quoniam eſt id ætatis.
T.L.ab vr.con.Quis,& cuias,& cur id ętatis in caſtris fuiſſet.
Ibi.Qui ſe id ætatis ſolicitaſſent.

Hoc ętatis,quid ſis ętatis.

Plau.in Trinũ.Quanquã hoc me ætatis ſycophantari pudet.
Idem in Bacch.Cenſebam me effugiſſe à vita maritima,ne nauigarem tandem hoc ætatis ſenex.
Ibi.Pudet hoccine ætatis ludum ijs factum eſſe indigne.
Ibi.Hoc demum eſt quod percrucior,me hoc ętatis ludificari.
Idem in Perſa,Ego ſcio quid ſis ætatis.

Eo loci,quo loci.

Cic.Attico,Res eodem eſt loci,quo reliquiſti.
Vulp.de iudicijs,lege Hæres:Defendere ſe eo loci debebit.
Idem eodem titulo,lege Sed & ſi:Si ea Res,quæ per fideicommiſſum relicta eſt,eo loci ſit,dicendũ eſt non debere præſcribi.
Idẽ de no.ope.nũtiatione,lege De pupillo:Qui eo loci operant.
Idem de ſenatuſcon.Syllaniano,lege Cum aliter : Quicunq; eo loci fuerunt,vnde vocem exaudire potuerant.
Vitruuius,quo loci deſcribuntur lineæ.

Iurare conceptis verbis.Periurare.

IVrare conceptis verbis, & periurare, modus eſt loquendi apud veteres.Formula enim quædam iuraturo proponebat

certis notatis, verbis in quam iurandum eſſet, quandoq; abſolute conceptis iurare dicebatur.
Plau. in Aſin. Vbi verbis conceptis ſciens libenter periuraris.
Idem in Ciſtel. At ille conceptis iurauit apud matrem meam.
Idem in Mercu. Conceptis verbis iam iuſiurandum dabo.
Idem in Trucul. Quid ſi me iubeat intromittere? conceptis me non facturum verbis iurem?
Idem in Bacch. Ego iuſiurandum conceptis verbis dedi.
Cic. pro A. Clu. Dixit ſe ſcire illum verbis conceptis peieraſſe.

Iurare in verba.

Iurare in verba, id eſt, quod iuramento promittere ſeruare ea q̃ verbis conceptis eſſent promiſſa. modus eſt ita loquendi.
Horatius, In verba iurabas mea.
Idẽ. Nullius addictus iurare in verba magiſtri. qđ ẽ alienũ dogma probare, Seq; illi addicere.

Impingere.

NOn eſt impingere quod aſcribere, aut attribuere, vt non nulli inſulſe volũt: ſed in faciẽ aut oculos iactare, vt ĩfra.
Cic. in Tuſcul. Huic calix mulſi impingendus eſt, vt plorare deſinat, aut aliquid eiuſmodi.
Idem ad Atticum, Impegit formulam Scaptio.
Verg. Impingeret agmina muris.

Infantia.

INfantia non pro ętate ſolum, ſed pro dicendi inſcitia ab veteribus illis ponebatur.
Cic. Attico, Omnino accuſatoris incredibilis infantia.
Idẽ pro Clu. Si nihil dixiſſem, ne infantiſſimus: ſi multa in eiuſmodi cauſa dixiſſem, ne impudentiſſimus exiſtimarer.

Impreſſio.

QVid ſit impreſſio, diu multumq; meditans, cum apud nõ nullos reperiſſem impreſſionem factam eſſe, adductus

ſum vt id eſſe crederem quod impetũ, quod quaſi per impſſum ter orem fiat.
Varro libro ſecundo rerum ruſticarum, Hoſtes ſe arbitrati occa ſionem habere victoriç, impreſſionem facere cœperunt in caſtra.
Idẽ de lingua latina, Piſo in Annalibus ſcribit, Sabino bello, qđ fuit Romu. & Tacio, virũ fortiſſimũ Mctiũ Curtiũ Sabinũ cum Romul. cũ ſuis ex ſuperiore parte impreſſionẽ feciſſet, Curtiũ in locũ paluſtrẽ qui tũ fuit in foro, anteq̃ cloacç ſint factç, receſſiſſe, atq; ad ſuos in capitoliũ recepiſſe ab eo locũ inueniſſe nomẽ.
Ci. pro L. Flacco Nõ igitur impſſio, nõ occaſio, nõ vis, nõ tps, nõ iperiũ, nõ ſecures ad iniuriá faciẽdã Flacci aium ipulerunt.
Hircius in com. Vt omnium multitudine in fines Sueſſionũ, qui remis erant attributi, facerent impreſſionem.
Ibidem, Cęſar equitum turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatum, qui ad oppidum in ſtatione erat, facere impreſſionem.
Ibid. Quo facto, ſui ſublati vniuerſi in hoſtes impreſſione facta in fugam aduerſarios dederunt.
T. L. ab vrbe con. Poſtquam impreſſionem ſenſere ex aduerſo factam, & ante oculos micare gladios.
Ibi. Duo extra ordinem milia, quæ in ſiniſtrum cornu Romanorum in ipſo certamine impreſſionem facerent, tenuere.
Ibi. Impreſſione vna totum equitatum fudere.
Ibi. Repetendo ſigno primam impreſſionem factam.
Ibi. Redintegrato clamore ſecuti dant impreſſionem.
Ibi. Deinde valida impreſſione pulſi terga vertunt.
Ibi. Nõ ferentes impreſſionẽ Latinorũ, ſe ad principes retulerũt.

Inire gratiam.

INire gratiã, inire rationẽ, inire magiſtratũ, inire cõſilium, inire pugnam: modi ſunt loquendi Romano candore cõditi, & memoriæ maxime mandandi.

Inire gratiam, & cum prępoſitione à vel ab.

Plau. in Curc. Inibis à me ſolidam & grandem gratiam.
Idem in Trinum. Hoc pacto ab illo inibis ſummam gratiam.
Idem in Aſina. Bene hercle facitis, & à me initis gratiam.
Idem in Sti. Nunc me gratiam abs te inire verbis nihil deſidero.
Idem in Moſtel. Eandem inis gratiam.
Idem in Ciſtel. Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem, Et eo à me magnam iniſtis gratiam.
Ibi. Si eam demonſtret, ineat magnam gratiam.
In Epidico, Si iſtunc hominem, quem tu quæritas tibi commonſtraſſo, ecquam abs te inibo gratiam?
Teren. in Adel. Ego lepidus ineo gratiam.
Idē in Eunu. Adibo, atq; ab eo gratiā hanc, q̄ video velle, inibo.
Idem in Hecyra, Vt gratiam ineat ſine diſpendio ſuo.
Cicero Seruio Sul. Gratiam quoq; nos inire ab eo defendenda pace arbitrabamur.
Idem de offi. Sin erunt merita, vt non ineunda, ſed referenda ſit gratia, maior quędam cura adhibenda eſt.
Idē in Ver. Nemo erat volūtarius laudator p̄turę tuæ, defenſor periculoꝝ tuorū, pręſertim cū inire à P. R. gratiā poſſet nemo.
Ibi. Vt idem Pompeius non ab homine ſolū, ſed etiam à prouincia tota ſe huius abſolutione inire gratiam arbitraretur.
Cæſar in com. Qui ſe ſummā à Cæſare gratiā in ituros putarent.
T. L. de bel. Mace. Apud regem gratiam initam volebant.
Idem de bel. Pu. Gratiam magnam apud Annibalem inituros.
Idem de bel. Mace. Vt dum liceret gratiam inirent.

Inire rationem.

Ca. de re ru. Vbi ea cognouit, rōnē inire oportet operaꝝ dieꝝ.
Cic. in Verrē, Mihimet ineunda ratio, & via reperiēda eſt, qua ad Aproniȷ, ſiue adeo qua ad iſtius ingentem immanemq; præ-

dam poſſim peruenire.
Idem Ruſo, A me inita ratio eſt, quam quidem omnes non ſolum probant ſed etiam laudant.
Idem Ser. Sul. Adiuues ineasq́ rationem, quemadmodum illa mulier Romam perducatur.
Idem contra Rullum: inietur ratio quæſtus de veſtra pecunia.
Cęſar in com. Vt quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium, vix ratio iniri poſſet.
T. Liuius ab vrbe condita: Ab eodem inita ratio eſt.
Ibid. Inita tandē ratio eſt, vt quod viribus deerat, arte ęquaret.
Ibidem, Ne oppugnandi certa ratio iniretur. Ibidem: Haud facile inibatur ratio iubendi. Ibidem, Inita ratione minuendi eius.
Ibidem, Vix ſe rationem inire poſſe, vtrū à ſe audacius, an fuga eius ab hoſtibus geratur bellum.
Idem de bello Punico: Rationem inijt, qua Senatum ſeruaret.
Ibidem: Ne tantum bellum efficerent inibatur ratio.
Ibidē. Se aliquā rationē inituros, quomodo ab Hiſpanis ſumāt.
Idem de bello Macedonico: Atq́ ego nonnullarū cupiditatum, nec cauſam quidem, aut rationem inire poſſim.

Inire conſilium.

Cicero ad Brutum, Conſilia inire cœpi Brutina planè.
T. L. de bello Punico: Inde conſilia inire cum genero cœpit.
Idem ab vrbe condita. qui regni recuperandi conſilia iniſſent.
Cæſar in com. Vna cum Ambiorige conſilium inierat.

Inire pugnam, & prælium.

Plau. in Amphitrione. Antequā cū Taphis à te pugna ſit inita.
T. L. de bello Punico, Tentata verius pugna, quàm inita eſt.
Idē ab vr. con. Hoc vltimū vtrinq́ initum, finitumq́ eſt præliū.

Inire vrbem.

T. Liuius ab vrbe cōdita. Vt ouans ſine militibus urbem iniret.

Ibidem: *Triumphantes victore cum exercitu vrbem inierunt.*

Inire conſulatum.

T.L.*ab vrbe condita*: Con*ſulatum ineunt.*

Inire numerum interfectorum.

Idē de bel. M*ace.* Nu*merus interfectorų haud facile iniri potuit.*

Inire interregnum.

Idē ab vr.con. T*ertio die q̄ interregnum inierat, cōſules creat.*

Inire epulas,

Ci.*in.ij.de le.* S*equebātur epulæ, quas inibāt propīqui coronati.*

Inire conuiuium.

Idem in Verrem actione ſexta: Q*uo cū inirem conuiuium, ne mo vnquam, niſi turpis impurusq́ voluiſſet.*

Intentare mortem. Intentare manus.

INtentare mortem, intentare manus, *modo loquendi elegātiſſimo veteres illi frequēter vſi ſunt, id enim ſignificat q̄d mortem cōminari, manus ferè inijcere.*

Cicero pro Milone, *Intentauit vero ſeruos? nō arma? non vim?*

Idem in Tuſculanis: *Is ardentes faces intentat.*

Verg. *Præſentemq́ viris intentant omnia mortem.*

O*uidius in* Met*amorphoſi*, C*onatęq́ loqui, & magno clamore proteruas Intentare manus.*

Cice. pro Milone: *Itaq́ quando illius poſtea ſica illa, quā à Catilina acceperat conquieuit? hæc intentata nobis eſt, huic ego vos obijci pro me non ſum paſſus.*

A*ſco.* P*e.* Cir*cūuenti ſunt ante tribunal eius accuſatores, à notis operarū ducibus, ita vt mors intentaretur, ſi mox nō deſiſterēt.*

T.L*iuius ab vrbe condita*: P*rænestinis iam intentare arma.*

Ibidem: Di*ctatorum fulmen in ſe intentatum.*

Ibidem, V*irgas & ſecures victoribus intentari.*

Ibidem, G*ladij etiam plerisq́ intentari.*

Idem de bello Mac. Cũm intentaſſent magis q̃ iniſſent certamẽ.
Hircius in com. Et ei manus intentare cœperunt.

Inſtar.

INſtar abſolute, et ſine genitiuo aliq̃n pro exemplari ponitur. Vergilius. Tantum inſtar in ipſo eſt,
Vlpianus de noui operis nuntiatione, l. Stipulatio, Si proponatur inſtar quoddam operis, quaſi facies quædam facti operis.

Iacere ad pedes, prouolui, procumbere, ad pedes, ad genua.

IAcere ad pedes, prouolui ad pedes, procumbere ad pedes, & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cicero in Verrem, Mihi ad pedes miſera iacuit.

Incidit mihi.

Ter. in Andria, Nam qui tibi iſthęc incidit ſuſpitio.
Cæſar in com. Tantus terror incidit eius exercitui.

Iure tuo. Iure meo.

IVre tuo, iure meo, pro tuo iure, pro meo iure, id eſt, q̃d multi ĩſulſe dicũt. Tuo mõ, meo mõ, ad volũtatẽ tuã ad bene placitũ, ſiue pro mea autoritate, et alia, quę nõ tã audire, q̃ cõmemorare pudet. Cicero in Oratore. Pro meo iure ſumo.
Idẽ Cælio: Vt ad te familiariter, et quaſi pro meo iure ſcriberẽ.
Idem At. Itineris noſtri cauſa fuit, quod nõ habebam locum: vbi pro meo iure diutius eſſe poſſem, quàm in fundum Sicæ.
Idem de finibus bonorum & malorum. Satis ne vobis videor pro meo iure in veſtris auribus commendatus?
Idem pro P. Sextio. Quare moneo vos adoleſcentiores atq; hoc meo iure præcipio.
Idem in Verrem. Meo iure enim contendam.
Vlpia. de damno infecto, lege, Proculus. Si iuxta mea ædificia, habeas: edificia eaq; iure tuo altius tollas.
Gi. Ser. Sul. Vt ſi quid tibi opus ſit, ne dubitent mihi iure ſuo denunciare.

Idem Cælio: Sed ſi eſſet aliqua diſſimilis iſtius, quę ſe omnibus prouulgaret, quæ haberet palam decretum ſemp̄ aliquem, cuius in hortos, domum, Baias iure ſuo libidines omnium cómearent.
Idem in Verrem: Quem iure ſuo adire, aut appellare poſſet.
Neracius de vſufructu. Vſufructuarius nouũ tectoriũ pietibus, q̄ rudes fuiſſent, iponere nó pōt: q̄a tãetſi meliorẽ excolẽdo ędificiũ dũ cauſam facturus eſſet, non tamen id iure ſuo facere pōt.
Cice. pro lege Manilia: Pręſertim cũ iã ſuo iure Po. Ro. i hoïe ſuam autoritatẽ, vel cõtra omnes q̄ diſſentiũt, poſſit defendere.
Idem pro A. Licinio Archio poeta: Eoꝝ rerum oïum, vel in primis hic Au. Licinius fructũ à me rei petere propè ſuo iure debet
Ibidẽ: Quare ſuo iure noſter ille Ennius ſanctos appellat poetas
Idem pro Sexto Roſcio Amerino: Tametſi meo iure poſſum.
Idẽ i An. Venio nũc ad reliquos cóſulares, quoꝝ eſt nemo (iure meo hoc dico) q̄ nó mecum habeat aliquã cõiunctionẽ gratiæ.

Inſtruere hortos, nauem, fundum, domum.

HVnc quoq; loquẽdi modum antiqui ſuis ſcriptis venuſtiſſime interſuerunt. Dicebãt enim, inſtruere hortos, inſtruere nauẽ, fundum. domum, & huiuſmodi, quo nihil aliud ſignificatur quàm cóparare in hortis neceſſaria, in naui, in fundo, domi, vt nihil quod vſui, aut ornamẽto ſit, illis deſit. Cicero de officiis: Emit hortos: & emit inſtructos.
Iulia. ad. l. Rho. de iactu. l Nauis aduerſa: Hic enim ſumptus inſtruendę magis nauis q̄ ſeruandarum merciũ gratia factus eſt.
Scæuola de peculio, lege, Filio familias: Cui ex hæredibus p̄dia prælegauit, vt inſtructa erant cum ſeruis,
Idem eo. titulo, lege, vni ex hæredibus prædia legauit, vt inſtructa erant cum ſeruis, & cæteris rebus, & quicquid ibi eſſet.
Vlpianus locati & conducti, lege, Si addes: Dolia vtique colono eſſe pręſtanda, et pręlum, & trapeta inſtructa funibus, ꝓ ſi mi-

nus dominum inſtruere ea debere.
Idem de verborum ſigni.l.Inſtructã autem tabernam ſic accipimus,quæ et rebus,et hominibus ad negotiationẽ parata cõſtat.
Iabolenus de fundo inſtructo, lege,Si cui fundum et inſtrumẽtũ legare vis,nihil intereſt quomodo leges,fundũ cum inſtrumẽto, an fundum et inſtrumentum,an fundum inſtructum.
Scæuola eo.titulo,lege,Nepoti legauerat prędia,quæ regiõe certà habuerat,vt inſtructa ſunt cum vino grano,calendario.
Vlpia.eo titulo,lege, Quæſitũ:Et ſabinus libris ſuis ad Vitellũ ſcribit facendũ eſſe,plus eſſe,cũ inſtructus fundus legatur,quàm ſi cum inſtrumento.Et ſubdit:Proinde ſi fundus ſit inſtructus legatus,& ſuppellex cõtinebit,quę illic fuit vſus ipſius gratia, et ſubdit,Idẽ reſpõdit inſtructis horreis legatis,ẽt vna ꝙ ibi fuerunt,quo dominus eſſet inſtructior,contineri,aliud eſſe ſi horrea ibi habuit,vnde inſtruebatur,vel in vrbe,vel in alijs prædijs.
Põponius eo.titulo.l.Si ita teſtamẽto ſcripſit,quę tabernaꝝ excercẽdaꝝ et íſtruẽdoꝝ,piſtrini caupone cauſa facta parataꝙ ſunt do,lego.Scæuola eo.tit.lege, Prædia,Fundũ legaui in hæc verba: Sempronio fratri meo hoc amplius fundos meos, ita vt inſtructi ſunt,Caſſianum Meuianum cum ſuis ſalictis & ſyluis.
Idem eo.tit.l.L.Titius fundum vti erat inſtructus legauerat.

Item, & ita.

NIl vulgatius eſt particula Itẽ,at interior latet ſenſus,quo dici non poteſt,quàm eleganter vſi fuerit perfecti illi autores,ex infraſcriptis locis diſcrimen quod ſit eo in aduerbio,late patebit Meo tamen iudicio id quandoꝙ ſignificat quod ita, quandoꝙ quod autem,quandoꝙ quod ſimiliter.
Plau.in aul.Venit hoc mihi í mẽtẽ Megadore,te eſſe hominẽ diuitẽ factioſum, me item eſſe hominẽ pauperum pauperrimum.
Terentius in Andria. Sed poſtquàm amans acceſſit ad eam

præcium pollicens, vnus & item alter.
Cice. in oratore, Nam omnium magnarum artium ſicut arborũ altitudo nos delectat, radices ſtirpesq; non item.
Ibi. Ita ſit vt non item in oratione, vt in verſu numerus extet.
Idem in arte Rhetorica, inferius non item.
Ibidem, Quę omnia item vti incontraria rerum bonarũ in rebus vitandis reperiuntur.
Idem in Acade. Non enim fortuito hunc artificem dicemus eſſe, illum negabimus Sed cum alterum percepta & comprehẽſa tenere videamus, alterum non item.
Idem in Tuſcu. Sed corporũ offenſiones ſine culpa accidere poſſunt animorum non item.
Idem, In libra ſeruauit, in libro non item.
Idem in Catilinam, Deinde iterum accerſitur L. Statilius.
Idem de diuinatione, Qui magis anguibus quàm lacertis? quàm muribus? quia ſunt hæc quotidiana, angues non item.
Idẽ in Rul. Sed quæro à te, putes ne ſi populus iuſſerit me tuum aut itẽ te meum ſeruũ eſſe, id iuſſum ratum, aut firmum futurũ?
Vitru. Nõ eni vt Babylone abũdãtes liquido bitumine pro calce et arena, et cocto latere, factũ habẽt murũ, ſic itẽ poſſũt oẽs regiones, ſeu locorũ proprietates habere tãtas eiuſdẽ generis vtilitates
Cicero in Tuſculanis, Sic illi in morbum & incidunt tardius, & recreantur ocyus, hebetes non ita.
Idem in Verrem Faciebant hoc idẽ in cęteris ciuitatibus grãdes natu matres, & item paruuli liberi miſerorum.
In rem eſſe, & ex re tua, è dignitate, è republica.
Iurarẽ nihil me in vita ſuauius his floſculis odorari, quos è diuerſis lectionibus, quaſi è topiario quodã opere collegi. Nam inter cætera q̃to cãdore renitet illud, Ex re tua, è dignitate, è repu. interdũ iucũda varietate itermixtũ In rẽ tuã, i rẽ meã, qđ nõ tam:

in rẽp. itẽ dicitur q̃doq; ſine pronõie abſolute: in rẽ: vt palã ſit, tertũ quendam modũ loquendi, eum ꝓ ſtatũ ac fixum apud vete res illos eſſe, qui orationẽ veluti quoddã ſolis iubar illuminet.
Plau. in Pſeudo. Quaſi quid in rem ſit poſſumus noſcere.
Idem in Aulularia: Quod in rem eſſe vtriq; arbitremur.
Ibidem: In rem hoc tuam eſt.
Ibidem: Hæc tu eadem, ſi confiteri vis in rem tuam feceris.
Ibidem, Iſtud in rem vtriq; eſt maxime.
Idem in Amphi. Quæ maxime in rem veſtram communẽ ſient.
Idem in Menechmis. Alij ſunt ita, vt in rem eſſe ducunt ſuam
Saluſtius in Catilina: In rem fore credens vniuerſos appellare.
Terentius in Phormione: Non hercle ex re iſtius me inſtigaſti.
Idem in Hecyra: Neq; enim eſt in rem noſtrã vt quiſquã amator nuptijs lętetur.
Cice. Atti. Summa erit hæc, ſtatues vt ex fide, fama, req; mea vi debitur.
Idem Bruto: Facis ex tua dignitate, & ex republica.
Eidem: Si minus id commodo reipu. facere poſſes, ſiue non exiſtimares ex rep. eſſe.
Eidem: Ea tu ſi arbitrarere vtile fore, & ex repub. eſſe, perſequere bello Dolobellam.
Saluſtius in Cati. Certe ſcio quę ſtudio dixerit, è Repub. dixiſſe.
T. L. ab vrbe con. Ad cõparãda ea, q̃ in rẽ opus erãt tp̃s hũit.
Ibidem: Faceret quod è repub. fideq; ſua duceret.
Idẽ de bello Macedonico: Nec cogitaret modo, imperaretq; quæ in rem eſſent, ſed pleraq; ipſe tranſigeret.
Ibidem loquẽdo plura quæ in rem non eſſent, die conſumpto.
Ibidem: Hortatur, imperat, quæ in rem ſunt.
Idem de bello Punico: Vt ſi è Repu. cenſeret eſſe veniret.
Ibidem: Vtrunq; inquit è repub. fuit patres conſcripti.

Informare.

BOnam partem in latinitate obtinet hoc quoq; verbũ informare, pręteritũ quidem à multis, aut nõ obſeruatũ. Eſt.n. informare, rem aliquã inchoare, nec omnino perficere, ſed princi piũ operi quodãmodo íforme et ípolitum dare, vt ſi aut figulus aut vaſculũ fingere, aut faber ſtatuã dolare cœpit, vt ífra clarius patebit, Var. de lin. L. quę uideretur analogia í oratiõe, et q̃s ha beret ſpecies, et q̃ de ijs ſequẽda videret, vt breuiter potui, infor maui. Cicero Attico: quod ſi iſta nob s cogitatio de triumpho in iecta non eſſet, quàm tu quoq; approbas, ne tu haud multũ requi res illum virum qui in ſexto libro informatus eſt.

Eidem: Hęc eſt informata adhuc cogitatio.

Eidẽ: Tãta erat in illis crudelitas, tãta cũ barbaris gentibus cõ iũctio, vt nõ nominatim, ſed generatim, proſcriptio eſſet íforma ta. Idem de Orat. Referamus nos igitur ad eum, quem volumus in choãdum, & eadem eloquentia informandum.

Ibidem: Ac primum informandus eſt ille nobis, quem ſolum qui dam vocant Atticum.

Ibidem, Valẽtiorum hęc laterum ſunt, nec ab hoc quem informa mus, aut expectanda, aut poſtulanda.

Ibid. Verum ego non ſolũ arbitrabar his pręſertim audiẽtibus à me informare oportere, q̃lis eſſe poſſet is q habitaret inſubſellijs.

Ibidem: Vnius verbi imagine totius ſententię informatio.

Ibidem: Atq; ego in ſummo Oratore fingendo talem informabo qualis fortaſſe nemo fuit

Idem pro P. Quintio: neq; tamen tam verba multa faciã propte rea quod & ab illo, qui ante dixit iam informata cauſa eſt.

Idẽ pro P. Syl. Vt dicitis, informat ad hoc adũbratũ iudiciũ filij.

Idem de finibus bonorum et malorum: Dicitis informari nõ poſ ſe virtutem, ſi quicquam niſi quod honeſtum ſit numeretur.

Ibi. Et ſummatim quidem hęc erant de corpore, animoq; dicēda, quibus quaſi informatum eſt, quod hominis natura poſtulat.

Idem de nat. deo. Magnam turbam congreget ignotorū deorū atq; ita ignotorum, vt eos ne coniectura quidem informare poſſimus, cū mēs noſtra q̄duis videatur cogitatione poſſe depingere.

Ibi. Quę enim nobis natura informationem deorum ipſorum dedit, eadem inſculpſit in mentibus.

Verg His informatum manibus iam parte polita Fulmen erat.

Cic, pro Aulo Licinio: Nam vt primum ex pueris exceſſit Archias, atq; ab ijs artibus, quibus ętas puerilis ad humanitatem informari ſolet, ſe ad ſcribendi ſtudium contulit.

Iubeo te bene valere, habere bonum animum, ſaluere.

IVbeo te bene valere, iubeo te habere bonum animum, iubeo ſaluere, modus eſt loquendi elegantiſſimus, et fere iam vbiq; ac paſſim neglectus.

Plau. in Perſa. Iubeto habere animum bonum.

Idem in Aſina, Saluere iuſſi Libanum Libertum.

Cic. Attico: Dionyſium iubeo ſaluere.

Ibi. Dionyſium velim ſaluere iubeas.

Ibi. Quem ſaluere velim iubeas plurimum.

Horatius: Rufum ſaluere iubemus.

Integer.

NOn minimum (vt reor) intereſt literariæ reipublicæ agnoſcere & hoc nomē Integer, quid interiore ſenſu ſignificet, quod incuria & negligentia diu fuit ab oī prope vſu remotū. Eſt enim integer aliquando quod validum, firmum, vegetum, ſobrium: Cuius contrarium eſt feſſum, ſauciū, vitiatum, languidū, vinoſum, vt ex autoritatibus planum fiet.

Cic. pro Lucio Mur. Integrorum, & fortunatorū promiſſis, ſaucios & miſeros credere non oportere.

Idem Attico: Eumq; vidi plane integrum.
Idem de nat. deo. Multo plura euenirent, ſi ad quietem integri iremus, nunc onuſti cibo, & vino, pturbata & cōfuſa cernimus.
Cæſar in com. Cum crebro integri defeſſis ſuccederent.
Ibi. Vt integri defeſſis ſuccedant.
Ibi. Non facile recentes, atq; integros ſuſtinebant.
Ibi. Integros defatigatis ſubmittens.
Cornelius Celſus: Neq; enim hæc ſolum conſideranda ſunt, ſed etiam morbi genus quod ſit, vtrum ſuperans, an deficiens materia læſerit? corruptum corpus ſit an integrum?
T. L. ab vr. con. Romanus integer. ſatiatusq; ſomno, productus i aciē, feſſum ſtando & vigiliis Volſcum primo impetu perculit.
Horatius: Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia naſus,
Illis nullus erat ſed credo hac mente, quod hoſpes
Tardius adueniens, vitiatum commodius, quàm:
Integrū edax dominus conſumeret.

Integer animi. vitæ mentis.

Inde per tranſlationem dici cœptum eſt, Integer vitę,
Integer animi, Integer mentis.
Cic. in arte rhetorica: Integer animi fuiſſe demonſtratur.
Horatius: Integer eſt animi. Idem: Integer eſt mentis Damaſippus. Idem: Integer vitæ ſcelerisq; purus.

Sanguis etiam Integer dictus eſt.

Plau. in Trucul. Adoleſcens cum ſis, tum cū eſt ſanguis integer.
Verg. Vos ò quibus integer ęui Sanguis, ait.
Corn. Celſus: Si ſanguis craſſus, & niger eſt vitioſus eſt: ſi rubet, & pellucet, integer eſt.

In loco.

In loco: Modo hoc dicendi comprehendimus id eſſe, quod opportune, & captato (vt aiunt) tempore.

Teren. in Heauton. Eho laudas qui heros fallum?
Reſpondetur, in loco ego vero.
Horatius: Dulce eſt deſipere in loco.

In manum conuenire.

E Penetralibus diui Ciceronis effodi nuper (meo iudicio) à paucis obſeruatum, quid ſit in manum conuenire. A quo dicendi modo tãtum poſteri abfuerunt, vt nulla eiuſmodi (quod legerim) extet memoria.

Ci in Top. Si ita Fabiæ pecunia legata eſt à viro, ſi ei viro mater familias eſſet, ſi ea in manum non conuenerat, nihil debet. Genus eſt enim vxor, eius duę formæ ſunt, una matrũfamilias, hæ ſunt quę in manũ conuenerunt: Altera earũ, quę tantũmodo vxores habentur, qua in parte cum fuerit Fabia, legatũ ei nõ uidetur. Ibidem ab effectis rebus hoc modo: Cum mulier viro in manũ conuenit, omnia quæ mulieris fuerunt, viri fiunt dotis nomine. Idem pro L. Flacco: In manum, inquit, cõuenerat, nũc audio, ſed quęro, vſu an coemptione? vſu nõ potuit, nihil enim põt de tutela legitima ſine omniũ tutorum autoritate diminui, coemptione omnibus autoribus. Papinianus de verborum obligatiõe, lege, Ex ea parte, Mulier ab eo in cuius manũ conueniebat, ſtipulata fuerit ducenta, quamuis mendum ſit in pleriſque codicibus, qui, in matrimonio, non in manum conueniebat, habent.

Boetius ſup Topicis Cic. Nunc, de propoſito videamus exẽplo: Vxoris ſpecies ſunt duæ, vna matrũfamilias, altera vſu ſed cõmuni generis, nomine vxores vocantur. Fit vero id ſæpe, vt ſpecies eiſdem nominibus nuncupent, quibus & genera. Materfamilias vero eſſe non poterat, niſi quę conueniſſet, in manũ, hæc autem certa erat ſpecies nuptiarũ, Tribus enim modis vxor habebatur, vſu, farre, coemptione. Sed confarratio ſolis pontificibus conueniebat. Quę autem in manum per coemptionem conuene

rant,hę matresfamilias vocabant,quę vero vſu vel farre,mini me.Coemptio vero certis ſolēnitatibus peragebat, et ſeſe in coemendo inuicem interrogabāt, Vir ita an ſibi mulier materfamilias eſſe vellet? illa reſpōdebat velle. Itē mulier interrogabat,an vir ſibi paterfamilias eſſe vellet? Ille reſpōdebat,velle. Itaq; mulier viri cōueniebat in manū & vocabantur hæ nuptiæ per coemptionem,& erat mulier materfamilias viro loco filiæ.

Quā ſolēnitatem in ſuis inſtitutis Vlpianus exponit, Quidā igitur extremo iudicio omne Fabię vxori legauit argentū,ſiquidē Fabia ei nō vxor tantū,verumetiam certa ſpecies vxoris,id eſt materfamilias eſſet. Quærit an vxori Fabiæ legatum ſit argentum? Vxor Fabia ſubiectum eſt,legatum argentum prædicatū.

Quæro igit quodnā ex ijs argumentū ſumere poſſim,q̄ in quæſtione ſunt poſita, ac video vxori duas ineſſe formas quarū vna tantū vxor eſt, altera materfamilias,quę in manū conuentione perficitur, quod ſi Fabia in manū non conuenit,nec materfamilias fuit,id eſt,non fuit ea ſpecies vxoris,cui argentū omne fuit legatū. Quo circa quoniam id quod de alia ſpecie dicit,in aliā dici non cōuenit. Cumq; Fabia pręter eā ſpeciem ſit,quę in manum conuenerit, id eſt,quæ materfamilias ſit,et vir matrifamilias legauerit argentum,non videtur Fabię eſſe legatum.

quomodo igitur. vt dictum eſt,an vxori Fabię omne argētū legatū ſit? Subiectū vxor Fabia,prędicatū,vero legatum argētū. Argumentum ab eo quod eſt in ipſo de quo quęritur, id eſt,ab eo quod eſt in vxore,de qua quæritur. Eſt autē in vxore,de qua quæritur,ſpecies vxoris,ea ſcilicet,quę in manum non cōuenit; quæ ad eam affecta eſt. Omnis enim ſpecies ad ſuū genus refertur,id eſt,omnis forma. Factū eſt igitur argumētū ab eo quod eſt in ipſo,ab effectis à forma generis. Maxima propoſitio eſt, quod de vna ſpecie dicitur,idem in alteram non conuenire.

Importunus.

Importunus.

IMportunus, præter manifeſtum ſenſum id obſeruaui à bonis illis auctoribus ſignificare, quod deteſtandum aut execrandum.

Teren. in Andria: Importunitatem ſpectate aniculæ obſecro, quia compotrix eius eſt.

Horat. Importuna tamen pauperies abeſt.

Ci. pro Clu. Repēte eſt exorta mulieris importunæ nefaria libido.

Ibidem: Furere: crudelis, atq; importuna mulier ſibi nequaquam vt ſperaſſet ea quę cogitaſſet.

Ibid. Quem propter animi importunitatem nemo recipere tecto, nemo audire, nemo alloqui, nemo reſpicere vellet.

Idem de prouin. conſul. Propter illud inſigne ſcelus eorum, & importunam in me crudelitatem.

Idem pro P. Sex. Duo importuna prodigia, quos egeſtas, quos ęris alieni magnitudo quos leuitas, quos improbitas tribuni plebis conſtrictos addixerat.

Ibi. Sed putaui tñ coniuratorum copias veteres, & effuſam illam, ac ſuperatã Catilinæ manum importunam, nouo duce renouatam.

Idē in Piſo. Facio iniuriam fortiſſimo viro mortuo, qui illum cuius paucos pares hęc ciuitas tulit, cum hac importuna bellua conferam.

Idem pro Clu. Huius importunitatē matris à filij capite depellite.

Idem de amicitia: Quanquàm miror pro illa ſuperbia, & importunitate, ſi quempiam amicum habere potuit.

Idem in Catil. Egredere cum importuna ſceleratorum manu.

Ibidem: Quis deniq; ita aſpexit, vt perditum ciuem, ac non potius importuniſſimum hoſtem?

Ibi. Mihi quidē iportunus ac ferreus, q̃ nō dolorē cruciatu leniret.

Idem in Ver. iſtius immanis atq; importuna natura.

Ibi. Furor enim quidam ſceleris: et audaciæ comes, iſtius effrenatum animum, importunamq; naturam tanta oppreſſit amentia.

Ibi. Nunc autem ne poſt abitum quidem huius importuniſſimę peſtis quiſquàm reperiretur, qui ſua voluntate araret.
In Anto. Tu illarum ędium diis penatibus os importuniſſimum oſtendere auſus es?
Ibi. Non poſſum ęquo aío videre tã iportunos: tã ſceleratos hoſtes.
Ibi. Quin nulla ſocietas, cum illa importuniſſima bellua eſſe poſſet.
Idem pro Rab. perduel. Te ex illa crudeli, importuna, nõ tribunitia actione: ſed regia: meo conſilio, virtute, autoritate eſſe depulſum.
Idem contra Rullum, Vt intelligatis ad certorum hominum importunã auaritiam, hoc populare legis agrarię nomen eſſe quęſitum.
T. L. ab vrbe cond. Quæ crudeliſſimi, & importuniſſi tyranni ſcelera in oppreſſos ciues edunt.
Ibi. Importunos decem viros iniunxiſſe, vt penuẽ militiam facerẽt.
Vergilius. Bellum importunum ciues cum gente deorum: Inuictiſq́ viris geritis.
Oui. Scilicet omne ſacrum mors importuna prophanat.
Cic. de nat. deorum, Varius homo importuniſſimus periit ſic: quia Druſum ferro, Metellum veneno ſuſtulerat.
Idem pro P. Silla: Itaq́ P. Sylla hoc importuniſſimo tum honoris: tum calamitatis ſocio atq́ comite, & ſecundas fortunas amittere coactus eſt.
Ibi. Repente iſta tanta importunitas inauditi ſceleris exarſit.
Idem pro rege Deiotaro, Cuius tantæ importunitatis omnium gentium: atq́ omnis memoriæ clariſſimum lumen extinguere.
Idem, Qua ſenatui gratias agit poſt reditum ſuum, Si modo vultum importunum in forum detuliſſet.
Idẽ ad Ponti. Quæritur ẽt importuna peſtis ex ore impuriſſimo.
Idem pro Lucio Murena. Illa peſtis immanis, importuna Catilinæ prorumpet, qua poterit.
Idẽ de reſponſis aruſpicum: Videbam illud ſcelus tã importunum.

In hunc diem, in hunc annum, in hanc horam.

QVod aliq, pro hoc die, pro hoc anno, pro hoc hora inepte dicunt, antiqui illi in hunc diem, in hunc annũ, in hanc horã dicebant. Similiter quod dicunt, Pro die craſtino, pro perendino pro vno anno, illi, in craſtinũ, in perendinum, in annum dicebant. Modi dicendi ſunt vterum illorum elegantiſſimi.

Plau, in Stich Alium conuiuam quęrito in hunc diem tibi.
Ibi. Nunquã ædepol viuum quiſquam in craſtinum proſpiciet diẽ.
Ibi. Nam illi heri me vocauerant in hũc diem.
Idem in Trinummo, Licet tu in perendinum paratus ſis.
Cato de re ru. Si quid deſit in annum vt comparetur.
Cicero in Verrem, Ei locus ille, atq; honos in illum annum ita deberi putabatur.
T. L. ab vrbe con. Deſignati conſules in eum annum fuerant.
Ibidem, Vt ludi in ſtatutum diem nouarentur.
Ibi. Vtrum in vnum annum creati ſint?
Ibi. Exercitus in annum decreti.
Ibi. In vnum annum uouebant.
Ibi. Qui prætor in eum annum creatus erat.
Ibi. Magiſtratibus in annum creatis.
Ibi. Decemuir in annum treatus.
Ibi. ſtipendium exercitui ab hoſte in eum annum penſum.
Ibi. Inducię in annos. xl. petentibus datę.
Ibi. Inducias in, xxx. annos impetrarunt.

In diem.

Quod autem inepte dicunt, De die in diem, vel de hora in horam, de anno in annum, veteres in diem: in horam, in annum dicebant.
Cic. in orat. Si barbarorum eſt in diem viuere, noſtra conſilia ſempiternum tempus ſpectare debent,
Idem in Philipp. Iam iam minime miror te ocium, perturbare,

Iabolenus locati & conducti,l.quod,ſi locaui opus faciendum, ita ut pro opere redemptori certã mercedem in dies ſingulos darem.
T.L.ab urbe con.Ludi.in ſingulos dies inſtaurati.
Var.de lin.lati.Ducere debet dictator et cõſul in ſingulos annos.
Cicero in Ver.Syracuſis lex eſt de religione,quæ in annos ſingulos Iouis ſacerdotem ſortito capi iubeat.
Vlpia.de uſufructu,lege Iulianus:ſi forte uſufructus in annos ſingulos fuerit legatus.
Marcellus de mortis cauſa donatio:Mortis cauſa donatio conſtitui poteſt,vt quis ſtipuletur in annos ſingulos quoad viueret.
Idem eodem titu.lege Senatus,Siquis mortis cauſa in annos ſingulos pecuniam ſtipulatus eſt.
T.L.ab vr.con.Quæ bina millia æris in annos ſingulos penderẽt.
Hircius in com.xxx.centenis millibus ponderibus olei in annos ſingulos mulctat.
T.L.ab vb vr.con.Vt in ſingulas horas capite dimices tuo.
Plancus Cicero.Facere non poſſum, quin in ſingulas res meritaq; tua tibi gratias agam.

In paucos dies,in duos menſes,in quintum annum.

QVod dicunt,pro paucis diebus , pro duobus menſibus , pro quinto anno,illi in paucos dies,in duos menſes, in quintum annum dicebant.
T.L.ab vrbe condita,Obſidio in loco nudo,atq; inopi,vix in paucos dies tolerabilis erat.
Ibidem in duos menſes induciæ factę.
Ibidem de bello Punico,Dictatorem in ſex menſes dixit.
Idem de bello Macedonico,Naues in diem tertium expediri iubet.
Ibidem, Conuentum in diem tertium edicit.
Idem ab vrbe condita,Ludos quos Torquatus dictator in quintum annum vouiſſet.

In primam diem, in primam horam.

Quod vſq ad eã diẽ, vſq ad primã horã: ad vnũ annum, vel pro vno anno dicũt: veteres ad eã diẽ, in primã horã, in annũ dicebãt.
T. L. ab vr. condita, Quorum legibus ad eam diem viuerent.
Ibid. Victoriam quantam nemo ad eam diem, pepererat.
Idem de bello Punico: ad eam diem vt terra, mariq rẽ gereret.
Ibidem; Quę bella geſta ad eam diem eſſent.

Ad diem, Ad Annum.

Quod ad præfixam diem, præordinatam barbare dicunt, veteres ſimpliciter, ad diem dicebant,
Cicero Ganinio, quin ad diem decedam.
Idem de fi. bo. & ma. An id exploratum cuiq̃ poteſt eẽ, quomodo ſeſe habiturum ſit corpus, non dico ad annum ſed ad veſperam.
Idem in Ver. quando ille frumentũ quod deberet, nõ ad diẽ dedit?
T. Liuius de bello Punico, Neq frumentum ad diem dari.

In militem, in capita, in naues.

Quod dicunt: pro quolibet milite, pro quolibet iugera, pro ſingulis ciuitatibus. pro ſingulis capitibus, pro ſingulis nauibus, pro ſingulis peditibus, vel per ſingulos pedites: Illi veteres in militem iugerum in ciuitates in capita, in naues, & huiuſmodi dicebant.
Cic. in Ver. Deſcribebat cenſores binos in ſingulas ciuitates boum.
Varro de re ruſti. In centũ ſues, decem verres ſatis eſſe putant.
Ibidem, Villatico gregi in fundum ſatis eſſe duos canes.
Ibidem: illud ferè omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas oues ſingulos homines.
T. L. ab vrbe condita, Mulcta quingenum ęris in ſingulas ciuitates impoſita,
Ibid. Frumentũ Mellanum aſſibus in modios eſtimatũ plebi diuiſit.
Cice. in Verrem, Pro frumento in modios ſingulos duodenos ſex tertios exegiſſe.

Ibi. Si oſtendo minus tribus medimnis in iugerum neminem dediſſe decume, concedes opinor, vt cum decumanus fructus arationis per ceptus ſit, & neminem minus tribus decumis dediſſe.
Cæſar in com. In capita ſingula ſeruorum, ac liberorum tributum imponebatur.
T. L. ab vrbe condita Legatis in ſingulos dona:ne minus quinum milium æris redderentur.
Ibidem, Congij olei in viros ſingulos dati.
Ibidem: Aeris ſignati quina milia in ſingulos patresfamiliæ re linquamus.
Ibidem, Singulis in militem tunicis imperatis.
Titus Liuius de bello Macedo. Quod pretium in capita ſtatuiſſet.
Idem ab vrbe condi. Prorogatum in annum imperim eſt.

Ouidius ad Corinnam.

Sic mihi durat amor, longoſq; adoleſcit in annos.
Verg. Felix ſorte tua, neq; in hunc ſeruata dolorem.
Idem, Bina boum vobis Troia generatus aceſtes,
Dat capita in naues.

Quotannis, & ſingulis annis.

Obſeruanda quoq; differentia eſt inter quotannis & ſingulos an nos, quotidie, & in dies ſingulos, quem modum dicendi diuini illi veteres non ſine euidenti ratione diſtinxerunt. Quotidie enim & quotannis tempus & ſpacium continuatum ſignificat, In dies vero ſingulos, & in ſingulos annos non continuatum ſpacium, aut perpe tuum ſed per interualla dierum & annorum ſecretum tẽpus cogno ſcetur ab ijs, qui infraſcriptas autoritates diligenter attenderint.
Cicero Attico, Quotidie, vel potius in dies ſingulos breuiores lite ras ad te mitto.
Vlpia. de tritico, vino &c. lege Ex eo, Heres meus amphoras decem quotannis in annos ſingulos dato.

Iabolenus de ſun. inſtr. l. Legatū: Vini ſalerni: quod domi naſcetur quotannis in annos ſingulos binos culleos hæres meus Titio dato.

Ire in ſententiam, ire in alia omnia.

IRe in ſententiam, ire in alia omnia, hoc ſignificat quod pleriq; dicunt conſentire in ſententiam, & in alia omnia. Qui dicēdi modus tranſlatus eſt à diſceſſione, vel pedum itione. Cum enim ſuffragia rogabantur, & res erat, quæ omnibus placebat, pedibus ibant in ſententiam, vel diſceſſione, quod idem erat.

Cic. Lentulo, Perſpiciebant enim in Hortenſi ſententiam multis partibus plures ituros, quàmq̄ aperte Volcatio aſſentirentur.

Ibidem Frequentes ierunt in alia omnia.

Idem Planco, frequens eum ſenatus reliquit, & in alia oīa diceſſit

T. L. ab vr. condi. Omnes in eam ſententiam ierunt.

Inſolens

INſolens non ſolum id eſt, quod claro ſignificato temerariū demonſtrat, & audacem. ſed inſuetum, qui id de quo dicitur facere non ſoleat. Cic. ad Atticum, Quid tu Athenas inſolens?

Idem de arte rheto. Deinde natura eius euenire vulgo ſoleat, an inſolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro, Moueor etiam loci ipſius inſolentia.

Lapide quadrato ędificare.

LApide quadrato ędificare quid ſit, planum eſt eo ipſo verbo: Sed ſenſum habet reconditum, alium atq; in ſuperficie oſtēdit. Eſt enim lapide quadrato ędificare, non vere quadratis lapidibus ſed factis & expolitis, etiam ſi non ſint vere quadrati: modus eſt loquendi illorum veterum.

Lapide ſtructili, aut cementitio, vel ſtructura, aut ruderatione ędificare,

Lapide aūt ſtructuli, aut cementitio, vel ſtructura, aut ruderatione ędificare, paulo ętiā eſt remotius ab aperta intelligētia. Eſt. n. lapi-

dibus ędificare non quadratis, vel ſectis: aut ad lineam, vel perpendiculum collocatis, ſed minutis, conciſiſq; fruſtulis, quę cementa dicuntur. Ea ędificia, vel pro vulgaribus tenuiq; populo fiebant, vel in magnis potentiorum ædificijs lapides illi ſtructiles ſiue cemētitii in mediis parietibus, veluti pro farcimine, aut medulla ponebantur, ſuperinducebāturq; poſtmodū incruſtatio vel marmoris, vel alterius lapidis ſpecioſi. Quod aūt cementa non ſint (vt multi putant) oīa quæ ad murum conficiendum faciunt, ſed tantū ſint lapidū, vt dixi fragmēta, ſubiiciā de hoc autorū bonorū loca aliq manifeſta. Vitru. incerta vero cementa alia ſup alia ſedentia, inter ſeq; imbricata, non ſpecioſam, ſed firmiorem quam reticulata pſtāt ſtructurā. Idem, Quibus autem locis hæ copiæ non ſunt, cementa marmorea, ſiue aſſulę dicuntur quę marmorarii ex operibus deiiciunt, & pilis ferreis contunduntur.

Idem, Tunc ſtructura ex cementis, calce, & arena compleatur. & ſubdit, Deinde tunc quadrato ſaxo muris ducitur iuncturis quàm longiſſimis, vti maximi medii lapides coagmentis cōtineātur, tunc qui locus erit inter murū, ruderatione ſiue ſtructura compleatur.

Idē, Sequitur ordo de lapidicinis explicare, De quibus & quadrata ſaxa vt cementorum ad ædificia eximuntur copię, & cō parantur.

Idem, Sed vbi ſunt ſaxa quadrata, ſiue ſilex, ſiue cementum, ſiue coctus later, ſiue crudus, iis erit vtendum.

Idem, Nō modo cementitio, aut quadrato ſaxo, ſed ēt marmoreo.

Idem, Nec ſolum ea in quadratis lapidibus ſunt obſeruanda, ſed etiam in cementitiis ſtructuris.

Vlpianus de noui operis nunciatione, lege Stipulatio, Opus autem nouum factum ſic accipimus, non ſi vnum vel alterum cementum fuerit poſitum, ſed ſi proponatur inſtar quoddam operis quaſi facies quædam facti operis.

Idem de riuis, lege Seruius, Si riuum qui ab initio terrenus fuerit.

qui aquam non continebat, cementicium velit facere, audiendum eſſe ſed & ſi eum riuum, qui ſtructilis fuit, poſtea terrenũ q̃s faciat.
Idem, Si ſer. ven. l Et ſi forte lapide quadrato, vel lapide ſtructili.
Idem proxima lege, Porticum ambulatoriam facere, ſuperq́ eum parietem columnas ſtructiles imponere.
Cato de re ruſti. Fundamenta pedum duorum facito, primum feſtucato, poſtea cementis minutis, & calce arenato ſemipedem vnum quodq́ corium ſtruito.
Cicero pro Milone repente lintribus in eam inſulam materiam, calcem, cementa, atq́ arma conuexit.
Titus Liuius ab vrbe condita, Saxo quadrato conſtructum.
Varro de re ruſti. Aluos vbi ſint alij faciunt ex viminibus rotũdas, alij è ligno, ac corticibus, alij ex arbore caua, alij fictiles, alij etiã ex ferulis quadratas, longas pedes circiter tres, latas pedem.
Hic aperte vides quadratum dici non quod ſit quadrum, ſed quod quadret. i. conueniat. Nam quod dicit Varro: aluos fieri ferulis quadratis longis pedes tres, latis pedem, clare oſtendit quadrum eſſe nõ poſſe. Hinc ꝑ tranſlationẽ, quadrare dicimus hoc eſt, bene cõuenire.
Cicero Atti. Viſum eſt hoc mihi ad multa quadrare.
Idem in Oratore, Et tamen etiam coniunctionem ſicuti verſuum numeroſe ſedere & quadrare & perficere volumus.
Idem in Verrem. Quomodo de eo dm modo quadrarint?
Idem in Bruto, Quare quoniam ita tibi quadrat, omnia fuiſſe in Themiſtocle paria & Coriolano, pateram à me quoq́ ſumas licet.
Verg. in Georgicis, Arboribus poſitis ſecto via limite quadret.
Horatus, Et quę pars quadret aceruum.

Longe.

LOnge aduerbium, quandoq́ cum ſuperlatiuo, interdum cum poſitiuo, vtrobiq́ elegantiſſime poſitum obſeruaui, interdum ſimpliciter poſitum.

Cic.in Tuſ.Cuius ego iudiciũ(pace tua dixerim)lõge ãtepono tuo
Idem Bruto, Lucius Caſtronius Petus longe princeps municipij Lucenſis eſt honeſtus, plenus officio,bonus plane vir.
Idem Q.fratri,Longe optimum Racilium habemus.
Idem in Ver.Longe primus ciuitatis eſt Epicrates.
Idem Planco,Longe plurimum valuit Plancus.
Plautus in Moſtellaria,Longe omnium longiſſima.
Idem de Oratore,Sed ego neq; illis aſſentiebar neq; harum diſputationum inuentori & principi longe omnium dicendo grauiſſimo & eloquentiſſimo Platoni.
Ibidem,Quantum iudicare poſſum,longe eruditiſſimus,
Ibidem,In illa pro Cteſiphonte oratione longe optima.
Ibidem,Illud eſt longe maximum videre:quonam modo.
Idem de legibus:Ille quidem ſapientiſſimus vir Greciæ longeq; doctiſſimus.valde hanc labem veretur.
Idem pro Gn.Rabirio,In hac ciuitate longe maxima conſilia,atq; ingenia fuerunt.
In Verrem,Teq; Ceres & Libera:quarum ſacra (ſicut opiniones hominum ac religiones ferunt) longe maximis,atq; occultiſſimis ceremonijs continentur.
Cęſar in com.Hic dies noſtris longe grauiſſimus fuit.
Ibidem,Apud Eluetios longe nobiliſſimus fuit Orgentorix.
Ibidem,Sueuorum eſt gens longe maxima,ac bellicoſiſſima Germanorum omnium.
Ibid.Carmonenſes quę ẽ lõge firmiſſima totius prouinciæ ciuitas.
Idem, Hæc ciuitas longe plurimum totius Galliæ equitatu valet.
Idẽ,Eo tum ſtatu res erat,vt longe principes haberentur Hedui.
Ibid.Huius eſt ampliſſime ciuitatis longe autoritas omnis oræ maritimę.
Idem,Cuius rei ſunt longe peritiſſimi Aquitani.

Saluſtius, in Iugurtino, Iugurtæ tui in bello Numãtino longe maxima virtus fuit.
Horatius, Sed panis longe pulcherrimis.
T.L. ab vrbe condita, Longe antiquiſſimum ratus.
Ibidem, Longe is tum princeps Volſci nominis erat.
Ibidem, Apud Fabium longe antiquiſſimum autorem.
Ibidem, longe maximum triumphi ſpectaculum fuit.
Ibidem, Longe primi ciuitatis erant.
Ibidem de bello Punico, Equitũ peditumq; idem longe primus erat.
Idem ab vrbe condi. Longe plurimos captiuos ante currum duxit.
Ibidem, exercitum longe validiſſimum duxere.
Ibidem, Patre longe prudentiſſimo natum.

Multo.

SIgnificat idem multo, quod longe, eodemq; modo loquẽdi gaudet, ſed ſuperlatiuo tãtũ cõiũctã obſeruaui in bonis illis at pfectis auctoribus, præterq̃ cũ comparatiuo iungitur, vt multo minor numerus frumenti quàm vini, & ita longe minor &c.

Sed id quoq; vtile fuerit obſeruaſſe, quod præcipua venuſtate præſtat, cum hoc aduerbio multo, ſuperlatiuo, & cũ noie pars iungitur quæ res nulla ratione, ſed ſolo dicendi modo introducta eſt.
Teren. in Heau. Multo oium me nunc fortunatiſſimũ factũ puto.
Idem in Hecy. Atq; ea res multo maxime diſiunxit illum ab illa.
Cice. pro lege Manilia, Conſpectus veſter multo iocundiſſimus.
Ibidem magna ac multo maxima parte non modo utilitatis, ſed dignitatis atq; imperii caruit.
Idem in Catil. Multo vero maxima pars eorũ, qui in tabernis ſunt.
Idem in Verrem, Nam cum omnis arrogantia odioſa eſt, tum illa ingenii, atq; loquentię multo moleſtiſſima.
Ibidem, Qui agri Acunenſis multo maximam partem poſſident.
Ibidẽ in ciuitate totius Siciliæ multo maxima.

Ibi. cui quẽadmodũ reſiſtã, multo mihi ante eſt iudices prouidendũ.
Idẽ de orato. Quę pars ſine dubio multo maxima eſt.
Idem de arte retho. Quarum tamen rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.
Ibi. Et eorum mnlto maxima pars, q̃ prętores edicere conſueuerũt.
Salluſtius in Catilinario, Si ita res eſſet, remp. multo pulcherrimam haberemus.
Hor. in Sermon. Danda eſt hellebori multo pars maxima auaris.
Idem, Poſtera lux oritur multo gratiſſima.
T. L. ab urbe con. Nouiſſimum bellum ab Sabinis ortum, multoq́ id maximum fuit.

Licet.

QVanta colligitur elegantia in hoc uerbo, licet ab illo qui non cutem tantum ſpectat ſed qui ſedulo introſpicere & meditari curet. Nam ſi licet mihi per te, hoc unum ſignificatur, id eſt, ſi per miſeris, uel ſi potero à te non impeditus, alterum abſolute, ut ſi in hortum meum intraueris, holera licebit legas, hoc eſt legere poteris, ſed hoc ex iis locis quæ ſubieci melius multo cognoſcetur.
Plaut. in Aſc, Aſcnaria uult eſſe ſi per uos licet.
Teren. in prologo Heauton. Date mihi poteſtatem, ſtatariam agere ut liceat per ſilentiũ.
Idem in Hecyra, Per me exquirere licet.
Idem in Adel. Sinatis hunc facere dum per ętatem licet.
Cic. Octauio, Si per tuas legiones licitum fuiſſet, quę nomini meo, reipub. q́; ſunt inimiciſſimæ, venire in ſenatum.
Idem Terentiæ, Expectaſſem Brunduſii, ſi eſſet licitum per nautas.
Idem de oratore, Per me appellet oratorem licet.
Ibi. Sed hoc genere, ſi modo per remp. licebit, non accuſabimur.
Ibi. Itaq́; Emathiã cum primum per ipſam liceate, ram remiſſurus.
Idem in Phil. Petis, vt tibi per me liceat quendã de exilio reducere.

Idē cōtra Rullū, Aliquanto ſerius, q̄ per ætatē ac per leges liceret.
Idē pro T. An. Mi. Quod ſi p furioſum illum tribunū ſenatui quod ſentiebat, pficere licuiſſet, nouā quæſtionē nunc nullam haberemus.
Idē ad Len. quod profecto faciā ſi mihi per eius amicitiam licebit.
Idem in Verrem, Sunt homines Siculi non contemnendi ſi per noſtros magiſtratus liceat.
Ibidem, Si per L. Metellum licitum eſſet.
Idem Bruto, Quod ſcribis in Italia te moraturum, dum tibi literæ meæ veniant, ſi per hoſtem licet non erras.
Idem catoni, Mitto quod inuidiā, quod pericula, quod omnes meas tempeſtates & ſubieris, & multo etiam magis, ſi per me licuiſſet, ſubire paratiſſimus fueris.
Paulus de mor. cau. l. Senatus: Quibus per legem capere nō liceret.
Vlp. de man. l. Libertas: Cum per leges licebat, liber eſto.
Cic. pro lege Manilia, Nam cum antea per ætatem nondum huius autoritatem loci contingere auderem.
Ibi. An in Clodio, qui ita iudicia, pœnamq; contempſerat, vt eum nihil delectaret, quod aut per naturā fas eſſet, aut per leges liceret.
Idē pro Cn. Rab. Quod ſi tu audiſſet, aut p ætatē ſcire potuiſſes.

Licet abſolute.

Ca. in re ru. Et ſi voles inſuper vinū coū mixtū bibere licebit bibas.
Cic. rn arte rheto. Hanc ſi quis partem putat eſſe orationis, ſequatur Hermagoram licebit.
Idem Caio Memmio, Rotam hominis uitam rationemq;, quàm ſequitur in philoſophia, derideamus licet.
Idem Attico, Clodium fregi in ſenatu tum altercatione eiuſmodi, ex qua licet pauca diguſtes, nam cætera non poſſunt habere eandem, neq; vim, neq; venuſtatem.
Eidem, Quid queris? uel ipſi hoc dicas licet, humanitatem ei meo iudicio illo die defuiſſe.

Eidē, *Noli inquā de uno pede ſororis queri, licet alterū etiā tollas.*
Idē *pro domo ſua, Quare iſtā orationē, qua eſt uſus omittas licet.*
Ibidem quare diſrumpatur licet iſta furia.
Idem de oratore, Fremant omnes licet, dicam quod ſentio.
Idem in Philip. Præcipias licet gaudia.
Idem de officijs, Licet ora ipſa cernere iratorum.
Ibidem, Videre licet etiam pleroſq; non tam natura liberales, quam quadam gloria ductos.
Idem in Tuſcul. quare ut ad quietum me licet venias.
Idē in Ver. Dicat licet Hortenſius, ſi uolet magno Verrē uēdidiſſe.
Ouidius de Ponto: *Tota licet quæras, hoc me non fingere dicet.*
Officij teſtis Pontica terra mei. Horatius:
Sis pecore, & multa diues tellure licebit.
Sabinus in epiſt. pro Helena, *Quālibet accuſes, & ſis irata licebit.*

PER.

Per ætatem non potui, idem eſt, ac per ætatem non licuit, quod ſupra diximus quo loquendi modo nouitas, aut peruerſitas potius loquendi introducta deprehenditur. (potuiſti.
Cic. Corni. *Nullā partem per ætatem ſanæ, & ſalue reip. guſtare*
Idem Planco, *Vt primum per ætatem iudicium facere potueritis.*
Idē C. Mario: *Cum per ualetudinem poſſes, uenire tamen noluiſti.*
T. L. *ab urbe condita, Qui per ætatem ac ualetudinem poterant.*
Ibidem, *Omnes; qui per ætatem arma ferre poſſent.*
Hircius *in com. Qui modo per ætatem arma ferre poterant.*
Ibidem, Neq; *per anni tempus in mari claſſes ſine periculo uagari poterant.*

Labes.

LAbes, *penè omnium ore, id eſt, quod immundities aut macula, ſed occultiore ac latiniore ſignificato id certe eſſe uidetur quod uiolenta quædā, uel acquæ illuuies, uel tempeſtatis, grandinis ue ruina, aut cum terra in altiſſimum hiatum, uel barathrū agitur.*

Plau in Capti. quanta peſtis pernis veniret, quanta lales larido, Cic. de diuin. Delata etiam ad ſenatum labes agri Priuernatis, cum ad infinitam altitudinem terra deſediſſet.

Ibidem, Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta ſit, terręq; deſederint.

Vlp. locati & conducti, lege Ex conducto, Sed & ſi labes facta ſit. omnemq; fructum tulerit damnum coloni non eſſe

Labeo eo. tit. ſi riuũ quẽ faciendum cõduxeras, & feceras anteq̃ eũ probares, labes corrupit, tuum periculum eſſe Paulus reſpondit.

Cic. pro. L. Flac. An innocentiæ labẽ aliquam aut ruinam fore putati? Idem ad Pontifices pro domo ſua. Nam ſi illa labes ac flamma rep. ſuum peſtiferum, & funeſtum tribunatũ humana æquitate tueri non poteſt diuina religione defenderit.

Lingua nuncupare.

LIngua nuncupare, modo dicendi apud veteres, idem ſignificatur, quod lingua exprimere & declarare. Cum enim quid vẽdebatur, vitia rei venalis lingua nuncupari oportebat, & vltra nũcapata vitia venditor non tenebatur. Leges poſtea addidere, vt ẽt ea quæ non eſſent nuncupata. venditor pręſtaret.

Cic. de oratore, Totum illud vti lingua nuncupaſſet, non in. xii. tabulas: quas tu omnibus bibliothecis anteponis. ſed in magiſtri carmine ſcriptum videretur.

Idem de officio, Nam cum ex xii. tabulis ſatis eſſet ea pręſtare quæ eſſent lingua nũcupata quæ qui inficiatus, dupli pœnam ſubiret, à iuriſconſultis etiam reticenę pœna eſt conſtituta. quicquid enim eſt in prædio vitii, id ſtatuerunt ſi venditor ſciret, niſi nominatim dictum eſſet, præſtari oportere.

Leua & ſiniſtra.

LEua vel ſiniſtra, certo modo loquendi, qui ſolus orationem priſcorum continet furem aliquem eſſe notat.

Plautus

Plau. in Perſa: Vbi illa altera furtifica leua?

Catul. Marucinæ aſini manu ſiniſtra nõ belle vteris i ioco, atq; uino.

Idem: Porci, & Socration duæ ſiniſtræ Piſonis.

Aſc. Pedia. tractum id dicit ab Aſpendio cithariſta, qui ſiniſtra perperam vtebatur, carminaq; occultabat, Græco inde nato prouerbio.

Limen ſuperum, inferum.

Limen ſuperum, Limen inferum, rari poteſt. felix illud ſeculum non ſolum non dixerunt, ſed ne intellexerunt quidem: cum nõ nulli pro limine ſupero, ſuper liminare ineptiſſime dicant.

Plau. Limen ſuperum, inferumq; ſalue.

Var. de re ruſt. In haris oſtium eſſe oportet, limen inferum altum.

Latine loqui.

Qui latine ſcit, nouit eo aduerbio latine, id quoq; oſtendi quod aperte, clare, plane, quæ res notanda, & memoriæ mandanda eſt.

Cn cin Ver. Latine ſcitote, non accuſatorie loqui.

Idẽ in philip. Antonium, quem gladiatorem non ita appellaui, vt interdum etiam M. Antonius gladiator appellari ſolet, ſed vt appellant ij, qui plane & latine loquuntur.

Vergilius vel alius in obſcœnis carminibus.

Simplicius multo eſt da, latine dicere.

In manibus, inter manus &c.

Verſari inter manus, conferre manus, afferre manus, inferre manus, in manu, in manum, in manus, in manibus, de manibus, ad manum, ad manus ſub manu, ſub manus, per manus præmanibus, præ manu, dare manus, tendere manus, tollere manus, inter manus, inijcere manus admouere manus, manu aſſerere, abſtinere manus, continere manus quo modo loquendi præſtantiſſimi illi autores vſi ſunt, frequentiſſime poſitum reperi, id etiam, obſeruatione, & imitatione maxime dignum.

In manibus eſt, hoc paratum, & imprompiu eſt.

Cic. Att. *Non quo aliquid me iuuene poſſes, quippe res eſt in manibus, tu autem abes longe gentium.*

Ibi. *de libris oratorijs, & actum eſt à me diligentiſſime. Diu multumq; in manibus fuerunt.*

Ibidem, *Ex ijs libris quos in manibus habeo.*

Ibidem, *Sic enim commutatus eſt totus ſcriptis meis, quæ in manibus habemus.*

Idem Len. *Clodium ſic amplexabantur, ſic in manibus habebant, ſic me præſente oſculabatur, non illi quidem, vt mihi ſtomachum facerent, quē ego funditus perdidi, ſed certe vt facere ſe arbitrarent.*

Idem de amicitia, *Sed ò Scæuola & Fanni affuiſtis, & in manibus eſt oratio.*

Idem in Bruto. *Sed ecce in manibus vir & præſtantiſſimo ingenio, & flagrante ſtudio, & doctus à puero Caius Gracchus.*

T. L. ab vrbe con. *Cum tantum belli in manibus eſſet.*

Ibidem. *Id quod in manibus erat, coegerunt bellum.*

Idem de bello. Mace. *Omiſſa de manibus res eſt.*

Horat. *Neuius in manibus non eſt, & mentibus hæret.*

Plau. in Rudente, *Mancipia habeo pro meis, nec manu aſſeruntur,* quod eſt uendicare, & in libertatem producere.

In manu eſt, hoc eſt, in poteſtate eſt.

Plau. in Amph. *In illis fides eſt, quibus eſt ea res in manu.*

Idem in Rudente *In manu mihi eſt mea.*

Idem in Merc. *Quia illi ſuam rem eſſe æquum eſt in manu.*

Ibi. *Quia tibi in manu eſt quod credas, at ego quod dicam, id mihi mea in manu eſt.*

Terent. in Hecyra, *Tibi in manu eſt ne fiat.*

Sallu. in Iugurtino *Sed quoniam parum tuta per ſe probitas eſt, neq; in manu mihi fuit Iugurta qualis nunc foret.*

Ibi. Verũ id fruſtra an ob rem faciam, in manu veſtra eſt Quirites.
T. L. ab urbe con. Vt ſua cuiq; reſp. in manu eſſet.
Idem de bel. Pu. Cum in eorum manu res Syracuſana eſſet.
Idem ab vr. con. Sit an non ſit in ueſtra manu poſuerunt.
Idem de bello Macedonico: Et vos in manu, & tutela, non in ſeruitio debetis eas habere.
Idẽ ab vr. con. Laceratam remp. p magiſtratus, quorum in manu ſit
Cælius Ciceroni, Quàm uelis eum obligare in tua manu eſt.

In manus dare, incidere, uenire, notæ ſignificationis eſt, ſed ij modi loquendi obſeruandi ſunt.

Plau. in Trinum. Quid intereſt dare te in manus argentum amanti huiuſmodi adoleſcenti animi impotis?
Cic. in Bru. Nunquàm enim libri illi in manus inciderunt.
Sall. in Iug. Exiſtimans Iugurtã ob ſuos tutandos in manus uenire.
Plau. in Trin. Dedi minas quadraginta adoleſcenti ipſi in manum.
Inter manus, eſt collatis ſimul manibus aliquem ſublimem ferre. Aliquando per tranſlationem inter manus id ſignificat quod eſſe in poteſtate. Verſari vero inter manus eſt in vſu eſſe. Modi ſunt dicendi elegantiſſimi.
Plau. in Moſtel. Abripite hunc intro actutum inter manus.
Cic. in Ver. Itaq; erant exitus eiuſmodi, vt alius inter manus è conuiuio tanquam è prelio auferretur, alius tanq̃ occiſus relinqueretur.
T. L. ab vr. con. Inter manus domum allatus.
Verg. Ante oculos, interq; manus ſunt omnia ueſtras.
Idem, Miraturq; interq; manus & brachia verſat.
Cælius Ciceroni, Gener tamen quod ad ius pertineat, didaſcholam quandam, vt verſetur inter manus habeat.
Pompo. de origine iuris, lege Neceſſarium: Deniq; nec verſantur omnino ſcripta eorum inter manus hominum & ſubdit: Reliquit. xl. volumina, ex quibus plurima inter manus verſantur.

Ad manum eſſe, aliquid in promptu eſſe, vt quaſi manu teneatur.

Venire uero ad manus eſt ad dimicandum, vel ad arma venire.
Cic de Oratore, Quem ſeruum ſibi ille habuit ad manum.
Vitruuius, Alia enim ad manum ſpecies eſſe videtur, alia in excelſo.
Idem, Si enim ita fuiſſet, non ſolum laudes, aut uitia animorum ad manum aſpicerentur, ſed etiam diſciplinarum ſcientiæ.
T. Liuius ab vrbe con. Adde quod Romanis ad manum domi ſupplementnm eſſet.
Ibi Quod cocti ad manum fuit cibi, ferre, militi licuit.
Idem de bel. Mace. Quod cuiq; trepidanti ad manum veniſſet.
Ibidem, Vt æque magna uis ad manum eſſet.
Ci. de orat. Nõnunq̃ etiã ea res ad manus, atq; ad pugnã ueniebat
Vlp. de pignoratitia actione, lege Petenti mutuum, pecuniam creditori cum ad manum debitor non haberet, ſpecies auri dedit.
Africanus ad ſenatuſcon. Velleianum, lege Tutor: Deinde ego quia ad manum nummos non habebam, ſtipulanti tibi promiſi.

Sub manu, id eſt quod fere eſſe ad latus, expeditum, promptum in uſum. Succedere autem ſub manus, eſt aliquid bene, & ad optatum contingere.

Plancus Ciceroni, Adiunxi hæc, in loco eligendo flumen oppoſitum, vt haberem in quo mora tranſitus eſſet, Voconij ſub manu ut eſſent, per quorum loca mihi fideliter pateret iter.
Plau. in Mili. Lepide hoc ſuccedit ſub manus negotium.
Idem in Perſa, ſi quàm rem accures ſobrie, aut frugaliter, ſolet illa recte ſub manus ſuccedere.
Per manus eſt quod inepte dicitur De manu in manum, vel de manu unius in manum alterius.
Cæſar in com. Per manus tractus ſeruatur.
Ibi. Nõnullæ de muris per manus demiſſæ, ſeſe militibus tradebant.

Ibidem, Per manus ſeui, ac picis traditas glebas inignē proÿciebat
T. L. ab vrbe condita, Si nobis cum vrbe ſimul poſitæ, traditæq; per manus religiones nullę eſſent.
Ibi. Diſciplina militaris tradita per manus iā inde ab initÿs vrbis.
Prę manibus, hoc eſt quod inſuſe dicunt, qđ habebam in manibus.
Plau. in Bac. Reddidi patri omne an um, qđ mihi fuit præmanibus.

Prę manu dare eſt quod vulgo dicunt, ante omnia, vel ante manum dare.

Terent. in adelphis, Atq; huic paululum aliquid præ manu dederis vnde vtatur.
Afferre manus vero eſt inÿcere, pulſare, vulnerare, interficere, in quo notandum eſt datiuum poſt ſe requirere.
Cicero Attico, Sed non faciam, ut aut tuum animum angam quęre-lis, aut meis vulneribus ſæpius manus afferam.
Idem Cluentio, Omnes tui amici, neceſſarÿq; cognorunt, Ancario & Pacero paſtoribus huius Villicum uim, & manus attuliſſe.
Ibidem, Aulum Briuium quendam cauponem de uia Lati. quæſtum eſſe dixiſſe, ſubornatis qui ſibi à Cluentio, ſeruisq; eius in taberna ſua manus allatas eſſe dicant.
Idem Octauio, Ego ipſe ſenatum ſibi afferre manus coegi.
Idem in Vatinium teſtem, Teneas ne memoria, tibi in conuentu Pu-teolis manus eſſe allatas.
Idem in Ver. His ne rebus manus afferre non dubitaſti?
Idem de Offi:cÿs, cum enim dando egere cęperunt, alienis bonis ma-nus afferre coguntur.
Planc-Cice. Qui quidem cum in fraudem ſe adductum videret, ma-nus quas iuſtius in Lepidi pniciē armaſſet, ſibi afferre conatus eſt.
Vlpia. de ÿs qui notantur infamia, lege Liberorum non ſolent aut lugeri (ut Neratius ait) hoſtes, vel per duellionis damnati, neq; ſu-ſpendioſi, neq; qui manus ſibi attulerunt.

Varro de re ruſt eodem ſenſu afferre dentes dixit: Canes prouerbiũ attolunt antiquum, vel etiam ut aperiant de Atheone, atq; in domi num afferant dentes.

Conferre manus, & congredi, & manum conſerere. Inferre vero manus eſt inijcere manus: & quandoq; idem ſignificat quod offerre manus,

Cicero pro Fonteio: Partim qui cum ipſo M. Fonteio ferrum ac manus contulerunt.

Idem in Catilinam, Senatus vim ac manus intuliſſet,

Vlp. de S.C. Syllaniano. l. Cum aliter: Si ſibi manus quis intulit.

Idem, Si quis non metu criminis imminentis ſed tædijs vitę, uel impatientia doloris ſibi manus intulit,

Hircius in com. M. Catonem Vticæ ſibi manus intuliſſe.

Cicero pro P. Quin. Domino à familia ſua manus illatas eſſe ante ſuos lares.

Dare manus autem eſt dedere ſe, & victum fateri.

Plautus in Perſa: Do manus.

Cicero ad Atticum: Aiebat illum primum ſcire diu multa cõtra ad extremum autem manus dediſſe, & affirmaſſe nihil ſe contra eius voluntatem eſſe facturum.

Eidẽ: Sapiẽter igit qđ manus dediſti, quodq; ẽt vltro gratias egiſti.

Idem de amicitia: Callidus ille, & occultus, vt ſe infinu & ſtudioſe cauendum eſt, neq; enim facillime cognoſcitur, quippe qui etiã aduerſando ſæpe aſſentiatur, & litigare ſe ſimulans blandiatur, atq; ad extremum det manus, vinciq; patiatur.

Horatius: Iamiam efficaci do manus ſcientiæ Supplex.

Cęſar in cõ. Tandem dat Cotta manus, p̃ motus ſuperiore ſentẽtia

Tollere manus, & oculos, modi loquendi ſignum letitiæ ſignificantes.

Cic. Cæſ. Suſtulimus manus, & ego, et Balb. tãta fuit opportunitas.

Idem Tironi: Literulæ meę ſiue noſtræ, tui deſiderio oblanguerunt, hac tamen epiſtola, q̃ Acaſtus attulit, oculos paulum ſuſtulerunt.

T.L. *ab vrbe condita:* Dicitur manus ad cęlum tollens precatus.

Plena manu, hoc eſt, abunde, & affluentur.

Cicero Attico: At hercle alter tuus familiaris, quàm plena manu, quàm ingenue, quàm ornate noſtras laudes in aſtra ſuſtulit.

Inijcere manus.

Plau. in Trucu. Poſt id ego in te manum inijciam.

Cicero pro Roſcio Comœdo, Ipſa mihi veritas manum iniecit, & paulisper conſiſtere, & commorari cœgit.

Horatius: Incontinentes inijciat manus.

T.L. *ab vrbe condita:* Accurrit ac manum iniecit.

Abſtinere manus, & continere manus, idem prope. ſignificat quod continere impetum animi.

Plautus in Trinum. Quod manu non queunt tangere, tantum fas habent quo manus abſtineant.

In Amphi. Qui poſſim videri huic fortis, vt à me abſtineat manum.

Idem in Truculen. Abſtine hoc mulier manum.

In Caſina, Abi atq; abſtine manum.

In Perſa: Manum abſtinere hanc tamen quia mihi imperet.

Cic. in Vatini teſtem: Vt manus à te hoĩes vix abſtinere poſſint.

Cato de re ruſtica: Alieno manum abſtinere.

Terent. in Adelph. Non manum abſtines maſtigia?

Cicero in Tuſcu. Vt Alexãdrum Regẽ videmus, qui cum inter emiſſet Cly um familiarem ſuum, uix à ſe manus abſtinuit.

Idem in Verrem: Manus à ſodalis filio abſtinere nõ potuiſti?

Ibi. Abſtineã in hoc iudicio manus aĩosq; ab hoc ſcelere nefario.

Ibi. Qui capitolio manus abſtinere potuerit.

Ibidem: Nihil ęgrius factum eſt multo labore meo, quàm vt manus ab illo appellatore abſtinerentur.

Tibullus. Abſtineas auidas mors uiolenta manus.
Cice. in Cati. Quorũ ego uix abs te iamdiu manus, ac tela cõtineo.
Idem in Anto. Nunq̃ profecto à me ſacrilegas atq; impias manus abſtinebit.
T. L. ab vr. con. Nocte audita ex delubro uox eſt, abſtinerent manus
Ibid. Vt uix ab ijs abſtineret manus.

TENDERE MANVS.

Cæſar in com. Omnes maiores natu ex oppido egreſſi, manus ad Cæſarem tendere, & voce ſignificare cœperunt, ſeſe in eius fœdera ac poteſtatem uenire.
Idem ibidem, Hedui manus tendere, deditionem ſignificare.
Verg. Tendebantq; manus ripæ ulterioris amore.
Ouid. de Faſtis: ille manus tendens aſtanti milite iuſto,
In coniuratos talia uerba dedit.
T. L. ab ur. con. Alij manus ad cælum tendere deos incuſantes.
Ibidem: Supinas manus ad cælum ac deos tendentes.
Ibidem Reas ad Capitolium manus tendimus.
Ibidem, Omnes manus ad conſulem tendentes pleni lachrymarum.
Cice. in Catil. Supplex manus tendit patria communis.

Admouere manus.

T. L. ab urbe condita, Primo religioſe admouentes manus.

Meo reip. nomine, &c.

MEo, tuo, ſuo, Reip. nomine, & huiuſmodi, elegantiſſime à ueteribus poſita animaduerti, quæ quandoq; id ſignificant quod Mea, tua, ſua, reip. cauſa quandoq; longe alia, & ab hac diuerſa ſignificatione antiqui illis vſi videntur, quod diſcrimen facile eſt ex ſubiectis autoritatibus agnoſcere.
Cice. Terentiæ, Nam ego eo nomine ſum Dyrrhachij hoc tẽpore, ut quàm celerrime quid agas audiam.
Idem in Ver. Id mihi C. Verres eripuiſti, atq; abſtuliſti, quo no-

mine abs te ſextertium milites ex lege repeto.

Ibi. *Decẽ fiſcos ad ſenatorẽ illum relictos eſſe comitiorum nomine.*

Ibid. *Hoc palam iam dictitant, ſe iſtum quem ſciant eſſe hominem improbiſſimum, hoc uno nomine abſolui uelle, ut ab Senatu iudicia per ignominiam, turpitudinemq; auferantur.*

Cæſar in com. *Odiſſe etiam ſuo nomine Cæſarem & Romanos.*

Paulus: *Si certum petatur, lege Lecta eſt: Si die ſupraſcripta ſumma P. Meuio, eiq; ad quẽ heres ptinebit, data ſoluta, ſatis ue eo nomine factum non erit, tunc eo amplius quo poſt ſoluã pœne nomine in dies XXV. denarios centenos. & ſubdit, Quod competit uſurarum nomine, ex die interpoſitæ ſtipulationis præſtetur.*

Vlpianus de iure iurando, lege At prætor: *Quaſi columniæ cauſa ventris nomine fuerit in poſſeſſione.*

Idem de inſtitoria actione, lege Quicunq;: *Si inſtitoria cum oleum vendidiſſet, anulum arræ nomine acceperit.*

Cice. ad Atti. *Cum enim ille ad conciones confugiſſet, in ijsq; meo nomine ad inuidiam uteretur, Dij immortales, quas ego pugnas, & quantas ſtrages edidi?*

Catullus: *Eone nomine imperator unice Fuiſti, in ultima Occidentis inſula?*

Brutus Cice. *Qua in re Cice. vir optime ac fortiſſime, mihiq; et meo nomine, & reip. chariſſime, nimis credere uideris ſpei tuæ.*

Cice. in oratione pro domo ſua: *Dico eſſe odio ciuitati, non tam tuo quàm reipub. nomine.*

Idem de fi. bo. & ma. *Quibus rebus intelligitur nec timiditatẽ ignauiamq; uituperari, nec fortitudinem, patientiam laudari ſuo noie.*

Idem in Catilinam *Bellum Po. Ro. ſuo nomine indixit.*

Idem pro Gn. Planco *Ego me debere bonis omnibus fateor, ſed et ij quibus ego debeo, boni uiri & ciues, comitijs ædilitijs aliquid ſe meo nomine debere Planco dicebant,*

Idem pro Cluen. Res ſuo nomine in iudicium nunquàm eſt vocata.
Idem P. ſeptimio: Scæuolæ litem eo nomine eſſe æſtimatam.
Idem in uatinium teſtem: Non iam tuo, quàm reip. nomine.

De die, de nocte, & multa nocte.

MVlta nocte, ad multam noctem, de nocte, noctu, de die, frequẽti eſt in vſu hic dicendi modus apud bonos autores. Teren. in Adel Apparare de die conuiuium.
Catul. Vos conuiuia lauta ſumptuoſa de die facitis.
Horat. De medio potare die.
Cicero ad Atti. Cum ſe ille ſeptimo die ueniſſe à freto, & noctu ſe introiſſe dixiſſet. Teren. in Adel. Imò de nocte cenſeo.
Sed & multus, plurimum candoris adferre poteſt orationi. Vnde Cice. de Orato. li. 2. Nam qui inconcinnus aut multus eſt, is ineptus eſſe dicitur.
Cic. Quin. Fratri: Celerius quàm ſi de nocte vigilaſſent, perueniunt.
Idem Attico, In vomitium Milo de nocte uenit.
Eidem: Cum cœnanti mihi nunciaſſet Sexſtius ſe de nocte proficiſci.
Cæſar in com. De media nocte miſſus equitatus.
Ibidem: Reliquias de media nocte proficiſci iubet.
Hora. Vt iugulent homines ſurgant de nocte latrones.
Idem, Vnde vxor media currit de nocte vocata.
Cice. quinto Fratri: Multa nocte cum Vibulio veni ad Pompeium.
Idem Attico: Multa de nocte profectum eſſe ad Cæſarem.
Idem pro P. Sextio: Cum forum, comitium: curiam, multa de nocte armatis hominibus ac ſeruis pleriſq; occupaſſent.

Mihi aqua hæret.

MIhi aqua hęret, modus eſt loquendi, vel prouerbium, potius difficultatem ſignificat contra morem in re facili adhiberi. Cũ enim aqua fluere & labi ſoleat, hęrere contra ſuam naturam dicitur, id eſt rem difficilem fieri, quæ facilis potius eſſet.

Cicero ad Att. Mihi aqua hęret.
Idē quinto Fra. In hac cauſa mihi aqua hęret.
Idem de Offi. Dicit ille quidem multa multis locis, ſed aqua hæret. (vt aiunt.)

Execrandi modus.

Modus execrandi aut imprecandi antiquus, nō eſt prætermittendus.
Cice. in Anto. Igitur eſt patronus L. Antonius, malam quidem illi peſtem, clamori enim veſtro aſſentior.

Merito te amo, Merito tuo.

MErito te amo, immerito me odiſti, merito tu hoc tibi dono, immerito tuo tibi iraſcor. & q̄doq; etiam merito tuo te odi & nullo merito, modus eſt frequentiſſime à bonis illis vſurpatus.
Plau. in Aſi. Nemo me accuſauit merito meo.
Idem in Au. Quem ſenecta ętate ludos faciā haud merito meo.
Cice. pro P. Sextio: C. Cęſar, qui à me nullo merito alienus eſſe debebat, inimiciſſimus eſſe meæ ſaluti ab eodem quotidianis concionibus dicebatur.
T. L. de bel. Mace. Frater me accuſat, nullo meo in ſe merito.
Pla. in Aſi. Aedepol pater merito tuo facere poſſum.
Ibidem: Cur tu (obſecro) immerito meo me morti dedere optas?
Idem in Caſina: Immerito meo mihi hoc facis.
Ti. L. de bello Mace. Indigne ſibi, nec vllo ſuo merito inſulatum ab omnibus eſſe.
Plautus in ciſtellaria. Merito veſtro amo vos.
Idē in Aſi. Iube aduenire q̄ſo, meritiſſimo eius quę volet faciemus.

Mittere ſanguinem.

MIttere ſanguinē, id eſt quod iam paſſim vulgo omnes ferè, extrahere ſanguinē dicūt, vel Græcanico verbo Flebotomare
Cice. Att. Miſſus eſt ſanguis inuidię ſine dolore.
Eidem: Sic Appius prouinciam curauerit, ſanguinem miſerit: quicquid potuit detraxerit.

Corne. Celſus: Sanguinem inciſa vena mitti nouum non eſt, ſed nullum morbum eſſe, in quo non mittatur, nouum eſt.
Idem, Mitti iunioribus & fœminis vterum non gerentibus vetus eſt.
Ibidem: Sed vt aliquando primo die ſanguinem mittere neceſſe eſt.
Ibidem: Mitti vero is debet, ſi totius corporis cauſa ſit ex brachio.
Ibidem, Mittere autem ſanguinem cum ſit expeditiſſimum vſum habenti, tamen ignaro difficilimum eſt.

Poſt hominum memoriam, poſt homines natos, noſtra memoria, Patrum memoria.

QVod pleriq; omiſſo antiquo loquendi modo, ab hominum recordatione, noſtro tempore, patrumq; tempore dicunt veteres illi, poſt hominum memoriam, poſt homines natos, noſtra memoria, patrum memoria dicebant.
Cice. in Piſonem: Inſtant poſt hominum memoriam paratiſſimi magnificentiſſimiq; ludi.
Idẽ in Verrẽ, Quod nemo unquam poſt hominũ memoriam fecit.
Ibi. Nemo vnq̃ poſt hoïum memoriã paratior, vigilãtior, copioſior.
Ibidẽ: Vt ego hunc vnum eiuſmodi reum poſt hominum memoriam fuiſſe arbitrer, cui damnari expediret.
Idem qua Senatui gratias agit poſt reditum ſuũ, Qui me duo ſceleratiſſimi poſt hoïum memoriam nõ, cõſules, ſed latrones, nõ mõ deſeruerunt in cauſa præſertim publica, & conſulari. ſed prodiderunt.
Idem ad Põ. pro do. ſua, Quid homini poſt hoïes natos turpiſſimo?
Ibidem, Sed erat res poſt homines natos pulcherrima.
Ibidem, Grãde crimen eſt hoc & vehemens, & poſt hominum memoriam, iudiciaq; de pecunijs repetundis conſtituta, grauiſſimum.
Idem planco, Nihil poſt hominum memoriam glorioſius.
Idẽ pro eo. Conſules poſt hoïum memoriã teterrimi atq; turpiſſimi.
Idem in Catilinam. In hoc autem vno poſt hominum memoriam maximo crudeliſſimoq; bello.

Idem de optimo genere Orat. Optimus longe poſt hoies natos.
Idem in Anto. Duo teterrima, & ſpurciſſima capita poſt homines natos, Dolobella & Antonius.
Idem pro Milo. Vnius poſt homines natos fortiſſimi uiri.
Idem in Bruto, Longe autem poſt natos homines improbiſſimus. C. Seruilius Glaucia.
Idem in Vatin. teſt. In omni memoria inauditum.
Idem pro P. Sex. Ne huic tantæ multitudini, quanta mea memoria nunquam vllo in iudicio fuerit deero.
Varro de re ruſt. Sed ipſe noſtra memoria,
Cic. de diuin. Memoria noſtra templum Iunonis ſoſpitę.
Idem in Vatinium teſt. Magnificentiſſime poſt hominum memoriam conſulem factum.
Idem de Orat. De ſenatu iuſſit educi, quod eum ciuem negaret eſſe, quia memoriæ ſic proditũ eſſet, quē pater ſuus aut populus uēdidiſſet, aut pater patratus dediſſet, ei nullum eſſe poſt liminium.
Salluſt. in Cat. Sed mea memoria, ingenti virtute, diuerſis moribus fuere viri duo, M. Cato, & C. Cæſar.
Cic. pro Cor. Balbo: Multi etiam ſuperiori memoria ciues Romani ſua voluntate indemnati, & incolumes, ijs rebus relictis, alias ſe in ciuitates contulerunt.
Idē pro Rab. perduel. Poſt hominum memoriam rē nullam maiorē.
Idem pro lege Manil. Quę in omnibus hominibus noua poſt hominum memoriam conſtituta ſunt.
Idem in Cat In hoc autem vno poſt hominum memoriam maximo crudeliſſimoq; bello.
Idem in Catil. Bellum inteſtinum ac domeſticum poſt hominum memoriam crudeliſſimum & maximum.

Meis verbis.

DIcito illi ſalutem meis verbis, modus eſt dicendi, quo etiam

nunc dicitur, Ex parte mea illum ſalutabis. Itidem, voca illum meis verbis, & pro parte mea.
Plau. in Amph. Voca verbis meis,
In Merc. Rogato meum patrem meis verbis.
Terent. in Hecy. Huc euoca verbis meis.
Cic. M. Marce, Gratum mihi feceris, ſi vxori tuæ Iuniæ grauiſſimę atq; optimæ fœminæ meis verbis eris gratulatus.
Idem Vatin. Locutus ſum, vt ei meis verbis diceret.
Plau. in Amph. Hũc tuis verbis uoco.
In Bacch. Scribe ſalutem tuo patri verbis tuis.
Cic. Trebat. Salutem mihi tuis verbis nunciauerat.
Plau. in Mil. Matris verbis Philocomaſium accerſito.
Curius Ciceroni: Tironem meum ſaluta noſtris verbis.
Cice. Att. Epiſtolam meam iuſſerunt dari Dolobellę. Veſtorius ad me ſcripſit, ut iuberem mancipio dari ſeruo ſuo pro mea parte.
T. L. ab vrbe cõdit. Qui quærerent ſenatus uerbis.
Ibi. Qui iuberent conſulum uerbis in proximos montes fugere.
Ibi. Nunciarunt ſenatus verbis.
Ibi. Denũciarunt ſenatus uerbis.
Idem de bel. Mac. Abi nuncia meis uerbis, bello abſiſtat.

Modus agri.

MOdus agri, ut in optimis libris repperi, ẽ certa definitio, ſiu menſura agri, quàm quot iugerum eſſet, intelligi poſſet.
Plau in Aulul. Agri reliquit illi non magnum modum.
Cic. Att. Et ſi nihil ſcripſit niſi de modo agri.
Hor. in Ser. Hoc erat in uotis, modus agri non ita magnus.
Paul. de con. emptione, lege Qui fundum: Cum ipſe emptori ſuo ad metiretur, multo minorem modum agri q̃ putauerat inuenit.
Ibi. Et domino renunciaret quanto modus agri minor ſit.
Ibidem: Et ideo modo agri renunciet, & ſi in diebus triginta re-

nunciaſſet minorem modum agri eſſe, quamuis multis poſt annis poſ ſe eum cui minoris modus agri fuiſſet repetere.

T.L. *ab vr. con.* Ne *cui maior quàm quinquaginta iugerum agri modus eſſet.*

Magnus numerus.

M Vgnum numerum frumenti, vini, olei, veteres illi dicebant: quem modum loquendi multi inuertentes, magnam quantitatem vel copiam paſſim dicunt.

Cic. pro P. Frumenti in ſumma caritate maximũ numerum miſerã.

Idem in Ver. Dico magnum numerum frumenti.

Ibi. Cuius iudicij metu magnus à multis frumenti numerus ablatus.

Ibi Frumenti tantus numerus imperio tuo datur & cogitur.

Ibi. Atq; ego nunc eum frumenti numerum & eas publice pecunias decumanis, ab Herbitenſibus datas eſſe dico.

Ibidem: Intellexiſtis innumerabilem frumenti numerum per triennium auerſum à rep. eſſe.

Idem de Off. Si exempli gratia vir bonus ab Alexandria profectus Rhodum, magnum frumenti numerum adduxerit.

Idem pro Fonteio: Maximum frumenti numerum ad Hiſpanienſe bellum tolerandum imperauit.

Cæſar in com. Frumenti magnum numerum coegit.

Hircius in com. Nõ poterant magnũ n umerum frumenti cõparare.

Ibid. Scipio magnum frumenti numernm habuerat.

Ibid. Certo numero frumenti mulctat.

Ibid. Magno numero frumenti onuſtos recepit in caſtra.

Ibid. Magno inuento numero hordei, olei, vini, fici, pauco tritici.

Numerus uini.

Cic. in Anto. Maximus vini numerus fuit, per magnum optimi pondus argenti.

Vlpianus de tritico, vino, & oleo, Lege Si quis vinum: Si modo vini numero à teſtatore non ſunt habita, & ſubdit: Cætera quæ

pro hominum affectione & vſu, numero vini habebuntur. & ſubdit: Quæ vini numero paterfamilias habuit.

Miſſum facere.

MIſſum facere, eſt deponere, ac etiam à noſtro conſortio, familiaritate, poteſtate, arbitrio dimittere. Multi barbare dicunt; dare licentiam, vel licentiare.

Cæſar Oppio: Gn. Magium Pompeij præfectum deprehendi, ſed & meo inſtituto vſus ſum, & eum ſtatim miſſum feci.

Ci. in Ver. Deinde alij quæſtus inſtituuntur ex vno genere nauali iudices, quam multi accipere à ciuitatibus pecunias, ne nautas darent, pretio certo miſſos facere nautas miſſorumque omne ſtipendium lucrari. & ſubdit: Certo pretio ſexcentos nummos nautarum miſſione conſtituere.

Ibidem: Vt illud miſſum faciam.

Terent. in Hecyra: Miſſam iram faciet.

Varro de re ruſt. Columbas redire ſolere ad locum licet animaduertere, quod multi in theatro è ſinu miſſas faciunt.

Modice.

MOdice aduerbium non ſemper à pauco (vt vulgo credunt, ſed à modo quandoque deducitur, vt modeſtiam deſignet, quæ inter parum & nimium verſatur, non paucitatem.

Var. de re ruſt. Furfures obijciuntur modice, ne parum aut nimium ſaturentur. Ibidem cum aer eſt modice temperatus.

Ibidem Modica centuria ea ducentorum iugerum.

Plau in Per. Modice & modeſte eſt melius vitam viuere.

Cic. pro P. Sylla: quanquàm à me timide, modiceque dicetur.

Idem contra Rullum: Quare dignus veſtro ſummo honore, ſingularique iudicio ſim, ipſe modice dicam.

Idem ad Atti Modice & infra modum.

Idem Tironi: Nos agemus omnia modice.

T. L. de bello Pu. De ſe pauca ac modice locutus eſt.

Ibidē

Ibid. Libertatem nec ſpernere modice, nec habere ſciunt.
Idē de bel. Ma. Libertate modice utātur, tēperatā eā ſalubrē eſſe.
Ibidem, immodice immodeſteq;.
Ibid. Hac poteſtate immodice, ac ſuperbe Achei uſi ſunt.

Modicum.

Aliquando tamen dicitur à bonis illis autoribus & modicum & modice, pro parum, & pro pauco.
Plau. in Milite: Modice ſapis.
Cic. Atti. Minæ Clodij, contēptionesq; quæ mihi proponuntur, modice me tangunt. Eidem, ſed ut modice cæteris utile eſt, tibi neceſſe eſt. Eidem: Sed ea res modice me tangit.
T. L. de bel. Mace. Comparauerat & tyrannus modicam claſſem.
Ibid. Vt modico edito prælio in fugam inclinarent.
Ibid. Refecti cibo ſumpto, & modica quiete.

Mouet me, non me impedit.

MOuet me, non me mouet, non me impedit, eleganti modo loquendi ponitur ab antiquis.
Cic. pro. l. Mani. Neq; me impediet eius Quirites inimicum edictū.
Papinianus de conditione furtiua, lege Parui refert:
Nec me mouet, præſens homo fuerit nec ne.
Caius de damno infecto, lege Si ædibus: Sed mouet me quod ipſe meas ædes reficere poſſim.

More maiorum, in morem.

MOre belluæ, more maiorū, & in morem dicebant, addito q̄modoq; genitiuo, alioqui inepte modo, & in modum dicunt.
Vergilius: Perq; duas in morem fulminis arctos.
Ouidius: Eunt anni mora fluentis aquæ.

NEMO.

CVm ut ſępe iam dixi, nihil aliud ſit perfecta latinitas, quam perfectorum illorū uirorū autoritas, qua certo dicendi modo

tanquam ſuo iure & pro arbitrio vſi ſunt, conſiderare: atq; obſeruare maxime decet, q̄d & quo mō dixerint: Nemo quiſq̄, nemo homo, non nemo, nemo vnus, nemo vnus vir, quiſquàm vnus, quiuis vnus, quiſq̄ omnium, alter quiſquàm, vnus aliquis: quod rari poſt eos curauerunt: quare eorū vel ſcripta vel dicta merito laude carent.

Nemo quiſquàm, nemo homo, homo quiſquàm.

Terent. in Eunuch, O populares, ecquis viuit me hodie fortunatior? nemo hercle quiſquàm.

Idē in Hecy. Nemo quiſq̄ illorū ad te venit, quin ita præparet ſeſe.

Idem in Eunucho: Nemo homo eſt iam.

T. L. ab vr. con. Victoria, cui nec deus, nec homo quiſq̄ inuideat.

Non nemo.

Varro de re ruſt. Tonſas recentes eodem die perungunt vino & oleo, non nemo adiuncta cera alba & adipe ſuillo.

Cic. pro L. Mur. Non nemo etiam in illo ſacrario reipub. in ipſa inquam curia non nemo hoſtis eſt.

Idem pro P. Sex. Vel vt non nemo putaret,

Idem pro. l. Man. Cum eſſet nō nemo in ſenatu, qui diceret nō oportere.

Idem pro L. Corn. Bal, Vt non nemo putaret.

Idem in Ver. Nam quod fortaſſe non nemo veſtrum audierit iſtum à Syracuſanis publice laudari,

Hircius in com. Non nemo culpę eius, imprudentięq; aſſignabat.

Nemo vnus, & nemo vnus vir.

Cæſar in com. Ad neminem vnum ſumma imperij.

T. L. ab vr. con. Quia nemo vnus ſatis dignus regno viſus eſt.

Ibid. Neminem vnum eſſe cuius opera putet rempub. reſtitutam.

Ibid. Vt nemo vnus inde præcipuū quicq̄ gloriæ domū referret.

Ibid. Haud dubie, illa ætate, quia nulla virtutum feracior fuit, nemo vnus erat vir: quo magis innixa res Romana ſtaret.

Quiuis vnus, quiſquam vnus & quiſquam omnium.

Cic.in Bruto,Quantum non quiuis vnus è populo, ſed æſtimator doctus & intelligens poſſet.

T.L.ab ur.con.Nec qſq̃ vnus malis artibus poſtea tam popularis ceſſet.

Ibidem.Quia nondum in quenquàm vnum ſæuiebatur.

Ibi.Cũ multi magis fremerent,q̃ quiſquàm vnus recuſare auderet.

Ibi.Solertius q̃ quiuis vnus ex ÿs,quos noĩe ui caſtris locũ caperet.

Idem de bel.Mac.Non mõ quenquã vnũ elicuit ad ſuadendũ, ſed ne fremitũ quidẽ mouit. Ibidem.Ne quem vnum relinquerent.

Cic.in Ver.An hoc dubitabit quiſquàm omnium, quin is venalẽ in Sicilia iuriſdictionem habuerit?

Alter quiſquam.

Plau.in Aſin.Neq; me Athenis eſt alter hodie quiſquam, cui credi recte æque putent.

Vnus aliquis.

Vnus aliquis,vulgari propemodũ ſermone Romæ ẽt nũc dicitur: q modus loquẽdi magis apud vulgum q̃ apud eruditos remanſit.

Cic.in Anto. Cur nunquàm tam frequens ſenatus fuit quod vnus aliquis tuam ſententiam ſecutus ſit?

Idem de finibus bonorum & malorum:Vtilitati hominum pluſquã vnius alicuius aut ſuæ conſulit.

Idem pro Cluentio,Vnum aliquem nominate.

Idem de prouin.conſularibus: Tanquam vnum aliquem portum tutum & clauſiam teneri.

Caius:Siquis omiſſa,lege Cum hæreditas: Cum ab eo quoq; peti poſſet,qui vnam aliquam rem hæreditatio nomine poſſideat.

Negatio,Metuo ne non.

FRequenter etiam veteres alli autores duas negatiuas clauſulas ſimul ponunt,& plerunq; cum verbis vereor, aut timeo, aut metuo coniungunt.

Quem dicendi modum nulli poſt minores conſiderauerunt, aut

quod certe liquido conſtat, in ſuis ſcriptis raro uſurpauerunt.
Plau. in Per. Ne non ſat eſſes leno id metuebas miſer.
Idem in Caſina: Metuo ne non ſit ſurda.
Teren. in Adelph. Metuiſti hominum homo ſtultiſſime, ne non tibi iſtud fœneraret.
Idẽ i Phor. An uerebamini ne nõ id facerẽ qđ recepiſſem ſemel?
Cic. Att. Vereor ne non liceat. Eidem. Timeo ne non impetrem.
Eidem: Vereor ne exeundi poteſtas non ſit.
Eidem: Veretur enim ne non liceat tenere hæreditatem.
Idem pro ſex. Roſ. Amer. Vereor ne non ille ſolus (id quod ad me nihil attinet) ſed alii quoq; plures læſos ſe eſſe putent.
Idẽ in Tuſcu. Vereor ne non tam uirtutis, fidutia utendum nobis ad ſpem beate uiuendi, quàm uota facienda uideantur.
Idem in Philip. ſed unam rem uereor ne non probes.
Ibid. An uerebare ne non putaremus natura te potuiſſe tam improbum euadere, niſi acceſſiſſet etiam diſciplina?
Idem pro lege agraria: Pertimeſcam credo, ne mihi non liceat, contra uos in contione conſiſtere?
Idem Curioni, Non enim uereor ne non in ſcribendo te expleam.
Eidẽ, Nõ quo uerear, ne uirtus tua opinioni hoĩum non reſpondeat.
Idem pro T. An. Mil, quanquàm præſidiis ſalutaribus, & neceſſariis ſepti ſumus, tamen ne non timere ſine aliquo timore poſſimus.
Ibid. Cur igitur hos manumiſit? metuebat ſcilicet ne indicaretur, ne dolorem perferre non poſſet.
Idem pro M. Cælio: An timebant ne tot unum valentes imbecillũ alacres perterritum ſuperare non poſſent?
Idem in Ver. Nõ uereor ne hoc officiũ meũ P. ſer. iudici nõ probẽ.
Idem in Catil. ſi te iam Catilina comprendi, ſi interfici iuſſero, credo uerendum erit mihi, ne non potius hic omnes boni ſerius à me, quàm quicquàm crudelius factum eſſe dicant.

Horatius: Sedit qui timuit ne non ſuccederet.
Ouid. de Pon. An uereor ne non, approbet illa Getes?
T. L. de bello Mace. Metuentes ne dilationem res non paterentur.
Vlpia. de iure do. l. ſi ergo: Vereor ne nō poſſint dñij eius effici.
Martianus eodem tit. lege ſi mulier, Vereor ne non ſit obligata.
Idē de re mili. l. Officium: Vereor tamen ſi quicq̄ promiſero, quod in uſum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re non adhibeatur.
Paulus de acquirendo rerum dominio, lege Bonæfidei, Verendum ne non ſit bonæfidei poſſeſſor.

Simpliciter poſita ſine uerbo Metuo, uereor, timeo.

Cicero Attico, ſed diligentius nobis eſt uidendum, ne detracti pares eſſe aduerſario non poſſimus.
Idē pro Gn. Plā. Hæc mihi ſunt tractāda iudices et modice, ne q̄d ipſe offendā cœtū: deniq; cū reſpōdero criminibus, ne nō tā inocētia reus ſua, q̄ recordatione meorū tēporū defenſus eſſe uideatur.
Idem de Orat. Neq; eſſe periculum, qui leonem, aut taurū purgat egregie, ne idem in multis alijs quadrupedibus facere non poſſint.
Idē de Fato: Vide ne non eadem ſit illorum cauſa & ſtoicorum.
Idem M. Marcello: ſi iſta uita tibi commodior eſſe uideatur, cogitādum tamen ne tutior non ſit.
Ouid. de arte, Ne tanti noctes non putet eſſe tuas.
Idem de Ponto, Mors faciet certe ne ſim cum uenerit exul.
Ne non peccarim, mors quoq; non faciet.
Idem in epi. Quod potuit renui, ne non inuita tenerer.
Vlpi. de re. arb. l. idem, Videndum eſt, ne non ſit compromiſſum.
Paulus de ſtatu liberis, lege Cum hæres: Recte putant liberum fore, ne multi ad libertatem peruenire non poſſint.

Nullo negotio.

NVllo negotio, hoc modo dicendi id ſignificatur, ac ſi diceremus, ſine difficultate.

Cicero Attico, Cato Siciliam tenere nullo negocio potuit.
Eidem, Cum id nullo negocio facere poſſis.
Idem pro Roſcio: Quare hoc tu propter multitudinem ſicariorum nullo negocio facere potuiſti.

Non ires, pro ire non deberes.

NOtandum & hic dicendi modus, non ires, non redderes, pro quo inepte dicitur, ire non deberes reddere, non deberes.
Plautus in Trinummo: Non ego illi argentum redderem:
Reſpõ. Non redderes, neq; de illo quicq̃ neq; emeres, neq; venderes.

Ne plura, ne multis, ne longum faciam.

NE plura, ne multis, ne lõgum faciam, quid multis? modus loquendi ac ſi dicas, Ne dicam plura, ne multis te teneã, quid multis opus eſt? ſed elegantius illa, & breuius.
Cicero pro Cluentio, Ne multa, perquiritur à coactoribus, inuenitur ea ſerrula ad Stratorem perueniſſe.
Idẽ C. Mem. Si peccat, magis ineptijs q̃ ĩprobitate peccat, ſed ne plura.
Idem pro Cluentio Ne multis, Diogenes emitur.
Idem Attico, Ne multa, nihil ne in illo itinere prȩter conſcientiam meam delectauit.
Idem in Verrem, Ne multo locuturum ſe eſſe confirmat.
Ibidem, Ne multa, ſextertia decem me (inquit) dixi daturum.
Ibidẽ. Vndiq; ne reclamatur, ne multa, iterũ iſte aliq̃to poſt ad illos venit. Ibid. Ne multa, iudices libertate, quàm vos ſociis dediſtis, hac ille in acerbiſſimo ſupplicio miſerrimȩ ſeruitutis abuſus eſt.
Ibidem, Ne multa, ipſum dicere adoleſcentem audiſtis.
Ibidem Ne multa, iudices ijs contumeliis ſcitote, Quintum Lolliũ coactum ad Aprony leges, conditionesq; veniſſe.
Ibidem pro Cluen. Et ne lungum ſit, omnium vicinorum ſummã eſſe in hunc beneuolentiam confirmamus.
Horatius, Ne lungum faciam.

Nihil ad Perſium.

NIhil ad Perſium,modus hic dicendi multis in locis reperitur illo perfecto ſeculo vſitatus,id,n.eſt ac ſi dicamus,Nihil ad cõparationem Perſii, aut non eſt id cum Perſio comparandum.

Teren.in eunucho,At nihil ad noſtram.

Cicero in Oratore,Quem cognouimus virum bonum,& non illiteratum,ſed nihil ad Perſium.

Nunquid ad Romam velis &c.

NVnquid Romam velis? Nunquid me vis? modus eſt loquendi apud veteres,quem modum ſequentia ſecula omnino pretermiſerunt.Nos autem apud quos ferè latinus ſermo reuiruit , nondum ad hos floſculos manus admouimus,At ſpero fore breui,vt ad priſcũ candorem quàm proxime accedatur .

Plau.in Aulularia,Ibo,igitur,parabo,nunquid vis?

Idem in Trinummo,Nunquid vis? Reſpondetur,Cures tuam fidem.

Teren.in Eunucho Rogo nunquid velit? recte inquit.

Item in Adelphis,Nunquid vis quin abeam?

Cicero.Q.Ciceroni fratri,Me adhuc nemo rogauit,nunquid in Sardiniam vellẽ,te puto ſepę habere, q nunquid Romã velis quęrant.

Idem Attico Me expenſę ſua villa nunquid uellem rogauit.

Eidem,Is me proficiſccentem Apameam proſecutus eſt, nec cum poſtea in caſtra uenifſet,atq; inde diſcederet,nũquid vellẽ rogauit.

T.L.ab ur.con Frequentia proſequẽtiũ,rogãtiũq; nunquid vellet?

Noctu Interd u.

NOctu,interditus,quod ferè omiſſum eſt,& omnes dicunt bonis alioqui verbis,de nocte,in meridie.

Cęſar in commentariis,Pompeius clàm & noctu , Cęſar palam atq; interdiu.

Cato de re ruſti. Marti Syluano ſylua interdiu in capita ſingula boum votum facito.

Nec caput, nec pedes habet.

NEc caput,nec pedes habet,modo hoc loquendi vulgaris etiã nunc ſermo Romanus frequenter vtitur,cum res intricata et impedita eſt,vt quò te vertas neſcias.

Cic. Curio.pp res tuas ita contractas,vt quemadmodum ſcribis,nec caput,nec pedes hãberẽt,eqdẽ vellẽ vti pedes haberẽt, vt aliquando redires,

Nil mihi longius,nil propius,nil potius.

NIhil mihi longius,nec quicq̃ mihi lõgius,nihil fuit propius, nihil fuit potius,modi ſunt loquendi maxime ediſcendi.

Plau.in milite,Nihil fuit propius quàm vt perirem.

Cicero Rabirio Poſthumo,Nec mihi longius quicquàm eſt iudices, quàm videre hominum vultus.

Idem in ſomnio ſcipionis.Nil mihi fuit potius,quàm vt Maſiniſſam conuenirem.

Non idem tibi & mihi.

Notandum eſt & hoc non vulgare dicendi genus, Non idem tibi & mihi,qnod multi multo aliter proferunt.Nemo enim non dicit: Non idem tibi ſicut mihi: vel non idem tibi quod mihi.

Varro de lingua latina, Et de iis non eadem oratores & poetæ,

Cic.de Fato, Vide ne non eadem ſit illorum cauſa, & Stoicorum:

Saluſt.in Catilina: Non eadem vobis & illis neceſſitudo impendet.

Non habeo quod te accuſem.

Non habeo quod accuſem ſenectutem. Non habeo qđ te accuſem, nihil habeo quod defendã:certo modo loquendi illius temporis elegantiſſime dicebatur:minores hęc vt alia corruperunt,

Cic.de ſenectute,Non habeo quod accuſem ſenectutem:

Idem in epiſt.ad Cęlium,Neq; tamen adhuc habeo qđ te accuſem:

Idem pro Tito Annio Milo.Nihil ſane id proſit Miloni qui hoc facto natus eſt,vt ne ſe quidem ſeruare potuerit, quin vna rempub. vosq̃ ſeruare, ſi id iure non poſſet.nihil habeo quod defendam.

Neue hoc, neue illud.

Neue hoc, neue illud, genus eſt dicendi perelegans, & vt eſt longo interuallo omiſſum, ita eſt veluti poſtliminio repetendum.

Cic. Lent. Puto à te, ne id à me, neue in hoc reo neue in aliis q̄ras.

Idem de Orat. Vt neue aſper eorum concurſus, neue hiulcus ſit.

Ibidem, Vt neue aſpere concurrant, neue vaſtius deducantur.

Ne viuam &c.

Ne viuam, ne videā, ne ſim ſaluus, pereā, diſpereā, moriar, male mihi ſit, modi ſunt dicendi, cū quid aſſeuerare, & veluti quibuſdam precibus deuouere, aut ſacramento aliquo obteſtari contendimus.

Cicero Attico, Ne ſim ſaluus ſi aliter ſcribo, ac ſentio.

Eidem, quid poteris in quis pro iis dicere? ne viuam ſi ſcio.

Idem C. Fabio Gallo. Sed ne viuam ſi tibi concedo, vt eius rei tu cupidior ſis quàm ego ſim.

Eidem, Moriar ſi quiſquam, me tenet præter te.

Eidem, Male mihi ſit, ſi vnquàm quicquàm tam enitar.

Idem Tironi, Solicitat, ita viuam, me tua mi Tira valetudo.

Pro per. Diſpeream ſi quicquam aliud, q̄ gloria de te quęritur.

Nunc erat.

Nunc erat, antiqui illi ſimul ponebant præſens cum pręterito.

Ouid. in epiſt. ad Vlyſſem, Nunc erat auxilijs illa tuenda patris.

Horatius, Nunc ſaliaribus ornare puluinar deorum.

Tempus erat dapibus ſodales.

Cic. Atti. Nunc reus erat apud Craſſum diuitem Vectius de vi.

Eidem, Brutus erat in Veſide etiam nunc.

Nomen facere.

OBſeruaui item quid ſit exigere, & facere nomē & noia defecta, nō idonea, Viſumq; eſt mihi nomē & noia quādoq; pro debitoribus, quandoq; pro ipſo debito accipi. Facere autem nomina id eſſequod debitores comparare, quod diuerſis modis fiebat, pa

ctis,vſuris.vel pro miſſis mēſtruis,aut annuis fructibus.Pecunia.n. aut numerata ſeruabatur in arca,aut emptis agris vel mercibus in noībus collocabatur,vti īfra poſitæ autoritates melius declarabunt:
Cice.de natura deorum, Aut tu illum fructu fallas, aut per literas auertas aliquod nomen,aut per ſeruulum percutias pauidum. Idem Attico:Salaminios autem,hos enim poteram coercere, adduxi vt totum nomen vellent Scaptio ſoluere.
Idem pro L.Flacco,Hermippoq;,percontanti de nomine Faſiano.
Paulus de pig.actio.l.Si conuenitur:vt nomen debitoris mei pignori tibi ſit tuēda eſt à prætore hæc conuētio,vt et te in exigenda pecunia & debitor aduerſus me ſi cū eo experiar tueatur: ergo ſi id nomen pecuniarium fuerit,exactam pecuniam tecum compenſabis.
Vlpianus de doli mali exceptione,lege,Apud Celſum, Quod ſi ut cui pecunia debebatur cum debitore decidit,& nomen eius vendidit Seio,cui debitor mandauerat,ut nomen emeret.
Sceuola de legatis, lege Nomen debitoris in hæc verba legauit: Titio hoc amplius dari volo centum aureos. quos mihi hæreditas C.Seij debet,aduerſus quos ei actionem mandari uolo,eiq;, eorundem pignora tradi.quæro utrum hæredes tantum decem dare debeant,an omne debitum,hoc eſt,an & uſuras debeant mandare? Reſpondi,uideri uniuerſam eius nominis obligationem legatam.
Hemuleius de emp.l.Si plus:Qui nomen quale fuit uendidit, dumtaxat ut ſit,nō ut exigi aliquid poſſit,& dolum præſtare cogitur.
Cinna de Cat. Mirati ſumus unicū magiſtrū ſummū Gramaticū, optimū Poetam, oēs ſoluere poſſe qōnes,unū difficile expedire nomen.

Facere nomina.

Cic.de off.Hortos emit inſtructos,nomina facit, negociū conficit.
Idem Fabio Gallo,Tātū ex Arpinati venerā, cum mihi à te literæ redditæ ſunt,ab eodēq; accepi Aniani literas ī qbus hoc inerat,liberaliſſimum noīa ſe facturum cum ueniſſet, qua ego uellem die.

Paulus de Peculio,*lege* Ex *facto*,Plane *ſi ex re pupilli nomina fe*-*cit,uel pecuni*a*m in arca depoſuit,datur ei vendicatio numerorum*.
Pomponi.de Peculio.l.*Peculium.Si vero noīa ita fecerit dominus, tu, quaſi debitorē ſe ſeruo faceret,cū debitor nō eſſet,contra puto*.
Scęuola de fidei cōmiſſariis libertatibus lege Thais,Sticus *Arcarius probante domino nomina fecit,& rationes à domino ſcriptas exhibet,nec poſtea nomen vllum fecit* .
Idē de legatis,lege Nomen *debitoris*:Multos *nouos debitores amplarum pecuniarum fecit,& ſubdit*:Quęſitum *eſt,an huic filio,eorum nominum quę ipſe fecit,perceptio permittenda eſſet*.
Papinianus *de vſu,& vſufructus,lege* Vxori:Non *idem ſeruabitur in nominibus ab hęrede factis*.

Exigere *nomina*.

Cicero *in* Verrem, Vt *reperiretur pecunias ſumpſiſſe mutuas,nomina ſua exegiſſe*.
Paulus de vſu.l.*Caius*:Exigi *ſolent ēt ſi oīa noia idonea ſint*.

Nomina *ſimpliciter*.

Cicero *in* Ver.Ille *clamare cum raperetur,nihil ſe miſerum feciſſē pecuniam ſibi,eſſe in nominibus numeratā in pręſentia non hēre*:
Item in Topicis,Non *ſi vxori legauit argentum,oē quod ſuū eſſet, iccirco quę in nominibus fuere,legata ſunt*. Multum *enim differt, in arca ne poſitum ſit argentum,an in tabulis debeatur*.
Idem Attico:Nomina *mea per deos expedi*:
Horatius in ſermonibus,Nomina *ſectatur*.
Idem *in epiſt*.Cautos *nominibus certis expendere nummos*.
Vlpia.*de re.eo.q tu.l.puta*,Quęrere *ergo dēt,an pecuniā pupillus habeat,vel in numerato,vel in nominibus qui conueniri poſſint, vel in fructibus conditis,vel etiam in reddituū ſpe atq; obuētionū*,
Papinianus *de adminiſtratione & periculo,lege* Tutor, Siue *curator nomina quę iuſte putat non eſſe idonea*.

Idẽ eo.ti.l.Tutores:Noĩum paternorũ periculũ,quæ poſt puberta-tem adoleſcentis idonea fuerant,prǽſtare cogendi non erunt.

Scæuola de admi.& pi.l.qui negociationẽ,Duo milia potuerint à ſubſtantia hæreditatis ſeparare,& in noĩa collocare neglexerint.

Idẽ de fun.inſtr.l.Liberto:Ex noĩbus debitorũ elegit idonea noĩa

Africanus ad Senatuſconſultum Velleianum,lege Tutor:Quod pa rum idonea nomina debitorum uiderentur.

Modeſtinus:Si certum petatur,periculum nominum ad eius, cuius culpa factum probari poteſt,pertinet.

Scæuo.de ſtatu liberis,lege Sticho, Argentarius coactor cum penẽ totam fortunam in nominibus haberet.

Idẽ de fun.inſt.l.Liberto,Ex noĩbus debitorũ elegit idonea noĩa.

Idem de dona.l.Ad eum:Peculium tuum oẽ quicquid habes, tam in nominibus quàm in rebus mouentibus,ſiue innumerato, me tibi concedere hac epiſtola mea manu ſcripta,notum tibi facio.

Papinia.de admi.re.l.Impatores,item reſcripſerunt, nominũ quæ deteriora facta ſunt tpe curatoris,periculum ad ipſum pertinere.

Operam ludere.

QVis neget eſſe modum loquendi,quo Latinitas tota contineatur? Nam quis eſſet,qui operam ludere,dicere auderet, niſi prius patres illi Latinæ eloquentiæ ſic dixiſſent.

Cum enim fruſtra aliquid fieri putabant, Operam ludimus dice-bant,quod imitatione dignum maxime eſt.

Plau.in Pſeu.In ptuſum ingerimus dicta dolium, operã ludimus.

Terentius,in Phor.In illis fructus eſt,in illis opera luditur.

Plautus in Caſina,ſi me nunc ſuſpendam,operam luſerim, & præ ter operam reſtim ſumpti fecerim.

OS.

OS,certo modo loquendi ab illis antiquis pro audacia, & te-meritate,quandoq; pro conſpectu ponitur,

Cic. in Orat. Quod tandem os eſt illius patroni, qui ad eas cauſas ſine vlla ſcientia iuris audet accedere?

Idem in Ver. Os hominis, inſignemq́ impudentiam cognoſcite.

In Philip. v. Sed illud os, illam impuritatem.

In Philip. II. Audiſſet furentis introitum Dolobellæ, vocem impurã atq́ os illud infame.

Idem pro C. Rab. Poſthumo, Quod habent os? quam audaciam?

Sall. in Iug. Incedunt per ora veſtra magnifice.

Cic. pro Cn. Planc. Quæ cum ita ſint, iam ſuccumbam Laterenſis iſti tuo ori nimio, in eo, in quo nihil poteſt eſſe nimium, quoniam ita tu vis, nimium me gratum eſſe concedam.

OPERAE.

Operę in plurali, quod nuſquam ab alijs obſeruandũ repperi, id eſſe videntur quod ſectatores, aſſeclę, clientes. quę res quo facilius iudicari queat, vt conſueui, infra quę collegi locaui.

Cic. Quinto fratri, Cum omnia maledicta, verſus etiam obſcœniſſimi in Clodiũ & Clodiam dicerentur, ille furens & exanguis interrogabat ſuos in clamore ipſo, quis eſſet qui plebẽ fame necaret. Reſpondebant operæ, Pompeius. & ſubdit,

Factus eſt à noſtris impetus, fuga operarum. & ſubdit. Itaq́ ſe comparat, homines ex agris accerſit, operas autem ſuas Clodius confirmat, manus ad Quirinalia paratur.

Eidem. Operæ Clodianæ clamorem ſuſtulerant,

Idẽ At. Operæ cõparantur. Eidẽ, Operæ Clodianæ pontes occuparunt. Eidẽ, Qui erant mecum, facile operas aditu prohibuerunt.

Idem pro P. Sex. Erat enim mihi cõtentio, non cum victore exercitu. ſed cum operis conductis, & ad rapiendam vrbem concitatis,

Idẽ pro P. Syl. Contra patrem tuum operas & manum cõparaſſe.

Idem qua ſenatui gratias agit poſt redditum ſuum, Cum ijſdem operis ſuffragium ferentibus.

Obtinere prouinciam.

OBtinere prouinciam, modus dicendi, quo ſignificatur habere prouinciam ad tempus ad regẽdum, vt proconſul aut prętor, uel vt quęſtor, aut pro alio magiſtratu.

Cic. in Ver. Iam antea in ſella ſedens prętor, cum prouinciam Siciliam obtineret.

In eund. Sic obtinui quæſturam in prouincia, vt omnium occulos in me vnum coniectos arbitrarer.

Idẽ pro L. Fla. Cũ Aſiam prouinciam cõſulari imperio obtineres.

Idem pro Q. Liga. Interim P. Accius Varus, qui prętor Aſiam obtinuerat, Vticam venit.

Idem in Vatinium teſtem: Cum quæſtor Macedoniam obtinebat.

Idem pro M. Cęl. Africam tum prętor ille obtinebat.

Lentulus Ciceroni: Et mihi dent negocium vt Aſiam obtineam.

T. L. ab vrbe con. Galliam prouinciam obtinere.

Obtingere autem prouinciam eſt, cum ſortito prouincia regenda alicui committebatur.

Cic. in Ver. Quæſtor ex ſenatuſconſulto prouinciam ſortitus es, obtingit tibi conſularis.

Idem Att. Aſiam Quinto ſuauiſſimo fratri obtigiſſe audiſti.

O B.

EVelli ex intimis latebris, modo coniunctionis, modo prępoſitionis particule Ob candidiſſimum ſenſum: non enim vulgatum illum, aut palam poſitum, quod propter ſignificat, verum id quod circum vel ante aut contra oſtendat, atq; ita ante, vt ſermoni interponatur velut obex quidam, & interiaceat: vt obſidere vrbe, id eſt, circunſedere. Plau in Mil. Nunc demum experior ob oculos caliginem prius mihi obtigiſſe.

Ibid. Nam ille qui lanam ob oculum habebat, nauta non erat.

Idẽ in Truc. Irata eſt, quia ſcortum, ob oculos adduxerit.

Cic.pro P.Sex. *Aut ego illas res tantas, in tanta improborũ multitudine cũ gerebã, non mihi mors, non exiliũ ob oculos verſabantur?*
Idẽ de fi.bo.& ma. *Cuius incola Sophocles ob oculos verſabatur.*
T.L.ab vr.con. *Fœda mors ob oculos erat.*
Ibid. *Vt mors ob oculos omnium eſſet.*
Verg. *Cunctus ob Italiam, terrarum clauditur orbis.*
Plau.in Aulul. *Dum it dormitum, follem obſtringit obgulam.*
Inde obire prouinciam, obire fundos, obire ſacra dicitur.
Cic.in Ver. *Ego Siciliam totam quinquaginta diebus ſic obij.*
Idem de Orat. *Iudicia priuata magnarum rerum obire.*
Ibid. *Cui noſtrum non licet fundos noſtros obire.*
Verg. *Ducunt exortẽ AEneę, quem fulua leonis Pellis obit totum.*
Cic.in Ver. *Nam æſtate ſumma, quo tempore cęteri prętores obire prouinciam & concurſare conſueuerunt.*
Ibid. *Cum vero ęſtas ſumma eſſe iam cœperat, quod tempus oẽs iam ſemper Siciliæ prætores in itineribus conſumere conſueuerunt. propterea ꝙ tum putant obeundam eſſe maxime prouinciam, cum in areis frumenta ſunt.*
Idem pro.l.Manil. *Cũ ita clauſa erant nobis omnia maria, vt neq; priuatam rem maritimam, neq; publicam iam obire poſſemus.*
T.L.ab vr.con. *Quamquàm ipſe plurima ſacra obibat.*
Ibid. *Munus vigiliarum obibant.*
Ibid. *Quia duo conſules obire tot ſimul bella nequirent.*
Ibid. *Ne ad omnia ſimul adire, & obire vnus non poſſit.*
Ibid. *Haud grauate munia obeundo,*
Cic. de amcitia. *qui diligentiſſime ſemper illum diem, illudq; munus ſolitum es obire.*
Idẽ Pro.l.Agra. *Qui rerũ priuatarũ cauſa legatiões libras obeunt*
Ibid. *Hæreditatum obeundarum cauſa.*
Verg. *Magnas obeuntia terras Tot maria intraui.*

Cæſar in com. Omnia per ſe obire, & quid quoque loco faciendum eſſet prouidere non poſſet.

De particula ob pro contra.

Plau. in Sti. Tranquillam uiam concinna, ſi rex obſtabit, regē per uertito ipſum. Ibi. Si tibi nulla ægritudo eſt animo obuiam.

Offendere.

OFfendere. interdum idem eſt quod incurrere, Vnde offenſiones pedum, quas Auguſtus Cæſar ut dirum & mali hominis abhorrebat.

Plau. in Curculione: Ne quem in curſu capite, aut cubito, aut pectore offendam, aut genu.

Cic. M. Varroni, quis eſt tam lynceus, qui tantis tenebris nihil offendat, nuſquam incurrat?

Idem Lentulo, Si cecidiſſet ut uolumus & optamus, omnes te ſapienter & fortiter: ſin aliquid eſſet offenſum, eoſdem illos & cupide & tenere feciſſe dicturos.

Idem in Ver. Si tantulum offenſum titubatumque ſit.

Ouid. in epiſtola, Cum foribus uelles ad Troiam exire paternis,
Pes tuus offenſus limine ſigna dedit.

Idem de Faſtis, Creditur offenſo procubuiſſe pede.

Tibullus, Te canit agricola è magna cum uenerit urbe, Serus in offenſum retuleritque pedem.

Idem, Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem.

Vitru. Si ad aſciam offenderint calculi, non erit calx temperata.

Plau. in Penulo, Quemque uiſco offenderant?

T. L. ab ur. con. Miles offenſo ſcuto prębuit ſonitum.

Cic. pro Clu. Qui bis apud eos iudices offendiſſet.

OPES.

OPes à bonis illis autoribus poſitas non ſolum pro diuitijs uerumetiam pro potentia, quæ conſtat ex amicis, clientelis, propin-

lu,propinquis,populari fauore,infra plane colliges.

Cic.de off.Exiſtuntq; in rep.plerũq; largitores & factioſi,ut opes q̃ maximas cõſequãtur,et ſint potius ſuperiores ui,q̃ iuſtitia pares

Idem de amic.Diuitiæ ut utare,opes ut colare,honores ut laudere.

Ibi.Sic multorum opes præpotentium excludunt amicitias fideles.

Idem pro Clu Sylla maximis opibus,cognatis,affinibus.

Idem Attico:Tamen firma munitur quædam nobis ad retinendas opes noſtras tuta(ut ſpero)uia.

Idẽ pro P.Q.Vt P.Quintius,cui tenues opes,nullæ facultates,exiguæ amicorum copiæ ſunt,cum aduerſario gratioſiſſimo cõtẽdat.

Idem ad equites Romanos.Et ſingulorum opes ſæpe ſunt tenues.

Idem pro L.Murena,Vt eius opes,atq; ingenium præſidio, multis etiam alieniſſimis,uix cuiquam inimicus eſſe deberet.

Optimus,maximus.

OPtimus,maximus,nõ ſolũ de deo dicitur,ſed de fundo,agro, domo,& alijs.

Celſus de contrahenda emptione,Cum uenderes fundum non dixiſti ut optimus maximusq; eſt.

Hemule.de emptionibus,lege Quo ad ſeruitutes: Niſi ut optimus maximusq; eſſet traditus fuerit fundus.

Paulus de legatis lege Si mihi:Vti optimi maximiq; ſunt.

Idẽ de fundo inſtructo.l.Fũdo legato:Vt optimus maximusq; eſt.

Perpetuus.

QVàm multi in noĩe perpetuum,& uerbo perpetuo errauerunt,proprietatem q̃ in dicendi bonorum autorum mõ conſiſtit,ignorantes? Eſt enim perpetuũ,inter cætera,quod ſolidum,nõ conciſum in fruſtra,ſed continuatum:non interruptum, aut temporis ſpatio intermiſſum.Et eodem ſenſu perpetuare dicitur,id eſt,ſine intermiſſione continuare,uti infra late oſtendetur.

Plau.in Rud.Iactate exemplis plurimis miſere perpetuam noctem,

Idem in Merc. Siquidem iſti dicto ſolida & perpetua eſt fides.
Teren. in Hecyra, Cum milite Corinthum hinc ſum profecta inhumaniſſimo, biennium ibi perpetuum miſera illum pertuli.
Ibidem, O fortuna, vt nunquàm es perpetuo bona.
Cicero in Verrem, Vna lata uia perpetua.
Idem ad Atticum, Clodium præſentem fregi in ſenatu, cum oratione perpetua pleniſſima grauitatis, tum altercatione.
Cato in re ruſt. Vltro citroq; ſulcos perpetuos ducito.
Cęſar in com. Erant perpetuę paludes. Ibidem, Trabes perpetuę collocantur. Ibidem, Palus perpetua intercedebat.
Ibidem, Perpetuæ foſſe quinos altæ pedes ducebantur.
Ibidem, Pro uetere ac perpetua in me fide.
Cic. pro lege Mani. Quod ut illi proprium ac perpetuum ſit.
Idē pro Cn. Plā. Ego uero ſi cū illorum impiorū ferro & manu cōcidiſſem, in perpetuū reſp. ciuile præſidium ſalutis ſuæ perdidiſſet.
Idem in Catil: Ignem Vestæ perpetuum ac ſempiternum.
Verg. Paſcunt perpetuo tergo bouis.
Idem, Perpetuis ſoliti patres conſidere menſis.
Idem, Sola ne perpetua mœrens carpere iuuenta?
Ouid. in Ibin Dij tibi dent, nudoſq; lares, inopemq; ſenectam, Et lōgas hyemes, perpetuamq; ſitim.
Idem de Ponto, Sic mea perpetuis liqueſcunt pectora curis.
Catullus, Iucundum mea uita mihi proponis amorem,
Hunc noſtrum inter nos perpetuumq; fore.
Vitruuius, Dum in craſſitudine perpetuæ taleæ oleaginæ uſtulatæ quàm crebberrime inſtruantur.
Idem, Quęratur ſolum, ſi ſit perpetuo ſolidum.
Idē, Sin aūt valles erūt ꝑpetuæ, in declinato loco curſus dirigētur.
T. L. ab urbe con. Saltus perpetuis montibus inter ſe iuncti.
Ibid. Modo ſit perpetuus huius qua uiuimus pacis amor.

Idem de bello Mac. Perpetuis orationibus die aſſumpto.

Paul. de ſer. ruſt. præ. l. Si uia, ſi lacus ꝑpetuus ī tuo fundo eſt, naui-gandi quoq; ſeruitus, ut ꝑueniatur ad fundū uicinum, imponi pōt.

Idem, Quod cuiuſq; vniuerſitatis nomine. l. ge item eorum: Niſi lex municipij uel perpetua conſuetudo prohibeat.

Vlp. ſoluto matrimonio, lege ſi cum dotem, Et ſiquidem interuallum furor habeat, uel perpetuus quidam morbus eſt.

Perpetuare.

Plau. in Pſeu. Non eſt iuſtus amator, niſi qui perpetuat data.

Cic. de oratore, Vt ſicui ſit infinitus ſpiritus datus, tamen eum perpetuare verba nolimus.

Idem pro P. Sylla, ſemper Cæcilius in calamitate fratris ſui iudicum ptātem perpetuandam, legis acerbitatem mitigandā putauit.

Præſtare culpam, dolum, & huiuſmodi.

CVm legiſſem varijs in locis in Cicerone, apud iuriſcōſultos, et autores alios, penes quos uidetur quodāmō latinę linguę proprietas reſediſſe, pręſtare culpā, dolum, uim, caſum uitium, & alia huiuſmodi, & quaſi cæcutientibus oculis quid eo modo dicēdi ſignificaretur, hallucinarer, contuliſſemq; ſimul plura loca ex ijs, quo id melius internoſcerem, uiſum eſt mihi id eſſe præſtare culpā, uitium & cætera id genus quod ad culpam teneri, Et ut ſignificātius dicam, id mihi uidetur culpam præſtare, quod ſtare pro culpa, uti clarius ex iis, quas ſubieci autoritatibus, demonſtratur.

Ci. in epiſt. C. Tor. Simus igitur ea mente, quam ratio & ueritas pręſcribit, ut nihil in uita à nobis pręſtādū pręter culpā putemus.

Idem de oratore, Perge uero Craſſe, inquit Mutius, iſtam enim culpam, quam uereris, ego pręſtabo.

Ibi. Defendebamus quicquid fuiſſet incommodi in mancipio, id ſi uenditor ſciſſet, neq; declaraſſet, pręſtare debere.

Ibidem, Demonſtrare grauiſſimis uerbis, multorum ſæpe impetus

populi non iniuſtos eſſe,quos præſtare nemo poſſit.

Idem Papyrio Peto,*Sic uideo philoſophis placuiſſe ijs,qui uulgo ſo li uidentur uim uirtutis tenere,nihil eſſe ſapientis præſtare niſi cul pam,qua mihi uideor dupliciter carere.*

Idē in Top.*Omnibus eſt ius parietem directum ad parietem com̄munē adiungere ſolidū uel fornicatū. At ſi quis in pariete cōi dā ni infecti promiſerit,non debebit prꝫſtare quod fornix uitij fecerit.*

Idem pro P.Sextio,*Ea conditione geſſeram,ut meum factum ſem per omnes preſtare tueriq́; deberent.*

Idem ad Q. fratrem,*quos uero aut ex domeſticis coniunctionibus, aut ex neceſſarijs apparitionibus tecum eſſe uoluiſti, qui quaſi ex cohorte prætoris appellari ſolent,horum non modo facta,ſed etiam dicta omnia præſtanda nobis ſunt.*

Idem de off.*Si autem dictum non omne præſtandum eſt, quod dictum non eſt id præſtandum putas?*

Cæſar in com.*Neq́; periculum præſtare eorum, ſed totam rem ad Pompeium reijcere.*

Cic.de off.*Nam cum ex duodecim tabulis ſatis eſſet ea præſtare, quæ eſſent lingua nuncupata,quæ qui inficiatus eſſet, dupli pœnā ſub ret,à iuriſconſultis etiam reticentiæ pœna eſt conſtituta.*

*Quicquid enim eſt in prædio uitij,id ſtatuerunt ſi uenditor ſciret,ni ſi nominatim dictum eſſet,præſtari oportere,& ſubdit:*Cum in uendendo *rem eam ſciſſet,& non pronuntiaſſet emptori,damnum prꝫſtari oportere.* Papinianus *de rei uendicatione,lege* Si nauis: *Periculum nauis poſſeſſor petitori præſtare non debet.*

Idem *de adminiſtratione & periculo,lege* Tutores: *Nominum paternorum periculum præſtare cogendi non erunt.*

Idem *eo.tit.& ea.l.Victus præteriti temporis periculū prꝫſtabit,* Vlpia.N*autæ,caupones &c lege* Si quis:*Factum non ſolum nautarum præſtare debere,ſed & uectorum.*

Idē de Tutelis.l.Si filiusfamilias: Aequum eſt ut eum duntaxat dolum pater præſtet, qui commiſſus eſt ante emancipationem filij.
Idem de magiſtratibus, lege in ordinem: Non enim debent magiſtratus futuros caſus, & fortunam præſtare pupillo.
Idē de le.pri o, lege quid ergo: Sed ſi animal legatum occiderit, puto teneri, non ut carnem præſtet, vel cætera, ſed ut præſtet præciū
Pompeius de negotijs geſtis, lege Si negotium abſentis, & ignorantis geras, & culpam & dolum præſtare debes. Sed proculus ait. Interdum & caſum præſtare debet.
Pōpo.de ſo.ma.l.Si mora ꝑ mulierē fuerit, quo minus dotē recipiat dolum malum duntaxat in ea re, non etiā culpā maritus præſtare debet. Idem eo.titu.l.In partem: Dolum & culpā in eo peculio uel acquirendo, uel conſeruando maritus præſtare debet.
Idem eodem titulo, lege, etiam: Licet in dotalibus rebus non ſolum dolum, ſed & culpam maritus præſtet. Cum tamen quæritur in iudicio de dote, an facere poſſit, dolus duntaxat comprehenditur.
Paulus eod.titu, lege Si filiofamilias: ſi poſt diuortium res dotales deteriores factæ ſint, & uir in reddenda dote moram fecerit, omni modo detrimentum ipſe præſtabit.
Idem de fideiuſ.l.Heres: eius qui nō iure tutor, vel curator datus adminiſtrationi ſe non imiſcuit, dolum et culpā præſtare nō debet.
Iabolenus eo, ti.l.in is rebus, quas præter numeratam pecuniā doti uir hēt, dolū malū & culpam præſtare eum oportere Seruius ait.
Vlpianus legati & conducti, lege ex conducto: Seruius omnem uim cui reſiſti non poteſt, dominum colono præſtare debere ait, ut puta fluminum, graculorum, ſturnorum, & ſi quid ſimile acciderit.

PRAE.

Præpoſitio præ, elegantiſſime à bonis illis autoribus ponitur, cum comparationem quandam inducit: ut Præ nobis beatus uideris.i.plus nobis beatus. Aliquando tamen ad comparationē, ut

aliqui etiam dixerunt. Plautus & Terentius præpoſitionẽ hãc pręcóponunt cum quàm quandoq; cum ut, ut clarius infrà uidebitur
Plau. in Aul. Sed hoc etiã pulchrum eſt præ q̃ ubi ſumptus petunt.
Idem in Moſtel. Video te nihili pendere oẽs hõies præ Philolache.
Idem in ſtico, iuniores omnes relictas habeo præ quod tu nolis.
Idẽ in Milite, Qui nõ ſum dignus præ te, qui figã palũ in parietem.
Ibidem, Præ illius forma quaſi ſpernas tuam.
Ibidem, Nihil hercle hoc quidem eſt de uerbis prę ut alia dicam.
Idẽ ĩ Menec. Modeſtior nunc q̃dẽ eſt de uerbis præ ut dudum fuit.
Idem in Mercatore, Pentheũ diripuiſſe aiũt Bacchas, nugas maximas fuiſſe credo præ ut quo pacto ego diuerſus diſtrahor.
Ibidem, Sanus ſi ſim præ te medicum mihi expetam.
Teren, in Eunu. Hic ego illum contempſi prę me.
Ibidem, Qui ſi occeperit amare, ludum iocumq; fuiſſe alterum dices illum, prę ut huius rabies quę dabit.
Idem in Adelphis, Omnia poſtponẽda putauit prę meo cõmodo,
Ibidem, Atq; huic aliquid paululum præ manu dederis.
Cic. Ser. Sul. Nõ tu q̃dẽ uacuus moleſtiis, ſed præ nobis beatus.
Idem in Ver. Omnium minas atq; omnia pericula prę ſalute ſua leuia duxerunt. Ibidem: Vt ipſe conſului hac cauſa prę me nimis, etiam ſi fieri poſſit, quàm priuatus eſſe uideatur.
Ibidem, Atq; ut intelligatis ab iſto prę lucro, pręd aq; pręſenti nec uectigalium, nec poſteritatis habitam eſſe rationem,
Idem in Rullum, Quæ ſi in illo minima fuiſſent, tamen prę tuis facultatibus maxima putarentur.
Idem in Bruto, isq; ſi ita putat Atticum, ut ueros illos præ ſe pene agreſtes putet.
Cæſar in com. Quod omnibus Gallis præ magnitudine corporum ſuorum breuitas noſtra contemptui eſt.
Hora, Cuncta nꝰ prę campo & Tiberino flumine ſordent.

T. Liui. ab urbe condi. Qui omnia prę diuitiis humana ſpernunt.
Idem de bello Macedoni, Sed quid iſta prae iis, quę à te tuiſq; quotidie alia ſuper alia facinora eduntur?

Præiudicare.

PRęiudicare apud eos, qui nouum, non antiquum dicendi modũ inſcite ſectantur, eſt id quod damnum aut iacturam dare uelu, ti ſi dicant, ut ſolent.
In hac re mihi ualde præiudicatur, aut hoc ſine meo pręiudicio fieri poteſt. qui modus dicendi quàm procul abſit ab uera, elegantiq; latinitate, infra perſpicietur. Nam pręiudicare eſt aliquem exemplo alieni iudicii damnare. Hoc. n. iudicium à pręiudicio differt. Iudicium eſt, quod ex cauſa ipſa fit Præiudicium aũt quod iudicibus exemplũ poſtea prębet ad iudicandum in eadem cauſa, vel paribus cauſis, uti clare in oratione Ciceronis pro Cluentio colligitur, qui duobus pręiudiciis, uno in Scamandrum altero in Fabritium eadem ueneficii cauſa factis, Oppianicum damnatum eſſe demonſtrat.
Cicero pro Cluentio, cum Oppianicum iam perditum, & duobus iugulatum pręiudiciis uideret.
Ibid. Tũ deniq; cum duobus proximis præiudiciis cõdẽnatus eſſet.
Ibidem, Niſi quę pręiudicia de eo facta eſſe conſtarent.
Ibidem: Deinde ea de eo pręiudicia eſſe facta ab ipſis iudicibus à quibus condemnatus eſt, ut non modo ab eiſdem, ſed ne ab aliis quidem ullis abſolui ullo modo poſſet.
Ibidem Cognoſcite nunc ita reum citatum eſſe illum, ut re ſemel atq; iterum præiudicata condemnatus in iudicium uenerit.
Ibid. Et qui cæteros nullo præiudicio facto, tamen ex ipſa cauſa cõdemnaſſent. Ibid. Cum is duobus præiudiciis iam damnatus eſſet.
Ibidem, Patefactum eſt illo iudicio reum condemnari, præſertim ab eiſdem iudicibus, qui duo pręiudicia feciſſent.
Idem pro L. Murena, Si exiſtimabit iudicium accuſatoris in reum

pro aliquo præiudicio ualere oportere.

Idem de arte Rhet. Satis ne cauſæ ſit, quare cum de ea iudicetur, de aliquo maiore maleficio, de quo iudiciũ cõpatũ ſit prſiudicetur

Idem in Ver. De quo non præiudicium, ſed plane iudicium iam factum Putatur. Ibidem: Hoc miror, quod de hoc homine præiudicium voluerit fieri, per recuperatores de hoc ipſo non modo prę iudicarit, uerum grauiſſime, & uehementiſſime iudicarit.

M. Bru. Cic. Qđ enim nõdum cenſuit, nec populus Romanus iuſſit, id arroganter non præiudico, neq; reuoco ad arbitrium meum.

T. L ab vrbe condita: Præiudicium iam de reis, & à ſenatu & à populo Romano, & ab ipſorum collegis factum eſſe.

Proximus, & Vicinus.

NVlli dubium eſt, quin inter proximum & Vicinum differentia ſit, licet prima facie uideantur idem Nam qui uicinus eſt proximus certe uideri poteſt, & contra, qui proximus, eſſe idem qui uicinus. Eſt tamen proximus is, quem nemo antecedit, & quo nemo uicinior eſt. Vicinus autem proximus eſſe, & idem non proximus eſſe poteſt. Sed ea duo nomina coniuncta antiquo modo dicendi, quo diſcrimen internoſceretur, elegantiſſime reperiuntur.

Vlpianus de ſuis & legitimis hæredibus, lege. Is eſt proximus, quẽ nemo antecedit, & is ultimus, quem nemo ſequitur.

Plau. in Merc. Tuus amicus & ſodalis, ſimul uicinus proximus.

Teren. in Hecy. Deſpondet ei Gnatam huius uicini proximi.

Cicero Atti. C. Arriuus proximus eſt uicinus, imo ille quidem iam contubernalis. Eidem, C. Albanus proximus eſt uicinus.

Idẽ de offi. Quærit ex proximo uicino, num feriæ quædã piſcatorum eſſent, qđ eos nullos uideret, Nullæ (quod ſciam) ille inquit.

Iabolenus, locati & conducti: Qui domum habebat, aream iunctã ei domui vicino proximo locauerat.

Paulus de no, ope. nun. l. Nõ ſolum proximo uicino, ſed ſupioribus

Pertinere.

PErtinere non ſemper imperſonale eſt, nec eodem ſignificato. Nam. pertineo reperitur apud illos veteres, ſignificans id quod pertingo, peruenio, contingo.

Cice. de natura deorum. Paulo ſupra quàm ad linguam ſtomachus annectitur, eaq; ad pulmones uſq; pertinent. Ibidem ad eaſdem partes iecoris confluunt, ad quas omnes eius uiæ pertinent.

Ibidem, A corde autem in totum corpus diſtribuitur per uenas ad modum multas in omnes partes corporis pertinentes.

Idem pro Murena, Latius patet illius ſceleris contagio quã quiſq; putat, & ad plures pertinet. Idem de officijs, Quod eorum ad miniſtratio latiſſime pateat, ad plurimosq; pertineat.

Cæſar in com. A finibus Treuerorum ad Neruios pertinent.

Ibidem, Equites barbaris omnibus, qui ad oceanum pertinent, ab Afranio imperantur. Idem: Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.

Ibidem, Aquitania à Garumna flumine ad Pyreneos montes, & eam partem oceani, quæ ad Hiſpaniam uergit, pertinet.

Idem, Neq; noſtri longius, q̃ quæ ad finem porrecta, ac aperta loca pertinebant, cedentes inſequi auderent.

Idem, Veragrosq; miſit qui à finibus Allobrogum, & lacu Lemano, & flumine Rhodano ad ſummas alpes pertinent.

Idem: Syluam eſſe ibi infinita magnitudine, quæ appellatur, Bacenis, ac longe introrſus pertinere.

Hircius in commen. Atq; id iugum, quod trans paludem pene ad hoſtium caſtra pertineret, mediocri ualle à caſtris eorum interciſum animaduerteret, pontibus palude conſtrata legiones traducit.

Tit. L. de bello Punico, Hi mores, eaq; charitas patriæ per omnes ordines uelut tenore uno pertinebat.

Idem de bello Macedonico: Agros ad mare pertinentes euaſtat.

Idem in Mer. Mandatis rebus præuerti uolo.
Ibidem, Abige abs te laſſitudinem, caue pigritiæ præuertier.
Idem in Captiu s, Certum eſt hoc principium præuertier.
Ibidem: Pol mœrores mihi anteuertunt gaudijs.
Ibidem: Et rei primum pręuerti uolo.
Idem in Pſeudolo: Sed cum pietatem uideo amori tuo, præuertere, omnes tibi patres ſunt. Ibidem, Hoc præuertat principi, illa omnia miſſa habeo, quæ antea egere accepi.
Idem in Perſa, Stultitia eſt, ſicui bene eſſe licet, eum præuerti litibus poſterius iſta hęc te magis agere par eſt.
Idem in Ciſtellaria, Pręuerti hoc certum eſt rebus alijsq; omnibus.
Idem in Mercatore, Sæpe ex te audiui pater, mandate rei omnes ſapientes primum pręuerti decet.
Idē ī Bacch. Rebus alijs anteuertant Bacchis, quæ mandas mihi.
Idem in Caſſina, Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nitidis anteuenire.
Cicero de diuinatiōe, Si uacas animo, neq; habes aliquid quod huic ſermoni pręuertendum putes.
Ibid. Atq; idipſum, cum tecum agere conarer: Fannius anteuertit.
Horatius cum uellet notare uitia amicarum, corrumpere amatores dixit, illuc præuertamur, ac ſi dixiſſet prius erat notādū amatores decipe amicas, ſed præpoſtere dicam de uitijs amicarum. Ait enim,
Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ.
Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipſa hæc, Delectant.
T. L. ab urbe condita, Nec poſſe cum hoſtes prope ad portas eſſent bello præuertiſſe quicquam.
Ibid. Agere impetratū à tribunis, vt bellum præuerti ſinerent.
Ibidem: Nec rem aliam præuerti cenſere.
Idem, de bello Punico: Aut morte uoluntaria, aut fuga præuerterant metum ſuppliciorum.

Idem ab ur.con.Conati noui conſules omnibus eam rem prœuerti.

Ibidem: Si Punicum Romano præuertiſſet bellum.

Idem de bello Macedonico, Aliud in præſentia, quod magis inſta-ret, præuertendum ſibi eſſe duxit.

Ibidē, Præuertendos animos à ſuſpicione talium conſiliorū ratus.

Ponere in lucro, & in lucris.

POnere in lucro, modus hic loquendi tum dicebatur, cum ali quid boni præter ſpem eueniebat.

Cicero pro L.Flacco, quieſcant igitur, & me hoc in lucro ponere atq; aliud agere patiantur.

Paruo negocio, nullo negocio.

PAruo negocio, nullo negocio, modus loquendi illorum felicium temporum, id ſignificat quod imperiti, paruo labore, nullo labo re dicunt.

Cicero Atti. Cato qui Siciliam tenere nullo negotio potuit.

Pro tempore pro re, Pro loco.

PRo tempore pro re, pro loco, ſignificat quod inepte dicunt; pro qualitate temporis, rei, loci, Modi ſunt loquendi doctiſſi-mi illius ſeculi.

Cæſar in com. Conſilium pro tempore, & pro re caperet,

Verg. in Buco. Nunc te marmoreum pro tempore fecimus.

Salu. in Iugurt. Pro tempore benigne reſpondit.

Ibidem, Deinde ipſe pro re ac loco paulatim procedere.

Cicero Attico Nam pro malis recte habebat.

Saluſtius in Cati. Quod ſinguli pro opibus quisq; quàm plurimas uxores, denas alij, alij plures habeant.

Deprecandi modus, Per fortunas, Per caput, per fidem, per deos, per homines.

PEr fortunas p caput p fidem p deos p hoïes, modus eſt depre-candi elegantiſſimus, à litteratis celebratus, ab alijs neglectus.

Plau. in Menæch. Per ego uobis deos atq; homines dico.
Ibid. Per ego te hæc genua obteſtor.
Terent. in And. Per ego te deos oro, ne illi animum íducas.
Cic. Att. Per fortunas quoniã Romę manes, primum illud perfice.
Eidem, Subueni igitur per deos, idq; quamprimum.
Eidem, Ne prouincia nobis prorogetur, per fortunas dũ ades, quicquid prouideri poteſt prouide. (celeritate.
Eidẽ, Sed propera ꝑ deos, ſcis quantũ ſit in temporibus, quantum in
Eidem, Per fortunas, & oẽm tuum amorem, quo me es complexus, omnemq; tuam prudentiã quam me hercle in omni genere iudico ſingularem, conferte ad eam curam, ut de omni ſtatu meo cogites.
Eidem, Ad quæ recuperanda per fortunas incumbe, ut facis.
Idẽ Teren. Per fortunas ẽt atq; ẽt uide, ne puerũ perditũ ꝑdamus.
T. L. de bello Pu. Per ego te inquit fili quæcunq; iura liberos iungunt parentibus, precor quæſoq;.

Pars, pro uirili parte, pro uirili.

PRo mea parte, pro ſua parte, pro rata parte, pro portione, hic eſt idem dicendi modus, qui Pro uirili parte, quandoq; abſolute pro uirili, quod meo iudicio a uiritim deſcẽdit, vt ſit pro uirili parte, id eſt, quo uiritim diuiſum aliquem contingeret.
Cic. Metel. Celeri: Atq; etiam ut ita fieret, pro mea parte adiuui.
Idem in Ver. Præcipue quod in ijs artibus pro mea parte uerſor, quarum ille princeps fuit. (puto.
Idẽ in Phi. Tũ me eius beneficio plus, q̃ pro uirili parte oblígatũ.
Idẽ de leg. Ac poſt de eius hęredibus aliquis exigiſſet pro ſua ꝑte.
Idem in Ver. Eſt aliqua mea pars uirilis, q; eius ciuitatis ſum.
Ouid. de Pon. Gaudia Cæſareæ mentis pro parte uirili ſunt mea.
Cicero in ſomnio Scip. Hic eſt inquit ille, qui interuallis coniunctis imparibus, ſed tamen pro rata parte ratione diſiunctis, impulſu & motu ipſorum orbium conficitur.

Idem in Tuſc Omnia iſta perinde,ut data ſunt pro rata parte à uita,longa aut breuia dicuntur.
Cæſar in com Agros ex ſuis poſſeſſionibus pollicetur quadraginta in ſingulos iugera,& pro rata parte centurionibus, euocatisq;.
Var.de re ruſt. Vt & lac pingue habeant,et multum pro portione.
Ibi.Remittendum in datione pro portione.
Ibi.Et bubulci pro portione addendi.
Cato de re ruſt.Pro portione omnia ea facito.
Cic.de Orat.Sed oportet ut ædibus ac templis ueſtibula et aditus, ſic cauſis principia pro portione rerum proponere.
T.L.ab urbe con.Nec impenſa grauus eſt cum plus quàm pro virili parte ſibi quenq; capere principium uiderint. Ibi.illius gloriæ pars uirilis apud omnes milites ſit.ſuæ uictoriæ neminē ſocium eſſe
Ibi.Plus ſibi quam pro uirili parte annitendum eſſe.
Vitruuius:Præcinctiones ad altitudines theatrorum pro rata parte faciendæ uidentur.

Pars etiam pro officio plurimum candoris habere ſolet.
Cic.de Ora.lib.ij.Sed tamen hoc cecidit mihi peropportune, quod tranſactis iam meis partibus ad Antonium audiendum ueniſtis.

Proxime,proprie.

PRoxime,cum præpoſitio eſt,accuſatiuo iūcta quandoq; reperitur,quæ et ipſa ſermoni Latino non paruam affert elegantiā. Idem fit de comparatiuo Propius.
Var.de re ruſt.Vilici proxime ianuam cellam eſſe oportet.
Cic.Metel.Celeri,Tu ipſe uelim iudices ſatis ne uideatur ijs oībus rebus tuus aduētus,cū proxime Romā ueniſti, mutuo reſpondiſſe.
Idem Att.Officium meum eſſe putaui quàm proxime hoſtem eſſe.
Idem in Anto.Operā det ut cū ſuis copijs quā proxime Italiā ſit.
Caſſius Ciceroni,ſunt tibi M.Tulli liberi propinquiq;, digni quidem te,& merito tibi chariſſimi eſſe etiam debent in repub. pro

xime hos chari, qui ſtudiorum tuorum ſunt æmuli.
Vir. *Quod non proxime calcem mali, quod eſt loco centri, ſed in ſummo longius, & ab eo progreſſa recipiunt in ſe uela uentum.*
Cæſar in com. Quod *propius* Romanos *acceſſiſſet.*
Hircius in com. Cum *propius hoſtem acceſſiſſet.*
T.L. *ab ur. con.* Vt *propius urbem* Romam *exercitum admoueret.*
Ibid. *Caſtra propius hoſtem mouit.*

Peruadere.

P*Ari candore, & propè dulcedine quadam & hic loquendi modus confectus uidetur, cum peruadere incendiũ p ſata, puadere tempeſtas per uineta, peruadere furor irati, aut crudelis alicuius p populos, ab illis latinitatis conditoribus ſcriptum reperitur.*
Cic. *in* Ver. *Quacunq; iter fecit, eiuſmodi fuit, non ut legatus populi* Romani, *ſed ut quædam calamitas peruadere uideretur.*
Ibid. *Quantum incendium non ſolum per agros, ſed etiam per reliquas fortunas aratorum iſto prætore peruaſerit.*
Ibid. *Te tanquã aliquam calamitoſam tempeſtatem, peſtemq; peruaſiſſe demonſtro.* Ibid. *Locus intra* Oceanum *iam nullus eſt, neq; tam longinquus: neq; tam reconditus, quo non per hæc tempora noſtrorum hominum libido peruaſerit.*
Ibi. *Nec cum in* Sicilia *quidem fuit, eodem interuallo pars eius belli in* Italiam *ulla peruaſit.*
Idem *de nat. deorum:* Contractiores *habent introitus, ne quid in eas quod noceat, poſſit peruadere.*
Cic. pro lege Man. *Erat etiã alia grauis atq; uehemens opinio, quæ per animos gentium barbararum peruaſerat.*
Ibid. *quo non illius diei fama peruaſerit.*
T, L. *ab ur. con.* Paſſim *totam urbem peruadit.*
Ibid. *Murmur à tribunali totam concionem peruaſit.*
Idem *de bel.* Pu. *Cum pauor ac trepidatio totã urbem peruaſiſſet.*

Idē ab ur.con.Vt clamor urbē ꝑuaderet gratulātiū ſaluos reduſſe.
Ibi.Cum ea fama forum atq; urbem peruaſiſſet.
Idem de bello Mace.Terror omnem oram maritimam peruaſit.
Idem pro P.Sylla,Quas oras maxime quaſi morbus quidam illius furoris peruaſerat.

Præterea.

HAec quoq; clauſula Præterea,obſeruatione præcipue digna uidetur,nam certo modo loquendi non poſt multa ſolum con numerata à perfectis illis autoribus ponitur,uerum etiam poſt ſin gularem aliquam uel perſonam,vel rem.
Cic.Ser.Sul.A me uero ita diligitur,vt tibi uni concedam, præte rea nemini. Idem in Philip.1.Nihil tum niſi quod erat notum omnibus,in C.Cæſaris commentarijs reperiebatur. Num qui exu les reſtituti unum aiebat,præterea neminem,
Ouid.de Pon.In quibus excepto q; adhuc utcunq; ualemus.
Nil me præterea quod iuuet inuenies.
Cic.pro lege Manil.Eundem hunc unum ab hoſtibus metui,præte rea neminem.

Præſcribo.

PRæſcribere,quod uerbum iuriſperiti nonnulli pro certo tempo ris ſpatio capiunt,quod ubi præterijt, res de qua controuerſia ſit,vltra agi non poteſt.Id tamen ſignificatum & ſi celebre apud eos eſt,Latinum tamen non eſſe conſtat,præſcribere enim ut infra patebit,eſt id quod ſtatuere,conſtituere,præcipere.
Terent.in And.Tute ijs rebus finem præſcripſiſti pater.
Cic.Tor,Simus igitur ea mente,quam ratio et ueritas præſcribit,
Idem Att.Sed nihil præſcribo, accurate uelim præſcribas tuam ad me ſententiam.
Eidem,Veni igitur & age de pace,Meo ne inquam arbitratu? aut tibi inquit ego præſcribam?

Idem

Idē pro L.Flac.Plura ēt effundet,q̄ tu ei domi ante præſcripſeris.

Idem in Vatin.teſtem: At *tibi iam inde præſcribo, ne tuas ſordes cum clariſſimorum virorum ſplendore permiſceas.*

Idem de finibus bon. & *mal. Omnis autem in quærendo quæ via quadam,* & *ratione habetur oratio, præſcribere primum debet, vt quibuſdam in formulis ea res agatur.*

Idem pro Tito Annio Milone,*Sin hoc* & *ratio doctis,* & *neceſſitas barbaris,* & *mos gentibus,feris natura ipſa præſcripſit.*

Idē pro A.Cec.*Veſtra autoritate hoc cōſtituetur,hoc prescribetur.*

Idem in Tuſc.Etſi *iniquum eſt præſcribere mihi te, quemadmodū à me diſputari velis.*

Idem pro lege Man.Facile *intellexi.Quirites,* & *quid de me iudicaretis,* & *quid alijs præſcriberetis.*

Idem de off.Si hoc natura præſcibit.

Ceſ.*in com Nō ad alienū præſcriptū,ſed ad ſuū arbitriū imperare.*

Ibi.Si *ipſe* P.R.*non præſcriberet,quēadmodum iure ſuo vteretur.*

Horatius *in ſerm.Quid faciam preſcribe.*

Aſcanius Pedianus,Non *dixit à ſua* voluntate,*ne preſcribat iudicibus ſequendos eſſe* Siculos.

Cic.*pro* Cn.Plan.L.*vero* Apuleius *hūc tāti faciat,vt morē illū maiorū q̄ præſcribit,in parētū loco quæſtorib.prætores eſſe oporteret.*

Idem pro L.Flac.Cui *ſi patrem conſeruabitis, qualis ipſe debeat eſſe ciuis præſcriberis.*

Idem pro P.Sex.*Sed etiam memoria digna vti* R.P.*capeſſendæ autoritatem diſciplinam* ꝑ *præſcribere.*

Idem in Catil.Et *à* L.*Caſſio eſſe,præſcriptum.*

Præire verba,præire verbis,vel voce.

PRæire *verba, dicebant illi veræ latinitatis principes, cum carmen aliquod canendum antequam vel fœdus feriretur, aut execratio piaculi gratia per pontificem, vel ſacrificulum,aut*

alium magiſtratum fieret, magiſtratus primo pronuntiabat. Vnde præire verba, hoc eſt, inire verba, vel præuenire dicebatur. Præire verbis & præire voce ſimpliciter erat verbis aut voce præfari, vt clarius ex inferioribus patebit,
T.L. ab vr. con. Pontificem præire iuſſit verba, quibus ſe legionesq; hoſtium deuoueret. Ibi. Coactus pontifex max. verba præire. Ibidem, Agedum pontifex præi verba, quibus me pro legionibus deuoueam.
Ibi. Obſecratio itaq; à populo duumuiris præeuntibus facta.
Ibi. Dictator præeunte A. Cor. pontifice maximo, ludos magnos tumultus cauſa vouit.
Ibi. Sunt qui M. Fabio pantifice maximo prefa ite carmen, deuouiſſe eos ſe pro patria quiritibusq; Romanis tradant.
Idem de bel. Mac. Præeuntibus execrabile carmen ſacerdotibus.
Ibi. Id votum in hæc verba præeunte P. Licinio pontifice maximo, conſul nuncupauit.
Plau. in Rudente, Prei verbis quod vis.
Cic pro T. Annio Milone, Qui herſterna etiam concione incitati ſunt vt uobis uoce præirent.

Prodere memorię.

PRodere memoriæ, modus eſt loquēdi, ſignificās quod uulgo manifeſtare pro memoria ſeruanda & alijs ineptis modis dicitur.
Cic. pro lege Man. quod iam nationibus exteris incredibile, ac falſo memorię proditum uidebatur.
Idem pro Milo. Itaq; hoc iudices non ſine cauſa fictis fabulis doctiſſimi homines memorię prodiderunt.

Planum facere.

PLanum facere, modus hic loquendi planus per ſe ſatis eſt: id ſignificat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiam ſoluere, & ante oculos uerbis explanare, & patefacere. Tranſlatio

enim à loco inæquali, qui cultu adhibito aut opera planus ſit.
Cic. *in arte rhet. Si quis cum* Oreſtem *accuſet, planum faciat ab eo matrem eſſe occiſam.*
Ibi. *Illud docuimus, hoc planum fecimus.* Ibi. *Quidam amplius iudices deſideratis, cum uobis hoc & hoc planum factum ſit?*
Idem *in* Ver. *Hoc planum factum eſt.*
Ibi. *Tabulis uobis & teſtibus iudices planum faciam.*
Ibi. *Dum præſertim planum fecere multis teſtibus poſſim.*
Ibi. *Vobis planum faciemus.* Ibi. *Cum planum fieret* Decumis *contra inſtituta legis conſuetndinemꝗ omnium.*
Idem pro Rab. Poſth. *In illo primo iudicio planum factum ſit.*
Ibidem pro Roſ. Ame. *quid ſi tandem planum facio?*
Ibi. *Tamen cum planum iudicibus eſſet factum.*
Ibi. *quod ei planum facere poſſum.* Ibi. *Hic niſi planum facit ſextertia. liij. ad libellam ſibi deberi, cauſam perdit.*
Ibi. *quod planum facere non mõ nõ poſſis, uerũ ne coneris quidem.*
Cice. pro Clu. *Multorum teſtimonijs planum factum eſt.*
Ibi. *quod planũ fecerint illas ob rem iudicandam pecuniã accepiſſe.*
Ibi. *quorum teſtimonijs planum factum eſt.*
Idem pro P. quintio, *Vt hoc tibi planum ſis faciendum.*
Ibi. *Id teſtibus pollicitus ſum planum me facturum.*
Idem pro A. Cecinna. *Si planum facit.*

Primoribus labris primoribus digitis attingere.

PRimoribus *labris, primoribus digitis attingere, ſumere.* Hoc *modo loquendi id ſignificatur, quod parum attingere, parum eam rem de qua dicitur intelligere.* Nam *tráſlatio eſt à præguſtantibus cibum aliquem vel potum.*
Cicero in Oratore, *Quæ iſti rethores ne primoribus quidem labris attigiſſent.*
Plau. in Trin. *Atꝗ ẽt modo uerſabatur mihi in labris primoribus.*

Idem in Bacch. Si hoc tu digitulis duobus ſumebas primoribus.

Pro ſe quiſq, Vterq.

COnſiderandus & hic perelegãs dicendi modus, Pro ſe quiſq, dum quandoq pluribus, quandoq ſingulis attribuitur, vt pro ſe quiſq diligenter curant, & pro ſe quiſq diligenter curat, hoc eſt, quiſq pro virili curam gerit. Idem fit de vterq.

T.L. ab vr. con. Vterq tranſfixus duabus hærentes haſtis moribundi ex equis lapſi ſunt.

Hora. Miſſi magnis de rebus vterq.

Cic. in Ver. Tum pro ſe quiſque quantum dicendo aſſequi poterat, docere me cœpit.

T.L. ab vr. con. Pro ſe quiſq ſcelus regum ac vim queruntur.

Ibi. Pro ſe quiſq minaciter fremunt.

Ibi. Pro ſe quiſq in vrbem ex agris demigrant.

Ibi. Suas quiſq abirent domos. Ibi. Ad ſe quiſq omnia trahant.

Ibi. In ſuas quiſq proficiſcuntur prouincias.

Ibi. Ex grauitate loci in ſuas quiſq propinquas vrbes dilapſi ſunt.

Ibi. Pro ſe quiſq nomina dabant.

Ibi. Pro ſe quiſq iam nec conſilium ſibi ſuppetere diceret.

Idem de bel. Mace. Pro ſe quiſq armis abiectis diffugiunt.

Pedibus ire, Pedibus conſequi, ad pedes deſilire.

Pedibus ire, pedibus cõſequi. Primo modo ſignificatur id, quod ineruditi pedeſter dicunt. Secundus facilitatem agendi quandam demõſtrat, cnm vel pedibus rem tranſigere quis oſtenditur. Ad pedes deſilire, hoc eſt quod de equo deſcendere. Modus dicendi fere vulgari ſermoni proximus.

Plau. in Sti. Quadrigas qui vehat, nam pedibus ire non queo.

Cic. Fab. Gallo, Sed tu pedibus es conſecutus.

Idem in Vatinium teſtem, Cum illud iter Hiſpanienſe pedibus fere confici ſoleat, aut ſi quis nauigare vult, certa ſit ratio nauigandi.

Cæſar in com. Vno oĩno loco flumen pedibus, atq; agere trāſiri põt.
Ibidem: Tarracone diſcedit, pedibusq; Narbonam, atq; inde Maſſiliam peruenit.
Ibidem: Conſuetudine ſua ad pedes deſilierunt ſuffoſisq; equis com. pluribusq; noſtris victis, reliquos in fugam coniecerunt.
T. L. ab vr. con. Qui tum ſtipendia pedibus pp paupertatem feciſſet.
Idẽ de bel. Pu. Per Siciliã pedibus profectus, freto in Italiã traiecit.
Ibidem conſultum vt ij omnes pedibus mererent.
Idem de bello Macedonico: Qui proximis littori vadis inducti mare pedibus ingrediuntur.
Ibidem: Cum vident illas vehi per vrbem, ſe pedibus ſequi.

Participia nomina effecta.

Est hic quoq; dicendi modus apud diſertos illos viros maximo in pretio, quo nomina participia genitiuo iungebant.
Teren in Phormione: Herus liberalis fugitans litium.
Idem in Hecyra, Nemo ad te venit, niſi cupiens tui.
Cicero pro P. Quin. Eques Ro. locuples, ſui negocij bene gerens.
Idem Atti. Timeo tam vehemẽs vir, tamq̃ acer in foro, & tam inſuetus contumeliæ, ne omni animi impetu dolori & inuidiæ pareat.
Ibidem: Itaq; ille noſter amicus inſolens infamiæ, ſemper in laude verſatus.
Idẽ in ora. poſt reditũ, q̃ gratias agit, Conſules modeſti, legum metuentes.
Cæſar in com. Nemo erat adeo timidus aut fuggiens laboris.
Ibidem: A multitudine oppreſſus, ac ſui deſperans.
Vergilius: Obſeruantiſſimus æqui.
Idem in Bucco. Lactis abundans. Idem in Geor. Experiere colendo: Et facilem pecori, & patientem vomeris vnci.
Horatius in ſermonibus: Contentus paruo, metuensq; futuri.
Salluſtius. in Cati. Animus inſolens malarum artium.
Idem: Alieni appetens, ſui profuſus.

Idem in Iugurt. Manu promptus appetens gloriæ.
Ibidem: quod locorum ſcientes erant. Ibidem: Et ob ea ſcientes belli. Idem in Catilina: Laboris, ac belli patientes.

Peius odiſſe, peius timere.

PEius odiſſe, peius timere & ſimilia, modi loquendi illius temporis elegantiſſimi

Plautus in Milite: Neq; quenq̃ peius odiſſe, quàm iſtum militem.
Cic. C. Mario: Operam multo peius hunc, q̃ illum ipſum Clodium.
Idem in Anto. Cum hoc veteranus Capho, quo neminem veterani peius oderunt.
Brutus Ciceroni. Neq; vnquàm exul eſſe poſſum, dum ſeruire, & pati contumelias peius odero malis omnibus alijs.
Hora. in epiſt. Cane peius, & angue, Vitabit chlamydem.
Idem: Peiusq; leto flagitium timet.
Plau. in Moſt. Pulchrũ ornatu, turpes mores peius cæno collinunt.
Ouid. de arte, Limina Gorgoneo ſæuius angue micant.

Paganus. Milles.

PAganus ille erat, qui militiæ cupiens erat, & ille cingi ſeu aſcribi volebat; Eo. n. interuallo, quo id quærebat, & ad militiam aſpirare tentabat, paganus: mox militiam adeptus, Miles dicebatur.
Vnde Perſius volens oſtendere ſe nondum Poetam eſſe, dixit,
Nec fonte labra prolui caballino. Nec in bicipiti ſomniaſſe.
Parnaſio. Memini, repente vt ſic Poeta prodirem.
Sed arrogantiam vitans, ſubdit per tranſlationem: ipſe ſemipaganus Ad ſacra vatum carmen affero noſtrum. Sed autoritates quod diximus, melius oſtendent.
Marcellus de pœnis, lege quædam delicta pagano aut nullam, aut leuiorem pœnam irrogant: Militi vero grauiorem vel leuiorem.
Triphonius de peculio Caſtrenſi, lege, Hæreditate: Filius familias. Paganus de Caſtren. Peculio fecit teſtamentum,

Martiann de millitari, teſtamento, lege Tractabatur : Tractabant *an tale aliquid, & in paganorum teſtamentis indulgendum eſſet? & placet non ſine diſtinctione id fieri.*

Vlpianus *de mili. teſt.* Idemq́ vt eſt *reſcriptum à diuo* Pio *in eo qui cum eſſet paganus fecit teſtamentum, nox militare cœpit.*

Paulus *de lib & poſth. l.* Filiuſſamilias. *Miles ſimiliter vt paganus nominatim à patre, aut hæres ſcribi, aut exhæredari debet.*

Scæuola ad legem falcidiam, lege, Miles *ſi dum paganus erat, fecerit teſtamentum, militiæ tempore codicillos, lex falcidia in cadicillis locum non habet, in teſtamento locum habebit.*

Punctum, Momentum.

PVnctum *temporis, punctum horæ,* Momentum *horæ, momentum temporis, & ſimpliciter momentum pro exiguo ſpatio ponitur.* Dicendi *ij modi à ſitu reuocandi ſunt.*

Varro *de lingua latina:* Quod *animus ita eſt vt puncto temporis per uolet quo vult.*

Cic. *de na. deo.* vel *innumerabilis potius in omni puncto temporis alios naſci, alios interire.* Ibidem Conſules *ſummum imperium ſtatim deponere quàm id tenere punctum temporus.*

Idem *in* Verrem, Cum *iſte punctum temporũ nullum vacuum peccato præterire paſſis ſit.*

Idem *pro domo ſua:* Habitare *late & magnifice voluit duasq́ magnas ac nobiles domos coniungere eodem puncto temporis.*

Idem *in* Philippica *ſecunda,* Hunc *vnum inquàm hodiernum diem, hoc punctum temporis quo loquor, defende ſi potes.*

Idem *in* Vatinium *teſtem:* Excluſus *miſer puncto temporis.*

Idem *pro* Cluen. Neq́ *poſtea* Latini *punctũ eſt tpis commoratus.*

Idem *in* Tuſculanis: Totumq́ *leue eſt quocunq́ eſt, ſit enim ad punctum temporis.*

Idem *de le.* Quæ *vno verſiculo ſenatus, puncto tpis ſublatæ ſunt.*

Idem in Cati. *Puncto temporis frui vita, & communi ſpiritu non putat oportere.*

Cæſar in com. *Ita multorum menſium labor, hoſtium perfidia, & vi tempeſtatis puncto temporis interit.*

Horatius tanquam *Sit proprium quicquam puncto quod mobilis horæ, Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte ſuprema.*

Permutet dominos, & cedat in altera iura.

Idem: *Quid enim? concurritur horæ momento.*

Hircius in com. *Ita puncto temporis omnibus legionarijs ab hoſtium equitatu circumuentis.*

Ibid. *Atq; vno puncto tpis hoſtibus nullo negotio campo pulſis.*

T. L. ab vrb. cond. *Puncto ſæpe temporis maximarum rerum momẽta verti.* Ibidem: *Momento temporis i aduerſam incurſando aciẽ.*

Ibidem, *Momento fuſi.* Ibidem: *vt ſignum momento temporis acciperent.* Ibidem *Momento arx occupata eſt.*

Ibidem, *Momento horæ arſura omnia.* Ibidem, *Illo momento horę.*

Ibidem: *Momento temporis.*

Ibidem *Horæ Momento.*

Ibidem: *Momento vnius horæ.*

Idem de bello Mac. *Verſa momento temporis fortuna pugnæ eſt.*

Ibidem, *Momento enim ad inanem locum peruenerunt.*

Sed videre licet momentum in alio ſignificato, iuxta modum, quo multi dicunt, res parui momenti, magni momenti.

Titus Liuius ab vrbe condita, Rege ſuperato, nullum momentum in ſolis per ſe Gallorum copijs fore.

Primę primas ferre, deferre, tenere.

PRimas ferre, primas deferre, primas tenere, veteres dicebant ſubintelligunt tamen partes. Sed is loquendi modus erat: quèi poſtea non ſolum omiſſus, verum etiam vnà cum alijs bonis propè ignoratus eſt.

Cicero in Bruto, Cotta & Sulpitius cum uero iudicio: tum omnium facile primas tulerunt.

Idem in Oratore: Cui primæ ſine controuerſia deferebatur.

Idem Attico: Amoris uero erga me cum a fraterno amore: domeſticoq; diſceſſi. tibi in primas defero. Idem de natura deorum: Ad quem tum Epicurei primas ex ueſtris hominibus deferebant.

Idem in Bruto: Et ſi utriq; primas, priores tamen deferunt Lęlio.

Idem in Ora. Nam quis unquam dubitauit: quin in repu. noſtra primas eloquentia tenuerit ſemper urbanis pacatiſq; rebus ſecundas iuris ſcientia? Sed hoc quoq; obſeruandum eſt: ut cum primas deferre dicebant: ſignificabant primas partes alicui concedere: cum uero ferre primas ponebant: id ſignificabant: quod illũ primas ſecũ portare. Horatius eo modo loquendi, eodemq; ſignificato quo ad uerbum Fero dixit, Omne tulit punctum: qui miſcuit utile dulci.

Profiteri.

PRofiteri, occultiore dicendi modo apud antiquos id ſignificat, quod uulgo dicunt: aſſignare quantum numerum uini, olei: frumenti: iugerum, pecunię, uel aliarum rerum quilibet habeat. Cice. pro. l. Agra. In poſterum uero lex hæc imperatoribus noſtris conſtituatur, ut quicunq; de prouincia deceſſerit: apud eoſdẽ decem uiros quantum habeat prædę, manubiarum: auri coronarii profitentur.

Idem in Ver. Edixerat ut aratores iugera ſationum ſuarum profiterentur. Ibidem: Non quo iugerum numerum uere profiteri eſſet difficile, aut amplius ẽt profiteri: ſed quod ex edicto profeſſos non eſſet.

Ibidem. Fecit ut Decumanus Nymphonem uocaret ex edicto illo pręclaro, quod ad nullam aliam rem: niſi ad huiuſmodi quæſtus pertinebat, numerũ iugerũ profeſſum non eſſe: & ſubdit, Verres in Xenonẽ iudicium dabat illud ſuum damnatorium de iugerum profeſſione.

Idem Tironi: Tu uero confice profeſſionem, ſi potes: & ſi hęc pecunia ex eo genere eſt: ut profeſſione non egeat.

Idem in Verrem, Si pateret iugera eiuſmodi fundi eſſe plura, quam Colonus eſſet profeſſus.
Salu. in Cat. Poſt paulo Catilina pecuniarũ repetundarũ reus prohibitus erat conſulatũ petere, quia intra legitimos dies profiteri nequiuerat. Vlpia. de Cenſib. lege, Formas. Si vero quis agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet in qua ager eſt.
Idem, Vbi pupill. l. Ius alimen. Prius tamen exigere debet, vt profiteatur autor, quæ ſit penes ſe ſũma, & cõminari grauiores ſe ei vſuras infligi eius, quod ſupra profeſſionẽ apud eũ fuerit cũprehẽſum T. L. ab vr. con. Profiteri cogendo frumentum, & vendere quod vſu menſtruo ſupereſſet. Ibidem Primo expectauerant, vt qui ſe dignos tanto imperio crederent, nomina profiterentur.
Idẽ de bello Macednico: Vt qui ſocij ciuibus Romanis credidiſſent, pecunias profiterentur.
Ibidem: Poſtq̃ profeſſionibus detecta eſt magnitudo ęris alieni.

Perſcribere, perſcriptiones, perſcriptor.

PErſcribere, reconditum habet ſenſum certo modo loquendi: qui à paucis obſeruatus eſt, in bonis autoribus elegantiſſime poſitus id ſignificat quod in rationibus, aut in tabulis accepti & expenſi ſcripto aliquid notare, vnde quæ ita notabantur, perſcriptiones dictæ ſunt: qui vero ea notabat, perſcriptor.
Cic. pro Roſc. Comœdo: Ego ne hanc manum plenam ꝑfidiæ & hos digitos meos impellere potui, vt falſum perſcriberem nomen?
Ibidem, Atque enim tabulæ condemnatur eius, qui verum non retulit, & eius qui falſum perſcripſit.
Ibidem: Suum codicem teſtis loco recitare, arrogantiæ eſt ſuarum ꝑſcriptionem & liturarum aduerſaria proferre, non amentię eſt?
Idem in Philip. 5. Illa vero diſſipatio pecuniæ publicæ ferenda nullo modo eſt per quàm ſepties milles falſis perſcriptionibus donationibusq; vertit.

Idem in ver. Scribam tuum dicit Verres huius perſcriptorem fœne rationis fuiſſe. Quid illi fiet &c.

QVid illi fiet? quid illi faciam? quid illi factum eſt? modi ſunt loquendi elegantiſſimi, & à paucis obſeruati. Id enim ſignificant quod nonnulli aliquid admirantes, vel accepta aliqua calamitate aut iactura, inepte dicũt, quid de illo fiet? quid de illo faciam? quid de illo factum eſt?

Plaut. in Merc. Sed quid illi nunc fiet?

Idẽ ĩ Moſtella. quid mihi fiet tertio, q̃ ſolus facio facinora ĩmortalia?

Idem in Bacchidibus Quid mihi fiet poſtea?

Cicero Trebatio: Quid porro fiet populo Vlubrano?

Idem Teren. Et ſi nos præmet eadẽ fortuna, quid puero miſero fiet?

Idem Att. ſed quid ijs fiet, ſi huc Paulus venerit?

Eidem: Quid illi fiet quem reliquero?

Idem in Rollũ: Quęro ſi qui volunt vendere, nõ fuerint, quid pecu(niæ fiet.

Idem. in Ver. Occurrebat illi ratio, quid Cleomeni fiet?

Idẽ in Accad. q̃ō. Si cõprehẽſio: perceptioq́; nulla ſit, q̃d fiet artibus?

Tibullus, Caſtra Macer ſequitur, tenero quid fiet amori?

Ouid. de art. amandi, Perfidus ille abſens quid mihi fiet, ait.

Quid mihi fiet ait, ſonuerunt cymbala toto Littore.

Plautus in Mercatore: Neſcit quid faciat auro?

Terentius in Hecyra: Sed quid faciemus puero?

Cicero in Academicis quæſtionibus: Quid enim faceret huic concluſioni. Si lucet, lucet igitur, lucet autem.

Ibidem: Diodoro quid faciam Stoico quem à puero audiui?

Idem de natura deorum: Quid Ioui facies? quid Vulcano?

Ibidem ſpecies arcus Taumante dicitur nata cuius ſi diuina natura eſt, quid facies nubibus.

Cato de re ru ſine interrogatione poſuit: ſed ferè idem eſt modus loquẽdi: Si ante inquit nõ deportauerit dñs vino quod volet faciet

Plautus in Caſſina: Tuo quid factum eſt pallio?

Qui faceret aliud.

Quid faceret aliud? modus eſt dicendi, quo inepte dicunt quid poterat aliud facere? Cicero de Oratore, Valerius quotidie cantabat, erat enim Scenicus, quid faceret aliud.

Quotus.

Licet ſuper relatiuo quotus, multi varia ſenſerit, quo tamen aptius vis verbi intelligatur, volui pro more q̃ plurimas autoritates congerere. Videtur enim mihi quotus quandoq; ſimpliciter interrogare, & numerum petere, vt quota eſt hora? Dic quotus eſſe veles? Quotus erit iſte denarius? Et quandoq; finis, interrogatione, vt quota pars ex eo deducetur, ea pars tibi ſit profutura. Quandoq; quota pars ſignificat minimam partem, vt Pars quota laudis erat, quota portio fecis Achiuæ. Quandoq; quotus iungitur cum quiſq;, & tum etiam interrogat, vt quotus quiſq; bonus eſt? Quotusquiſq; eſt qui teneat artem numerorum? quaſi dicat, nullus, aut rarus. Infra ſcriptæ autoritates plane omnia demonſtrabunt.

Cicero in Ver. Quotus erit iſte denarius: qui non ſit deferendus?

Horatius: Hora quota eſt? Idem, Tu quotus eſſe velis, reſcribe.

Idem: Scire velim chartis pretium quotus arroget annus.

Caius de interrogatorijs actionibus, lege Qui interrogatur an hę res ſit, vel quota ex parte ſit?

Idem eo. titulo lege Si defenſor in iudicio interrogatus, an is quem defendi t hęres: vel quota ex parte ſit?

Paul. ad. l. fal. l Plautius: Rationem legis fal. habendam, & quota pars ex eo decideret, eam partem in fundo legato inutilem futura.

Ouidius de Ponto, Qui quota terroris pars ſolet eſſe mei.

Idem ad Corinnam: Ex tot in Atridis pars quota laudis erat.

Quotuſquiſq;.

Varro de lingua latina, Quotuſquiſq; iam ſeruus habet priſcis.

nominibus? quæ mulier ſunt inſtrumentnm veſtis atq; auri veteribus vocabulis non inductis?
Cic. *de fin.* Quis eſt enim, aut quotuſquiſq;, cui mors cum appropinquet, non refugiat timido ſanguis, atq; exalbeſcat metu?
Idem de Tuſc. Quotus enim quiſq; philoſophorum inuenitur, qui ſit ita moratus?
Idem de diuin. Quota enim quæq; res euenit prædicta ab iſtis?
Idem de Orat. quotus enim quiſq; eſt, qui teneat artem numerorum atq; modorum?
Idem pro L. Flac. quotus enim quiſq; eſt, qui hanc in rempub. ſectam ſequatur?
Idem pro M. Cælio: quotuſquiſq; iſtam effugere poteſt?
Idem pro P. Sextio: quotuſquiſq; inuenietur tanta virtute vir?

Quatenus, Hactenus, Eatenus.

QVatenus particula, licet nonnulli diſcrimen faciāt cum per e, & cum per i ſcribitur, ita tamen ſcriptione confuſa eſt, vt internoſci non facile ſit. Eius tamen ſignificatum & dicendi modum, quo celebra reperitur, ſubdire non amittam, eſt enim meo iudicio quod vſq; ad quē finē vel terminum. Interdum ſignificat quantum.
Cic. in Orat. Itaq; ſoli ij, qui ſciunt, quid & quatenus, & quo modo dicturi ſunt. Ibi. Sed quærimus idem, quod in cæteris rebus maxime quærendum eſt, quatenus.
Ibi. In omnibus rebus vidēdum eſt, quatenus. Etſi enim ſuus cuiq; modus eſt, tamen magis offendit nimium quàm parum.
Idem in Orat. lib. ij. quatenus hæc ſint ridicula tractanda oratori, perquàm diligenter videndum eſt.
Idem in Tuſc. Magna culpa Pelopis, qui non erudierit filium, nec docuerit, quatenus eſſet quodq; curandum.
Idem in Anto. quibus auſpicijs iſtos faſces augur acciperem? quatenus haberem? cui traderem?

Idem in Acad. Rerum natura nullam nobis dedit cognitionē finitā, vt vlla in re ſtatuere poſſimus, quatenus.
Idem de off. Animaduertendum eſt etiā, quatenus ſermo delectationē habeat, & vt incipiendi ratio fuerit, ita ſit definendi modus.
Ibi. Vulgus quid abſit à perfecto ferè non ex toto intelligit quatenus autem intelligit, nihil putat prætermiſſum.
Ibi. Sed aliter leges, aliter philoſophi tollant aſtutias: leges, quatenus manu tenere res poſſint, philoſ. quantum ratione & intelligentia.
Idem de amic. Quamobrem id primum videamus, ſi placet, quatenus amor in amicitia progredi debeat.
Ibi. eſt enim, quatenus amicitiæ dari venia poſſit.
Idem P. Len. Poſtulatum eſt, vt Bibuli ſentētia diuideretur, quatenus de religione dicebat.
Hora Iubeas miſerum eſſe libenter, quatenus id facit.
Vlpianus de magiſtratibus: lege In ordinem: Videamus an & quatenus teneatur, & ſubdit: An & quatenus in patrem eius actio danda ſit quæritur.
Vitruuius, In nauibus remi cum ſint in aqua directi tamen oculis infracti vidētur, & quatenus eorum partes tāgunt ſummam planitiē liquoris, apparent vti ſunt, directi.
T. L. ab vrbe cond. Italię niſi quatenus vallum caſtrorum cingit, nihil relinqueritis Pœno.
Ibi. Vt quatenus tuto poſſent, Italiam ſpectatum irent.

Hactenus particula, poſt ſe Vt, plerumq; apud bonos autores trahit.

Idem de diuin. Etſi video, eo tum Stoicum eſſe conatum, qui hactenus aliqnid egit, vt earum rationem rerum explicaret, quæ mari, cœlo ue fierent: illa vero cur euenerint, quis probabiliter dixerit?
Celſus de vſufructu, lege Hactenus tamen vt ſarta tecta habeat; ſi qua tamen vetuſtate corruerint, neutrum cogi reficere.

Eatenus quandoq; poſt ſe Vt,*quandoq; quod,quandoq; ha ſtenus trahit.Significat enim* Tamdiu *vel vſq; ad id.*

Cic.*de opt.genere oratorum:Verba proſequens eatenus, vt non ab horreant amore noſtro.*

Idẽ *ad* Q.*frat.Quorum ſi quis forte eſſet ſordidior,ferres eatenus, quod per ſe negligeret eas leges,quibus eſt aſtrictus, non vt ea pote ſtate,quam tu ad dignitatem permiſiſſes,ad quæſtum vererentur.*

Idem in Acad.q.*Sed hoc ciuile quod vocant,eatenus quoad populo præſtare voluerunt.*

Q*uandoq; eatenus quatenus,& hactenus quatenus dicitur.*

Caius *de inſtituto.act.*Eatenus *dabitur in eum actio, quatenus ex ea re locupletior factus eſt.*

Vlp.*de in rẽ uerſo.l.Si pro patre:Si domini debitor ſit ſeruus,& ab alio mutuatus ei ſoluerit,hactenus nõ uertit,quatenus domino debet.*

Q*uod ſine moleſtia tua fiat, quod ſine incommodo tuo fiat, quod ſciam,quod pace tua fiat,quod inter nos liceat dicere.*

QVod *ſine moleſtia tua fiat,quod ſine incõmodo tuo fiat, quod ſciam,quod pace tua fiat quod inter nos liceat dicere, & huiuſmodi loquendi modi orationem latinam candidam & luculentã efficiunt.*Q*uos modos qui obſeruare,& in ſcriptis vſurpare neglexerunt,non iniuria illiterati,ac propè infantes iudicantur.*

Pla.in Men.Nõ *ædepol ego te,qđ ſciam, vnq̃ ante hunc diem vidi.*

Ibi.*Dic mihi tu,vnquam inteſtina tibi crepant,quod ſentias?*

Teren.in Eun.P*ace quod fiat tua.*

Idem in Adel.*Non equidem iſtas,quas ſciam.*

Cicero Seruio Sulpitio:*Quare pergratum mihi feceris,ſi eum in amicitiam tuam receperis:atq; eum,quod abſq; moleſtia tua fiat, ſi qua in re opus ei fuerit,iuueris.*

Eidem:*Quare velim,quicquid habent negotij,des operam,quod commodo tuo fiat,vt te obtinente Achaiam conficiant.*

Idem Teren. Tu velim, quod cum commodo valetudinis tuæ ſiat, quàm longiſſime poteris, obuiam nobis properes.
Idem Att. Et velim cures epiſtolam, quam ad eum miſi, reddendam, & ipſe quod commodo tuo ſiat, colloquere.
Eidem: Serapionis librum ad me miſiſti ex quo quidem ego, quod liceat inter nos dicere, milleſimam partem vix intelligo.
Idem Len. Decernit vt regē deducas, quod cōmode rē facere poſſis.
Var. de re ru. Neq; explicata tota ſeparatim (quod ſciam) ab vllo.

Quampridem, quamdudum.

NEmo (niſi fallor) nemo inquàm, modum eum plene aut recte obſeruat, quo admirandi illi veteres vtebantur, rogandi ſcilicet, Quampridem, quamdudum venit, ille? Quem loquendi modum Latiniſſimum pleriq; ignorātes, Quamdiu eſt quod venit? aut, Quā diu eſt ex quo venit? vel, Quantum tempus eſt, ineptiſſime dicunt.
Plau. in Sti. Quampridem non ediſti?
Teren. in Eun. Quærit quàmpridem pater mihi & mater mortui eſſent? dico, iamdiu.
Cic. pro Rabirio perduel. Quæro quàmpridem hoc nomen Fanni in aduerſaria retuliſti?

Quamdudum.

Plau. in Sticho: Quàmdudum in portum hic venit? Reſpondetur, longiſſime.
Idem in Trin. quamdudum iſtuc, aut vbi actum eſt?
Idem in Aſin. Quamdudum tu aduenisti?
Idem in Merc. Quamdudum dixeras te odiſſe æque atq; angues?
Teren. in Eun. Venit quamdudum? Reſpondetur, modo.

Quam mox.

Plau. in Sti. quàm mox cocta eſt cœna? Impranſus ego ſum.
Idem in Moſtel. quid nunc? q̄ mox? & hic interrogantis eſt.
Idem in Aſin. quàm mox mihi operam das?

Quandoq; cum non interogat, ſignificat id quod quam cito, aut ſtatim, vt quam mox erit coƈta cœna, id eſt cito vel ſtatim erit coƈta cœna.

Idem in Bacch. Quàm mox nauigo in Epheſum, vt aurum repetam à Theotimo domum, taces? Ibi. Quam mox dico dabo.

Teren. in Adelph. Hera, ego hinc ad hos prouiſam, quàm mox virginem accerſant.

Cic. pro Roſcio Comœdo, Expeƈto quàm mox Cherea hac oratiõe vtatur. Hoc loco multi inepte dicunt: expeƈto quanto tempore, vel quandiu hac oratione vtatur.

T. L. ab urbe con. Intenti quàm mox ſignum daretur.

Quid, quod.

QVid quod, cum ſimul iunguntur, mirificam latinitati uenuſtatem pariunt. Modus. n. eſt dicendi, cum quis interrogat: verbi gratia: Quid quod me etiam occidere vult? Multi inepte dicunt, quid tibi videtur? vel quid dicis, etiam me occidere vult? Sed ſubieƈte autoritates id melius oſtendent.

Cic. in academicis quæſtionibus, Quid quod eadem illa ars quaſi Penelopes tela texens, tollit ad extremum ſuperiora?

Idem de off. Quid quod Theſeus exegit promiſſum à Neptuno?

Idẽ de ſen. Quid qđ ſapientiſſimus quiſq; aīo æquiſſimo moritur?

Idem pro lege Man. Quid quod ſalus ſociorum ſummũ in periculum ac diſcrimen vocatur?

Idem ad pontifices, Quid quod in meo reditu ſpes otij & concordiæ ſita videbatur?

Idem de nat. deo. Quid quod earum rerum, quæ nunquam omnino fuerunt, neq; eſſe potuerũt, vt Scyllæ vt Chimeræ. Quid quod hominum, locorum, vrbium earum quas nunquam vidimus?

Quid quod, ſimul ac mihi collibitum eſt, præſto eſt imago? quid quod etiam ad dormientem veniunt inuocatæ?

Ibidem, Quæ malum eſt iſta ratio, ſemper optimis cauſis veterano-rum nomen opponere?
T. L. *ab vrbe co n. Quæ malum ratio expertis alia experiri?*

Quamobrem, cur, quapropter, quare.

QVamobrem, cur, quapropter, quare, *ijs aduerbijs quanta ineſt dicendi gratia? quanta venuſtas? eo modo loquendi, quo perfecti illi veteres vſi ſunt, poſt quod nemo ferè elegantiam illam, & purum dicendi modum ſeruauit.* Nam *quis eſt, qui non ita poſt illo loquatur?* Aliquam *cauſam quæris, propter quam, aut ob quam me domo extrudas.* Antiqui vero illi: Aliquam *cauſam quæris, quamobrē me domo extrudas, aut cur me domo extrudas, aut quare me domo extrudas, dicebant.* Et vbi *dicitur à pleriſque ineptiſſime, Quid eſt quod me videre non potes?* Antiqui *dicebant, quid eſt quamobrem me videre non potes: aut quid eſt cur me uidere non potes?* vel *q̄d eſt quare me uidere non poteſt? Quod obſeruandum maxime cenſeo, quare pro more exempla aliqua ſubiecimus.*

Terent. in Eunu. *Aliquam cauſam quærebat ſenex, quamobrem inſigne aliquid faceret.*

Idem *in eodem, Multæ ſunt cauſæ quāobrē cupio.* Idem in Adel. *Nihil reperio quamobrem laudet tantopere* Hegio *meum officium.*

Cic. Appio Pulchro, *Multa mihi veniebant in mentem, quamobrem iſtum laborem tibi etiam honori putarem fore.*

Idem pro A. Cecinna: *Deinde nihil rationis affers, quamobrem ſi libertas adimi nullo modo poſſit ciuitas poſſit.*

Idem pro M. Cælio, *Quæ fuit enim cauſa, quamobrem venenum iſti mulieri vellet dare* Cælius?

Idem pro Sex. Roſ. Ame. *Si uel minima pars reperietur, quamobrem uideantur illi nonnihil tamen in deferendo nomine ſecuti.*

Idem pro Syl. *Quid. n. eſt, q̄obrem abs te* Q. Hortenſi *factū clariſſimi, atque ornatiſſimi viri non reprehendatur, reprehendatur meum?*

Idem pro Corn. Bal. Quid eſt quamobrem ciui Gaditano in hanc ciuitatem venire non liceat?
Idẽ pro Clu. Nihil excogitẽ, q̃obrẽ Oppianico dannari neceſſe ſit.
Ibi. Quid eſt quamobrem quiſq̶ noſtrum cenſorias ſubſcriptiones omnes fixas, & in perpetuum ratas putet eſſe oportere?
Idẽ in Ver. Quæ mulier digna quamobrẽ iſte diutius Lampſaci cõ moraretur. Ibi. Nulla res eſt quamobrem ego iſtum nolim ex paternis probris, ac uitijs emergere.
Ibi. Neq̶ adhuc cãm vllam excogitare potui, quãobrem cõmiſerit.
Ibi. Quid eſt quamobrem putes te tuam culpam non modo deriuare in aliquem, ſed communicare cum aliquo poſſe?
Ibi. Quid tandem habuit argumenti, aut rationis res, quamobrẽ in eo potiſſimum Stenianum præmium poneretur?
Ibi. Multa ſigna dederat, quamobrem quibus reſponſurus non videtur, mentio de lege nulla fiebat. Ibi. Quod ſi ab Apollonio aliquid commiſſum eſſet, quamobrem iure in eum animaduerteretur.
Idẽ de fin. bon. & mal. Satis argumenti eſſe videtur, quamobrẽ illa quæ natura prima ſunt aſcita, natura prima diligamus.
Alphenus locati & cõducti. l. Habitatores: Ea cõditione habitatorem eſſe, vt ſi q̃d aduerſariũ incidiſſet, quamobrem dominũ aliquid demoliri opporteret, aliquã partem paruulã incõmodi ſuſtineret.

CVR.

Ci. pro M. Cælio, An vobis aliã cãm eſſe vllã putatis, cur in tantis p̃mijs eloquẽtiæ, tanta voluptate dicendi, tãta laude, tanta gratia, tãta honore, tã ſint pauci, ſemp̶ fuerint, q̃ in hoc labore verſent?
Idem pro Clu. quid eſt Q. Naſo, cur tu in hoc loco ſexto ſedeas?
Ibi. Quæ cauſa Habito fuerit, cur interficere Oppianicum vellet?
Idem pro Sexto Roſ. Amer. Quod ſi tibi nulla cauſa eſt, cur hunc miſerum tanta clamitate affici velis?
Idem Att. Sed erant cauſæ, cur hoc tempore iſtic eſſe nollem.

Idem pro Roſcio Comœdo, Non fuit cauſa, cur tantum laborem ca peres, & ad me venires.
Alphenus locàti & cō.l. Habitatores: Si iuſta cauſa fuiſſet, cur picu lū timeret.
Catullus Nam quid feci ego, quid ve ſum locutus,
Cur me tot male proderes poetis?

Quapropter,

Plau. in Bacch. Sed quid eſt quapropter nobis malū minitemini?

Qua cauſa.

Plau. in Menec. Quid de te merui, qua me cauſa perderes?
Cic. pro lege Manilia: Satis mihi multa verba feciſſe videor, quare hoc bellum eſſet genere ipſo neceſſarium. Aſconius Pedianus qui tametſi ſub Auguſto Cæſare floruit, bonaq; multa atq; elegantia ſcripſit, ſicut libello, ſiue potius fragmento, quod ante hos annos re pertum eſt. colligi poteſt, multa fluit ac ſcatet barbarie. quam tamē barbariem non ab illo certe, qui bono etiam tunc tēpore eruditus ē, prouenire puto: ſed potius ab aliquo inſulſo, atq; ineleganti grammatico, qui interpretis vice functus, inepta multa conſeruit, quę po ſtea vnà cum bonis autoris verbis deſcripta ſunt. Is in quā Aſconius: Magnopere (inquit) me hæſitare confiteor, quid ſit quare Cic. placentiam municipium eſſe dicat. quid ſit quare dixit, quod eleganter poſuit, & modo illorum veterum vſus eſt.
Gn. Pōp. l. Domitio, Miror qd cauſæ fuerit, quare cōſiliū mutaris.

Reſidere, ſubſidere, deſidere.

Maxime abſtruſum hactenus (vt arbitror) quid ſignificet reſidere ſubſidere, deſidere. Quod cum ex multa variaq; lectione deprehendiſſem, nihil aliud eſſe terram deſidere, niſi cum terra magnis imbribus, vel ignota alia cauſa hiatum faceret, ita vt terra deorſum deſcenderet, vel ſubtraheretur. quæ res melius ex ſubiectis autoritatibus colligetur.
Cicero de offi. Hinc ille Giges inducitur à Platone qui cum terra

deſediſſet magnis quibuſdam imbribus,in illum hiatum deſcendit.
Idem de diuinatione,Delata etiam ad ſenatum labes agri Priuernatis,cum ad infinitam altitudinem terra deſediſſet.
Ibidem,vt multo oppida corruerint, multis locis labes facta ſit, terræq; deſederint.

Terra conſedit apud Liuium.

Titus vero Liuius idem dixit de bello Macedonico:Terra(inquit) Velitris trium iugerum ſpacio cauerna ingenti deſederat. Non tamen dicendi modum ſeruauit,mutato ferè,& obſoleſcente iam bono dicendi modo,cum dixit ab vrbe condita:Arpini terra campeſtri in agro ingentem ſinum conſedit,& ibidem:In Veliterno agro terra ingentibus cauernis cōſedit, arboreſq; in profundum hauſtæ.
Conſedit igitur dixit pro deſedit,cum conſidere ſit ſimul ſedere.
Verg.Dicite quandoquidem in molli conſedimus herba.
Varro de re ruſti.Quod inane natat,plenum deſidet.
Ibidem Vbi ſtramentum deſedit in aperto loco palam,à quo nominata poteſt eſſe palea.

Reſidere eſt paulatim deorſum inclinare.

Plau.in Captiuis:Itaq; uenter,gutturq; reſident.
Horat.Noſtriſq; ductum ſeditionibus Bellum reſedit protinus.
Idem,Ianuam reſidunt cruribus aſpere pelles
Excepi.Sabini pro.Helena:Flamma recēs parua ſparſa reſedit aqua

Subſidere eſt ferè idem quod reſidere,ſed conſiderantibus aliq̄d diſcirmen omnino occurrit,quod melius videatur, q̄ demonſtretur.
Ver.in.5.Aenei.Subſidunt vndę,tumidumq; ſub axe tonanti Sternitur æquor æquis.
Ouidius de Faſtis:Quod ſimul euerſum eſt,fragor æthera concutit ipſum,Iſtaque ſubſedit pondere molis humus.
Ibidem Iam leuis obliqua ſubſedit aquarius vrna.
Ibidem:pondere terra ſuo ſubſedit,& æquora traxit.

Idem in Metamor. Iuſſit & extendi campos ſubſidere ualles.
Ibidem, Flumina ſubſidunt, colleſq; exire videntur.
Ibidem. Paulum ſubſedit, & infra quàm ſolet eſſe fuit.
Idem in Ibin: Sic tua ſubſidens deuoret oſſa cinis.
Idem ad Corinnã: At uos qua ueniet tumidi ſubſidite montes.
Pau. de dam. infe. l. Athenis: Si uitio loci pars aliqua loci ſubſedit.
T. L. ab vrbe condita, Subſidunt Hiſpani aduerſus emiſſa tela ab hoſte, inde ad emittenda ipſi conſurgunt.
Hircius in con. Aqua quæ paulatim ſpatio t̃pis liqueſcit ac ſubſidet.

Quiſquàm.

QVisq̃ q̃tum diſtet ab aliquo, à quoq;, à quocunq;, à quolibet, à quopiã, ex ijs quæ infra adduxi melius cognoſcetur. Interrogat enim ferè ſemper, & cum indignatione requirit.
Cic. pro Cluen. Eſt quisq̃ qui cum hoc cognouerit, ſuſpicari poſſit Oppianicum iudicio oppreſſum, & circumuentum eſſe innocentem.
Idem in Ver. In eiuſmodi re quisquam tam impudens reperietur, q̃ ad alienã cauſam inuitis ijs, quorum negotium eſt, accedere, aut aſpirare audeat? Ibidẽ, Num aut in utilitate nummum arator quisq̃ dedit? aut in charitate de æſtimatione frumenti quæſtus eſt?
Ibidem: Quid enim quisq̃ ad meam pecuniam me inuito aſpiret?
Idem pro. l. Manilia, Et quisquàm dubitabit, quid uirtute profecturus ſit, qui tantum autoritate profecerit?
Ibid. Et quiſquã dubitauit, quin hoc tantũ bellũ trãsmittendum ſit.
Idem pro domo ſua, Hanc deam quiſquam violare audeat?
Idem in Philip. Ab hoc igitur quiſquam bellum timet?
Verg. & quiſquam numen Iunonis adoret?

Qua itineris, qua de Bruto.

QVa itineris, qua de Bruto, Modus eſt dicendi, quo inepte dicunt, Ea parte qua itineris, vel de Bruto mentio ſit.
Cice. Attico: At quam honeſta, quã expedita tua conſilia, quam eui.

gilata tuis cogitationibus, qua itineris, qua nauigationis, qua congreſſus, ſermonisq; cum, Cæſare,

Eidē, Cū video te diſtentiſſimū eē, qua de Butrotijs, qua de Bruto.

Quam plurimis pro quanto magis &c.

EDiſcendus eſt & hic loquendi modus quo Cato, & alij veteres vſi ſunt. Idem enim de re ruſtica: Quamplurimam braſſicam ederit, tam citiſſimum ſanus fiet. Illiterati vero hunc quoq; dicendi morem non curantes dicunt: Quanto plus, aut quanto magis ederis ex braſſica, tanto citius ſanus fies,

Quam citiſſime, tam maxime.

ET hic modus alter, nō in elegantior ſupiore, nō eſt ptereūdus. Idem Cato: q̄ citiſſime conficies, tam maxime expediet.

Ibidem: Quam acerbiſſima olea erit. tam oleum optimum erit.

Quod te oro.

MOdus eſt etiam Romani candoris plenus in particula quod. Cum enim aliquid timentes narrabant, ac deinde ne quid tale eueniret, obſecrabant, quod te oro dicebant, quod perinde eſt quaſi, quare te oro.

Terentius: in Hecy. Male metuo, ne Philomenæ magis morbus aggraueſcat, quod te Aeſculapi, & te Salus: nequid huius ſit oro.

Horat, in epiſto, Pol me miſerum patrone vocares,
Si velles inquit verum mihi dicere nomen,
Quod te per genium, dextramq; deosq; Penates
Obſecro, & obteſtor, vitæ me redde priori.

Renuntiare.

QVam diuerſum eſt quod in bonis autoribus legimus in verbo Renuntio, ab eo ſenſu qui paſſim vulgo celebratur! Eſt enim renuntiare legationem, idem quod referre quid in legatione geſtum ſit.

Cicero, in Philip. Cum enim legati renuntiauerint, quod certe re-

nunciabunt, non in veſtra poteſtate,non in ſenatus eſſe Antonium.
Ibid.Nec vero dubito,quin ſi ille vir renuntiare legationem potuiſſet, & reditus eius vobis gratus fuerit, & reip. ſalutaris futurus.
Varro đ re ruſtica: Latis tabulis ſortitio fit tributum, accepti ſunt à præcone renuntiari,quem quæq; tribus fecerunt ædilem.
T.L. ab vrbe condita: Hæc cum legatio renuntiaretur.
Ibidem: qui iuſſi erant legationem renuntiauerunt: Renuntiatur p̃terea conſul,tribunus,alius ve magiſtratus,i.declaratur factus Cõſul,Tribunus &c.
Cicero pro lege Manilia: Nã cum propter dilationem comitiorum ter prætor primus Centuris cunctis renuntiatus ſum.
T.L. ab vr.con.Nec me contra S. Conſulem renuntiari,patiar.
Aſinius Pollio Ciceroni, Comitia biennij biduo habuit hoc eſt, renunciauit: quos ei viſum eſt.

Redire in gratiam.

REdire in gratiã: Modus eſt dicẽdi,quo ſignificatur, aliquem ex diſcordia reconciliatum in priſtinam amicitiam redire.
Cicero de ſenectute, In gratiam iam cum voluptate redeamus.
Idem Quin.Ciceroni Pompeius à me valde contendit de reditu in gratiam, ſed adhuc nihil profecit.
Idẽ de pro.conſu. Iurau itq; inconcione ſe in gratiam non redijſſe
Ibidem: Abſens mecum ſummo ſuo beneficio redijt in gratiam.
Idem ad Atticum: Cum Luceio in gratiam redi.

Reſpondere ad rogatum.

REſpondere ad rogatum , id eſt(quod ſatis per ſe naſcitur) cum quis rogat quærit petit ve. & alter ad ea quæ rogatur reſpondet. quod multi peruerſo dicendi modo, reſpondere ad propoſitum dicunt.
Cicero pro L. Flacco: Nunquam nobis ad rogatum reſpondent, ſemper accuſatori plusq̃ ad rogatun.

Roget quis, dicat quis, petat quis.

ROget quis, Modus eſt loquendi politus. i. quod multi inepte dicunt, ſi aliquis me interrogaret peteret, diceret.
Terentius in Eunu. Roget quis, quid tibi cum illo?

Reſpectus.

REſpectus mutato dicendi genere dici cœptus eſt hoc modo: Feci amicitiæ reſpectu: Feci reſpectu iuſtitiæ, quo loco Latinius diceretur: Feci amicitiæ cauſa vel ratione: Feci ratione iuſtitiæ. Reſpectus autem nomen eſt, à reſpicio veniens, vt Conſpectus à conſpicio: perſpectus à perſpicio, circunſpectus à circunſpicio: alio dicendi modo à Cicerone eloquentiæ principe vſitato, qui de diuinatione, Remigẽ inquit quendã ex quinque remi Rhodiorum vaticinatum madefactum iri minus triginta diebus Græciam ſanguine, rapinas Dirachi, & conſcenſione in naues cum fuga, fugientibus miſerabilem reſpectum incendiorum fore.
Idem in Philip. 5. Itaq; cum reſpectum ad ſenatum, & ad bonas nõ haberet, eam ſibi viam ipſe patefeci, ad opes ſuas amplificandas, quam virtus liberi populi ferre non poſſet.
Reſpectum dixit non haberet, hoc eſt, non reſpiceret.

Reſecare ad viuum.

REſecare ad viuum eſt per tranſlationem dictũ ab ijs qui vel vngues uſq; ad uiuũ, vel arbores vſq; ad radices reſecãt. Id poſtea dictum ad eos trãſſertur, cum quid nimium ad regulam reuocamus.
Cic. de ami. Neq; id ad viuũ reſeco, ut ij, qui hæc ſubtilius diſſerũt.

Scribere mea, tua, ſua, manu, non propria.

SCribere mea manu ſua manu, non propria manu, quod nuſq̃ apud bonos autores reperitur.
Cicero Attico, Antequam aliquo loco conſedero, neq; longas à me, neq; ſemper mea manu literas expectabis.

Eidem, Obſignaram iam epiſtolam meam, quam puto te modo perlegiſſe ſcriptam mea manu.

Eidem: Ipſe in Tuſculano me referre in commentarium me manu voluit, quod idem in Aſia mihi ſua manu ſcriptum dedit.

Eidem: nunquàm ante arbitror te epiſtolam meam legiſſe, niſi mea manu ſcriptam. Eidem: Hæc mea manu.

Eidem, Noli putare pigritia facere me, quod nõ mea manu ſcribam.

Eidem: Alteram tibi eodem pie epiſtolam dictaui, & pridie dederã mea manu longiorem.

Ibi. Accepi aliã alia iocundiorem, quæ quidem erant tua manu.

Idem Q. fratri, Cum ſcripſiſſem hæc infima, quę ſunt mea manu.

Ibid: Hæc inter cœnã dictaui Tironi, ne mirere alia manu eſſe.

Idem in Catilinam, Legimus literas & ſcriptum ipſius manu.

Idẽ appio Pulchro, Ad te ſtatim manu mea ſcriptas literas miſi.

Brutus Ciceroni, Superioribus literis mea manu ſcripſi.

Sæuola de donationibus, lege Ad eum, Hac epiſtola manu mea ſcripta notum tibi facio,

Idem de lega. l. Cum quis: Teſtamento facto manu ſua ita cauit.

Paulus de publicanis & vectigalibus, lege Si publicanus: Significẽtur ipſi libello manus ſua ſubſcripto.

Caliſtratus ad. l. Cor. de falſis, lege Diuus Claudius: Si modo poſt eam ſcripturam manus ſua teſtator teſtamento codicillis ue ſubſcripſerit. Marcellus: Si quis aliquem teſtium, lege Diuus Seuerus: Sua manu ſignatos codicillos valere velit,

Papinianus, de teſtamentaria tutela, lege Ex ſententia: patris voluntas hoc ipſum manu ſua declarantis.

Vitruuius: quod etiam ipſe ſua manu dicitur feciſſe.

T. L. de bello Punico: Fœdera: Amilcaris ſcripta manu.

Idem de bello Macedo. Poliſenidas ſua manu ſcripſit.

Ibidem: Iudicia manu ſua teſtata daret.

quod tempus videbimus, & vtiq; xxx. dies vtiles obſeruandi ſunt. Vlp. de acc. & inſcrip. l. Si cui crimen obijciatur, pręcedere debet in crimine ſubſcriptio. Quæ res adinuenta eſt, ne facile quis proſiliat ad accuſationem, cum ſciat inultam ſibi accuſationem non futuram. Aſc. Pedianus: Subſcripſerunt Triario in Scaurum Q. Marius L. filius, & Q. Pacuuij fratres cognomine Claudij, qui inquiſitionem in Sardiniam, itemq; in Corſicam inſulas dies tricenos acceperunt. Idem: Deinde poſt paucos dies apud Conſidium quæſtorem, lege Plautia, De ui, ſubſcriptione ea quod loca occupaſſet, & cum telo fuiſſet, nam duces operarum Milonis accuſauerunt, Caius Fidius, Gneus Apponius, Gnei filius, Marcus Seius.

Subſcribere cauſam.

Plau. in penulo: Cras ſubſcribam homini dicam.
Idem tamen dimiſit præpoſitionem ſub, cum dixit in Aulul. Ad prætorem hodie te rapiam, & tibi ſcribam dicam.
Cic. pro Clu. Video igitur iudices animaduertiſſe cenſores in iudices quoſdam illius conſilij Iuniani, cum iſtam ipſam cãm ſubſcriberẽt. Idem in diuin. in Ver. Cenſor C. Atheium notauit, q; ementitum auſpicia ſubſcriberet. ergo fuerit hoc cenſoris, ſi iudicabat ementitum. Idem pro A. Clu. Nã hæc quidẽ, quæ de iudicio corrupto ſubſcripſerunt. Ibi. Leue eſt quod cẽſores de cęteris ſubſcripſerunt.
Vlp. de pri. delict. l. Si quis: Tunc ſubſcribere eum crimen oportebit, Aſc. Pedianus: Hunc Ant. Gellius & Len cenſores ſexennio, quo hæc dicerentur, ſenatu mouerunt, cauſamq; ſubſcripſerunt, q; ſocios diripuerit, q; iudicium recuſauerit, qđ propter æris alieni magnitudinem prædia manciparit, bonaq; ſua in poteſtate non haberet.

Subſcriptores.

Cic. in diuin. in Ver. At venit paratus cum ſubſcriptoribus citatis rebus diſertis: eſt tamẽ hoc aliquid: tametſi non eſt ſatis. Oibus enim us is qui princeps eſt, in agendo ornatiſſimus & paratiſſimus

eſſe debet. Verũtamen L. Apul. eſſe video proximum ſubſcriptorem hominem non ętate ſed vſu forenſi atq; exercitatione tironem.
Ibidem, Ex illo grege oratorum, qui ſubſcriptionem ſibi poſtularũt. & ſubdit: Vt mihi non ex ijs, quos mecum adduxerim, ſed de populo ſubſcriptor addatur.
Ibid. Accuſabat M. Aquilium ſubſcriptore C. Rutilio Ruffo.
Idem ad Q. Ciceronem frat. Gabinium tres adhuc factiones poſtulant. L. Lentulus flaminis filius, qui iam de maieſtate poſtulauit, T. Neno cum bonis ſubſcriptoribus, C. Memmius tribunus plebis.
Ad eundem: Gabinius abſolutus eſt omnino nihil accuſatore Lentulo ſubſcriptoribusq; eius infantius, nihil illo concilio ſordidius.
Idem pro L. Mur. Seceſſionem ſubſcriptorum animaduertabant.
Sed quid ſint ſubſcriptores, apertius declarat Aſconius Pedianus. Subſcriptores, inquit, dicuntur, qui adiuuare accuſatorem cauſidici ſolent, quos oportet ſubmiſſus agere, q̃ dicit ille quem ſequuntur.

Siccus.

Siccus per tranſlationem non eſt id quod exhauſtus, aut exercitus, vt nonnulli volunt: ſed eſt ieiunus, ſobrius.
Plau. in Aſinaria: Ego pręter alios meum virum fui rata ſiccũ, frugi, continentem.
Cic. in Acad quæſt. Dormientium, & vinolentorum, & furioſorum viſa imbecilliora eſſe dicebas, quàm vigilantium, ſiccorum, ſanorũ.
Idem pro lege Agraria: Hæc per deos immortales vtrum eſſe voles conſilia ſiccorum, an vinolentorum ſomnia? & vtrum cogitata ſapientum, an optata furioſorum videntur?
Horat. Forum, putealq; Liboni, Mandabo ſiccis.
Idem: Accedes ſiccus ad vnctum.
Idem: Siccis omnia nam dura deus propoſuit.
Idem: Libertinus erat, qui circum compita ſiccus.
Lautis mane ſenex manibus currebat.

Stomachari, ſtomachor omnia.

STomachari, notum verbum. eſt enim indignari, & quaſi ex aliquo facto dictoue offendi ita vt ſtomachus inde moueatur. Hinc eſt alius ortus dicendi modus, cum dicitur: Nō ſine ſtomacho illum vidi. Sed in verbo ſtomachor præcipue obſeruandum eſt accuſatiuo id quandoque iungi, quādoque abſolute, quādoque cū prępoſitione poni.

Terent. in Eun. Id aduenians, mecum ſtomachabar.

Cic. Attico: Stomachor omnia.

Eidem, in quo tamē illi mihi riſum magis q̄ ſtomachū mouere ſolet.

Eidem: Ille vero. ſed ſtomachari deſinamus.

Sexcenti.

SExcentis locis, ſexcentos habes tabellarios, & alia huiuſmodi; hoc numero vtebantur literati viri felicis ſeculi illius, cum infinitum aut pręgrandem numerum explicare volebant.

Plau. in Aulul. Sexcenta ſunt quę memorem, ſi ſit otium.

Idem in Bacch. Sexcenta tanta reddam ſi viuam.

Idem in Trinu. Sexcentæ ad eam rem cauſæ poſſunt colligi.

Idem in Menæch: quin ſuſpirabo plus quàm ſexcentum dies.

Terent. in Phor. Sexcentas proinde potius ſcribito iam mihi dicas.

Cæſar in com. Cum ſexcentis deuotis.

Cic. Att. Sexcentos habes tabellarios.

Eidem: Ne Sampſiceranij noſtri merita in patriam ad annos ſexcentos maiora uideremur, quàm noſtra.

Eidem: Poſt: à Pompeij procuratoribus ſexcentis premi cæptus eſt.

Idem: Multa moleſta. diſceſſus noſter, belli periculum, militum improbitas, ſexcenta præterea. Ibid. Venio ad epiſtolas tuas, quas ego ſexcentas accepi. Ibid. Sexcenta alia ſcelera moliri.

Eidem: Dignus ille quidem omnium regno, ſed per Fuluiam ſexcenta ſimilia. Idem in Ver. Sexcentas pręterea ciues.

Ibidem: Poſſum ſexcenta decreta proferre.

Suppetere.

SVppetere, & ſupereſſe vita dicitur: pro quo multi ſufficere vita, & barbaris alijs modis dicunt.

Cic. de ſomnia Scip. Scribentur fortaſſe plura, ſi vita ſuppetet.

Verg. Primus ego in patriam mecum mõ uita ſupſit. Supra caput.

SVpra caput, modus eſt loquendi, rem quæ ualde urgeat, & immineat ſignificans. Cic. Octauio, Ecce ſupra caput homo leuis ac ſordidus, ſed tamen equeſtri, inceſſu Cotienus.

Sall. in Catil. Dux hoſtium cum exercitu ſupra caput eſt.

Verg. Olli cæruuleus ſupra caput aſtitit imber.

T. L. ab vrbe con. Cum hoſtes ſupra caput ſint.

Ibid. Clamor ſupra caput hoſtilis captam urbem oſtendit.

Stare per me.

STare per me, per te, per illum, modus eſt loquẽdi perelegans, & multi in locis apud bonos autores celebratus.

Cæſar in com. Vbi cognouit per Afranium ſtare, quo minus prælio dimicaretur.

T. L. ab urbe cond. Per duces, non per milites ſtetiſſe ne vincerẽt.

Superſedere.

SVperſedere, cum ablatiuo iungitur, certo modo dicendi id ſignificat quod intermittere.

Plau. Superſede ijs rebus iam.

Cic. Ser. Sulp. Superſedeas hoc labore itineris.

Idem in arte Rhetor, Exemplorum multitudine ſuperſedendum eſt

Cato de re ruſt. Litibus familiæ ſuper ſedeat.

T. L. ab urbe cond. Rebus diuinis ſuperſederi iuſſim.

Ibid. Tributo ac delectu ſuperſeſſum.

Stultus, inſanus.

NOn pauci ſunt, q ui in uerbo Stultus, ſtulti non ſiant, non intelligentes imo omnino confundentes verbi proprietatem.

tem. Stultum enim id pleriq; iam putam quod inſanum, cum inter vtrunq; non leue ſit diſcrimẽ. Eſt igitur ſtultus fere quod rudis, imperitus, ingenio hebes, aut tardus vel inconſtans. Inſanus autem, qui non ſanæ, ſed alienatæ mentis eſt.
Plau. in Perſa: Nimis hodie ſtultus es pueriliter.
Idem in Moſtel. Interdum inepte ſtultus es.
Teren. in Eunuc. Dij boni, homo homini quid præſtat? ſtulto intelligẽs quid intereſt? Ibid. Hic homo è ſtultis inſanos facit.
Idẽ in And. Qñquidem tã iners: tan nullius conſilij ſum: Seruon fortunas meas me cõmiſiſſe futili? ergo preciũ ob ſtultitiã fero.
Cic. de oratore, Oratoris peccatũ ſi quod eſt animaduerſum, ſtultitiæ peccatum videtur Stultitia autem excuſationem nõ habet.
Ibidem. quo quidem in genere familiaris noſter M. Bucculeius: homo neq; meo iudicio ſtultus, & ſuo valde ſapiens.
Ibidem, Neq; vult ita ſapiens inter ſtultos videri.
Idẽ pro T. An. Milo. Negãt intueri lucẽ fas ei, q̃ à ſe hoiem occiſum fateatur. In qua tãdẽ vrbe hoc hoies ſtultiſſimi diſputãt?
Idẽ pro Deio. Et ab hoie minime ſtulto eſſe cogitatũ cõfingitis?
Idẽ pro Clu. Minus. n. ſtultus eſt is, cui nihil in mẽtẽ venit, q̃ ille qui qđ ſtulte alteri venit in mentẽ comprobat. Ibidem, Adeo ne erat ſtultus, vt ille qua tum ille viuebat vitã eſſe arbitraretur
Idem pro Aulo Cecinna, Tertio vt cum ſtulto haberet
Idem diffinit quid ſit ſtultitia in Tuſculanis, Stultitiã enim cẽſuerunt inconſtantiam i. ſanitate vacantem: poſſe tamẽ tueri med ocritatem officiorum, & vitę communem cultum atq; vſitatum.
De quo planè loquitur Ouidius ſecundo Faſtorum: Lux quoq; cur eadem ſtultorum feſta vocetur Accipe. & ſubdit,
Stultaq; pars populi quæ ſit ſua curia neſcit.
Feſtus, quirinalia ſtultorum ferię dicebãtur, q̃ eo die ſacrificabãt ij, qui ſolẽni die aut nõ poterãt rẽ diuinã facere, aut ignorabãt

Venuleius quod vi aut clam,lege Seruius:Ne melioris cõditiõis ſint ſtulti quàm periti.
Hora.in ſerm.Stultus & inſanus,quid ſi quis non ſit auarus:et paulo poſt:Stultum me fateor,liceat concedere veris.
Atq; etiam inſanum.
Idem,Quem mala ſtultitia,& quæcunq; inſcitia veri Cęcũ agit inſanum Chryſippi porticus,& grex Autumat.
Idem,Vincit enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Idẽ,Qua me ſtultitia,quoniã nõ eſt genus vnum,Inſanire putas

Spero & ſperor,deſpero & deſperor.

SPero quandoq; actiuum ſimplex,& ſic ſuum format paſſiuum:quandoq; neutrum abſolutum.
Plau.in Menæch.Dij immortales ſpem inſperatam date mihi.
Idem in Merc Spem ſperatam cum obtuliſti.
Cic.ad Q.fratrem,Siue reſtituimur,ſiue deſperamur.
Idẽ At.Breuiloquẽtẽ iã me tẽpus ipſum facit.pacẽ.n.deſperaui
Eidem,Si hæc iam noſtra ſalus,cum hac lege deſperata erit.
Idẽ in Cat.Eſſent illi quidẽ deſperandi,ſed tamen eſſent ferẽdi:
Idem de fin.bon.& mal.Aut omnia ſemper deſperantes.
T.L.de bello Mac.Hos deſperata ſalus ad rabiẽ magis quã ad audaciam accendebat.

Secundum.

OMiſſis vulgaribus ſenſibus,de ꝓpoſitione ſecũdũ ab alijs ſedulo notatis,id proferamus,quod latuiſſe hactenus videt.Secundũ abſentem,ſecundum præſentem iudicare,fere ſentẽtiam ſecundum teſtamẽtum,ſecundũ te ille mihi ita eſt,vt ſit penè par.Hæc notanda mihi viſa ſunt,quę nõ ab aliqua rõne,ſed ſola dicendi cõſuetudine variant,Iudicare abſentẽ ſecũdũ pſentẽ,id eſt,quod diceremus,iudicauit pro abſente ac ſi pſens eſſet. Fere ſententiam ſecundum teſtamẽtum,hoc eſt ꝙ diceremus,pro

teſtamento, vel vulgatius, in fauorem teſtamenti. Secundum te ille mihi ita eſt, vt ſit penè par id eſt, ſecundo loco aut proxime.
Cic. ad Q. fratrem, Ille mihi ſecũdũ te, ac liberos noſtros ita eſt, vt ſit pene par. Idem de off. Proxime autem & ſecundum deos homines hominibus maxime vtiles eſſe poſſunt.
Idem Attico, Secundum te nihil eſt mihi amicius ſolitudine.
Eidem, Nuntiauit iam populo pontifices ſecũdum ſe decreuiſſe.
Id. de ora. quare in hac noſtra actione ſecũdũ vocẽ vultus valet.
Idem in ver. Vtatur conſilio ſuo, nec cogat ante horam decimã de abſente ſecundum preſentem iudicare.
Varro de re ruſt. Inſula Gallinaria, quæ eſt in mari Thuſco ſecũ dum Italiam.
Vlp. de iudicijs. l. Et poſt dictum, ſecundũ preſentẽ iudicabitur.
Marcellus de inofficioſo teſtam. Si pars iudicantiũ de inofficioſo teſtamento cõtra teſtamentũ, pars ſecundum id ſentẽtiã dederit.
T. L. de bel. Pu. Secũdũ has p̃ces tuba ſignũ dedit proficiſcẽdi.
Ibidem, Nec erat gens alia, cuius ſecũdum Gallicos tumultus arma terribiliora eſſent.
Ibidem, Nos autem qui ſecundum deos violati ſumus.
Ibidem, Secundum plebem in litem iudicem dare.
Ibidem, Prætores Syracuſani Marcello ſecũdum ſalutem (vt aſſolet) ſcriptum erat, recte eum atq; ordine feciſſe.
Idem de bel. Mac. Romani qui ſecũdum deos plurimũ poſſunt.
Ibid. Secundum orationem prætoris murmur ortum.
Ibid. Secundum hæc ſilentium fuit.
Ibi. Cum oẽ humanũ genus ſecundum deos nomen Ro. venerẽt.
Varro de re ruſt. Caſſius ſecundum columbinum ſtercus ſcribit eſſe hominis: Tertio caprillum, & ouillum & aſininum.
Ibid. Vt in Vmbria, vbi falce ſecundũ terrã ſuccidũt ſtramẽtũ.
Ibidem, Hyeme cum hybernant ſecundum mare.

Idē pro Sylla, Ego vero iudices nō mō nihil mihi aſſumo, ī quā quiſpiā repugnet, ſed etiā ſi q̄d ab oībus conceditur, id reddo, (ac remitto.

Scienter.

SCiēter aduerbium à ſcio, non id ſemper ſignificat, quod uulgo ab omnibus putatur, cum dicum.

Scienter fecit, ſcienter dixit, & addunt etiā aliud inſolens aduerbium Appenſate, Sed id eſt latine ſcienter, quod ſcite, diſerte, perite, a ſcientia ductum.

Cic. in Brutto. Cū oīno multa de iure ciuili, quæ quidem oīa cū perite & ſciēter tum breuiter & expreſſe, & ſatis ornate, & p̄ eleganter diceret. Ibidem, Vt enim ex neruorum ſono in fidibus quàm ſcienter ij pulſi ſint intelligi ſolet, ſic ex animorum motu cernitur, quid tractandis ijs perſiciat orator.

Hircius in com. Scaphis, nauibuſq; longis quinq; mobiliter et ſcienter anguſtias loci tuebantur.

Titus Liuius ab vrbe condita, inſciēter etiam poſuit cum dixit: Tuba inſcienter à Græco inflata.

Scriptura

SCriptura (vt arbitror) ea erat p̄pter alia ſignificata, quā exercebant, qui agris, paſcuis, aut pecoribus præerant, & tam ij quā qui portus, aut portoria curabant, veſtigalia deſcribentes, aut colligentes, magiſtri ſcripturę & portus dicebantur.

Plau. in Tru. Ob meam ſcripturā pecudē accipit. Deinde reſpōdet Aſtaphium ancilla: Pleriq; idem quod tu facis faciunt, rem male gerētes, vbi nō eſt ſcriptura vnde dēt, incuſant publicanos

Ci. Atti. Magiſter ſcripturæ & portus quidā L. Carpinacius.

Eidem Terentius meus neceſſarius magnas operas in portu, & ſcriptura Aſiæ pro magno dedit,

Idem pro L. Flac Mirandum vero eſt homines eos, quibus odioſum noſtræ ſecures, nomen acerbitati, ſcripturæ decumæ porto-

rium morti, libenter arripere facultatem lædendi.
Idem in Verrem, In ſcriptura Siciliæ pro magiſtro eſt.
Ibidem, Portum autem & ſcripturas eadem ſocietas habebat.
Idem pro. l. Manilia: Nā cum hoſtium copiæ non longe abſint: & ſi irruptio nulla facta ſit, tamē pecora relinquuntur, agricultura deſeritur, mercatorum nauigatio cōquieſcit. Ita neq; ex portu neq; ex decimis, neq; ex ſcriptura vectigal conſeruari poteſt.
Aſconius, Mancipes ſunt publicanorum principes Romani homines, qui quęſtus ſui cauſa decumas redimunt, qui paſtum, aut pecora publica portorij, aut pecuarij quorū ratio ſcriptura dicitur.
Pro ſcriptura puto ſcriptū accipi à T. L. Pataui. labēte (vt ſępe dixi) in barbariem eloquentia Romana. dum ab vrbe cōdita dicit: Neq; eius accipi nomē, quod ſcriptū faceret, tabulā poſuiſſe, & iuraſſe ſe ſcriptum non facturum, quem aliquando ante deſiſſe ſcriptum facere arguit Macer Licinius.

Saluere.

HOc quoq; notare viſum eſt, quod Cicero Attico ſcripſit: Saluebis inquit à meo Cicerone.

Species. Genus.

QVod Cicero & eius æquales priſcam latinitatem per minima quęq; verba examinarent, polirent ac quaſi deterſa rubigine, ſituq; purgarent, vel ex hoc, quod de ſpecie ſubieci, facile cognoſci poteſt. Quod verbum cum Ciceroni eloquentiæ ac elegātię magiſtro non omnino placeret, tametſi et ipſe eo nomine quandoq; vſus eſt formamq;, aut partem pro eo introducere mallet. Quæ verba de ea re, et quoties fecerit, infra poſui.
Cicero in Topicis: Species appellant, non peſſime id quidē, ſed inutiliter ad mutandos caſus in dicendo. Nolim enim (niſi latine quidē dici poſſit) Specierum & ſpeciebus dicere. Et ſæpe ijs caſibus vtendum eſt, at formis & formarum velim. Cū autē vtroq;

verbo idem ſignificetur, cõmoditatem in dicẽdo nõ arbitror negligendum. Genus & formam diffiniũt hoc modo: Genus eſt notio ad plures differẽtias pertinens. Forma eſt notio, cuius differẽtia ad caput generis, & quaſi fontem referri poteſt.

Idem de arte rhetorica: Genus eſt quod plures partes amplectitur, vt animal. Pars eſt quę ſubeſt generi vt equus. Sed eadẽ res ſæpe alij genus, alij pars eſſe poteſt: Nã homo pars animalis eſt, Thebani aut Troiani genus.

Idem in Topicis: Forma enim à genere quo ad ſuum nomẽ retinet nunquàm ſeiungitur. & ſubdit: A forma generis, quàm interdum (quo planius accipiatur) partem licet nominare.

Ibidem, Formę ſunt igitur hæ, in quas genus ſine vllius prætermiſſiõe diuidit, vt ſi q̃s ius in legẽ, morẽ, æquitatẽ diuidat. Formas q̃ putat eſſe quod p̃tes, cõfundit artẽ & ſimilitudine quadã conturbat, & nõ ſatis acute quæ ſunt ſecernẽda diſtinguit.

Idem de arte rhetorica, Genus eſt quod partes aliquas amplectitur, vt cupiditas pars eſt, quæ ſubeſt generi, vt amor, auaritia.

Idem de oratore, Aut traducta ex parte ad genus notatio.

Ibidem. Tum (vt ſcis) explicato genere cuiuſq; rei, videndũ eſt, quę ſint eius generis ſiue formę, ſiue partes.

Idem in Philip. v. Num latine ſcit? Num ex iudicum genere & forma? Num leges noſtras, mores ve nouit?

Hora. Nam genus & formam regina pecunia donat.

Sectari.

SEctari clare patet quid ſit: Sed ſectari apros vel ſimiam aut alias belluas, reconditο (vt arbitror) modo loquendi & per trãſlationem, id eſt quod inueſtigare, perquirere, ſequi.

Plau. in Milite: Reſpondit ſe ſectari ſimiam.

Terẽ. in Phor. Adoleſcẽtulũ ceruã videre, fugere & ſectari canes. Ver. in Buco. Si dum tu ſectaris apros, ego retia ſeruo.

SVB.

PRæpoſitio hæc ſub, elegantia non caret, cum vulgarē trāſgreſſa modum, in alium tranſit ſenſum.

Plau. in Perſa: Solet illa recte, & ſub manus ſuccedere.

Ceſar in cō. Sub veſperū Cæſar intra hāc foſſam legiōis deducit

Idem Tantam noſtri eorum multitudinem interfecerunt, quantū fuit diei ſpatium, ſub occaſumq; ſolis deſtiterunt. Idem, Sub ueſperum Cæſar portas claudi, militeſq; ex oppido exire iuſſit.

Cicæro Planco: Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ.

Idem ad quin: fratrem: Menſe Decembri ſub dies feſtos.

Idem de Oratore, Ea quæ ſub oculos ipſa non cadunt.

Verg. Et ſub noctem cura recurſat.

Horatius, Dictitet occultam febrem ſub tempus edendi.

Idem: forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor.

Idem, Sub galli cantum conſultor vbi hoſta pulſat.

Idē: An hic peccat ſub noctē, q puer vnā Furtiua mutat ſtrigili

Hircius in com. Ex proximis caſtellis in frumentarios ſub ipſam lucem impetum fecit.

Notādū ēt eſt ꝓpoſitionē hāc, quā plerīq; vel ablatiuo, vel accuſatiuo ſolū iūgi aſſcuerāt, ēt datiuo cū cōponitur cōiūgi vt ſub ſcribere cauſæ ſubeſſe īpio ſubuenire egeno, vel calamitoſo, et huiuſmodi

Seruire auribus. Dare auribus.

SEruire auribus, dare auribus frequenter apud bonos autores reperitur, qui modus loquēdi nihil aliud certe ſignificat, quā aſſentari, & eblandiri:

Cæſar in comment. Auribus Varri ſeruiunt.

Trebonius Cic. Noli putare mi Cicero, me hoc auribus tuis dare

Si dijs placet.

ADmirātes antiq alicuius indignitatē, vel temeritatē, aut īdignantes, certo modo loquendi dicebant: Si dijs placet.

Cicero in oratore, Etiam Latini, ſi dijs placet, hoc biēnio magiſtri dicendi extiterunt.

Idem in Tuſculanis, Qua gloria commotus Epicurus exoritur cui etiam, ſi dijs placet, videtur ſemper ſapiens beatus.

T. Liuius ab vrbe condita: Perpetuos ſi dijs placet tribunos.

Ibid. quinēt, ſi dijs placet, nephas aiunt conſulem plebeium fieri

Idem de bello Macedonico: Nos ſi dijs placet, iam rem publicā etiam capeſſere eas patimur.

Ibi, Nō ſocietatē modo, ſed ſi dijs placet affinitatē ēt pepigiſti.

Ibidem, Qui nunc nos, ſi dijs placet, accuſatis.

Satin ſaluæ?

MOdus loquendi apud veteres, cum quid turbati interrogabant, An ſatis ſaluæ res eſſent.

Teren. in Eunu. Hem quid, eſt: quid trepidas? ſatin ſaluæ:

T. Liuius ab vr. con. Quęrentiq; viro. ſatin ſaluæ? minime inquit

Ibid. Satin ſaluę inquit L. Volumne, vt ſeſe in Samnio res habēt

Ibidem, Percunctatus ſatin ſaluæ?

Idem de bello Macedo. Cum pater ſatin ſaluæ res interrogaret.

Sarta tecta quid ſint, & quid ſit ea exigere.

SArta tecta, ſine copula plerunq; poſita comperi, à Sarcio et tego certo modo dicendi deducta, vt infra oſtenditur. Cū. n. ædificia publica, ædes ſacrę, et alia loca, et opa publica redēptoribus locabantur, præcipua inter cętera conditio opponebat, curarēt vt ſarta tectaq; eſſent, id eſt, bene prouiſa, aut reparata. Qđ vero redēptores ex locato debebāt cū exigebat, ſarta tecta exigi dicebātur. Quādoq; p trāſlationem ea verba ſarta tecta vſurpātur. Plau. in Tri, Sarta tecta tua pcepta vſq;. habui meà modeſtia. Cicero Cælio, Hoc mihi da, atq; largire, vt Marcum Curium ſartum & tectum (vt aiunt) ab omni incommodo, detrimento, moleſtia ſyncerum integrumq; conſerues.

Idem in oratione ante exilium, Qui numini deorum cõſecratũ ſartum tectum ab omni periculo conſeruaui.

Sarta tecta ſimpliciter.

Plautus in Moſtellaria: Non videor mihi ſarcire poſſe ædes meas, quin totæ perpetuo ruant.
Cicero Bruto, Quorum quidem omnia commoda, omnesq; facultates, quibus & ſacra conficere, et ſarta tecta ædium ſacrarũ locorumq; communium tueri poſſit, conſiſtunt in ijs vectigalibus.
Idem in Verrem, Cum conſules ædes ſacras locauiſſent, neq; potuiſſent omnia ſarta tecta exigere. Ibidem, Eundemq; te memini, cenſorias quoq; leges in ſartis tectis exigendis tollere.
Ibidem, Verumetiam in ijs ſartis tectisq; damnata eſt.
Vlpianus de officio proconſulis, lege Si in alicuius ædes ſacras, et opera publica circũire inſpiciẽdi gratia, an ſarta tectaq; ſint, vel an aliqua refectione indigeant.
Cælſus de vſufructu: Hactenus tamen vt ſarta tecta habeat ſi qua tamen vetuſtate corruiſſent, neutrũ cogi reficere, & ſubdit: Vnde Celſus de modo ſarta tecta habendi quærit.

Tempus.

ANte tempus, poſt tempus, ad tempus, per tempus, in tempus in tẽpore, primo quoq; tempore primo quoq; die, pro tpe, pro re, pro loco, vno tpe: Hos et alios dicendi modos, mira elegãtiq; varietate pfecta illa latinitas cõdidit. Si qs ea, q̃ infra poſui diligẽter legerit, ſine alio interprete per ſe ſatis intelliget.

Ad tempus.

Teren in And. Cõmodiorẽ hominis aduentũ ad tẽpus nõ vidi.
Cic. de finibus bo. et malo. Itaq; ad tempus Piſonem omnes.
Idem Planco: Is autem, qui vere appellari poteſt honor nõ inuitamentum ad tempus, ſed perpetuę virtutis eſt prçmium.
Idem Atti. Satis erat dierũ, vt Puteolos excurrere poſſem, et ad

tempus redire. Eidem: Aderis autem ad tempus.
Idem in Verrem, Si quę caſtiores erant, ad tempus veniebant.
lã. Cic. Si aũt ĩ itinere meo ſe oppoſuerit, ad tẽpus cõſiliũ capiã
Aſconius Pedianus, Cur fraudi ſit Ciceroni, cum ad tempus oratorum dicta proferantur?
Idem: Non intelligunt hæc ad tempus commode adiungi.
Paulus de damno infecto, lege ad curatoris: Si dominus ad tempus pecuniam impenſam cum vſuris reſtituere voluerit.

Per tempus.

Plautus, Mihi per tempus inceptum eſt iter.
Idem in Bacchidibus: Per tempus hic venit miles.
Idem in Truculento: Per tempus ſubueniſtis mihi.
Idẽ in Menec. Nõ potuiſti ꝑ tẽpus magis aduenire quã aduenis
Teren. in Hecy. Sed video Phidippum per tempus egredi.
Cato de re ru. Frondem populneam, vlmeam, quernam cędita, et per tempus eam condito. Ibidem: Et ꝑ tẽpus radices quã plurimas cum terra ſerere. Ibidem: Vmbrã partim ꝑ tẽpus habet.
Ibidem: Vimina matura, ſalices per tempus legantur.

Poſt tempus.

Plautus in Captiuis: Sero poſt tempus venis.
Cicero pro P. Quintio: Ego pro te hoc conſulo, poſt tẽpus, et in aliena re quoniã tu in tua re cũ tẽpus erat, conſulere oblitus es.
Varro de re ruſt. Quæ poſt tempus naſcuntur ferè vitioſa, atq; inutilia exiſtunt.

In tempus.

Cicero Attico: Nam et eiuſmodi ſunt ij verſus, vt ab initio Pompei in tempus ſcripti eſſe videantur.
Horatius, Et præſens in tempus omittas.

Vno tempore.

Cicero Attico; Multas vno tempore accepi epiſtolas tuas.

Suo tempore.

Idem in Verrem:Scandilius rem ſe totam relicturum dicit,et ſuo tempore eſſe rediturum.

Primo quoq; tempore.

T.Liuius ab vrbe con.Vt primo quoq; tempore in italiam trāſgreſſus iungeret ſe Annibali.

Ibidem primo quoq; tempore redire in Hiſpaniam iuſſit.

Ibid.Decreuerūt,vt primo quoq; tpe de ea re ad populū ferret.

Primo quoq; die.

Ibidem Decreuerunt,vt primo quoq; die ad populum ferrem.

Gn.Pomp.L.Domitio:Vt primo quoq; die Luceriā aduenires.

Tempeſtiuū cōuiuium.Magiſteria à maioribus inſtituta,ſermo qui more maiorum à ſummo magiſtro adhibetur in poculo.

NOndum cuiquam ſatis arbitror exploratum,quid ſit tēpeſtiuum cōuiuiū.Hoc certe liquet,non eſſe id quod ſimpliciter verba oſtendunt,vt id ſit cōuiuiū tēpeſtiuū,quod conuiuiū in tēpore paratum.Nam vt patet ex ijs,quas infra poſui autoritatibus,aliquid præcipui in eo erat conuiuio,quod nō erat itē in alijs.vt Magiſteria à maioribus inſtituta, vt ſermo quidam, qui more maiorū à magiſtro adhibebatur in poculo,ea cuiuſmodi eſſent nemo(quod ſciam)prodidit.

Cic.Atti.Audio à bonis viris,qui & nūc,& ſepe antea magno præſidio reipu.fuerunt,hanc cunctationem noſtram nō probari multaq; mihi & ſeuere in conuiuijs tempeſtiuis diſputari.

Idē pro P.Scyl.quātū alij tribuūt tēpeſtiuis cōuiuijs q̄tū aleæ.

Idē pro L.Murena:Nemo vero ſaltat ſobrius,niſi forte inſaniat neq; in ſolitudine,neq; in cōuiuio moderato,atq; honeſto.Tēpeſtiui cōuiuij,amœni loci,multaꝝ deliciaꝝ comes ē extrema ſaltatio.Idē i Ver.Statuit Lollius ī illo tēpeſtiuo gladiatoꝝ cōuiuio.

Idem de ſene.Catonem loquētem facit:Ego vero propter ſermo

nis delectationem tempeſtiuis quoq; cõuiuijs delector, & ſubdit. Me vero & magiſteria delectant à maioribus inſtituta, & is ſermo, qui more maiorum à ſummo magiſtro adhibetur in poculo. Idem Atti. Quas enim cœnas & facere & obire ſcripſit ad me Sextius? quam laucas? quam tempeſtiuas?

Horatius in Odis: Tẽpeſtiuius ĩ domo Pauli purpureis ales oloribus Comeſſabere maximi.

Tempeſtas idonea, mala.

NOn eſt ſemper tempeſtas mala, ſed quãdoq; bona, vt conſtet verbum medium eſſe.

Cicero Q fratri: Tu ſi ita expedit, velim quàmprimum bona & certa tempeſtate conſcendas, ad meq; venias. Ibidem, Primam nauigationem, dummodo idonea tempeſtas ſit, ne omiſeris.

Cato de re ruſt. Dicit villicus ſedulo ſe feciſſe, ſeruos non valuiſſe, tempeſtates malas fuiſſe,

Tabeſcere.

TAbeſcere nõ eſt lãguere, aut deficere, aut putreſcere, vt nõnulli putãt, ſed interiore ſenſu eſt proprie liq̃ſcere, cõſum. Plau. in Merca. Cor, ædepol miſerũ, quod guttatim cõtabeſcit, quaſi in aquam tu indideris ſalem.

Bato de re ruſtica, Fiſcellam cũ ſale populari ſuſpẽdito, & quaſſato, ſuppletoq; identidẽ, id aliquoties in die facito, vſq; adeo donec ſal deſierit tabeſcere biduum.

Ibidem, Salis puri modum, & eum in fiſcellam ſuſpendito, ſinitoq; cum muſto diſtabeſcat.

Hora. Quodq; aliena capella gerat diſtentius huber Tabeſcit.

Ouidi. in Meta. Tabuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos.

Ibidem, Non tulit ulterius, ſed vt intabeſcere flauę
Ignę leui cęre, matutinæq; pruinæ.
Sole repente ſolent ſic attenuatus amore Liquitur.

Tantum abeſt, parum abeſt, nihil abeſt.

TAntum abeſt parũ abeſt, nihil abeſt, dicendi elegãtiſſimi modi, non ſunt à ſtudioſis literarum prętereundi.

Cic. in Tuſc. Sed tamen tantũ abeſt, vt ſcribi cõtra nos nolimus, vt id etiam maxime optemus.

Idẽ pro. l. Man. Tm̃ abeſt, vt aliquã bonã gratiã mihi quęſiſſe videar, vt multas etiam ſimultates, partim obſcuras, partim apertas intelligatis, mihi non neceſſarias, vobis nõ inutiles ſuſcepiſſe.

Tandem aliquãdo. quouſ tandem.

TAndem aliqñ, quouſ tandem, hæc cõiuncta aduerbia in oratiõe veluti duę ſtellę coruſcãt, eã magnopere exornãt

Ci. Tir. Tãdem aliqñ mihi à te expectatiſſimas literas reddidit.

Idem in Cat. Quouſ tandem abutere patientia noſtra?

T. L. ab vr. con. Quouſ tandem ignorabimus vires noſtras?

Tentare, attentare.

TEntare paulo occultiore ſignificato, id eſt quod afficere et occupare. Attentare autem quaſi inſidioſe perueſtigare.

Cic. Att. Scripſeras te quodam valetudinis genere tentari.

Eidem: Valetudinem tuam iam confirmatã eſſe, & à vetere morbo, & ab omnibus tentationibus gaudeo.

Idem in Tuſc. quod animi valentes morbo tentari non poſſunt, corpora poſſunt.

Idem de Orat. Cum is eſt auditor, qui non vereatur, ne cõpoſitę orationis inſidijs ſua fides attentetur.

Verg. in Georg. Turpis oues tentat ſcabies.

Horat. Si latus, aut renes morbo tentantur acuto.

Idem: At ſi condoluit tentatum frigore corpus.

Tantiſper dum.

TAntiſper plerũ particulã, dũ poſt ſe trahit apud eos autores quos nunq̃ ſatis laudare, ſatis admirari et ſuſpicere

poſſumus. Plau.in Men. Meretrix tantiſper blãditur, dũ illud qđ rapiat, videt. Teren.in Heaut. Ego te meũ eſſe dici tantiſper volo, dum quod te dignum eſt facis, Ibid. Decreui tantiſper me minus iniuriæ Chreme meo gnato facere: dum fiam miſer.
Idem in Adelph. Malo coactus qui ſuum officium facit, dũ id reſcitum iri credit, tantiſper cauet.
Cic. M. Varroni: Habes rationem conſilij mei. Tibi igitur cẽſeo latendum tantiſper ibidem, dum efferueſcit hæc gratulatio, et ſimul dum audiam quemadmodum negotium confectum ſit.
Idem in arte Rhet. Vt ibi eſſet tantiſper dum culleus, in quem cõiectus in profluentem deueheretur, compararetur.

Tranſuerſum vnguem non diſcedere, vel digitum aut pedem latum, vel digitum latum.

TRanſuerſum vnguem vel digitum, aut pedẽ latũ, vel digitum latum non diſcedere, modum etiam hunc dicẽdi formauerũt Latini illi, cum paruulũ interuallum oſtendere volebãt.
Plau.in Aulul. Si ex iſto loco tuo digitum tranſuerſum, vel vnguem latum exceſſeris.
Idẽ in Bacc. Nego tibi annis. xx. fuiſſe primis copię digitũ lõge à pædagogo, pedem vt efferres ex ædibus ante ſolem exorientẽ.
Idem in Moſtellaria: Si poſthac me pedem latum modo ſcies im poſuiſſe in vndam, haud cauſa eſt ilico, quod nunc voluiſti facere, quin facias mihi
Cicero in Acad. Ab hac mihi non licet tranſuerſum (vt aiunt) digitum diſcedere.
Idem in Verrem: Pueri Siſennę credo qui audiuiſſent quę in iſtũ teſtimonia eſſent dicta, oculos de iſto nuſquam deijcere, neq; ab argento digitum diſcedere.
Idem C. Fabio Gallo: Vrgeo igitur tranſuerſum vnguem (quod aiunt) à ſtylo, is enim eſt dicendi opifex.

culo domi tuę eſſe, quàm cum periculo alienæ?

Idem Att. Et tamen uereor ut ijs ipſis contentus ſit.

Eidem, quod enim tu abfuiſti, uereor ut ſatis diligenter actum in ſenatu ſit de literis meis.

Idem Atti. 183. Accepi à te literas, quibus vereri videris, vt epiſtolas illas acceperim.

Idem Teren. Omnes labores te excipere video, timeo vt ſuſtineas.

Eidem: Si homo amens diripiendam vrbem daturus eſt, vereor vt Dolobella ipſe nobis ſatis prodeſſe poſſit.

Idem pro P. Quintio, Tamen ne vereris vt poſſit hæc contra Hortenſium contendere?

Idem cont. Rullū Veretur Hyempſal vt ſatis firmum ſit & ratum.

Idē in Ant. Ne verēdum quidē eſt, vt tenere ſe poſſit, vt moderari.

Oratius: O puer, vt ſis vitalis metuo.

De Vt, proquemadmodum.

Ci. ad Bru. Age vero teſte producto credo te exclamationem Clodij aduocati audiſſe, quæ cōſurrectio iudicū facta ſit, vt me circū ſteterint, vt apte iugula ſua pro meo capite P. Clodio oſtentarint.

Idem in Rul. Sed omitto vt ſit factus vterque noſtrum.

Vergi in Buco. Aſpice vt antrum

Sylueſtris raris ſparſit labruſca racemis.

Ouidius de morte Tibulli: Aſpice demiſſis vt eat miſerabilis alis.

Verg. Viden vt gemine ſtent vertice criſtæ?

Hor. Vides vt alta ſtet niue candidum Soracte?

De vt pro quomodo, & interrogantis.

Plautus in Perſa, ut uales? Reſpondetur ut queo.

Ibidem, Vt munitum tibi uiſum eſt oppidum?

Idem in Trinummo: Quid agit tua uxor? ut ualet?

Idem: Vt uidetur mulier? Reſpondetur, non ædepol mala.

Horat. Vt ualet? ut memini noſtri?

Ouid. de Ponto: Cernis vt exiguum corrumpant ocia corpus.

De Vt, pro quõ, ſed cum quadam admiratione interrogat.

Plautus in Captiuis, Vt ſæpe ſumma ingenia in occulto latent.
Idem in Rudente: Vt afflictantur miseræ? Ibidem: Vides ne alterã illam vt fluctus eiecit foras? Ibidem: Vt prætimore ingenua in vndas concidit? Ibidem: Vt te amplector libens.
Ibidem, Vt ego amo te mea amplisca? vt dulcis es?
Idem in Mercatore, Vt diſſimulat malus.
Idem in Stico, Vt ego te nunc conſpicio libens? vt præ lætitia lacbrymę proſilunt mihi?
Cic. pro Mil. Vt contempſit? vt pro nihilo putauit?
Idem. Cn. aũt noſter, o rem miſeram, & incredibilem, vt totus iacet?
Verg. Vt te fortiſſime Teucrum.
Accipio, agnoſcoq; libens? vt verba parentis? Idem in ſecundo Aeneidos, Vt te poſt multa tuorum funera, poſt varios hominumq; orbisq; lobores, Defeſſi aſpicimus,
Horatius, Vt iuuat paſtas oues videre properantes domum,
Idem, Vt ſemper gaudes illudere rebus Humanis?
Idem in Odis, Vt gaudet inſitiua decerpens piras?

Vt pro licet, vel poſito vel dato, vt nunc loquimur.

Cæſar in comm. Ac iam cum vt omnia contra opinionem acciderens, tamen multo ſe plurimum nauibus poſſe proſpiciebant,
Cic. At. Quis autem locus erit tutus vt placatis vtamur fluctibus?
Idem Bruto, Nos te tuumq; exercitum expectamus, ſine quo vt reliqua ex ſententia ſuccedant, vis ſatis liberi videmur fore.
Idem in oratore, Vt enim quæras omnia, quomodo Græci inæptum appellent, non reperies.
Idem pro P. Quintio, Ad me ventum eſt, qui vt ſumma haberem cętera, temporis quidem certe vix ſatis habui, vt rem tantam, tot controuerſiis implicitam poſſem cognoſcere.

Idem pro lege Agraria: Etenim vt circunſpiciamus omnia, quæ populo grata: atque iucunda ſunt, nihil tã populare quàm pacem. quàm concordiam, quàm ocium reperiemus,
Idem in Anto. Quod ſi pacis, id eſt, timoris noſtri nomen adiuuerit, vt non referat pedem, inſiſtet certe.
Idem in Philip. Legem illam appellare fas non eſt, & vt ſit lex, non debemus illam Hircij legem putare.
Cato de re ruſtica Non eſt in noſtra poteſtate, ſed in naturæ, vt tamen multum ſit in nobis.
Oui. de Pon. Vt mihi dij faueant, quibus eſt manifeſtior ipſe, Pęna poteſt demi, culpa perennis erit.
Ibidem: Luce minus decima dominum venietis in vrbem,
Vt feſtinatum non faciatis iter.
Idem, Vt multum demas noſtro de corpore curę,
Non minus exhauſto quod ſuperabit erit.
Idem in epiſt. Vt terram inuenias, quis eam tibi tradet habendam,
In eiſdem: Vt pelago ſuadente etiam retinacula ſoluas, Multa tamen latus triſtia pontus habet.
Hora. in epiſt. Multę ſunt plateæ nihil vt meditantibus obſtet.
Titus Li. ab urbe condi. Ex Bruto agro, qui vt omnis coleretur, exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.
Idem de bello Macedonico: Vt trium numero ſcriptorum parum fidei ſit, magnam tamen uictoriam fuiſſe apparet.

Vt pro ſicut.

Cæſar in commenta. Horum autoritate finitimi adducti, ut ſint Gallorum ſubita & repentina conſilia, eadem de cauſa, Trebium Terraſediumque retinent.
Cicero ad Brutũ, Habes ut breuiſſime potui genus iudicij.
Idem de Senectute: Multæ etiam ut in homine Ro. literæ erant.
Idem de finibus, Pueri in quibus ut in ſpeculis natura cernitur.

Idem in Bru. Fuit ut temporibus illis Luculentus iuris ualde peritus.
Ibidem, Erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis (ut temporibus illis) ſatis eruditus.
T. L. ab ur. con. Sacra publica, ut à Numa erant inſtituta facere.
Ibidem Vt in tali tumultu portas inuadit. Vt pro utinam, execrando, uel optando, Plaut. in Perſa, Vt iſtum dij, deæq; perdant.
Idem in Moſtel. Vt dij, deæq; omnes me peſſimis exemplis interficiant, niſi ego illam interfecero ſiti fameq; atq; gelu.
Terentius in Heauton, Vt te omnes quidem dij, deæq; quantum eſt, Syre, cum tuo iſto inuento, cumq; incepto perdant.
Idē in Adel. Vt Syre te cū tua, mōſtratione magnus pdat Iuppiter.
Idem in Eunucho, Vt illum dij, deæq; omnes ſenem perdant.

Vt, pro poſtquam.

Plau. in Stico, Nā viri noſtri domo ut abierunt hic tertius annus eſt.
Cicero in Anto. Eſt enim annus ut repulſam tulit,
Idem in Bruto, Nam ut illos de repub. libros edidiſti nihil à te, ſanè poſtea accepimus. Eidem: Vt ueni in Arpinum, cum ad me frater ueniſſet, in primis nobis ſermo, isq; multus de te fuit.
Eidē, Vt primū iudices conſederūt, ualde deſſidere boni cœperunt.
Eidem: Vt ab urbe diſceſſi, nullum intermiſi diem, quin aliquid ad te literarum darem.
Idem Attico, Vt Athenas ad. xv. Calend. Quintiles ueneram, expectabam quartum diem Pompeium.
Ouidius de Ponto: Nec quiquā ad noſtras peruenit acerbius aures,
Vt ſumus in Ponto, perueniatq; precor.

VE.

Particula Ve, dici uix poteſt, quanta cum uenuſtate & gratia ponatur ab antiquu. Legendo tamē, & meditando melius conſideratur. Diſiunctiua enim coniunctio eſt, ut id ſignificet q aut Cice. Atti. Appius enim ad me ex itinere bis ter ue literas miſerat.

Eidem: Amici *regis duo tres uè per diuites ſunt.*

Idem *in* Anto. Cenſeo *vti* Caius Panſa, *Aulus* Hircius Conſules *alter ambo ve defendunt.* In *eundem,* Poſt *hanc habitam concionem duabus tribus ve horis literę venerunt.*

In *eundem,* Vti Caius Panſa, *Aulus* Hircius *conſules alter ambo, ue rationem agri habeant.* In *eundem: quid cum decreuiſtis, vt conſules alteri amboue ad bellum proficiſcerentur?*

Sed eleganter geminata poſtponitur negatiuæ.

Cic. Lentulo, Peto *à te, vt id à me nè ve in hoc, nè ve in alijs queras.* Idem *in* Ora. Cõponere *& ſtruere verba ſua, vt nè ve aſper eorum cõcurſus, nè ue hiulcus ſit, ſed quodãmodo coagmẽtatus & lenis.* Ibidem: Id *aſſequemini, ſi verba extrema cũ conſequentibus primis ita iũgetis, vt nè ve aſpere cõcurrãt, nè ve vaſtius deducantur.* Vergi. *in* Georgicis, Nè *ve tibi ad ſolem vergant vineta cadentem,* Nè *ve inter vites corylum ſere nè ve flagella* Summa *pete.*

Vſu venire.

V*Su venire, vel euenire, id eſt, quod accidere contingere,* Sed *aliquid contingere aut accidere ſemel, aut raro poteſt, ꝙ nõ ſit conſuetum, vel in vſu.* V*ſu autem venire eſt id quod frequentius accidere.* Modus *eſt loquendi* Latino *candore inſignis.*

Terentius *in* Phormione: Nec *enim huiuſmodi tibi unquam vſus venit? vt conflictares malo.*

Cice. Ap. Pulchro: Q*đ ſi quis me aſtutiorem fingit, quid poteſt eſſe callidius, ꝗ cũ te abſentem ſemꝑ defenderim, cũ præſertim mihi vſu venturũ nõ arbitrarer: vt ego quoq; à te abſens defendẽdus eſſem, nũc cõmitterẽ, vt tu iure optimo me abſentẽ deſerere poſſes.*

Idem Caſſio, V*ideor enim cum poteſtate loqui & iocari nec tamẽ hoc vſu venit.*

Idem *in* Oratore, *quid quod vſu memoria patrum venit?*

Ibidem: *quod idem mihi ſpero vſu eſſe uenturum in hac diſputa-*

tione, quod in dicendo ſolet, vt nulla expectetur ornata oratió.
Idem in arte Rhetorica, Idẽ in demonſtratione ſolet vſu venire.
Et in eadem: Aut ſi quod in quibuſdam rebus hominibus accidit, id dicitur vſu venire. Ibidẽ, Duodecimus locus eſt ꝑ quẽ indignamur ꝙ nobis hoc primum acciderit, nec alicui vnq̃ vſu euenerit.
Idem pro Cluentio: Hoc cuius vſu venire poſſe quærebat.
Idem Attico, nunc venit. idem vſu mihi, quod tu tibi ſcribis.
Eidem: Credo igitur hunc me non amare, at ego me amabo, q̃d mihi pridem vſu non venit.
Idem de finibus bonorum & malorum: Sed eo credo quibuſdam venire vſu, vt abhorreant à Latinis.
Idem in Tuſculanis: Quod ijs ſæpe vſu venit. qui cum aciter oculis deficientem ſolem intuerentur, aſpectum omnino amitterent.
Idem pro Roſc. Co quod itẽ nuper in Erote Comœdo uſu venit.
Idem pro P. Quintio: Nam quid homini pōt turpius, quid vero miſerius aut acerbius vſu venire? quod tantum euenire:
Idem pro Sex. Ro. Amerino: Idem vſu mihi venit in cā optima.
Idem ĩ Ver. Hoc enĩ ſolet vſu venire ijs, qui in agris redemerunt.
Varro libro. 2. re ruſt. Id q̃d vſu ueniat, Baberio equiti Romano.
Ibidem, Quod uſu uenit memoriæ mandandum.
Aſco. pedia, hoc ſuo iure declarat, cũ dicit, Vſu veniſſe. i. contigiſſe
Vitruuius: Quod in multis ciuitatibus ſolet vſu euenire.
T. Liuius, ab ur. con. Quod ad eam diem nunquam vſu ueniſſet.

Valetudo infirma, infirmitas valetudinis.

VAletudo infirma, & infirmitas ualetudinis, certo dicendi modo à doctis illius perfecti ſæculi dicitur, quod uno uerbo illiterati non morbum, ſed: infirmitatem uocant. Cicero Tironi: Valetudinem iſtam infirmam (ſi me amas) noli uexare.
Eidem: Vix in ipſis tectis & oppidis frigus infirma ueletudine uitatur, nedum in mari.

Idem M. Mario: Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualetudinis tuæ tenuit, quo minus ad ludos uenires, fortunæ magis tribuo, quàm ſapientiæ tuę.
Idem pro Aulo Cluentio, Cecidiſſe ex ęquo dicitur, et homo infirma ualetudinę latus offendiſſe uehementer.
Idem pro eodem, Erat illo tempore infirma ualetudine habitus.
Idem de Ora. In eius infirmiſſima valetudine, affectaq; iam ætate.
Idem in Bru. Niſi ſuper infirma, atq; etiam ægra valetudine fuiſſet.
Idē de leg. Qui cū eſſet infirma valetudine, hic ętatē egit in literis.
Idem de Of. pp infirmitatē valetudinis nō potuit ſimilis eſſe patri.
Paulus de mortis cā dona. Mortis cauſa donare licet, non tantum infirmæ valetudinis cauſa ſed periculi etiam propinquæ mortis.

Firmus, & infirmus.

Cicero Tironi: Te penitus rogo, ne tam longe nauigationi & viæ per hyemem niſi bene firmum comittas.
Eidem: Ibi te vt firmum offendam mi Tiro effice.
Idem Attico: Sed hominem infirmum in villam apertam, ac ne rudem quidem etiam nunc inuitare nolui. Eidem: Sed confido ſi diligētiam, quam inſtituiſti adhibueris, cito te firmam fore.
Nota vt firmum, non ita infirmum dici, Sed infirma valetudine, & infirmus homo. Firmus autem homo nunquam dicitur, ſed abſolute firmus. Firmus enim integrum, validum, rubuſtum ſignificat. Infirmus vero non ægrotum (vt illiterati dicunt) ſed imbecillem debilem.
Cicero in Academicis quæſtionibus: Aſſidamus inquam ſi vedetur ſanè iſtud eſt; inquit, ſum enim ad modum infirmus.

Vt ne.

ELegantiſſimę particulæ hæ binæ, Vt ne idem ſignāt quod, Ne particula ſola. Sed dicendi modus quo literatiſſimi illius felicis ſeculi utebantur pro ratione eſt.
Plautus: Niſi ut ne exurirem.

Idem in Aulularia, Vt ne abſtuliſſe intelligam.
Idem in Merca. At ego expurgationem habeo, vt ne ſuccenſeat.
Idem in Aſin. Licet laudem fortunā, tamen vt ne ſalutem culpem.
Terent. in Ecyra: Nempe ea cauſa vt ne id fiat palàm.
Idem in Eunucho: Vlciſcar vt ne impune in nos illuſeris.
Ibidem: Itaqꝫ ne id uideam, miſera huc effugi foras.
Idem in Andria: Vt ne pater per me ſtetiſſe credat.
Cicero Curioni, Petiui non vt decernantur aliquid noui, quod ſolet eſſe difficilius, ſed vt ne quid noui decernatur.
Eidem, Sed tamen ita velim vt ne quid properes.
Idem pro Milone: Opera datur, ut iudicia ne fiant.
Ibidem, Si hic illi, ut ne ſit impune.
Idem pro P. Sextio: Vt lex Helia, lex Fuſia ne ualeret.
Idem in Verrem: quid arbitramini Reginos, qui iam ciues Romani ſunt, uelle ut ab ijs marmorea Venus illa ne auferatur? quid Tarētinos, vt ne Europam in Tauro ſedentem amittant?
Impetrant vt ne iurent.
Idem Lentulo: Non tam vt te impediret, quàm vt ne quis propter exercitus cupiditatem, in Alexandriam vellet ire.
Idem pro Ligario: Nam quid agis aliud niſi vt occidatur? ut Romæ ne ſit? vt domo careat?
Idem pro Clu. Vt ne ſine Scaleno in concilium irent.
Ibidem pro Clue. Statuit tamen nihil ſibi in tantis iniurijs: ac tanto ſcelere matris grauius faciendum, quàm ut illa matre ne vteretur.
Idem pro T. Annio Milone, Nunquid igitur aliud in iudicium uenit, niſi vter vtri inſidias fecerit? profecto nihil, ſi hic illi, vt ne ſit impune, ſi ille huic tum nos ſcelere ſoluamur.
Idem Thermo: Operam des quod fides tua patietur, ut ſocrus adoleſcentis rea ne fiat.
Idem ad Brutum: Quare omni ſtudio à te mi Brute contendo, vt

Ciceronem meum ne dimittas.

Eidem: Vt *eum à magiſtris ne abducam.*

Idem Attico, Tantum *igitur noſtrum illud ſolenne ſeruemus, vt ne quem iſtuc euntem ſine literis dimittamus.*

Idem de Offic*ijs*: Modo hoc *ita faciat, vt ne ipſe de ſe bene exiſtimans, ſeſeque diligens, hanc cauſam habeat ad iniuriam.*

Idem *de arte* Rhetorica: Vt *ne alterius defendendi cauſa hunc accuſare. ſed hunc accuſandi cauſa defendere alium videatur.*

Idem pro Cluentio: Me *obſecrare cepit, vt ne ſeſe lege defenderem.*

Idem pro P. Quintio. *Ita poſſideto, ut* Quintio *ius ne auferatur.*

Idem *qua populo gratias agit de reditu ſuo*. At de me vt ne ualerent, *ſemper ſenatus flagitauit.*

Idem pro domo *ſua*: Vt M. Tullius *in ciuitate ne ſit.*

Ibidem: Primum *vt ne pœna capitis cum pecunia coniungatur.*

Idem pro Sex. Ro. Ame. Vt ne *planè illudamur ab accuſatorib.*

Idem pro Rabirio Poſthumo: *Vos obſecro iudices, ut huic optimo uiro, quo nemo melior vnquam fuit nomen equitis* Romani, *& vſuram huius lucis, & veſtrum conſpectum ne eripiatis.*

Idem pro L. Murena: Obſecro *iudices, ut ne hominis miſeri, & cum corporis morbo tum animi dolore confecti L.* Murenæ *recentem gratulationem noua lamentatione obruatis.*

Idem pro Gn. Rebirio, Vt *ne plura de pudicitia dicerem.*

Idem pro Aulo Cęcin. Secundo *vt ne cum tam improbo homine, tertio vt cum tam ſtulto haberet.*

Varro *in lib. ruſt. rerũ*: Vt *ne plus quarta pars eximatur mellis.*

Vitruuius: Vt *ne plus pateant palmum.*

Idem, Vt *ab aquæ ui ne diſſoluantur.*

Ti. Liuius *de bel.* Mac. Id *vt ne ſiat, uno modo cauendum arbitror.*

Modeſtinus *de confirmando* Tutore, *lege*, Vt ne de *confirmandis quærentibus tutoribus relinquamus.*

Vanire in mentem illius temporis.

NEgligendus nõ eſt hic quoq; dicendi modus, apud optimos au tores celebratus: Dicebát enim, quum mihi in mentem venit il li us tpis, quem multi imitari neſcientes immutant, vt rudi ac vulga to modo dicant: quum mihi illud tempus venit in mentem.

Cicero Mario Solet venire in mentem illius temporis, quo proxime fuiſſemus vna.

Idem in Ver. Quum illius temporis mihi venit in mentem.

Ibi. Non dubito quin in tanto tuo periculo tuorum tibi ſcelerum ve niat in mentẽ. Ibi. Facito vt vobis triennij totius veniat in mentem.

Ibidem. Venit enim mihi fani, loci, religionis illius in mentem

Idẽ pro P. Scylla: Sed cum mihi patriæ imaginis, cum veſtrorũ peri culorũ, cum huius vrbis, cũ illorũ delubrorũ, atq; tẽplorũ, cum puero rum infantium, cum matronarum, ac virginum veniebat in mentem.

Idem pro Sex. Roſ. Ame. Venit enim mihi in mentem oris tui.

VEL.

QVanta gratia, & venuſtate ſplendet hæc particula Vel, mo do illo dicẽdi in l bris perfecti illius ſeculi ita abſtruſa, vt da ta opera ab diuinis illis viris occultata videatur, quo rimantibus ma ior (cum reperiretur) uoluptati eſſet. Non enim coniungit aliquid, diſiungit, ant diſcernit, aut copulat, affirmat, vt aliqui dicunt: Sed id proprie ſignificare videtur, quod interrogantes dicimus. Quid tibi de hoc videtur? aut quid nunc dices? Sed melius iſta ex ſub iectis conſiderabuntur.

Plau. in Menech. Vel heræ illæ quæ pallio me comprehendere. obſecrauerunt, vt te hodie quaſi pompam illac præterducerem.

Ibi. Di veſtram fidem, vel hic qui nunc inſanit q̃ valuit pauloprius.

Idem in rudem: Vel papillæ cuiuſmodi.

Teren. in An. Vel hoc quis nõ credat q̃ te norit abs te eſſe ortum?

Idem in Eunuch. Vel rex ſemper maximas mihi gratias agebat

quicquid effeceram, alijs non itidem. Idem in Hea. *Vel mo hæc deambulatio, quam non laborioſa ad languorem dedit?*

Idem in Ecyra: *el hic Pamphilus quoties Viurabat Bacchidi quam ſanc̃te, ut quiuis, facile poſſet credere, nunq̃ illa uiua ducturum.*

Vergi. *Vel cum ſe pauidum contra mea iurgia fingit?*

Hora. *Vel mea cum ſæuis agitat faſtidia uerbis.*

Clarus eſt eius particulæ alius ſenſus quo ſignificatur etiam.

Cice. ad Atticum: *Vt uel perire maluerit, quàm perdere omnia.*

Ad eundem, *Occupationum mearum uel hoc ſignũ erit quod epiſtola librarij manus eſt*, Et alia huiuſmodi locis innumeris.

Vſq; dum

VSque dum, hę duæ particulæ compoſitæ idem ſignificant, quod uſqnequo, uel quo ad, Abierunt tamen per incuriam à communi ſermone ferè in deſuetudinem.

Cice. in Ver: *Fatetur id quod negari non poteſt, ſe priuatum hominē prædonum duces viuos atq; incolumes domi ſuæ, poſteaq̃ Romam redierit vſq; dum per me licuerit tenuiſſe.*

Catul. *Hic me grauedo frigida, & frequens tuſſis quaſſauit, vſq; dum id eum fugi.*

Villa rudis, terra rudis.

VIlla rudis, terra rudis, quid eſſet, pauci, (vt opinor) aduerterũt. Eſt enim quæ prius proſciſſa non fuit, ſed, intacta (& vt vulgo dicunt) noua.

Cice. Qu. fratri: *In villã aptã, at ne rudem quidem ducere nolui.*

Varro de re ruſti. *Terram rudem proſcindere oportet.*

Ibidem: *Illud quoq; multum intereſt, in rudi terra, an in ea ſeras, quæ quotannis ſit obſita, quæ vocatur reſtibilis.*

Oui. in Met. *Rudis indigeſtaq; moles.*

Catullus in Argona. *Illa rudem curſu prima imbuit Amphitritem, quæ ſimul ac roſtro ventoſum procidit æquor.*

Vbiuis gentium. Quiſq̃ gentium, vbi ſis gentium, vbi terrarum quid rerum &c.

VNdequaq; patet latinitatem nil aliud eſſe, q̃ certum modum loquendi. Vbiuis gentium quiſq̃ gentium, vbi ſis gẽtiũ ubi terrarum, aliquo terrarum, quoquo gentium, vbi loci, quid rerũ, quo locorum, & huiuſmodi præcipua ſunt obſeruatione digniſſima.

Plau. in Mer. Vbi nam eſt is homo gentium?

Ibidem: Minime gentium. Ibidem, Nuſquam gentium.

Ibidem: Illam quærere quoquo hinc abducta eſt gentium.

Idem in Pſeudolo: Neq; libellæ vlla ſpes ſit vſquam gentium.

Idem in Aſinaria: Vnde gentium?

Idem in Aul. Neq; ligna ego vſq̃ gentiũ præberi vidi pulchrius.

Idem in milite: Conueniam illum vbiubi erit gentium.

Idem in Bacchidi. Sequere hac me, Reſpondetur, quo gentium?

Idẽ in Aſi. Perij ego oppido niſi Litanũ íuenio iã vbiubi eſt gẽtiũ.

Teren. in Ecyra: Cui quãto fuerat præſtabilibus, vbiuis gentium ęta Item agere. Ibidem An quiſq̃ gentium eſt æque miſer?

Cice. in Catilinam. O dij immortales, vbi nam gentium ſumus?

Plau. in Amphi. Non ædepol nunc vbi terrarum ſim ſcio.

Idem in Mercatore: Vbi loci res ſumma noſtra publica?

Teren. in Phorm. Quoquo hinc aſportabor terrarum certum eſt proſequi, aut perire.

Cicero Attico, Et ſi mihi nihil erat propoſitum ad ſcribendum, quia quid ageres, vbi terrarum eſſes, ne ſuſpicabar quidem.

Ibidem: Neq; adeſt iſtic, neq; vbi terrarum ſit ſcio

Decius Bruto & Caſſio: Fortunæ cedendum, ex Italia migrandum Rhodum, aut aliquo terrarum arbitror.

Idem in Philip. Qui ubi terrarum ſit, quid agat viuat deniq; an mortuus ſit, quis aut ſcit aut curat?

Ibidem: Vbicunq; terrarum ſunt, vbi eſt omne reip. præſidium,

Idẽ pro Rab. Poſth, Nunc uero quid agimus? ubi terrarum ſumus?
Hor. Mitte ſectari roſa quo locorum Sera moretur.
T. Liuius ab urbe cond. quo terrarum uelint traijciant.
Idem de bello punico: Percontatur ubi terrarum eſſet.
Idẽ de bel. Ma. Se tacitos abire quo terrarum poſſent in aio habuiſſe.
Plaut. in Rudente, Sed Grippus noſter quid rerum gerit?
Catullus: Quid rerum geritis?
Plau. in Aulu, Sed quid hoc clamoris oritur hic ex proximo?
Horatius, quid hoc ueneni ſæuit in præcordijs?

Vſq́.

PRepoſitio Vſq́ obſeruatione digniſſima eſt. Coniungitur enim plerunq́ à perfectis illis uiris cum alijs præpoſitionibus A ab, ad, ante, è, ex. Interdum etiam cum aduerbio pridie poſtridie, dum iſtinc, magna cum uenuſtate. quẽ dicendi modum qui non tenent errorem aut malæ Latinitatis eſſe aut ſcripturæ peruerſitatẽ putant.

Vſq́ ad.

Cicero Atti Ibi eſſe uolo uſq́ ad pridie Calen. Maias.
Ibidem; Nos in Formiano eſſe uolumus uſq́ ad pridie No. Maias.
Eidem de Q. fratre: Nuncij nobis triſtes, nec uarij uenerunt, ex ante diem No. Iunij, vſq́ ad pridie Calen. Septembris.
T. Liuius ab urbe cond. Vſq́ ante diem quinto Calen. Maias.
Ouid. in Meta, Ad vſq́ Decolor extremo qua cingitur India Gãge.

Vſq́ à, vſq́ ab.

Plaut. in Rudente, longe uſq́ à campis ultimis.
Idem in Trinummo, Vſq́ ad ſtirpe.
Idem in Perſa, quas tua tuliſti mihi ab hero meo uſq́ è Perſia.
Idem in Stico: Vbi perpruriſcamus uſq́ ex unguiculis.
Teren. Ex Aethiopia eſt uſq́ hæc.
Ci. pro A. Cluentio. Comperi mulierem quandã Latino, atq́ illam uſq́ à mari ſupero Romam proficiſci cum magno comitatu.

Idem in Verrem, Hoc illi nauigo ad oẽs po. Ro. hoſtes. vſq; ab Diano, quod in Hiſpania eſt, ad Sinopem q̃ in ponto eſt, nauigauerunt.
Idem in Vati. teſtem: Quod augeres oẽs vſq; à Romulo decreuerũt.
Vergi. Vſq; à proauis vetus ordinis ætas.
Idem, Siculo proſpexit ab vſq; Pachinno.

Vſq; dum id eſt, donec.

Plaut in Menæc. Vſq; dum regnum obtinebit Iuppiter.
Cicero pro P. Quintio: Tacet res in controuerſiis iſto calumniãte biennum vſq; dum inueniretur.
Catullus: Quæ tibi ſine fine ſeruiat, vſq; dum tremulum monens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.

Vſq; eo, id eſt, tandiu.

Cicero de natura deorum, Vſq; eo premere earũ capita mordicus, dum captum amitterent.
Idem pro Sex. Roſc. Amerino: Sed vſq; eo quid arguas non habes.
Cice. Atti. Noſtri ſonitus noſtros tanti fuerunt, vt ego breuior ſim ꝑ eos vſq; iſthinc exauditos putem.

Vacuus à culpa, à periculo, à dolore.

OBſeruandus eſt hic quoq; dicendi modus, quo rari poſt felix illud doctorum ſeculũ vſi ſunt Poſt quæ tempora mira paucitas bonarum literarũ, & apud paucos reſedit. Nam quotuſquiſq; eſt, qui poſtea non vacuum culpa vacuũ periculo, & vacuum dolore dicat? Antiqui autem illi vacuum à culpa, vacuum à periculo, & vacuum à dolore, & huiuſmodi addita præpoſitione dicebant.
Cice. in Ver. Nam ipſa Meſſana, quæ ſitu, mœnibus, portuq; ornata ſit, ab ijs rebus, quibus iſte delectatur, ſanè vacua, ac nuda eſt,
Idem Attico: Sin eris ab iſto periculo vacuus.
Idem de oſſi. Adhibenda eſt vacuitas ab angoribus.
Idẽ de fi. bo. & ma. Quod is locus ab oĩ turba id tpis vacuus eſſet.
Idem Q. fratri, Sin eris ab iſto periculo vacuus, ages ſcilicet, ſi

quid agi poſſe de nobis putabis.

Idem de Arte Rheto. Si animus à talibus factis vacuus, & integer eſſe dicetur.

Idē pro lege Manilia, Ita neq; hic locus vacuus vnq̃ ab ijs qui veſtrã cauſam defenderent, & meus labor in priuatorũ periculis caſte, integreq; verſatus ex veſtro iudicio fructũ ampliſſimum eſt conſecutus.

Idem de prou. conſul, Nam quis hoc tpe non ſentit omnia alia eſſe vobis vacua ab omni periculo, atq; etiam ab omni ſuſpitioné belli?

Idem pro Deiotaro, Sed tamen quicquid a bellis Po. Ro. uacabat. cũ omnibus noſtris cõſuetudine, amicitias res, irationesq; ungebat.

Idem ad equites Romano, Profecto iſtis hora nulla eiecto M. Tu. uacua à periculo.

Saluſtius in Catilina, Quod ſi quis etiam à culpa uacuus in amicitiam eius liber inciderat, quotidiano uſu atq; illucebris facile par; ſimilisq; cæteris efficiebatur.

T. Liuius ab urbe cond. Ne quando à metu, ac periculis uacarent.

Venire hęreditas.

Venire hæreditas, Latine dicitur id quod multi dicunt; In hæreditatem ſuccedere.

Cicero in Verrem: Cuius filiæ cum à propinquo hæreditas per magna veniſſet,

Ibi. Præſertim cũ tibi illo ipſo anno è Chelidone ueniſſet hæreditas.

Ibidem: Hic Verres hæreditatem ſibi ueniſſe arbitratus eſt, quod in eius regnum ac manus uenerat iſte.

Ibidem: Quam pridem ſibi hæreditas ueniſſet docet. Ibidem Omnibus ijs quibus hęreditas uenerit, cohæredem prætorem eſſe oportere.

Ibidem: quid hæc hęreditas, quo prætore Dionis filio venerat?

In eundem: Audiuit Dioni cuidam Siculo per magnam veniſſe hæreditatem, & paulo poſt: Huic hæreditas facile ad ſextertium trides venit teſtamento propinqui ſui Heraclij.

Ibidem Se de hereditate velle cognoſcere, quę eius filio à propinquo homine Apollodoro Laphicone veniſſet.
Idem in Pilip. Hæreditatem mihi negaſti venire.
Idem de Arte Retho. De hęreditate quę venit pupillo.
Idem pro L. Flacco, Tu Tite Veſti, ſi qua tibi in Africa venerit hæreditas, vſu amittas.
Ibidem, quid ab ingenuis mulieribus hereditates lege non veniunt?
Idem pro Aulo Cecina, Mihi credite, maior hęreditas venit vnicuiq; noſtrum in iiſdem bonus à iure & à legibus, quàm ab is, à quibus illa ipſa bona relicta ſunt.
Idem pro L. Flacco, Maximas audio tibi. L. Luculle, qui de L. Flacco ſententiam laturus es, pro tua eximia liberalitate, maximisq; beneficijs in tuos, veniſſe hæreditates.

Vicarius.

VIcarium eum eſſe qui alicuius vices gerat planiſſimum eſt at quas iis ſubdam autoritatibus palam fiet, quod multis abſcōditum in eo vocabulo fuerat. Eſt enim alio ſenſu Vicarius, ſeruis qui ſerui vices gerit, Ab eo (vt arbitrior) poſtea in alios quoq; vis vocabuli transfuſa eſt.
Plau. in Aſi. Ex perſona Leonidæ ſerui, Mihi ſcio Vicarium eſſe neq; eſſe ſeruum in heri ędibus qui ſit pluris quàm ille ſiet.
Cicero in Verrem, Peculia omnium, vicariiq; retinentur.
Horatius: Siue vicarius eſt, qui ſeruo paret, ut eſt mos ueſter ait, ſeu conſeruus
Paul. de nox. act. l. Si in re, Si ſeruus tuus nauē exercuerit, eiusq; vicarius ſeruus, & idem nauta in eadem naui damnum dederit.
Idem de manumiſſus, lege, Si peculium pręlegatum eſt, & uicarius liber eſſe iuſſus ſit.
Vlpianus de inſtitoria actione, lege, Sed & ſi, Si à ſeruo tuo operas uicarij eius conduxero.

Que cum

QVæ cum uerſum, uel uerſus compoſita ſunt, mirificem in latinitate elegantiam obtinent, ſunt ꝗ uel præcipua obſeruatione dniſſima.

Quoquo uerſum aduerbiũ ad locũ id eſt uerſus quacunꝗ locum.

Cæſar in com. Eius imperio claſſem quoquo uerſum dimittunt.

Ibid. Quoquo uerſum quo pabulandi mihi adire poſſe uideantur.

Ibidem, Rates duplices quoquo uerſum pedibus, xxx. è regione Solis c ollocabat.

Cato de re ruſt. Pedes demos quoquo uerſum habeat.

Quaqua uerſum, id eſt per quacunꝗ locum.

Cęſar in com, Legatos quaqua uerſum dimittere.

Aliquo uerſum .i. uerſus aliquem locum.

Plau. in Caſina, Ego pol iſtã iam aliquo uerſum regulam dedero.

Alio uerſum .i uerſus alium locum, uel per translationem, ob aliam cauſam.

Plau. in Aulul. Atqui ego iſtuc Antrax alio uerſum dixeram.

Vtroꝗ uerſum, id eſt, uerſus utrunꝗ.

Plau. in Capt. Vtroꝗ uerſum rectũ ẽ ingeniũ meũ ad te atꝗ ad illũ.

Deorſum verſum .i. uerſus inferiorem locum.

Varro de lin. latina, Deorſum uerſum ad ſingularia perueniunt.

Surſum uerſum .i. uerſus ſuperiorem locum.

Cic. in parti. orat. Et idem quaſi ſurſum uerſum utroꝗ dicatur.

Idem de orat. Cum gradatim ſurſum uerſum redditur.

Cato de re ruſt. Vites propages ſulcos ſurſum uerſum, quo ad eius facere poteris, uites facito, uti ducas. Ibidem, Surſum uerſum ſemper adduco. Ibidem, Vicia dicta à uinciendo, quod item capreolos habet, ut uitis, quibus ſurſum uerſum ſerpit.

Paul. de gra. affini. l. Iuriſcõſultus, Surſum uerſum, uel deorſum uerſum tendẽs, & ſubdit: Primo gradu cognationis ſunt ſurſum uerſum duo, pater & mater, deorſom uerſum duo, filius & filia.

V

Deorſum verſum.

Teren. in Adelph. Cliuus deorſum verſum hac te præcipitato.
Varro lib ij. rerum ruſt. Linulis deorſum verſum preſſis.

Vſpiam.

Vſpiam quaſi ſcintilla quędam in oratione refulget cum à recte cõſiderantibus obſeruatur. Nec quicquã meo indicio magis ſermonẽ illuſtrat q̃ paruulæ hæ clauſulæ, quæ à pleriſq; quoniam ſunt omiſſæ illaudata eorum ac ſordido ſurgit oratio. Loco huius particulæ vſpiam, multi inepte, in aliquo loco, dicunt.
Cicero. Att. Sed tamen hoc me ipſe conſolabar, ꝙ nõ dubitabã, quin te ille aut Dirrachij, aut in iſtis locis viſpiam vſurus eſſet.
Eidẽ, Inde vtrum conſiſtere vſpiam velit, an mare tranſire neſcitur.
Idem in Accad. Siue eſt illa ſcripta vſpiam, ſiue nuſquam

Vti frui, dare legare, dare præſtare, dari fieri, eſſe bibere, ire agere.

Dvo verba, eorumq; infinita, nulla copula coniuncta ſæpe numero apud antiquos reperiuntur, nulla ratione, ſed ſolo modo loquendi, Vti frui, dare legare, dare præſtare, dari fieri, eſſe bibere, ire agere.

Vti frui.

Caius de acquir. re. dom. l. acquiritur: Habet ius vtendi fruendi.

Dare legere.

Iabolenus de ſtatu liberis. lege Stichum: Titio do lego.
Paulus ad. l. falc. l. prima: Easq; res quibuſq; dare legare volet.

Dare præſtare.

Scæuola de ſtatu lib. l. Sticho: Iubeo det preſtet filio & vxori meę.

Dari fieri.

Idem de inofficioſo teſtamẽto, lege Titia: Quæ ſupra dari fieri iuſſi, & dari fieri volo.

Eſſe bibere.

Vlp. de actionibus empti & venditi, lege Ex empto: Qui iumenta vendit ſolet ita promittere eſſe bibere vt oportet.

Ire agere.

Celſus de ſeruitutibus, lege Si cui. Ire agere licebit.

Idem eo. tit. Per fundũ, qui pluriũ ius mihi eſſe eũdi agendi poteſt.

Pau. eo. ti. l. Seruitutes: Per areã tuã in domũ meã ire agere ceſſiſti,

Idem eod. tit. lege Si prius ius eſſet mihi ire agere.

Idem de aqua pluuia arcenda, lege ſupra iter: Sed pontem quo poſſis ire agere iure extruet.

Fecerunt negotia tum forenſia tum domeſtica, quibus poſteaq̃ Romã redij, valde diſtineor, vt non ſingula, vt par erat, accurate ſeduloq; reguſtauerim, & ſuo quamq; rem loco diſpoſuerim, quare legentes queſo, vitio mihi ne dent, ſi quid præter ordinem aut perperam notatum repererint.

Contendo & remitto.

NOn ab re, neq; ſuperuacaneum putaui aliquid etiam ſcribere de modis dicendi, quibus proferuntur verba intendo, ſiue contendo, & remitto, quæ contraria ſunt: aſtringo ſiue denſo, ac relaxo, quæ item diuerſa ſunt: & contraho, ac dilato, ſimiliter contraria. quæ à diuerſis diuerſo quidem ſenſu accipiũtur. Quare qui tot in vnũ congeſtas autoritates legerint, dubitare deinceps & variare deſiſtent. Primo de intendo & remitto.

Cic. in Tuſc. Vt onera contentis corporibus facilius feruntur, remiſſis opprimunt: ſimiliter animus intẽtione ſua preſſum depellit omnẽ ponderum, remiſſione autem ſic vrgetur, vt ſe nequeat extollere.

Idem de Ora. Oculi ſunt, quorum intentione, tum remiſſione, tum cõiectu, tum hilaritate motus animorum ſignificamus.

T. L. ab vrbe. condita, Remiſſo fune, quo ſuſpenſa erat, contracta magno ſonitu cecidit.

De aſtringo & relaxo.

Cic. de nat. deo. Eaq; tum aſtringitur, tum relaxatur.

Ibid. Quẽadmodum antea reliquiæ cibi propellantur tum aſtringentius ſe inteſtinis, tum relaxantibus, haud ſane difficile dictu eſt.

Idem Att. Vellem ſuſcepiſſes iuuenem regendum. pater enim nimiũ indulgens, quicquid ego aſtrinxi, relaxat.
Idem in Anto. Neq; tamen uos urget mandatis pluribus, remittit aliquantum & relaxat.
Verg. Denſat, erant quæ rara modo, & quæ denſa, relaxat.

De contraho & dilato.

Cic. de nat. deo. Partes quæ ſunt infra quam id deuorantur, dilatantur, quę autem ſupra, contrahuntur.
Ibid. Pulmones tum ſe contrahunt aſpirantes, tum ſpiritu dilatant. ut frequenter ducatur cibus animalis. Per trãſlationẽ aũt dicitur remittere & relaxare animum, hoc eſt, non ſemper curis intentũ eſſe.
Cic. in Phi. ij. Tamen ſi modo hoĩes ſunt, interdũ animis relaxãtur.
Idem Bruto. Tantum ſpem attulerat explorata tua uictoria, ut omnium animi relaxati ſint.
Idem de leg. Et tum remittit animos, tum contrahit.

QVod multi inſcite quidem, & minus Latine dicunt uſq; nunc, uſq; tunc, uſq; ad id tempus, perfecti illi Romanis ſermonis parentes, etiam nunc, etiam tunc, uel etiam num, etiam tum dicebant. Quod quandoq; præter ſupradicta ad huc, ſignificat: poſteri, ut alia multa, inuerterint.

Etiam nunc.

Plau. in Aulul. Abſcedere hinc etiam nunc, etiam nunc, etiam, hoc.
Idem in Mil. Etiam nunc uale.
Idem in Aſin. Etiam nunc dico Periphanes Rhodius mercator, diues, abſente hero ſolus mihi talentum argenti ſoli adnumerauit,
Cæſar in com. Atq; hortabatur, incerto nunc etiam exitu uictoriæ.
Cic. pro L. Murena, Homines tam ingenioſos par tot annos etiam nunc ſtatuere non poſſe, utrum diem tert um dici oporteret.
Idem pro Sexto Roſcio Am rino, Salui etiam nunc eſſe poſſumus.
Ibidem. quęritur etiam nunc, quis eum nuntium miſerit.

Idem de oratore, De materia loquor orationis etiam nunc, non de genere ipſo dicendi.

Idem Atti. Vide quæſo etiam nunc de teſtamento.

Eidem, Brutus erat in Veſide etiam nunc.

Eidem, Etiam nunc ſi dubitas fac vt ſciamus.

Idem pro lege Agraria, In quibus ille etiam nunc bellum gerat.

Idem de diuinatione, Vt mihi permirum videatur quemq̃ extare, qui etiam nunc credat ijs. Idem in Verrem, Etiam nunc mihi exſpectare videmini iudices. quid deinde factum ſit.

Idem de arte Rhetorica, De altera patris etiam nunc mortui voluntas plurimum valebat.

Idem pro Clu. Quo de hoīe, nihil etiam nunc dicere nobis eſt neceſſe.

Idem pro Tito Annio Milone, Cur tamen ſi metuitur etiam nunc Milo, non tam hoc quotidianum crimen timemus?

Varro de lingua. latina, Quod creſpulum dies etiam nunc ſit, an iam nox multis dubium.

Idem libro. iij. rerum ruſt. Cuius aues hoſpitales etiam nunc ructor.

Ibidem Ruſtici etiam nunc quoq; viam Veham appellant.

Pub. Lentulus Conſulibus, Præt. tribunis plebis, Senatui, plebiq; Ro. vt patientiam ſenatus, & optimi cuiusq; manere ēt nūc cōſiderent.

Oui. de art. amand. Dū licet & veros etiam nunc æditis annos.

Idē in maiori opere, Nec Telamoniades ēt nūc hiſcere qcq̃ Audeat.

Titus Liuius de bello Punico, Quid eſt Hanno, inquit, etiam nunc pœnitet belli ſuſcepti aduerſus Romanos.

Etiam num.

Plautus in Menechmis, Ibo etiam num.

Varro de re ruſti. Cum etiamnum platanus nouella eſſet.

Etiam tum.

Terentius in Hecyra, Me educit foras, narratq; vt virgo ob ſe integra etiam tum ſiet.

Cice.de orato.Oẽs etiam tum retinebant illum Periclis ſuccum.
Ibidem,Cum etiam tum in lecto Craſſus eſſet.
Varro de re ruſtica,Vineas veteres iterũ ioccare,& nouellas etiã tertio,ſi ſint etiam tum glebæ.

Iam tum,iam nunc,aliud certe eſt,ſignificatq́ id quod ex iunc,ex nunc inepte dicunt.

Cicero pro Aulo Licinio, Ita ſe iam tum geſiſſe pro ciue ijs temporibus quæ tu criminaris.
Idem in Ver.Iam tum cum bello fugitiuorum tota Italia arderet.
Idem pro Cluentio, qui omnes in iudicijs publicis iam tum florente Romano populo floruerunt.
Vergi.Iam tum religio pauidos terrebat agreſtes.

Iam nunc.

Cicero de diuinatione, Iam nunc mente & cogitatione perſpicio, quæ tum ſtudia hominum,qui concurſus futuri ſint.
Ibidem,quæ cum cogito,iam nunc timeo.
Verg.in Georg.Et uotis iam nunc aſcueſce vocari.
Propertius, Iam nunc me ſacra Dianę Suſcipere,& Veneri ponere vota iuuat.

prudens,imprudens legum

OBſeruandus eſt hic dicendi modus,Prudens, imprudens legũ & in legibus iuris &c.
Cic.de ar.Rhe. Imprudẽtes legis cũ exiſſent,vitulũ immolauerunt.
Idem de amicitia,quia prudens eſſe in iure ciuili putabatur.

Habere quæſtui,habere honori,habere prædę,habere voluptati.

HAbere quæſtui,habere honori,habere prædæ,habere voluptati,modi dicendi elegantiſſimi, non ſolum intermiſſi uerum etiam veluti de induſtria omiſſi.
Cice.de offi.Habere enim quæſtui remp.non modo turpe eſt,ſed ſceleratum etiam & nefarium.

Salluſtius in Iugurti. Sed incedunt per ora veſtra magnifice, ſacerdotia & conſulatus, pars triumphos ſuos oſtentantes, perinde quaſi ea honori, non prędę habeant.
Idē in eodē, Et alia, quæ cæteri miſerias vocāt, voluptati habuiſſet.

Certum habere, pro certo habere.

CErtum habere, pro certo habere: Certum ſcire certo ſcire, modi ſunt loquendi candidiſſimi.
Cicero ad Atticum Neq; idipſum tamen certum habeo.
Idē ad eūdē, Quod quæris q̄diu hic, paucos dies, ſed certū nō habeo,
Idem Brut. Neq; nuntiabatur quicq̄ quod pro certo haberemus.

Certum ſcire, certo ſcire.

Cicero Brutto, Cum certum ſciero, ſcribam ad te.
Idem eidem, Noſtræ res meliore loco videbantur, ſcripta enim ad te certo ſcio quæ geſta ſint.

Ad rem pertinet, Ad rem facit.

HOc ad rem ptinet, nō ptinet. Hoc ad rem facit, non facit, quod eſt, nō cōuenit, modus eſt idem dicendi, quo iam parum aliquī vtuntur, ſed pro eo inſcite dicunt, Hoc ad propoſitum facit, vel pertinet, aut ad propoſitum non facit, vel non pertinet.
Cicero in epiſtola, Et ſiquid ad rem pertinet, etiam locupletem.
Ouid. in epiſt. Ad talem formam non facit iſte locus.
Idem, Non facit ad citharas barbiton vlla meas.
Iulianus de verb. obliga. lege Eum qui nec ad rem pertinet.
Papinianus de conditionibus, lege Pater, Nec ad rem pertinere, ſi portionem filiorum ſiue ſubſtitutionis quęſiſſet.

Summum, Minimum.

SVmmum, Minimum, modo hoc loquendi ſignificatur, quod illiterati dicunt, ad maius ad minus.
Cice. Atti. Scias igitur fortaſſe cras ſummum perendie.
Var. de re ruſt. Ita ſiunt oīum partes, minimum octoginta vna.

Ibidem, Harum genera minimum in binas ſpecies diuidi poſſunt.
T.L. de bello Macedonico, Cum tribus ſummum militibus.

Maxime omnium, Minime omnium.

QVod inſcite dicunt, pluſquàm omnes, minus q̃ omnes, Maxime omnium, minime omnium, antiqui dicebant.
Cic. in Bruto, Qui maxime oíum nobilium Græcis literis ſtuduit.
Idem de Orato. Quod quidem tu minime omnium ignoras,

Hoc me mouet.

DIcebant antiqui, Hoc me non mouet, vel hoc me mouet, quando res aliqua non illi cordi erat: vel contra cum maxime vrgebat, aut premebat.
Cæſar Ciceroni, Neq; illud me mouet, quod ij qui à me dimiſſi ſunt, diſceſſiſſe ſe dicant.
Cic. Atti. Vnus Pompeius me mouet beneficio, non autoritate.
Paulus de vſu & vſufructu, lege Sempronius, Mouet me, quod dies legati huius, ſiue fidei commiſſi ceſſerit.

Verba quædam modo neutra abſoluta, modo Actiua ſimplicia.

OBſeruaui verba nonnulla modo neutra abſoluta, modo actiua ſimplicia in ſcriptis illorum perfectorum autorũ verſari, quæ nõ ab re putaui (vt vſus lectoribus eſſent) literis mandare.
Horatius, Comis garrire libellos.
Idem, huc appelle trecentos inſeris ohe.
Idem, Næ mea ſæuus iurgares,
Idem, Fide enim manare poetica mella Te ſolum.
Syluas & vineta crepat mera.
Idem, Si quid Stertinius veri crepat,
Idem, Et quę pars quadret aceruum.
Idem, Libenter hoc & omne militabitur bellum.
In tuę ſpem gratiæ.

Idem, Præterea ne vos titillet gloria; iureiurando obſtringam.
Cic. de off. Hæc eſt grauium hominum, atq; magnorum, illa quaſi aſſentatorum, populi multitudinis leuitatem & voluptatem quaſi titillantium, Idẽ de fini. bono, & malo. Si ea voluptas eſſet, quæ quaſi titillaret ſenſus;

Experiens vir.

EXperiens vir, Arator experiens, corrupto modo dicendi, id eſt, quod dicunt, Vir expretus, Arator expertus.
Cice. pro Cluen. Aulus Aurius vir fortis, & experiens.
Idem in Ver. Aliquis experiens arator.
Horatius: Et decus & pretium recte petit experiens vir.

Tangere de cœlo.

TAngere de cælo, negare nemo audeat certo dicendi modo in latinitatem introductum eſſe, id enim ſignificat quod peruerſe dicunt fulminare.
Cato de re ruſtica, Si de cælo villa tacta ſiet, de ea re verba diuina vti fiant procuret.
Verg. De cælo tactas memini prędicere quercus.

Dare promiſſa.

DAre promiſſa, Eſt & hic alius perelegans dicendi modus, diſtinctius ab eo quem antea notaui, Facere promiſſa.
Nam hoc pro alio ſpondere, illud per ſe polliceri ſignificat.
Catul. At non hæ quondam blando promiſſa dediſti?
Verg. Nō hęc Euandro de te promiſſa parenti Diſcedens dederam.

In apertum proferre.

IN apertum proferre, nil eſt aliud, quàm (vt dicunt) in publicum vulgare. Sed modus antiquus dicendi obſeruandus eſt.
Cic. in Para. Hoc tamen opus vt in apertũ proferas, nihil poſtulo.
Hora. In apertum proferet ætas.

HADRIA. CARDINA. DE SERMONE Lati, Modisq; Lati. loquendi Finis.

HADRIANI CARDI. S. CHRISOgoni Ad Aſcanium Cardinal ſancti Viti vicecancellarium, Venatio.

Eia ſurgite, nunquid excitauit
Dudum raucíſono Diana cornu?
Actutum properate, iam parata eſt,
Et ſecum Aſcanius ſuus paratur.
Venatoribus hac die eſt eundem,
Qua Salaria proſpicit lacunas
Claras ſulfure Tiburis ſuperbi.
His dictis iuuenum ruunt manipli
De conclauibus omnibus frequentes.
Hic venabula, cuſpides ahenas,
Aeratas, validasq; fert bipennes,
Ille haſtilia, ferreas ſecures,
Cruda ſpicula Martis vniuerſi.
Deducunt alij canum phalanges,
Latrantes abeunt ſimul moloſſi,
Mox indaginis vnica ſagaces.
Tollunt retia rara Muliones.
Procedit Dea proſequente magna
Caterua, chlamydem recincta pictam
Ventilantibus aureis capillis.
Suras purpurei tegunt cothurni,
Aurata ex humero ſonat pharetra,
Iungit Aſcanius ſuas cohortes
Solertiſſimus vnus inter omnes.
Sublimes Lybicis equis vehuntur.
Aurora interea thorum relinquens

Quadrigis roſeis diem vehebat.
Ventum eſt ad iuga, deuiosque ſaltus,
Conuallis quibus obſidetur ingens:
Præterlabitur hanc, ſecatque riuus
Rauco murmure, leuibus ſalebris,
Limo ſordidus, hinc & inde ripas,
Multa tectus harundine, & paluſtri
Iunco, nec procul albicat ſalictum
Dextra, qua videt Herculis popellum,
Cliui ſylua latus tenet ſiniſtri,
Floret perpetuo, viretque iuxta
Vaſta planicies feracis agri.
Vt ſignum Aſcanius dedit, repente
Sortiti iuuenes vices laborum,
Seruat quisque ſui locum negoci.
Hi vallant aditus, nemusque cogunt:
Hi per inuia luſtra muſſitantes
Veſtigare feras docent catellos.
Extendunt alij plagas doloſas.
Diſponunt alij feros moloſſos,
Hic ſub ilice, & ille ſub vetuſta
Quercu ſternitur, hunc tegit ſupinum
Grauis, iuniperi virentis vmbra.
Denſa ſub platano & comis opaca,
Quæ de colle leui tumore ſurgit.
Diua & Aſcanius ſimul recumbunt,
Omnes ſoliciti videre, quæram
Ex tanto veniat labore præda.
Ecce protinus horridus, feroxque
Aper ſpumeus ore, dente frendens,

Voluẽs trux oculos modo huc, modo illuc
Dorſo horrentibus, hiſpidiſq; ſetis,
Calloſa cute caute duriore,
Excitus canibus per antra fertur
Præceps, vulnificis vtrinq; roſtris,
Stipatus grege mordicus petentum
Aures & latos omne lancinantium,
Accurrit Dea, nec globus ſinebat
Quicquàm præter apri uidere rictum.
Deprompſit pharetra illico ſagittam,
Lunauitq; genu potenter arcum,
Et iacit. Volatilla qua videri
Rictus vix poterat, ſecanſq; hiatus
Per præcordia labitur. Quis unquàm
Vati crederet? vltimos receſſus
Caude tranſabijt, ſolumq; fixit.
Procumbit quadrupes humi uolutus,
Tendens ilia: calcibusq; fruſtra
Alternis vacuas laceſſit auras.
Flumen ſanguinis undat ex barathro
Vaſti gutturis, hiſpidaq; cauda.
Dum ſpectant ſtupidi feræq; magnos
Artus, grandia & aſpera extimeſcunt
Oſſa & ingluuiem capacis alui,
Vmbroſi nemoris fugatus antro
Ceruus, caſſibus expeditus ingens
Celſis cornibus arduus ruebat,
Septus puluerea canum corona
Saltu tranſilit unico paludem,
Ripaq; ulteriore adhuc veretur

Vertens arborem ſubinde frontem.
Dum certant properi canes natare,
Summis naribus & reſlant hiantes,
Volans Aſcanius leui ueredo
Precatus Triuiæ perenne numen,
Inuadit iaculo, diuque librans
Iecit eminus, hę ſit impeditum.
Ferrum cornibus, ac ſola reflexa
Nequicquàm ante oculos pepēdit haſta,
Fremens Aſcanius rapit, rotatque
Enſem fulmineum, abſciditque ab armis
Cum ceruice caput, micat per herbam
Hic corpus, caput hic, rubet cruore
Interfuſa palus, ruunt repente
Venantes querula procacitate,
Strataque obſtupuere mole cerui.
Ridens Delia; quid ſtupetis inquit?
Noſter Aſcanius minora neſcit.
Clamor interea tumultuantum
Circum retia uertit ora turbę
Captam terribilem hiſtricem fremebāt,
Quę roſtrum, atque pedes plagis ligata,
Spinis miſſilibus canes, uirosque
Arcebat procul, & fugabat omnes.
Venator ſibi quiſque conſulebat.
Multi ſub clypeo arborum latebant,
Multos obijce texerat crepido.
Poſt carecta canes inane latrant.
Denſant ſpicula mutua, & viciſſim
Bellantum furit incruentus ardor.

Nam ſpinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire
Tanta duritie cutis rigebat.
Crebris miſſilibus petita, nullis
Interpuncta notis. Erat Sicamber
Forte in tam celebri ſodalitate,
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine, machinæ repertor
Mirandæ, horrificę, minacis, atræ:
Qualem nec Steropes, nec ipſe fertur
Parte Lemnius inferis cauernis
Informaſſe Ioui, nec vlla in orbe
Per tot ſecula cogitauit ætas.
Nam truncum teretem, æneum, cauumq́
Nitro, ſulfure, puluere & ſaligni
Carbonis repletusq́ ad vmbilicum.
Includitq́ pilam ex linquente plumbo
Superne, tenue oppido foramen
Spirat, hinc iacit igneam fauillam.
Hiſtrix continuo forata fumat.
Non ſic fulminis impetus triſulci,
Nec falarica ſic rotata fertur
Sed nec ſic Scyticho ſagitta neruo,
Nec fundis Balearibus lapillus.
Mox tanto intonuit fragore cœlum.
Et tanto ingemuit tremore tellus,
Vt quicquid caueis latebat vſquam
Ferarum omne genus, feri leones,
Auriti lepores, lupi voraces,
Et damæ timidi, volatilesq́

Cerui,& capreoli leues fugacesq;
Apri ſetigeri,doliſq; vulpes;
Inſignes ruerent metu per agros:
Vaſta vt planitie nihil videres
Vſquam pręterea,latent ſub illis
Arbuſta omnia,et omnis herba prorſus.
Canes interea modo has,modo illas
Paſſim cædere,nec locus cadenti eſt,
Denſo in agmine ſtant, feruntq; morſus
Immotę,ſuperambulant moloſſi
Strage incredibili vſq; ſęuiente.
Sæuitum nimis eſt,Diana clamat,
Quò tandem ruitis?redite in orbem
Palantes,neq; enim expedit ferarum
Omne funditus interire nomen.
Sat noſtro Aſcanio datum,nec vltra
Modeſtiſſimus omnium rogaret.
Cornu perſonat aureo,reducens.
Triumphalia caſtra mox recenſent
Plenum ſanguinis agmen interemptum.
Nec tot millia computare poſſunt.
Implent eſſeda,conuehunt quadrigis.
Pars geſtant humeris, ſolo ve raptant,
Hi ſub ponderibus gemunt iniquis,
Feruet Mulio,corbuloq; feruet.
Rus eſt non procul hinc penes ſacellũ
Deſertæ Cereris loco remoto,
Huc armenta,greges,canum labores
Et vaſtas nemorum ferunt ruinas,
Hanc cuncti properant tenere metam,

Hęc tandem reduces ſimul quieſcunt
Ruri ſubditus hortulus uirebat,
Qualis Coricyum ſenem bearet,
Et qualem Heſperides uelint ſorores.
Hic inter eiolas thymum, liguſtrum,
Narciſſos, Hyacinthinosq; flores,
Fons ſcatens uitreis aquis ſuſurrat,
Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver ut perpetuum, colonat, & uſq;
Argutis auibus canora uernent.
Regis Alcinoi fuiſſe credas.
Patens area propter ima fontis.
Labra tenditur, hanc tegunt corymbis
Pallentes hederę, & roſas achanti
Flexo uimine textiles obumbrant.
Lente lilia ſubligant geniſtæ.
Sub his floribus apparata menſa eſt.
Inſtratusq; thorus tapete picto,
Et Semyramia manu figuris
Diſtincto uarijs, ſuper tapetum
Albet mappula delicatioris,
Villi, Barbarici notata punctis.
De menſis abacus nitens acernis,
Pandit uaſcula Mentoris uetuſta,
Priſcorumq; toreumata aulicorum.
Aetate, & facie pares miniſtri,
Nympharum Triuiæ charum æmulantes,
Expectant thalamo beatiore
Diuam, & Aſcanium labore feſſas,
Pars ſacris adolet focis penates.

Et iam

Et iam ſol medium ſecabat axem
Flammis omnipotentibus coruſcans:
Tandem numine prodeunt ſecundo.
Felici omine, quicquid eſt ferarum
Magno Pontifici dicant Iulo.
Crines ſubtilibus roſis coronant
Vnguentis Megalenſibus madentes.
Cuſtodit ſoleas puer relictas.
Sponda ſe mediam locat Diana
Gemmis ſplendidulis decora virgo,
Poſt multo Aſcanius coruſcus oſtro,
Flexo poplite cernuus miniſter
Dat ſummis digitis aquas odoras.
Mox mantilia Nympha ſubminiſtrat.
Apponunt alij nouas figuras
Extructæ Cereris, Dryas catillum
Fragrantem Ambroſia gerit Dianæ.
Poſt hanc ſiderei ferunt ephebi
Lances ordine. Phaſiana primo eſt.
Stat Iunonis auis ſuperba cauda,
Phœnico pterus eminente lingua,
Et criſta Meleagrides rubenti,
Et pluma niuei patent olores.
Hinc albi iecur anſeris tumebat.
Hinc capo Cybeli deæ dicatus.
Perdices ſtrue maxima ferebant,
Et pulpe melioris attagenes.
At ſturnos inopes, grues, palumbes,
Cunctas cortis aues cocis relinquunt.
Subuectant alij ſalariorum.

Structoris manus erudita raptim
Cultello dirimit, ſecatq; paruo.
Dum cœnat, citharis comatulorum
Et cantu vario, nouoq; plauſu
Valles vndiq; concauæ reſultant.
Et iam prima epulas quies tenebat,
Cum cellarius eligit miniſtros,
Bacchi munera læta qui propinent.
Hæc eſt amphora nectaris beati,
Qua Latonia ſola proluatur.
Trullam hanc Aſcanio dedere Galli
Spumantem bromio Parhiſiorum.
Miſce his tu cyathis Dryas ſalernum,
Tu cape has pateras puer Caleni,
Inger tu hos calices Optimiani.
Vos Setina datr his ſcyphis vetuſta,
At vos Cecuba fundite hoc triente,
Moment um dedit hæc heri lagenam.
At ſurrentum hodie cadum hunc picatũ.
Cupa hac conditur Adrianus humor.
Priuernatia congio hoc Sagunti,
Chium hoc vrceolo ſapit rotundo.
Bio hæc ſeriola optimo redundat.
Plena hæc aurea deſruto metreta eſt,
Mulſum hæc crinea dulcius recondit.
Tum bellaria largiora ponunt
Menſæ delicias deum ſecundæ,
Electiſſima poma porriguntur,
Inter quæ melimella principatum
Malorum facile omnium obtinebant.

Poſt petitia' parua, manliana
Tum ſpadonia Gręcula, Appiana
Lanata, orbiculata Septiana.
Dant panuncia ſerica & gemella.
Ad hæc cruſtumijs piris abundant,
Succi plena tument Falerna ciſta,
Et longo pede Dolobelliana,
Pompeiana placent fauore magni,
Et teſtacea de colore teſte.
Dant voconia laurea, & volema
Ampullacea prominente collo.
Nardina & decumana grandiora.
Hęc tum nomina repperit vetuſtas,
Nunc ſeclum inſipiens nouis ineptit.
Adduntur cariotides mariſcis,
Et Cydonia coctanis recincta.
Et tuber Libycis madens pruinis,
Nux amygdala, pinea, atq; iuglans,
Laxant caſtaneę ſuos echinos,
Picenas quoq; porrigunt oliuas.
Ollares etiam dabantur vuæ.
Ponunt frigore gratiora rapa.
plura his & meliora, quę ſilenter
Redundantibus ingerit caniſtris
Miris munditijs ſecunda menſa.
Exempta procul eſuritione,
Et menſis procul omnibus remotis,
Sic eſt poſt epulum locuta virgo.
Aſcani ducis optimi propago,
Ingens purpurei decus ſenatus,

Vides vt iaceant in orbe cuncta,
Quę mortalibus eſſe iam ſolebant
Vitæ pręſidium laborioſæ,
Et quibus tenebris operta virtus
Paſſim calcibus improbis teratur.
Quid primum querar? ordiar ve primũ?
Cum ſuperſtitio deos putaret,
Id quod quenq; ſuus mouebat ardor,
Mundus artibus optimis ſcatebat,
Poſtq̃ de Solymis deus peruſtis
Verę religionis imperator,
Noſtra numina vana diſſipauit;
Et totum pedibus ſubegit orbem,
Apportans pereuntibus ſalutem,
Ius, fas, veridicas tulitq; leges,
Et mores docuit bonos, ſuoq;
Culpas ſanguine omnium expiauit.
Vt clauſum ad ſuperos iter pateret,
Fit mutatio numinum repente.
Certatim properant, volantq; cuncti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Faſſi vnum coluere. Sed quod ille
Ferre omnes voluit, tulere pauci,
Nec omnes capiunt, quod omnibus dat.
Vt puerſa hominũ, malignaq; eſt mens,
Verſa inſegnitiem fides, & omnis
In quæſtum pietas. Simul ſecuta
Miris illecebris placens voluptas.
Nunquàm delicię ſupiniores,
Nunquàm auaritiæ altior charybdis.

Quando ita ambitio negotiata eſt?
Quando nequius, inquinatius ve
Peccatum? Pater Ilias malorum
Grandis, fons ſcelerum ſcaturientum,
Vel gentes penitiſſimas reuiſit.
Quæ veſtro ſine numine inſoleſcunt,
Bacchanturq; magis monente nullo.
Tu vero genus inclytum ſenator
Flamen æthereæ dialis aulæ,
Quo reſpublica tota gloriatur,
Cuius cardine ſuſtinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes
Diuinos animi auocare motus.
Nec plebecula quid miſella latret,
Sed q̄ ſit fragilis, caduca, fluxa,
Et quam lubrica vita cogitare,
Cauſas diſcere & æſtimare rerum,
Quidnam gigneris, vnde, quo feraris.
Spem longam reſeces, vides in orbe
Nihil perpetuo tenore verti.
Si fortuna facit pecunioſum,
Nil rimordeat, eſſe liberalem.
Scis quantum deceat potentiorem,
Vt comi domus hoſpitalitate
Ianus bipatentibus fatiſcat,
Laus non vltima, diſplicere nulli,
Præſtare ingenium, facillimumq;
Verbis parcere contumelioſis
Seruorum meminiſſe, qui fideles

Aduerſis fuerint, malisq; rebus.
Nouit Aſcanius, quid ipſa dicam.
Nec caſus memorabimus peractos.
Quis fratrem ſine quæſtibus reuellatq;
Ducem Inſubria, quem tremebat audax?
Quis ſiccis poterit nepotem ocellis
Regem Parthenopeium referre?
Aerumnas tibi quis peculires
Monendo renouet? Satis ſuperq;
Deplorauimus iſta, dum ruebant.
Et nunc ſis quibus erutus ruinis,
Et qui ſis modo redditus memento.
Nec tam perdita, quàm reperta cures,
Perfer qualiacunq; non pigebit
Tot pericula ferre, tot tuliſſe.
Poſſem pluribus admonere, & vltra
Quæ pœnæ maneant malos docere:
Et quæ præmia debeantur illis,
Qui non corporeo ob liti ſepulchro
Perſtringunt animi igneum vigorem,
Nec terræ infodiunt datum talentum,
Ne tibi iſta domi elegantiora
Naſcerentur, & vnicus deorum,
Veſtris vatibus omnia explicaſſet.
Ad hæc Aſcanius refert, Diana
Syluarum & nemorum patrona virgo,
Seu Proſerpina noctibus relucens,
Seu Lucina, Hecate, vel alma Iuno,
Dictynna, aut Triuia expetis vocari.
Te quæcunq; meum leuas laborem,

Semper pectore conditam tenebo.
Veſper interea exiens olympo,
Nocturnis comitantibus tenebris.
Mergensq́ oceano caput ruebat.
Iamq́ in faucibus atrij miniſtri
Pæana ad litui ſonum canentes,
Expectant in equis heros ituros.
Lucũ Delia fertur in propinquum
Denſę Oreades hinc & hinc ſequunt
Stipant Aſcanium ſuæ cohortes,
Ardentes animis redire in vrbem.

FINIS.

ITER IVLII II. PONTIFICIS. Romani.per Hadrianum Cardinalem Sancti Chryſogoni.

AVguſti memoranda dies vigeſimaſexta,
Pontificem magna Roma dimiſit Iulum
Penè omni patrum & procerum comitante ſenatu.
Formello pius excepit Iordanus:& vxor
Moribus,ingenia,formaq;,& nomine felix.
Poſtera lux Nepete antiquum,tum proxima Veios
Oſtendit,mox per Cimini montemq; lacumq;
Tendimus inſignem per balnea multa Viterbum.
Diſcordes bonus hic ciues pacauit Iulus.
Præbuit hinc celeber mons dulcia vina Faliſcus
Detinuitq; diem. Veterem poſt vidimus vrbem
Excelſæ rupi impoſitam ſine mœnibus vllis.
Hic templum genitrici ingens,cui ſculpta vetuſto
Marmore ſtat facies,ſpirantq; in marmore vultus.
Carnaiola procul pons hinc ſex milia diſtans,
Cyaneas tranſmittit aquas,ſparſasq; paludes
Per ſata.per ſyluas,ah quantum abſumitur agri,
Plebis ad indomitæ caſtrum peruenimus,inde
Impoſitæ apararent Peruſinis collibus arces,
Caſtellona lacus Tiraſymenus mænia cingit:
Hunc ratibus læti tranauimus,Inſula lætos
Accipit hoſpitio,Paſianum allabimur,vnde
Proſpicimus campos Romanis oſſibus albos,
Seruat adhuc nomen locus:& de ſanguine fuſo,
Sanguineos campos Peruſini nomine dicunt.
Hic vbi commiſſo fallax certamine Pœnus

Flaminenmq; ducem, Mauortiaq; arma ſubegit:
Per colles, ripamq; lacus Corclama ſubimus
Mœnia, oliuiferis tumulis latiſſima rura,
Vicina placuit patribus recubare ſub vlmo.
Hic ſimul occurrunt equitum, peditumq; cateruę
Vrbinate duce illo nec melior fuit alter,
Nec pietate prior, ſed nec præſtantior armis:
Tot dotes iuueni inuidit lapidoſa podagra.
His circumſepti legionibus, ordine longo
Ingredimur Peruſinam urbem, ciuibus actam
Euerſamq; odijs, hanc tu pater optime Iuli
Placida tandem compoſitam pace relinquis.
Non procul oppidulum eſt, Fractam cognomine dicunt,
Amnis obit muros cœno, & graueolentibus vndis.
Huc vbi delati montes Eugubia tecta,
Hęrentemq; iugis vrbem ſuperauimus, inde
Perpetuos colles Catiani villula findit,
Villula munifico, non aſpernanda popello.
Hos præteruectis tumulos plebecula callem
Quæ collit anguſtum, Cali cognomine dicunt:
Occurrit facie obducta, nam tabida fertur
Infeciſſe lues, celeri pede fugimus omnes.
Hinc ad aquas Lanias perreximus, vnde Metaurus
Confuſus Gauno Foruli ſpectacula præbet.
Eſt operæ pretium uerſu deſcribere mirum
Naturæ ludentis opus. ſtant vertice ad auras
Hinc atq; hinc montes prærupti, flumine ſubter
Secretis labente vijs, vt ſumus ab imis
Surgat aquis lateq; fluant aſpergine, cautes.
Rupis ad extremum leua uenientis ab vrbe

Porrigit molis dorſum, qua ſemita nulla cuiquam
Nulli aditus quondam, nec erat uia per via,
Cęſar inacceſſam patefecit Titus & illam
Quantum acie poſſunt oculi ſeruare cauauit,
Inſcripſitq́ fores, & adhuc veſtigia vtrunq́
Limen habet, ſcabro & fragili vix cognita topho,
Sunt ſoliti hac camera multi latitare latrones,
Exceptoſq́ viatores demergere in amnem.
Repſimus è crypta, atq́ anguſta fauce uiritim
In campos Vbalde tuos, hinc imus in vrbem,
Vrbinum dixere patres tua regia tecta.
Ardua quæ ſaxo colitur macerata uetuſto,
Hinc petitur, uicoq́ breui ſuccedimus, inde
Scandimus excelſas nymboſa cacumina pennas
Diue Marine tuas, tumidi hic ſubſidere montes
Incipiunt, ſuperoq́ mari conſternere litus
Planitiem ingentem terris, opibuſq́ ſuperbam,
Gallia qua fluuio Rubicone comata pateſcit.
Italiæ hic finis quondam, nunc omnia miſcet
Effera barbaries, antiquaq́ nomina uertit.
Sauignana uocant pinguiſſima rura coloni
Huc madidi multoq́ lutu feſſiq́ uenimus.
Progeeſſi meliore uia, cælo grauiore
Cęſænam intramus, culices auertere ſomnos
Omnibus, & uarijs uultus maculare figuris,
Pompili, Liuiq́ forum diuertere cogunt,
Terra ferax, populuſq́ ferox, ac cęde frequenti
Terribilis, ſemperq́ furens ciuilibus armis.
Vt ter quinq́ dies abierunt, Liuia tecta
Linquimus, atq́ iterum montes iubet ire per altos

Iulius, & caſtri ad læuam iuga uiſere Cari:
Imus præcipites per mille pericula rerum,
Turrigerasq́ arces, rupes, & inhoſpita ſaxa.
Appennincolæ accurrunt, viſoq́ ſenatu,
Reptantes genibus per humum noſtra numina adorāt.
Mudiana iacet vaſto depreſſa barathro
Accola torrenti, truncis, ſalebriſq́ fragoſo:
Hanc terram pedibus celſo de monte ruentes
Prendimus, & placido curamus corpora ſomno.
Poſtera lux alios ſcopulos, cœloq́ propinquas
Nubigenasq́ Alpes aperit, Marradia vulgus
Saxa vocat, ſummum excipiunt magalia Iulum.
Inde Palatiolum ſtatio opportuna labori,
Hoſpitio laſſos refouet, tum fluminis arcta
Prouehimur ripa tenui diſcrimine euntes.
Eſt locus extremis in montibus aſper Hetruſcis,
Hunc: dictum perhibent à tuſſi Tuſſinianum.
Huc quoq́ delati montes deuouimus omnes,
Orta dies latos campos, & amœna vireta,
Corneliq́ forum, feliciaq́ arua reducit.
Hic meus ortus habet ſedes Papienſis auitas
Nobilis & clarum genus alto à ſanguine ducit.
Conſtitit hic paſtor, dum proſpicit omnia Iulus:
Et belli pacisq́ ſimul dum pondera librat,
Conſilioq́ patrum rerum moderatur habenas.
Appulit interea Gallorum exercitus ingens,
Conſeruitq́ manum, & muros circunſtetit armis
Felſina docta tuos: volat impiger actus ab vrbe
Nuntius, & Serram exactam pulſumq́ tyrannum,
Excuſſumq́ iugum patriæ ceruicibus affert,

Pontificem implorat feſſis ſuccurrere rebus.
Hoc oratores certatim ex vrbe frequentes
Expoſcunt, patriæq; patrem properare precantur.
Thura adolet Iulus templis; ſacriſq; peractis
Tendit iter, greſſum celerans, vrbiq; propinquat.
Vrbs antiqua ingens Hetruſcis regia quondam
Felſina, tum Bois ſato irrumpentibus impar
Accepiſſe nouum fertur Boionia nomen,
Verum vbi ſunt Boi Rômano milite pulſi,
Barbariem excuſſit, cœpit Bononia dici,
Subditur ad Boream radicibus Appennini:
Planitie accliui, procumbens ſolis ad ortus,
Inter aquas Sapinæ, & Rheni, quarũ vtraq; ĩ vrbẽ
Ducta vehit, reuehitq; rates, piſtrinaq; verſat,
Emiliæ decus, & belli, paciſq; patrona,
Diues opum variarum, & nullius indiga cultus,
Muſarum domus atq; omnis nutricula iuris,
Iamq; dies aderat, mediumq; uehebat ad axem
Omnia conſpiciens Phebeæ lampadis aſtrum:
Obſedere patres maioris limina portę,
Qua modo Felſinea paſtor requieuerat æde:
Porticibuſq; amplis expetant numen Iuli.
Tandem de thalamo ſella ſublimis eburna,
Geſtatuſq; hominũ ſcapulis, lõgo agmine prodit:
Cui trabea ex auro, gemmis oſtroq; coruſcat,
Tempora conchili fulgent redimita tiara:
Progreditur procerum legio tua Felſina proles:
Erataeq; ruunt acies, clipeataq; circum
Agmina funduntur, placidos dat Curia greſſus
Equati ſpatijs omnes, & veſtibus omnes:

Purpureiſq; patres tecti capita alta galeris:
Obuia queq; oculis præſtringunt numinis inſtar:
Viſcendi ſtudio effuſi iuueneſq; ſeneſq;,
Et matres pueriq; ſimul tecta omnia complent:
Culminibuſq; aſtant, portiſq; & turribus hærent.
Vt vero ad diui venit penetralia Petri
Iulius, aſperſiq; patres in limine primo
Rore leui, geminis manibus veneratus ad aras
Effigies ſacras, Grates quas poſſumus inquit
Accipe Chriſte deus. nam quę ſat digna queamus
Munera? quas laudes humana voce referre?
Tu nos incolumes per tot diſcrimina vectos
Vrbe hac Felſina ſine cæde. & ſanguine donas.
Da pater omnipotens, rerumq; æterna poteſtas
Sic ſuperos penetrare aditus, veroſq; triumphos,
Terreno inuolucro exutos, vitijſq; ſubactis.
Hęc vbi ſupplicibus uotis orauit Iulus,
Quiſq; domum properat, factoq; hic fine quieſcit.

FINIS.

Regiſtrum.

✠ A B C D E F G H I K L M
N O P Q R S T V X.

Venetijs per Bernardinum Bindonum
Mediolanenſem. Sumptu vero
Melchioris Seſſæ. Anno
M. D. LXII.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA
201,177

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Google

£ 5

Digitized by Google